

887

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Vuoremaan raportti no 57.

Tallinna

13/I 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, tammik. 13 p. 1930.

No. 56.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 11260 ai. D. 1930		
15/1.30	No	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5.	C12.	

Minulla on täten kunnia lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 57,
joka käsittelee

Riigiveneman Varsovan matkaa ja
Neuvosto-Venäjän lähettilään ak-
tionia.....siv. 1-4.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Korte

Herra Ulkoasiainministeri H. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
n:o 1/260 fac. D. 1930		
15/7.30	10	111
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	012.	

Ministeri Wuorimaan
raportti n:o 57 - 1930.

Riigivanemin Varsovan matka
ja Neuvosto-Venäjän lähettilään
aktioni.

Niinkuin jo sanomalehdistäkin on ilmennyt on tarkoituksena, että Viron valtionpäämies helmikuussa tekee virallisen vierailun Puolan presidentille. Tätä vierailua on pidettävä luonnollisena jatkona Viron valtionpäämiehen aikaisemmille vierailuille Suomessa, Latviassa, Ruotsissa, ja ositteens ystävällisten suhteiden olemassaolosta samoin kuin pyrkimyksenä niitä vielä entisestään lujittaa kysymyksenalaisten valtioiden välillä. Puolan ja Viron välit ovat, kuten minulle jo aikaisemminkin on ollut tilaisuus raporteissani mainita, aina olleet erittäin hyvät, niin ettei nyt kysymyksessäolevassa vierailussa ole mitään syytä nähdä jotain orientationin silmiinpistävää muutosta. Sillä tehdotaan ainoastaan alleviivata jo voimassaolevia ystävyysuhteita. Sitäpaitsi lienee vierailua kaikessa hiljaisuudessa jo pitemmän aikaa valmisteltu, niin ettei se asianomaisissa piireissä tullut niin odottematta kuin julkisuudessa. Kun Suomen ja Viron välinen kauppasopimuksen tarkistus on synnyt-

tänyt Virossa varsin ikävän mielialan Suomea kohtaan niin on melkein pä luonnollistakin, että riigivenemin Varsovan matkaa ainakin suomalaisille eräillä tahoilla pyritään selittämään vastavedoksi kylmenneille suhteille Suomen kanssa. Niinkin huomettava henkilö kuin ulkoministerinäpuksinen oli minun viime viikolla Helsingissä ollesseni rouvalleni lausunut, että koska Suomen silta katkeaa on Viron yritettävä rakentaa siltaa Puolan kanssa. Tällaisille väitteille ei luonnollisestikaan ole annettava sen suurempaa arvoa kuin mitä ne ansaitsevat.

Se, joka täysin näyttää menettäneen konseptin sa riigivenemin Varsovan-matkan johdosta, on takäläinen Neuvosto-Venäjän lähettiläs Petrovski, Puolan juutalainen. Viitena täälläolo-vuotena on herra Petrovski onnistunut luomaan itselleen Tallinnan seurapiireissä verrattain huomattavan ja lujan aseman taitavalla esiintymisellään. Hänen viimeinen voittonsa oli kauppasopimuksen aikaansaaminen Viron ja Venäjän välillä, jota nyt tehdettäisiin käytännössä toteuttaa siten, että Venäjä Virolle antaisi erinäisiä tilauksia. Tarkoitusta varten pitäisi näinä päivinä entisen ulkoministeri Rebasen johdolla lähteä retkikunta Venäjälle näistä tilauksista neuvottelemään. Toiselta puolen on herra Petrovski muutamia päiviä sitten ja täällä saavuttamansa menestyksen johdosta nimitetty lähettilääksi Keunas'een ylläpitääkseen liettualais-puolalaisia riitas edelleen. Nyt näyttää hän olevan riigivenemin Varsovan-matkan tähden erinomaisen hermostunut, väittäen, mikäli minulle luotettavasta lähteestä on kerrottu, tämän vierailun tuhoavan koko sen lähentämistyön, mitä hän on saanut aikaan, ja josta Litvinovkin ulkopoliit-

tisessa katsauksessaan tyydytyksellä mainitsi. Herra Petrovski on täällä lausunut, että tämä Puolan vierailu tulee tekemään mahdolliseksi tilausten saamisen Venäjältä, ja hänelle henkilökohtaisesti erittäin ikäväksi iskuksi. Herra Petrovski kuuluu juoksevan parhaiten tuntemiensa johtohenkilöiden luona koettaakseen estää riigivenemin Varsovan matkan, ja lienee suoraan ulkoministeriön virkamiehille (spulsisulkoministerille) tehnyt ehdotuksen, että riigivenem Strendman sairastuisi akkia reumatismiin, Samantlaisen ehdotuksen tiedän hänen tehneen m.m. herra Pätsille, mutta lienee hän kaikkialta saanut epäävän vastauksen, koska vierailusta jo on sovittu, eikä sitä enää voida millään tavalla peruuttaa. Herra Petrovskin täytynee alistua epäonnistumiseen yrityksissään, ja ennen lähtöään niellä itselleen verrattain karvas pilleri, joka ehkä voi laskea sitä arvontoa, jonka hänellä Moskovassa väitetään olevan menestyksellisestä työstään Tallinnassa.

Mutta herra Petrovskilla on vielä ennen lähtöään ollut toinen suuri huoli. Koko hänen taälläolotuksensa on hänen toimintansa jyrkimpiä vastustajia ja samalla menestyksellisimpiä vastustajia ollut meidän nykyinen pääkonsulimme Joakim Puhk, joka kauppaamerin esimiehenä, taloudellisesti täysin riippumattomana, itsenäisenä ja erittäin terveellä arvostelykyvyllä varustettuna henkilönä on menestyksellä vastustanut pyrkimyksiä mennä liian läheisiin suhteisiin Venäjän kanssa. Kun nyt on sikomuksena lähettää erikoinen kaupallinen neuvottelukunta Venäjälle, on herra Petrovskille ambitionikysymys koettaa saada herra Puhk tähän valtuuskuntaan ja sitten pyrkiä sitomaan hänen kätensä Venäjän suhteen. Herra Petrovski oli m.m. saanut Konstantin Pätsin järjes-

tämään viimeainitun luone tepsamisen hänen ja herra Puhkin välillä, jossa herra Päts myöskin oli koettanut taivuttaa herra Puhkia lähtemään, mutta oli hän kategorisesti kieltäytynyt. Herra Puhkille oli herra Petrovski silloin ehdottanut, että joku herra Puhkin veljistä lähtisi, mutta oli tähänkin saanut kielteisen vastauksen, mikä oli huomattava tappio herra Petrovskille. Taivuttaakseen herra Puhkia suopeammaksi Venäjää kohtaan oli lähettänyt m.m. tarjonnut hänelle Venäjän naftanmyynti-esitystä Tallinnassa, vieläpä suoraan palkkaakin tästä tehtävästä. Tähän oli herra Puhki huomauttanut, että tähän saakka naftan myynti on ollut Viron suurimman osuustoiminta-järjestön käsissä eikä hän tahtonut tunkeutua väliin, ja että jos jonkullainen järjestely tulisi kysymykseen ja hän ryhtyisi myöskin naftan myyntiin, ei hän siihen suostu minkäänlaisena palkallisena sitomaan käsiään Venäjään nähden, vaan on valmis ostamaan Venäjältä naftaa tavallisena kauppaneuhana sitoutumatta mihinkään, ja ostaa sitä Venäjältä vain siinä tapauksessa, että ostoehdot ja -hinnat sieltä ovat edullisemmat kuin muualta. Herra Petrovski oli mennyt varsin noloksi epäonnistumisestaan, kun ei rehellisyyden auttanut, ja oli herra Puhkillekin puhunut riigivanemin Versoven vierailun vahingollisuudesta. Tällöin oli herra Puhki suoraan huomauttanut, että tämä herra Petrovskin kanta täydellisesti vahvistaa herra Puhkin aina edustamaa kantaa, että Venäjä tekee kauppa ainoastaan poliittista etua silmälläpitäen, eikä puhtaan kaupan kannalta, seikka, josta ei suinkaan rehellisessä kauppaneuhassa herätä luottamusta. Herra Petrovski oli vielä pelotellut sillä, että riigivanemin Versovassa käynti saattaa aiheuttaa sen, ettei Venäjältä Virolle anneta mitään tilauksia.

Ylläolevat seikat antavat hyvää lisävalaistusta siihen muutenkin tunnettuun asiaan, ettei Venäjä harjoita kauppa-politiikkaa vaan poliittista kauppa.

Tallinnassa, tammik. 13 p:nä 1930.

A. M. K. K. K.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Wacrimaan raportti no 58.

Tallinn

20 p 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnessa, tammik. 20 p. 1930.

No. 74.

Herra Pääministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 2/260 h.c. D. 10 30		
22/1.30		
No.	Liik.	
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12.	

Minulla on täten kunnia oheisena lähettää Teille, Herrä Pääministeri, raporttini no. 58

Kauppasopimuksesta.....siv.1-9.

Vesteanottakaa, Herrä Pääministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Kallio

Herra Pääministeri Kyösti Kallio,
v.t. Ulkossainministeri,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tellinnessä

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 2 Kbo h.c. D. 10 30		
22/1.30	No	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	012	

Ministeri Wuorimean
raportti no. 58 - 1930.

Kauppasopimuksesta.

Yhtenäisen kuvan luomiseksi kauppasopimusneuvottelujen kulusta palaan jonkunverren ajassa takaisin lyhyesti selostaakseni raporttimuodossa niitä seikkoja, joista minulla oli kunnia antaa esitys herra Pääministerille matkallani Helsingissä tämän kuun alkupuolella.

Senjälkeen kun viralliset neuvottelut joulun ajaksi keskeytettiin, olen ollut tilaisuudessa keskustelemaan lukuisten johtavien henkilöitten kanssa Eestissä. Näissä keskusteluissa olen aina vahvasti painostanut asian vakavuutta, ja erikoisesti huomauttanut sitä, että meidän epävirallisesti ilmoittamamme ehdot 33 1/3 o/o alennuksesta ja tullimuodollisuuksien mahdollisimman suuresta helpottamisesta perunoihin nähden ovat äärimmäiset myönnetykset, joihin meidän puolelta mennään, ja että Hallituksen pitäisi hyvin vakavasti harkita tätä kysymystä. Lisäksi olen huomauttanut, että tällaisen ratkaisun pitäisi hyvin tyydyttää Viron etuja, koska se asettaa Viron sellaiseen asemaan, että, mikäli meille ulkomailta yleensä perunoita tuodaan, Viro jää sinoaksi tuontimaksiksi. Liha-kysymyksen suhteen lausuin, ettei siinä suhteessa Suo-

men puolelta vielä mitään konkreettisia ehdotuksia oltu tehty, mutta oletin asian matkani jälkeen niin paljon selviävän, että siinäkin päästäisiin selvaan lähtökohtaan. Olen muuten saanut sen käsityksen, että lihakysymys Viron kannalta sittenkin on tärkeämpi perunoita, huolimatta siitä, että peruna-asiasta niin paljon meteliä on pidetty. Tämä tuntuu varsin luonnolliselta jo siitäkin syystä, että liha sinänsä on paljon kalliimpaa tavaraa kuin perunat.

Kun minulla eräässä uudenvuoden-vastanottotilaisuudessa oli hyvä mahdollisuus ilman virallista luonnetta pitempään keskusteluun virolaisen neuvottelijan Uritamin kanssa koetin luottamuksellisessa keskustelussa päästä selville siitä, mikä hänen kannaltaan olisi minimi, mihin virolaiset voisivat tyytyä. Herra Uritem lausui silloin puhuvansa puhteasti henkilökohtaisesta käsityksestään ja lausui seuraavaa: jos Suomi voisi Virolle myöntää kohtuullisen alennuksen sellaiselle raavaalihemäärälle, joka vastaa kuluneiden vuosien elävän karjan viennin keskimäärää, voisi se olla hyväksyttävä. Tiedustaessani, kuinka suureksi hän tämän keskimäärän arvioi, vastasi hän sen olevan 4.000-5.000 eläintä, joiden lihapaino on 150 kg. Lähdin silloin 4.000 eläimestä, mikä vastaisi herra Uritamin mukaan 600.000 kiloa raavaenlihas. Kuinka suuren alennuksen virolaiset tälle määrälle haluaisivat jäi keskustelussa selviämättä, mutta eräistä toisista keskusteluista päättaen tuntuu minusta siltä, kuin olisivat he laskeneet 50 o/o alennusta. Ilmeisesti oli myöskin herra Uritamin käsitys se, että tuontiaika tälle määrälle olisi vapaa. Huomautin myöskin, että mahdollisuudet näyttävät verrattain pienille näin suureen määrään nähden, ottaen huomioon sen seikan, että lihentuotanto Suomessa jo lähentelee maan tarpeita.

Ennen lähtöäni Helsinkiin katsoin asiallisesti käydä riigivanem Strandmanin luona selostaakseni hänelle tilannetta, ja huomauttaen erikoisesti peruna-asiasta samaan suuntaan kuin ylempänä jo mainitsin. Kun huomasin siitä, että tuotanto Suomessa näillä aloilla pidetään sellaisena, että se tyydyttää meidän tarpeet, ja että kun Virolle näissä tuotteissa myönnetään erikoissama, jota ei anneta yhdellekään toiselle maalle, näytti hän suhtautuvan asiaan varsin ymmärtäväisesti, vaikkei hän mitään muuta vastennutkeen, kuin lupasi esittää esittämäni näkökohdat hallitukselleen, jonka istunnon hän keskeytti ottaakseen minut vastaan.

Tämän jälkeen matkustin Suomeen. Kaikkien niiden keskustelujen perusteella, joita minulle täällä oli ollut, herkittuani asiaa ja löytäkseni jonkunlaisen kompromissin veikeässä lihakysymyksessä, tein herra Pääministerille harkittavaksi sellaisen ehdotuksen, eikö Virolle voitaisi myöntää määrätyllä alennuksella 50.000 kilon kuukaudesta kontingentia, joka ei ollut siirrettävä kuukaudesta toiseen. Tähän huomautti herra Pääministeri, että ainakin syys-, loka- ja marraskuu olivat sellaisia, jolloin Suomen tuotanto oli niin suuri ettei minkäänlaisia myönnytyksiä voitaisi tehdä. Senjälkeen käsiteltiin kysymystä Helsingissä useissa kokouksissa, joita minulle ei ole syytä tässä selostaa koska ne ovat Hallitukselle tunnettuja.

Palattuani Tallinnaan sain sitten tiistaina t.k. 14 p:nä Hallituksen ohjeet ilmoittaa virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajalle konkreettiset ehdotukset myöskin lihakysymyksessä. Näiden ohjeiden mukaisesti kävin tämän kuun 15 päivän samana herra Hurtin luona, jolloin virallisesti ilmoitin seuraavat Suomen ehdotukset: peruncille myönnetään $33 \frac{1}{3}$ o/o:n alennus ja tullimuodollisuuksissa

mahdollisimman suuret helpoitukset, niin että jaalakauppe voisi jatkua entiseen tapaan. Lihassa 100.000 kilon kontingentti tammi-, helmi- ja maaliskuussa kutakin kuukautta kohden, 25 o/o alennuksella, muuna aikana täysi tulli. Samalla kutsuin neuvottelijoita Helsinkiin neuvotteluja jatkamaan 21 p:nä t.k. Herra Hurt merkitsi nämä ehdotukset ja lupesi ilmoittaa niistä sekä neuvottelukunnalle että hallitukselleen.

Kun samana iltana tapasin ulkoministerin ja hänen apulaisensa puhuin heillekin neuvottelujen jatkamisesta Helsingissä. Kun tällävälin kuitenkin Helsingin Sanomissa oli ilmestynyt kirjoitus "ultimatuniko", joka täällä herätti hyvin suurta huomiota, lausui minulle apulaisulkoministeri: jos Suomen nyt tekemät ehdotukset ovat ultimativisiä, niin ei ole syytä, että Viron valtuuskunta saapuu Helsinkiin, koska tällaisessa tapauksessa ei yleensä ole mahdollista neuvotella. Huomautin tähän, ettei minulla ollut mitään ohjeita siitä ilmoittaa, että nämä ehdot olisivat ultimativiset. Omasta puolestani lisäsin sekä ulkoministerille että hänen apulaiselleen, että päinvastoin pitäisin suotavana virolaisen valtuuskunnan saapumista Helsinkiin, jossa ehkä virolaiset maatalousneuvottelijat yksityisissä keskusteluissa meidän maataloustuottajain kanssa voisivat löytää lihekyymykselle jonkunlaisen ratkaisun, joka molemmin puolin olisi hyväksyttävissä. Mitä neuvotteleujen jatkamiseen tulee, sanoi ulkoministeri, että hallituksen seuraava istunto on keskiviikkona t.k. 22 p:nä, ja ettei hän sitä ennen voi saada asiaa selvitettyksi ja uusia ohjeita neuvottelijoille annetuksi, joten jos virolainen valtuuskunta tulee Suomeen, neuvottelujen alkua voidaan ajatella seuraavan viikon alkusi. Näinollen ei asiassa ole mitään tehtävissä ennenkuin Viron hallitus on sen käsitellyt.

x

x

x

Kuten jo Helsingissä käydessäni herra Pääministerille mainitsin, on pääkonsulimme Joakim Puhk omasta puolestaan ja koko suurella auktoriteetillaan tehnyt työtä sovinnon aikaansäämiseksi sopimuskysymyksessä. Hän on poissaoloni aikana puhutellut useita johtavia henkilöitä, selittäen sopimuksen aikaansäämistä välttämättömyyttä jo yleispoliittiselta kannalta. Riigivanem Strandmanin kanssa on hänellä ollut pitkä keskustelu, jolloin hän sanoi huomaaneensa siitä, ettei Suomelta voida vastata enempää kuin se, mitä Suomi muille valtioille antaa, s. o. suosituvuus, ja että jos Suomi sen lisäksi on valmis myöntämään erikoisetuja, osottaa se Suomen hyvää tahtoa ylläpitää erikoisluontoisia suhteita Viroon. Erikoisesti on hän painostanut sitä, että olisi vaarallista päästää välit rikkoutumaan Suomen kanssa, kun ne jo ovat kaikkea muuta kuin hyvät Latvian ja Liettuan. Toiseksi on hän huomauttanut siitä, että jos nyt sopimusta ei saada aikaan, ja Suomi sen senoo irti, saattaa syntyä uusi sopimus, jossa myönnetään vielä vähemmän etuja kuin nyt, ehkäpä vain suosituvuus, ja silloin aletaan varmasti etsiä ketkä ovat syyllisiä siihen, ettei parempia ehtoja aikanaan hyväksytty, missä tapauksessa asianomaiset vastuunsa henkilöt joutuvat erittäin huonoon asemaan.

Kun palattuani Helsingistä luottamuksellisesti hra Puhk'ille selostin tilannetta ja mainitsin, että nyt tulevista ehdoista on tuskin enään mahdollista saada parempia, ja että ellei tällä pohjalla päästä sovintoon, todennäköisenä tuloksena tulee olemaan sopimuksen irtisanominen, kertoi hra Puhk peri päivää myöhemmin, että hän täällä käymässä olevan Viron Latvian-lähettilään Virgon keutte oli saattanut tämän Riigivaneman tietoon kehotuksella, että Viron hallituksen välttämättä näihin ehtoihin on annettava suostumuksensa, ottaen huomioon kaikki ne

perustelut, jotka hra Puhk aikaisemmin oli esittänyt. Ministeri Virgo tuli myöhemmin luokseni tervehdyskäynnille, jolloin laajasti selostin hänellekin, tietysti täysin luottamuksellisesti, tilannetta sekä meillä kotona että sopimusneuvotteluissa. Hän kertoi sitten itse omasta slotteestaan, että hän hra Puhkin tiedot oli saattanut sekä Riigivenemalle että talousministerille. Hänen mukaansa ei Riigivenem ollut omaa käsitystään asiasta lausunut, kun sen sijaan talousministeri oli niin paljon ilmaissut, että hän, hra Virgon käsityksen mukaan, on valmis hyväksymään ne ehdot, joihin neuvotteluissa voidaan päästä.

Perisen viikkoa sitten syntyi pääkonsuli Puhkin ja apulaisministeri Schmidtin välillä varsin kiivas keskustelu neuvotteluistamme. Hra Puhk esitti tällöin samoja näkökohtia, kuin ylempänä olen hänen kannakseen selostanut, jolloin hra Schmidt syytti häntä siitä, ettei hän valvo oman maansa etuja. Tämä ei luonnollisestikaan pidä paikkeensa, sillä suurempaa patriottia tuskin voi esitellä kuin hra Puhk, hän vaan katsoi asiaa laajemmalta/yleispoliittiselta/kannalta kuin yhden tavaran kauppaetujen, ja tämän hän entoikin vastaukseksi, syyttäen hra Schmidtia teittemattomasta ulkopoliitikesta, kun hän jo on rikkonut välit Latvian, ei ole saanut niitä järjestetyksi Liettuan ja nyt vielä lisäksi olisi valmis piläänsä ne Suomeen ja huolehtimaan suhteiden kehityksestä vain Venäjään nähden, josta mitään hyvää ei ole odotettavissa. Jälkeenpäin on hra Puhk puhunut minulle tästä ja näyttää nyt toimivan hra Schmidtin kukistamiseksi, jota hän pitää sopimusneuvotteluissemme kaikkein suurimpina vaikeuksien tekijänä. Tässä viimeainitussa väitteessä luulen olevan koko joukon perää, sillä hra Schmidt on todella saanut Viron ulkopoliitikan hoidossa sellaisen aseman, että hal-

litukset enimmäkseen ratkaisevat asiat hänen ehdotustensa mukaan. Tähän käsitykseen olen tullut oleskeluni aikana täällä ja samaa mieltä ovat useimmat virkatoverini, joiden kanssa asiasta on ollut puhetta. Olen vakuutettu m.m. siitä, että hra Schmidt on hyvin paljon syyppää neuvottelujen alkamisen viivyttämiseen ja tätä käsitystäni vahvisti myös ministeri Hellat, joka Helsingissä käydessäni kertoi, että hän viime vuoden ensimmäisten kuukausien aikana, kun ehdotuksemme revisionista oli tehty, joka raportissaan painosti, että niihin ensi tilassa on suostuttava, mutta ulkoministeriö hänen painostustaan ei ottanut huomioon. Saman kokemukseen tulin itsekin viime vuonna yhtämitta käydessäni hra Schmidtin luona kiirehtimässä neuvottelujen alkamista.

Neuvottelumme näyttävät muuten olevan hyvin suuren huomion esineenä. Toiset diplomaattitoverit ehdistävät minua yhtämitta tiedusteluilla. Ulkoministeri Lettik kertoi minulle Neuvosto-Venäjän lähettilään kovasti kyselleen neuvottelujen kehitystä ja sanoneen niitä Moskovassa seurattavan suurella mielenkiinnolla. Ja ikävin puoli yleispoliittiselta kannalta tässä asiassa onkin se, että jos neuvottelumme eivät onnistu, vaan johtavat irti sanomiseen ja sen kautta varsin huomattavaan välien kylmenemiseen, tästä tuloksesta suurinta riemua tunnetaan Moskovassa, sillä Venäjän politiikan päätehtävään on sen rajoilla olevien valtioiden saattaminen keskenään kireihin suhteisiin, jollaisesta tilanteesta Venäjä propagoineen ja selkkaustenaiveuttamishaluineen yksin vain hyötyisi. Tätä taustaa vasten katsottuna olisi todella murheellista, elleimme ilman irtisanomista saisi kauppasuhteitamme järjestetyksi ja on tuota toimenpidettä viimeiseen saakka vältettävä.

Ministeri Virgo puolestaan kertoi Latvian suu-
rella tarkkuudella seuraavan neuvottelujemme kehitystä, ja
että niiden tulos huomattavasti tulee joko helpottamaan tai
vaikeuttamaan sopimusneuvotteluja Latvian kanssa. Tästä syys-
tä on ministeri Virgo myös täällä painostanut sopimuksen
nopeaa ja sovinnollista eikeenssämistä Suomen kanssa, vaik-
kapa suuremmille uhreuksillakin.

x   x
                 x

Kuten jo della mainitsin, herätti Helsingin
Senomain kirjoitus ultimeattumista täällä ensin suurta huo-
miota. S.T.T:n antama virallinen vastaselitys julkaistiin
seuraavana päivänä kaikissa takäläisissä lehdissä, eikä asia
tämän jälkeen aiheuttanut lehtien puolelta sen suurempia
kommentseja. Toiselta puolen luulen Helsingin Senomain
kirjoituksen aiheuttaneen vakavaakin mietiskelyä, sillä kun
julkisuudessa aletaan kirjoittaa tuollaisista mahdollisista
radikaalisista toimenpiteistä, vaikka niillä todellisuudes-
sa olisikaan esiallista pohjaa, osottaa se kuitenkin ti-
lanteen vakavuutta ja ehkäpä virolaisissa piireissä, ain-
kin vakavammin harkitsevissa, on tämä huomattu. Niin ain-
kin minusta eräitten henkilöiden lausunnoista päätään tun-
tuu.

Tarkoitukseni on lähipäivinä käydä tapaamassa
muutamia takäläisiä eri ryhmien johtohenkilöitä ja selos-
taa heille tilannetta tässä kysymyksessä meidän kanneltem-
me. Ehkäpä sekin jonkun verran osaltaan auttaa asian sel-
viämiseksi sovinnollista tietä.

Kun jatkettavissa neuvotteluissa se mahdolli-

suus on varsin suuri, että virolaiset tulevat ilmoittamaan hyväksymisensä peruna- ja liha-kysymyksissä riippuvan toisten sopimukseen tulevien kysymysten ratkaisusta, olisi tarpeellista, että hallitus vahvistaisi neuvottelujen alkuun ohjeet muissa maatalouskysymyksissä, jotka virolaiset "toivomuksineen", kuten hra Uritam lausui, ovat esittäneet ja mikäli mahdollista myöskin niissä teollisuuskysymyksissä, joihin olemme muutoksia vastineet. Kun virolaisista neuvottelijoista ainakin hra Lehtman on täällä niin kiinni, ettei hän pitempää aikaa kerrallaan voi olla poissa, ^{arvelen,} / mikäli neuvotteluja jatketaan Helsingissä, heidän voivan viipyä siellä korkeintaan viikon, jonka jälkeen suomalaisten neuvottelijain on tultava Tallinnaan jatkamaan. Uskon joka tapauksessa, että yhden viikon kuluessa voidaan päästä selvyteen siitä, saadanko sopimusta aikaan vai ei.

Talinnassa, tammik. 20 p:nä 1930.

20

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Ukonmaan kaps. no 59.
Tallinna

24/I-30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

No. 109.

Talinnassa, tammik. 24 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 3/26 he. D. 19 30		
28/i. 30	No	Litt.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on täten kunnia oheisena lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 59

Kauppasopimuksesta.....siv. 1-5.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomsisen kunnioitukseni vskutus.

Raimo Procop

Herra Ulkoasisainministeri

Hj. J. P r o c o p s,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 3 / 26 p. D. 19 30		
27/1-30	No	LML
RYHMÄ	CLASSO	ACIA
5	C12	

Ministeri Wuorimsen
raportti no. 59 - 1930.

Kauppasopimuksesta.

Samantyyppisessä raportissani no. 58 t.k. 20 p:ltä mainitsin, että tulisin käymään muutamien virolaisten johtohenkilöiden luona tilannetta selostamassa ja kuulemassa heidän käsityksiään. Nyt olen tämän tehnyt, lukuunottamatta sosialistijohtajaa Reitä, jonka tapaan vasta tänäiltä, ja jonka lausuntoja en tähän raporttiin voi sisällyttää, koska jo huomensamana matkustan, vaan annan niistä suullisen selostuksen Hallitukselle. Kaikkien henkilöiden kanssa keskustellessani olen omasta puolestani tehnyt sellaiset huomautukset, joista raportissani no. 58 siv. 1 ja 2 olen maininnut. Seuraavassa selostan tapseini henkilöiden lausuntoja.

Ent. riigivanem Konstantin Päts.

Pelto miespuolueen jäsenenä ja ent. johtajana osotti herra Päts suurta ymmärtämystä niihin toimenpiteisiin nähden, joihin Suomen Hallitus maatalouden turvaamiseksi on ryhtynyt. Samalla huomautti hän siitä, että hän luulee Suomessa yliarvioitavan Viron perunain ja lihan tuonnin vaikutusta merkkinöillemme, sillä Viitosta tuodut määrät edustavat sinänsä niin kovin vähäpätöistä

osaa näiden tuotteiden kokonaiskulutuksesta. Mitä erikoisesti perunoihin tulee, saan sen käsityksen, että herra Pätsin mielestä tullimuodollisuuksien helpottaminen on paljon tärkeämpi kuin tullialennuksen määrä. Lihan suhteen toivoi hän löydettävän sellaisen ratkaisun, että virolaisetkin sen voisivat hyväksyä. Vielä viittasi hän lukeminsa uutisiin Suomen "ultimeattumista" ja lausui, että sellaisen esittäminen epäilemättä olisi ollut virhe.

Kulkulaitosministeri Jürman.

Herra Jürman, peltomiespuolueen nykyinen johtaja, ymmärsi yhtä hyvin kuin herra Päts suojelutoimpiteemme maatalouden hyväksi. Pääpiirteittäin olivat hänen huomautuksensa samanlaiset kuin herra Pätsin. Liha-kysymyksessä lausui hän kuitenkin selvemmin sen ajatuksen, että jos Suomen puolelta kontingentteja voitaisiin myöntää, esim. elo- ja joulukuullakin, olisi se omiaan helpottamaan tilanteen selvittämistä. Asian selviämiseen tulevat myöskin luonnollisesti vaikuttamaan ne myönnytykset, joita Suomi toisilla maatalousaloilla tulee myöntämään.

Talousministeri Zimmermann.

Pientilallisten puolueen toisena johtajana herra Zimmermann myöskin näytti asettuvan varsin ymmärtävälle kannalle maataloustuotannon suojeluun nähdessä. Hänenkin mielestään oli perunakysymyksen tärkein puoli tullimuodollisuuksien helpottaminen, edellytyksellä että se tapahtuu riittävän suurella määrällä. Liha-kysymyksen suhteen puhui hänkin joulukuusta ja toivoi Suomen puolelta osotettavan myöskin ymmärtämystä Bestin tarpeille, sekä viittasi erikoisesti siihen, että toisilla maatalousaloilla voitaisiin määrättyjä etuja myöntää. Lausuin tähän omasta puolestani, että virolaisten neuvottelijoiden esittämä "toivomuslista" tosin oli niin laaja, ettei sitä sellaise-

neen läheskään voida tyydyttää, mutta että oli varsin todennäköistä, että siihenkin sisältyi joukko tuotteita, joissa myönnytyksiä voitaisiin tehdä, mutta että nämä seikat selviäisivät neuvottelujen kuluessa, kun niihin jälleen päästään käsiksi.

Ent. riigivanem Jaan Tõnisson.

Herra Tõnisson tuntui alakuloiselta siitä syystä että tämä kysymys oli muodostunut niin teräväksi. Venet-
tain pitkälle menevän vapsakeupan kannettajana ei hän yleensä uskonut tullikorotusten hyödyllisyyteen ja selitti tätä kanteensa verrattain laajasti, moittien ankarasti Viron omaa politiikkaa tässä suhteessa, politiikkaa, joka keikkui sinne tänne ilman mitään selvää suuntaa. Mitä peruskysymykseen tulee, huomautti hänkin tullimuodollisuust-
sien helpotusten tärkeydestä, koska ranta-asukkaat vielä ovat siksi alkuperäisiä, etteivät he yksinkertaisesti kykenisi sellaisia hoitamaan, ja heidän kauppansa täydellinen lopettaminen, mikä on vuosisataisperintöä, tulisi varmaan-
kin hyvin vahingollisesti vaikuttamaan mieliään koko Viron rannikkoväestön keskuudessa. Liha-kysymyksen suhteen toivoi hänkin neuvotteluissa löydettävän tyydyttävän ratkaisun. Yleensä tahtoi hänkin osoittaa ymmärtämystä tilanteeseen. Tällainen äkillinen muutos Viron liha-kaupassa tulee saattamaan maanviljelijät erinomaisen raskaaseen asemaan, kun heiltä myyntimahdollisuudet suurin piirtein kokonaan katkeavat. Jos muutos olisi tapahtunut vähitellen niin että liha-kauppa olisi ennätetty uusien olosuhteiden mukaan uudelleen organisoida, ei se tuntuisi niin kipeältä.

Professori Piip.

Ent. riigivanem ja ulkoministeri, professori Piip, joka äskettäin valittiin työpuolueen (edistyspuolue) joh-

jeksi, esitti asiassa jyrkän kannan. Selostettuani hänelle tilannetta ja meidän katsantokantojamme lausui hän pääpiirteittäin seuraavaan tapaan. Kun ensimmäinen virolais-suomalainen kauppasopimus tehtiin sisältyi alkujaan sopimukseen kohta, jossa lausuttiin, että tehty sopimus on pohjana vastaisuudessa luotavalle tulliunionille. Tämä kohta jätettiin lopuksi kuitenkin suomalaisten toivomuksesta sopimustekstistä pois. Sopimuksen tarkoitus oli niin ollen luoda pohja tulevalle taloudelliselle yhteiselle piirille, jota edelleen oli kehitettävä. Tämä oli niin ollen periaate, jonka toteuttamista oli jatkettava. Kun sopimuksessa Suomelle oli myönnetty erinomaisten laajalti etuja, oli minulla silloisena ulkoministerinä erittäin reskes työ sitä riigikogussa puolta ja saada hyväksytyksi, koska siellä hallitusta syytettiin melkein Viron myymisestä Suomelle. Kun nykyinen tarkistustendenssi kuitenkin on aivan päinvastaisessa suunnassa käyvä kuin alkujaan hyväksytty periaate, ja sen tuloksena tulee olemaan Viron ja Suomen kauppasuhteiden nykyisestäkin pienuudestaan vielä supistuva, käy se tuota aikaisemmin periaatteena ollutta suuntaa vastaan aivan jyrkästi. Viron kannalta ei tässä niinkuin muodin ole kysymyksessä prestige vaan periaate. Kun koko tuo periaate nyt tapahtuvan revisioidinnin kautta aijoteen haudata, olisi parempi, että se tapahtuisi Suomen puolelta tehtävän irtisnomisen kautta kuin virolaisten myötävaikutuksella. Jos sopimus meneekin irtisnomiseen, ei ole syytä peljätä että Virossa Viron hallituksen kimppuun hyökkättäisiin siitä, ettei se ole valvonut riittävässä määrin Viron etuja.

Tämä olisi lyhykäisyydessään yhteenveto siitä pitkästä keskustelusta, joka minulla oli prof. Piipin kanssa. Jos ottaa huomioon ne kirjoitukset, jotka hänen puo-

luense lehdessä "Vaba Maa"ssa äskettäin kauppasopimuk-
sestamme julaistiin, lienee niissä esiintyvä tendenssi
lähtöisin tuosta kannesta, jonka prof. Piip minulle esitti,
ja jota lienee syytä pitää työpuolueen perisatteelli-
sena kentena.

Prof. Piip tuntui yleensä olevan verrattain
katkeroitunut Suomelle, koskapa hän keskustelun kuluessa
lausui, ettei yksipuolinen ystävyys ole ystävyyttä, ja
että ystävydestäkin maksettavalla hinnalla on rajansa.

Niinkuin jo alussa mainitsin saanen jotakin
selvyyttä sosialistien kannesta tänäiltana ja tulen sii-
tä antamaan suullisen selostuksen Helsingissä.

Kun tilanne neuvottelukysymyksissä oli kärjisty-
nyt, katsoin tarpeelliseksi selostaa asioita meidän nä-
kökennaltemme tšekäläisille puoluejohtajille, niin että
heillä myöskin meidän kentämme asioita käsiteltäessä olisi
selvillä. Enempää ei asian hyväksi tietääkseni voida e-
nää tehdä valmistustietä, vaan jää nyttemmin kaikki riip-
puvaksi välittömistä neuvotteluista ja niissä tapahtuvista
sovitteluksista.

Tallinnassa, tammik. 24 p:nä 1930.

Antoni Kivimäki

Erillinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Ministeri Wuorimaan rapo. no 60

Tallinn

3/2 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

No. 130.

Talinnassa, tammik. 3 p:nä 1930.

LÄHETYSKIRJE		
No 14 / 260 he 11 1930		
5/2.30	19	130
RYHMÄ	OSASTO	ALIA
S	C 12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 60, joka
käsittelee

Kauppasopimusta ja keskustelua
ministeri Lattikin kanssa.....siv.123.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Ruotima

Herra Ministeri Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tellinnassa.

Ministeri Wuorimaa
raportti n:o 60 - 1930.

4/26/30		
5/2-30	1	1/2
FINLAND	VIOLAINEN	VIOLA
\$	C12	

Kauppasopimus.

Keskustelu ministeri

Lattikin kanssa.

Kävin tänään ministeri Lattikin puheilla kauppasopimusesiassa. Tästä keskustelusta lähetin heti lyhyen shifferisanomen n:o 9 ja pyydän keskustelua tässä hiukan laajemmin selostaa.

Ministeri Lattik aloitti sillä, että hän entisen optimismin sijaan nyt katselee asiaa täysin pessimistisesti. Virolainen valtuuskunta oli vähän ennen tuloani hänelle selostanut asiaa ja lausunut loppukäsityksensä, ettei Suomessa halutakaan sopimusta aikansaada vaan pyritään irtisanomiseen. Torjuin tämän väitteen jyrkästi huomauttamalla, että se seikka, ^{että/} Suomi irtisano-matta on sovinnollista tietä neuvottelujen kautta tahtonut sopimusta muutettavaksi jo sinänsä osoittaa hyvää tahtoa sovinnon aikaseeniseksi. Ministeri Lattik tuntui olevan sitä mieltä, että sovinnonhalun puutetta osoittaa jo sekin, ettei edes pienissä asioissa, niinkuin raba-beri-, persilja-, leipä- ja konservit, ole tehdottu myönny-tyksiä tehdä, huolimatta siitä, että niiden tuonti Vi-rosta parhaimmassakin tapauksessa jäisi melkein merkityk-settömäksi. Neuvottelijat olivat myöskin hänelle huomaut-taneet, ettei Suomen puolelta ole pystytty esittämään min-käänlaisia asiallisia perusteluja hylkäävään kantaan, kuin

n.s. psykologinen momentti, ja yleensä yksinkertaisesti esitetty non possumus kanta. Lisäksi on Suomen puolelta kokonaisen jätetty huomioonottamatta virolaisten ehdotus 7 ja 1/2 pennin perunatullista. Tällaisissa olosuhteissa ei ministeri Lattik sanonut tietävänsä mitä pitäisi tehdä. Hän ilmoitti esittävänsä tilanteen hallitukselleen ensi keskiviikkona saadaksesen kuulla mitä siellä ajatellaan. Hyvin vähän toivonikas näytti hän olevan asian sovinnollisesta ratkaisusta nykyisellä pohjalla, koska hän lausui syvästi valittavansa sitä, että tämän asian tähden Suomen ja Viron välit mahdollisesti "ikuisiksi ajoiksi" menevät pilalle.

Ministeri Lattik tiedusteli minulta, mitä mielestäni asiassa olisi tehtävä. Huomautin tällöin, että Helsingissä esitetty virolaisten ehdotus lihaksymyksessä oli niin kaukana meidän ehdotuksestamme, ettei juuri voinut olla suurikokoinen toiveita sen perusteella sovinnon aikaansaamisesta, ja pyysin hallituksen harkitsemaan, enkö virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajan kautta voisi virolaisten puolelta saada uutta ehdotusta, joka olisi sellainen, että sen perusteella voitaisiin löytää pohja vastaisille neuvotteluille. Mitään lupauksia ministeri Lattik ei antanut, lupasi ainoastaan harkita asiaa. Varsin ikävän ja toivoton vaikutuksen jätti koko keskustelu.

Virolaisen valtuuskunnan edelläselostettuihin käsityksiin nähden on minun syytä huomauttaa, että suomalaisen valtuuskunnan puolelta eräisiin puuterhe-tuotteisiin nähden selitettiin, ettei niitä voida siitä syystä myöntää, että tällaisten sesonkitarpeitten pienempikin tuonti ulkomailta tullitta tai alhaisilla hinnoilla vaikuttaa vahingollisesti meidän puuterhe-tuotantomme ja sen kannattavuuteen, joten tämänperustelun pitäisi olla pätevä.

Tilanne näyttää minusta nyt sellaiselta, ettei ole olemassa sanottavia toiveita sopimuksen aikaansaamiseksi ilman irtisanomista, koska se Suomen puolelta vaatisi niin pitkälle meneviä myönnytyksiä, että hallitus tuskin on halukas niihin menevään. Nykyisissä olosuhteissa olisi käsitykseni mukaan oikein menettely se, että Hallitus valtuuskunnalle vahvistaisi sen todella viimeisen rajan, johon se katsoo voivansa mennä, pelastukseen sopimuksen kerillemenosta. Jos hallitus esim. ketsoisi voivansa mennä lihakysymyksessä 600.000 kilon kontingentiin 50 o/o alennuksella, olisi sopimus ehkä vielä pelastattevissa, mutta lausun tämänkin reservatiolle. Alemmalla määrällä ei se käsitykseni mukaan missään tapauksessa voine tulla kysymykseen.

Jään odottamaan ministeri Lattikin ilmoitusta asian kehityksestä.

Talinnassa, tammikuun 3 p:nä 1930.

Raimo Kivimäki

5802

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Vuorineen raportti no 61.

Tallinna

5/2 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

No. 136.

Talinnassa, helmik. 5 p:nä 1930.

5	26	he.	30
8/2	30		
5	C12		

Herra Ministeri,

Minulle on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini n:o 61, joka
sisältää seuraavat osastot:

Viron ja Venäjän suhteista.....siv.1-9,
Kauppasopimus....." 10-13,
Riigivenem Strendman matkastaan Var-
sovsen....." 14-16,
Viron ja Latvian suhteet....." 17-18,
Salakuljetus-kysymys....." 19-20,
Ministeri Helletin siirto....." 21.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erino-
maisen kunnioitukseni vakuutus.

Arne Proppé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. P r o p p é,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
No 5/260 (m. l. 1) 30		
7/2-30	No	Liite
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12.	

Ministeri Wuorimaa
raportti n:o 61 - 1930.

Viron ja Venäjän
suhteista.

Reportissani n:o 57 käsittelin Riigivanem Strandmanin Puolen-matkan vaikutusta Moskovassa ja tšekäläisen neuvostolähettiläs Petrovskin toimintaa täällä. Samasta asiasta keskustelin myöhemmin pitkälti lähettiläs Petrovskin kanssa ja vehvisti hän tällöin itse yllämsinitussa raportissa hänen suhteensa kertomani tiedot oikeiksi.

Herra Petrovski oli erittäin hermostunut koko Varsovan matkasta ja sanoi sen pilasevan koko sen työn, minkä hän viiden vuoden aikana on tehnyt. Hän sanoi, että jos Venäjä tämän jälkeen antaa Viron pitää ne tilaukset, joista jo on sovittu, ei ainakaan uusia anneta, mutta mahdollisesti entisiäkin peruutetaan. Muutamia päiviä tämän keskustelun jälkeen matkusti hra Petrovski Moskovaan, jättäen Tallinnan. Moskovasta piti hänen suoraan perin viikon kuluttua matkustaa uuteen toimeensa lähettilääksi Keunesissa. Reportissani 57 jo mainitsin siitä huomattavasta henkilökohtaisesta asemasta, jonka hra Petrovski Tallinnassa oli saavuttanut. Siitä on myös selvänä

todistuksena se banketti, jonka venäläis-virolainen kaup-
 pekamari hänen kunnikseen järjesti. Läsnä oli Viron
 huomatuimpia valtio- ja talousmiehiä noin 60 henkeä ja
 lukuisia puheita pidettiin eroavalle, jotka tosin kohdis-
 tuivat lähtijän sympeattiseen henkilöön, eikä suinkaan
 kommunistisen valtiojärjestyksen ihailuun. Kuitenkin si-
 sälsivät lehdet huomattavia selostuksia banketista ja
 yksi ("Kaja") lopetti seuraavasti:

"Huomiota ansaitsee vielä se seikka, että tämä on
ensimmäinen kerta, jolloin Viron seurapiirit ja johto-
henkilöt seattavat niin yksimielisesti ja lukuisesti
 yhtä ulkovallan edustajaa ja yhteiskunnalliselta kannal-
 te hänen työtään arvioivat."

Kun hra Petrovski matkusti Moskovaan, jäi taällä
 yleiseksi käsitykseksi, ja ehkäpä hän oli antanut niin
 myöskin ymmärtää, että hän järjestäisi siellä aiotun vi-
 rolaisen kaupparetkikunnan käynnin, jonka piti mennä pe-
 rehtymään niihin uusiin mahdollisuuksiin, joita Virolle
 olisi kaupankäynnissä Venäjän kanssa sekä sopimaan uu-
 sista tilauksista. Virolaiset olivat tämän matkan suh-
 teen hyvin toivorikkaita ja retkikunnan johtajaksi oli
 määrätty entinen ulkoministeri H. Rebane. Tallinnessa odo-
 tettiin vain tietoa, milloin voisi matkustaa. Matkan pi-
 ti tapahtua viime viikon lopulla, mutta lopullista kut-
 sus ei kuulunutkaan ja sen sijaan että hra Petrovski
 olisi matkustanut Moskovasta suoraan Kaunakseen, ilmes-
 tyikin hän viime viikon torstaina takaisin Tallinnaan
 "perhettään noutamaan" ja matkusti perheineen t.k. 1 p:nä
 Rigan kautta Kaunakseen.

Nyt ei enää puhuttuakaan virolaisten matkasta
 Moskovaan. Ilmeisesti oli hra Petrovski saanut siellä

kielteisen vastauksen ja ehkäpä itsekin huonon vastaanoton, koska niin kiireesti pelasi takaisin. Tämän päivän lehdet kertovat asiasta seuraavaa:

"Joulukuun lopulla ja tammikuun alussa oli päiväjärjestyksessä taloudellisen delegationin lähettäminen Venäjälle. Valmistukset molemmin puolin olivat loppuunsaoritetut. Mutta syntyikin viivytys.

Tälläväläin oli tšekiläinen Venäjän lähettiläs määrätty lähettilääksi Liettuaan. Hän lähti täältä ja matkusti Moskovaan, valmistukseksi siellä matkaa koskevia kysymyksiä ja selvittääkseen syntyneitä esteitä sekä jäädäkseen sinne niin kauaksi, kunnes Viron delegationi oli siellä käynyt. Delegationin piti matkustaa viime viikolla.

Mutta hra Petrovski paesikin odottamatta ja pian Tallinnaan takaisin ja matkusti täältä lauantaina perheineen uuteen toimeensa Kaunakseen.

Petrovskin toiminnella ei niin ollen ole Moskovassa ollut tuloksia. Niinkuin kuulemme, olisi tähänestinen mieliala Moskovassa muuttunut eikä delegationin matkaa tällä hetvessä pidetty suotavana, koska siellä on alettu huomata "uutta suuntaa" Viron ulkopoliitikassa.

Delegationin matka saa niin ollen jäädä tulevaisuuteen - parempia aikoja odottamaan."

Eiköhan noita "parempia aikoja" saakin odottaa verrattain kauan.

Ilmeisesti on asia Moskovassa saanut sellaisen käänteen, josta hra Petrovski minulle mainitsi. Hra Strendmanin Varsovan matka on siellä siinä määrin muut-

tanut mielisen, ettei edes tehdä virolaista valtuuskuntaa ottaa vastaan. Ja ehkäpä todellisuudessa ei olisi ollut rehaakaan tilauksia varten, eikä myöskään sellaisia tilauksia, joita Virolle olisi voitu antaa.

Hrs Petrovski kertoi minulle saaneensa omasta pyynnöstään siirron Kaunukseen. Jos tämä pitää paikkansa, on hänellä arvettavasti ollut erikoiset syyt tähän, sillä aiemmin on hän meininnut itselleen vuoden - puoleentoista kuluttua luvattua paremman paikan eteläisemmissä maissa, joihin hän jo pitkään aikaa heikon terveytensä tähden on pyrkinyt. Hrs Petrovski oli viime kuukausina Tallinnassa huippukohdassaan. Hän oli saanut aikaan hyvät henkilökohtaiset suhteet, luonut laajoissa piireissä luottamusta Moskovaan kohtaan ja vihdoin saavuttanut korkeimman pyrkimyksensä, kauppasopimuksen. Valmistustyö suhteiden järjestämiseksi oli niin ollen tehty ja nyt oli ryhdyttävä toteuttamaan sitä, mitä tämä valmistustyö vaati. Mutta toteuttaminen, kauppojen aikansaanti, lieneekin ollut toista, kuin lupauksen ja toiveiden antaminen. Kun hrs Petrovski huomasi, ettei täyttäminen ollutkaan yhtä helppoa, piti hän parhempaan hyvän ilmen aikaan kadota Tallinnan horisontilta ja jättää seuraajansa selvitetäviksi lupaukset. Saakoon hän osakseen mahdollisesti Virossa syntyvän tyytymättömyyden.

Täällä kuiskaillaan eräillä tahoilla sellaistaikin, ettei kauppasopimukseen olisi syntynyt eivän ilmaiseksi.

Virolaiset lehdet kertovat venäläisten aikovan tänä talvena harjoittaa suurempaa transiittia Viron kautta. Lehtien mukaan tuotaisiin varastoihin "Sovborg" in ma-

kasiineihin Tallinnaan 120.000 tonnia feneria ja 60.000 tonnia pellavaa, josta sitä vähin erin myytäisiin Englantiin. En ole voinut tarkistaa näiden tietojen peikkansepitävyyttä.

Sen sijsen kertoi minulle pääkonsulimme Puhk, että Venäjän tšekäläinen kauppaedustusto on häneltä vuokrannut lisämakesiinejä viljevarastoja verten ja on hän niitä antanut korkeaa vuokraa vastaan. Viljaa on jo varastoitu useita kymmeniä vaunulasteja ja tarkoituksena lienee tuoda Tallinnaan yhteensä 2000 tonnia vehnää ja 10.000 tonnia ruista. Hra Puhk oletti, että venäläisten tarkoitus on myydä tuo viljemäärä Tallinnassa, mutta eivät voi tehdä tällä hetkellä kauppvoja, koska he pyytävät noin 15 o/o korkeempaa hintaa kuin maailmanmarkkinahinta, joten kukaan heiltä ei osta. Arvottevasti odottavat he meren jäädyttyä ja laivaliikenteen vaikeuduttua saavansa korkeempaa hintaa. Hra Puhkin käsityksen mukaan on Venäjä niin suuressa rahan tarpeessa, että sen on pakko koettaa myydä viljeekin huolimatta siitä, että kansa kotona nälkii.

x x x

Semanaikaisesti kuin ministeri Petrovski siirrettiin pois Tallinnasta, kutsuttiin täältä myöskin kotiin Venäjän kaupallinen edustaja Smirnov. Venäjän kauppaedustustohan on tähän saakka ollut täydellisen kauppaekameri, joka välittömästi on tehnyt kauppasuhteet tšekäläisten liikkeiden ja laitosten kanssa. Mikäli minulle on kerrotta sijoteen tämä kaupallinen välitön edustus nyt lopettaa ja asettaa lähetystöön joku kauppaattaseen tapainen virkailija, jonka tehtävänä oli ainoasteen kaupallinen informationi ja puhteesti kon-

sulääriset tehtävät, mutta ei enää suoraan kaup-
 ptoimet. Mikäli olen kuullut suunnittelee Venäjä
 samanlaista kauppaedustustonsa muutosta myöskin Hel-
 singissä, Rigassa ja Kaunasissa.

x x x

Ylläoleva oli jo kirjoitettu kun sain
 tietää, että Viron hallitukselta oli pyydetty agremen-
 tiä uudeksi lähettilääksi herra Raskolnikoville, enti-
 selle vallankumouksenjälkeiselle Itämeren-laivaston yli-
 päällikölle. Todennäköisesti tuleekin hänelle agrement-
 ti myönnettäväksi, vaikkein riigivanem Strandmanin kalle
 eilen illalla lausui pitävänsä tällaista ehdotusta
 Venäjän puolelta tehdötimenä, otteen huomioon Raskol-
 nikovin aikaisemman toiminnan. Tämänpäiväinen "Vaba
 Mee" antaa Raskolnikovista seuraavat tiedot:

"Raskolnikovin karriäriin alku oli hyvin
 romantinen. Helmikuun vallankumouksen alussa liittyi
 hän heti bolshevikeihin oltuaan silloin tuskin lopet-
 tenut kaartin merikoulun Pietarissa, johon sots-aikana
 pääsivät myöskin tavalliset kansalaiset. Hän ei ollut
 vielä meriväenupseeriksi korotettu, kun ryhtyi esittä-
 mään Kronstadtin matruusien joukossa johtavaa osaa. Lo-
 pulla vuotta 1918 oli Raskolnikov jo punalaivaston
 johtaja. Joulun aikoihin 1918, kun Venäjän sotalaivat
 tunkeutuivat Tallinnan edustalle, oli Raskolnikov tällä
 retkellä mukana. Kaksi bolshevikiä sotalaivaa "Spartak"
 ja "Avtroil" joutuivat silloin, kuten tunnettua, meri-
 taistelussa englantilaisten käsiin, jotka myöhemmin an-
 toivat ne Virolle (Hyk. "Lennuk" ja "Vambols"). Raskol-
 nikov oli "Spartak"ille ja joutui englantilaisten van-
 giksi. Hän oli tosin pukeutut ylleen matruusin puvun, mut-

ta ilmiantoivat hänet eräs bolsheviki-metruusi. Arvokes-
vankei lähetettiin Englantiin ja vaihdettiin myöhemmin
Kronstadtissa venäläisten käsiin joutuneita upseereja
vasteen. Kun Virossa alkoivat perustavan kansalliskokouk-
sen vaalit, julkaisivat salaiset Viron kommunistit
oman ehdokaslistansa, jossa Raskolnikovin nimi oli ensi-
mäisellä kohdalla. Tämä tapahtui demonstrationina, sillä
bolshevikit luulivat, että Raskolnikov oli surmattu Tal-
linnassa ja levittivät itsekin tällaisia huhuja. Myö-
hemmin oli Raskolnikov ensimmäisenä Neuvosto-lähettiläänä
Kebul'issa. Viimesikoina on hän palvellut opetus-
komissari//etissa, jossa Swiderskin tultua nimitetyksi
lähettilääksi Rigsaan, määrättiin taideosaston johtajaksi."

x x x

Ylempänä jo kerroin venäläisten transiitti-
suunnitelmista Viron kautta ja viljantuonnista Viroon.
Kun tämänpäiväiset lehdet asiasta antavat uusia tieto-
ja tahdon nekin mainita, voimatta kuitenkin vahvistaa
tällä hetkellä niiden paikkansepitävääisyyttä. "Vaba Maa"
kertoo nimittäin, että Venäjä ensi-vuonna aikoo Englan-
nin merkkinoille viedä yli 1.000.000 standertin puuta-
vares, josta huomattava osa kulkisi Viron kautta. Tämän
mukaan lähetettäisiin Pieterin-Novgorodin piireistä rau-
tateitse Viroon lähes 300.000 standertia sahattua puu-
tavaraa, ja toinen osa uitettaisiin Narvenjokea alas.
Nämä puutavarat koottaisiin Tallinnsen miinasatamaan,
jossa jo suuret alueet tarkoitusta varten olisivat
vuokratut.

Tulevaisuus tulee osoittamaan, kuinka paljon
lehtien sisältämät toivorikkeat tiedot, jotka useinkin
ovat osottautuneet liiotelluiksi, toteutuvat.

x x x

Lopuksi tehdön vielä mainita, että viime sunnunteina helmikuun 2 p:nä Virossa ympäri maasta vietettiin juhlia Tarton rauhansopimuksen 10-vuotiseksi muistoksi. Virolaisten lehtien mukaan on "Investija", Moskovassa, kirjoittanut hyvin moderaatin kirjoituksen tapahtuman yhteydessä, johon sisältyy m.m seuraava kohta: "nyt, samoin kuin 10 vuotta sitten, voimme lausua, että S.S.S.R. ei ainoastaan tahdo elää rauhassa ja ystävyudessa Viron kansan kanssa, vaan että myöskin Viron valtion kehitys ja lujittuminen, mikä tekee Virolle mahdolliseksi noudattaa täysin itsenäistä politiikkaa, kuuluu täydellisesti S.S.S.R:n etuihin." Päivän johdosta vaihtovat ulkoministeri Lattik ja komisari Litvinov seuraavat sähkösenomat:

"Tänä päivänä, jolloin kymmenen vuotta on kulunut valtioittemme välisen rauhansopimuksen solmimisesta, joka loi uuden aikakauden Viron ja Neuvosto-Venäjän välillä, olen onnellinen voidessani tervehtiä Teidän henkilössänne yhtä esiteistelijää molemminpuolisen ymmärtämisen, säännöllisen kehittämisen ja hyvien naapuruus- ja ystävyyssuhteiden lujittamisen suunnassa valtioittemme välillä. Lattik!"

"Tarton rauhansopimuksen solmimisen kymmenvuotispäivänä, joka loi perustan normaalille suhteille valtioittemme välillä on minulla kunnia tervehtiä Teidän henkilössänne ystävällisen Viron tasevallan hellitusta. Tarton sopimus vakiinnutti Virolle riippumattoman olemassaolon ja loi lujan pohjan hyvien naapurussuhteiden vastaiselle kehitykselle meittemme välillä. Näiden suhteiden säännöllinen syventäminen on niin hyvin Neuvosto-Liiton kuin Viron etujen

mukaista. Litvinov."

Mikäli luotettevasta lähteestä olen kuullut, maksoivat virolaiset Litvinoville henkilökohtaisesti rauhensopimuksen aikensaamiseksi 4000 puntaa.

Tallinnessa, helmikuun 5 p:nä 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimeen
reportti n:o 61 - 1930.

Kauppasopimus.

Tämänkuun 4 päivän iltana antoi tšekäläinen Puolan lähettiläs päivälliset riigivanem Strandmanille ja hänen Puolaan lähtevälle seurueelleen. Päivällisille olivat kutsutut myöskin diplomaattikunnan vanhin, Suomen ja Latvian edustajat. Aterian jälkeen sain tilaisuuden n. tunnin kestävään kahdenkeskiseen keskusteluun riigivanem Strandmanin kanssa, jolloin kosketeltiin useampiakin päivän kysymyksiä, nimenomaan kauppasopimusneuvotteluja.

Selitin riigivanemelle tilanteen sellaisena, miksi se neuvottelujen jälkeen Helsingissä oli muodostunut. Huomautin tällöin erikoisesti siitä, että virolaiset neuvottelijat kuulemani mukaan olivat palanneet sellaisessa käsityksessä, ettei Suomen puolella tahdotakaan sovintoa aikansaessa vaan pyritään irtisanomiseen, sekä lisäksi, että tämä on täysin väärä käsitys, vaan että meillä hertsimmin pyritään sovintoon sellaisella pohjalla kuin olosuhteet suinkin myöntävät. Herra Strandman kysyi silloin oliko minun käsitykseni mukaan mitään mahdollisuuksia so-

vinnon aikeensaamiseksi. Vestasin tähän, että vaikka tilanne nyt näyttääkin vaikealta, toivon kumminkin, että vielä löydetään jokin tie sovintoon. Kun virolaisen valtuuskunnan Helsingissä tekemä ehdotus liha-kontingentiin nähden oli sellainen, ettei sillä pohjalla näyttänyt olevan suuriakaan toiveita päästä eteenpäin, antoi Hallitus valtuuskunnallemme uudet ohjeet toiselle pohjalle, jotka pääpiirteittäin vastasivat tähänseakke ollutta olotilaa, lukuunottamatta eräitä mahdollisia veterinärisiä rajoituksia, jotka voisivat tulla kysymykseen ja joita annettaisiin puhtaasti terveyshoidollisista syistä muihin tarkoituksiin sillä pyrkimättä. Tähän huolestutti riigivanem, ettei Virossa sellaisia eläintauteja ole ollut, jotka aiheuttaisivat tässä suhteessa restriktioita. Tämänjälkeen tiedusteli hän, oliko peruskysymyksen suhteen muutoksia tapahtunut, johon vastasin kielteisesti lisäämällä, että nyt olimme esittäneet täsmällisesti ne tullimuo- dollisuuksia koskevat helpoitukset, joiden suhteen aikai- semmin lupaus oli annettu. Muuten ei herra Strendman näkynyt olleen tietoinen siitä, että lihasta tähän seakke oli maksettu täyttä tullia ja tullivapaus ol- lut ainoastaan elävällä karjalla. Tässä suhteessa tekemä- ni huomautukseen näytti hän kiinnittävän suurta huomio- ta. Muuten näytti hän suhtautuvan hyvin ymmärtäväisesti ja sovinnollisesti kysymykseen ja sain sen vaikutuk- sen, että hän ainakin pyrkii sovitteluun myönnystie- tä. Luonnollisesti sillä edellytyksellä, että Suomenkin puolelta osotetaan sovinnollisuutta tehdottavan. Keskus- telu hänen kanssaan täydellisesti asiallisena ja rau- hallisena teki kokonsen toisen vaikutuksen kuin edelli-

sessä raportissani selostamani ministeri Lettökin hätään-
tynyt keskustelu.

Palatessani virolaisen valtuuskunnan kanssa keskustelin laivalle pitemmältä asiasta herre Uritamin kanssa. Tällöin antoi hän minun ymmärtää, etteivät he mielellään tahtoisi palata elävän karjan myyntiin, koska sen kauppa on hyvin suuressa määrin juutalaisten ja kaikenlaisten muiden epämääräisten henkilöiden käsissä, vaan näkisivät mieluummin tämän oikeuden poistamista ja etujen saamista lihanviennissä, koska he lihekaupan voisivat keskittää virolaisten keskusjärjestöjen käsiin. Hän mainitsi m.m. että virolaisille teurastamoilla, jotka jo sianlihan suhteen ovat siksensaaneet sopimuksen, reaveenliheskin nähden periaatteessa jo on sovittu ja kauppasopimuksen siksensaaminen tällaiselle pohjelle vain jouduttaisi tämänkin kauppa-alan lopullista järjestelyä. Nämä lausunnot selvittävät verrattain hyvin sitä meille odotettavasta kielteisestä kanteesta, jolle virolainen valtuuskunta omasta puolestaan asettui Helsingissä. Kuulemani mukaan pitävät virolaiset lihanviejät tänään kokouksen kysymyksen käsittelyä varten mikäli kauppaneuvotteluja koskee.

Niinkuin Helsingissä sovittiin, olen pyytänyt pääkonsulimme mepperää sondeeraamaan, ja on hän sitä tehnytkin. Tänään aamulla oli hänelläkin ollut keskustelu riigivaneman kanssa, ja oli viimeksiinittu hänelle sanonut jo selittäneensä käsityskantensa minulle. Sen jälkeen oli herre Puhk tavannut peltomiesten johtajan, ministeri Jürmanin, ja hänellekin huomeuttanut uskovansa että Suomenkin puolelta myönnetyksiä tehdään, jos vaan Viron taholta lähdetään sellaiselta pohjalta, josta jo alusta

saakke entse mahdollisuudet neuvotteluille. Hän oli suomen herra Jürnenille esittänyt, ettei virolaisten pitäisi lihekysymyksessä lähteä suuremmasta kontingentista kuin 750.000 kilosta ja siitä peräytyä, niin että suomalaiselta taholta tehtyjen vastamyönnytysten kautta yhteinen pohja löydetään.

Hallitus käsittelee kysymystä istunnossaan tänään, mutta on todennäköistä, että se ratkaisee asian vasta ensiperjentain-istunnossa. Omasta puolestani olen edelleenkin siinä käsityksessä, mitä lihe-kysymykseen tulee, että sopimus on pelastettavissa vain sillä pohjalla, josta edellisessä raportissani mainitsin.

Talinnassa, helmikuun 5 p:nä 1930.

A. W. M. M. M.

Tallinnessa.

Ministeri Wuorimeen
raportti n:o 61 - 1930.

Riigivanem Strandman
matkastaan Varsovaan.

Niinkuin minulla jo Helsingissä käydessäni oli kunnia Herra Ulkoasiainministerille suullisesti mainita, oli eräs henkilö minulle lausunut, että riigivanem Strandman Puolan matkallaan tulee koskettelemaan sotileellisiä kysymyksiä.

Tavtessani eilen riigivanem Strandmanin siirtyi puhe luonnollisesti myöskin hänen matkeensa. Tällöin sain keskustelusta vahvistuksen ylläolevalle tiedolle. Herra Strandman puhui seuraavaan tapaan. Viro on pieni valtakunta ja sen sotavoimat vähäpätöiset ja heikot. Mutta kuitenkin nykyisenkin sotavoiman ylläpito maksaa valtion koon kennalta huimaavia summia, eivätkä nämä kulut vastaa tarkoitustaan, jos Viro jää täysin yksin. Jos suuri Venäjä joskus hyökkäisi Viron kimppuun voisi se yksin pitää puolisen kahden viikon, korkeintaan kuuksuden ajan, mutta sitten olisivat sen sekä voimat että mahdollisuudet lopussa. Suurilta länsivalloilta ei myöskään voi luottaa apua muuta kuin sellaisissa tapauksissa, jolloin niiden omat edut sitä vaatisivat.

Puolalle sitävestoin Venäjä on vaarallinen naapuri ja Puolan turvallisuus myöskin varmempi, jos Latvia ja Viro pysyisivät itsenäisinä. Tästä syystä on tärkeää, että näiden pikkuvaltioiden suhteet Puolan kanssa pysytetään mahdollisimman hyvinä, ja näiden hyvien suhteiden edelleenkehittäminen on tämänkin matkan tarkoituksena.

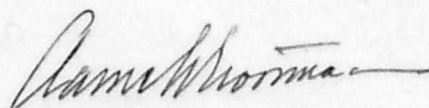
Nämä herra Strendmanin sanat osoittavat varsin selvästi, että vierailun tarkoituksena on sotilaspoliittisten suhteiden kehittäminen. Ehkäpä tällä matkalla myöskin toivotaan vaikutettavan siihen, että virolais-latvialaiset suhteet senkautta parenisivat. Matkan tuloksena tulee todennäköisesti olemaan se, että Latvian presidentin myöskin on käytävä Puolassa, seikka, joka ilmeisesti on hyödyksi myöskin latvialais-puolalaisille suhteille ja sen kautta välillisesti voi vaikuttaa virolais-latvialaisiin suhteisiin.

Kun ministeri Lattik riigikogun ulkoasiainvaliokunnassa ilmoitti Puolan matkasta tiedustaan valiokunnan mielipidettä, ei kukaan siellä tätä matkaa vastustanut, ministeri Lattikin omien selitysten mukaan. Sen sijaan ovat sosialistit yht'äkkiä riigikogun parhailleen käytävässä budjettikeskustelussa asettuneet matkan suhteen jyrkkään oppositioniin, ja tämänpäiväinen sosialistilehti sisältää siitä pitkän ja jyrkän pääkirjoituksen. Siinä huomautetaan tämän matkan epäsuotavuudesta sillä perusteella että Puolalle on verrattain huonot suhteet useihin maihin, niinkuin Liettuun, Neuvosto-Venäjäan ja osittain Seksaan. "Että riigivanememme kylässäkäynti Puolassa ei auta syventämään ystävällisiä suhteita näiden valtioiden välillä, sen olisi hallituksemme pitänyt pystyä käsittämään."

Kieltämättä ovat aikaisemmin esittämäni entisen Neuvosto-lähettiläs Petrovskin toimenpiteet osaltaan vaikuttaneet tähän sosialistien jyrkkään esiintymiseen, tehtiinhän kauppasopimus Neuvosto-Venäjän kanssa sosialistisen hallituksen aikana.

Tässä yhteydessä lienee syytä mainita muutama sana hallituksen asemasta Virossa. Väitetään hallitusryhmien keskuudessa erinäisten kysymysten suhteen syntyneen huomattavaa erimielisyyttä, vieläpä niin suurta, että koalitionin koossepysyminen näyttäisi uhatulta. Muutamat väittävät hallituskriisiä niin läheiseksi, että sellainen tulisi tapahtumaan pian, herra Strandmanin palattua Versovasta. Sosialistit tulevat jokatapauksessa kaikella voimallaan myötävaikuttamaan kriisin syntymiseen. Lähemmin perehdyttyäni näihin seikkoihin, palaan asiaan.

Tallinnassa, helmikuun 5 p:nä 1930.

Ministeri Wuorimeen
raportti n:o 61 - 1930.

Viron ja Latvian
suhteet.

Riigivanem Strandman kosketteli eilen keskustellessamme myöskin otsakeasias. Hän kertoi paluumatkallaan Varsovasta pysäytyvänsä myöskin Rigassa, jossa Latvian presidentti tarjosi hänelle aamiaiset. Täällä on hänen terkoituksensa pyrkiä selittämään nykyisiä verrattain huonoja naapurussuhteita. Herra Strandman lausui, ettei koskaan voi toivoa mitään lämmintä ystävyyttä Viron ja Latvian välillä, niin vastakkaiset ovat kansat toisilleen. Siitä huolimatta olisi jo yhteisten etujen nimessä pyrittävä sellaiseen selvitykseen, että nykyinen tilanne loppuisi ja hyvät suhteet jälleen järjestyisivät.

Niinkuin jo edellisessä osassa mainitsin, arvellen täällä Puolan-matkankin välillisesti vaikuttavan virolais-latvislaisten suhteiden paranemiseen. Jos vielä riigivaneman keskustelut Rigassa auttavat välien

selvittämistä, merkitsisi se paljon suhteiden kehitykselle, ja olisi meidänkin kannaltamme ilahduttavaa.

Kun sanomalehdissä on ollut huhuja siitä, että ulkoministeri Balodiksen seuraajaksi tulisi sanomalehtiosaston päällikkö Bihlmans, sanoi herra Strandman kuulleen herra Bihlmansin olevan Virolle vihemiellisen ja suhtautui määrättyllä epäilyksellä tälleiseen mahdolliseen nimitykseen virolais-latvialaisten suhteiden kannalta. Hänkään ei muuten ollut varma, pitivätkö hänen kuulemansa tiedot paikkansa.

Tallinnassa, helmikuun 5 p:nä 1930.

Arne Strandman

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnessa.

Ministeri Wuorimeen
reportti n:o 61 - 1930.

Salakuljetus-kysymys.

Riigivenem Strandmen otti eilisessä keskustelussamme puheeksi myöskin alkoholin salakuljetuksen. Hän kertoi tällöin, että salakuljetus viime aikoina Virossakin siinä määrin on laajentunut, että se herättää hallituksen levottomuutta. Saksalaista pirtua tulee pitkin rennikkoa ja myydään paljon halvemmalla kuin virolaista, Stettinistä lähetetään huomattavia konjakkimääriä, jotka ilman tullia tuodaan mehan, ja Tallinnessa voi tätä salakuljetettua konjakkia ja pirtua halvalla hinnalla ja puhelimitse tilattuna saada kotiin tuoduksi. Valtiolle aiheuttaa tällainen salakauppa sellaisessakin maassa, jossa väkijuomien käyttö on luvallista, suuria aineellisia ja moraalisia tappioita.

Tähän olotilaan viitaten puhui riigivenem Strandmen siitä, että Viron hallitus olisi halukas mahdollisimman laajasti ja tarmokkaasti yhteistyöhön Suomen kanssa tämän salakuljetuksen estämiseksi, ja tuntui olevan sitä mieltä, että asian suhteen olisi ryhdyttävä

vä uusiin neuvotteluihin keinojen keksimiseksi, miten perheiden selkuljetusta vasten voitaisiin yhteisvoimin taistella.

Tässä on syytä mainita, että noin puolitoista vuotta sitten käytiin Tallinnessa neuvotteluja tästä kysymyksestä. Neuvottelukunnat jättivät molemmin puolin hallituksilleen neuvottelujen tulokset asian vaatimie toimpiteitä varten. Lähetystö sai myöhemmin Ulkosisäministeriöltä tiedustelun, mitä Viron puolelta neuvottelun päätöksien suhteen oli tehty, ja ilmoitti silloin tekemiensä tiedustelujen perusteella, että kysymys oli Viron sisäministeriössä harkinnan alaisena, mutta vasti pitempää aikaa selvitäkseen, koska neuvottelujen tulokset edellyttivät lainmuutoksia Virossa. Tämän jälkeen ei tilanne läänne muuttanut.

Olen ylläolevien sättenut Hallituksen tietoon niin että Hallitus, jos sen katsoo tarpeelliseksi, voisi antaa toimintaohjeita Lähetystölle.

Tallinnessa, helmikuun 5 p:nä 1930.

Raimo Wuotinen

SUOMEN LÄHETYSTÖ

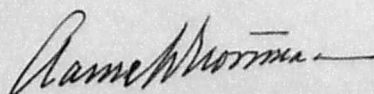
Tallinnessa.

Ministeri Wuorimaan
raportti n:o 61 - 1930.

Ministeri Heletinsiirto.

Otsakeasiasta mainitsi riigivanem Strandman seuraavaa. Kun hän oli seenut ymmärtää jo aikaisemmin, ettei ministeri Helletin asema Helsingissä ollut erikoisen hyvä, oli kysymys hänen siirrostaan herra Strandmania askarruttanut. Olosuhteet ovat kuitenkin olleet sellaiset, ettei siirto vielä ole ollut mahdollinen, koska se edellyttää monenlaisia sovitteluja sekä kotona, että ulkomaisessa edustuksessa. Herra Strandman tuntui pahoittelevan tätä viivytystä ja antoi ymmärtää, että asia ehkä lähitulevaisuudessa saataisiin järjestetyksi.

Tallinnessa, helmikuun 5 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Vuorimaan raportti no 62.

Tallinn

21/3 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Talinnassa, maalisk. 21 p:nä 1930.

N:o 305.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
6/26/30	
26/3.30	30
5	C ₁₂

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini № 62, joka
käsittelee

Kauppasopimusneuvotteluja (siv. 1-4).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erino-
maisen kunnioitukseni vakuutus.

Ramelliormaa

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan
raportti № 62 - 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
6/261 vu. 1930		
26/3.30	5	LIT.
RYHMÄ	ASIA	ASIA
5	Cl.	.

Kauppasopimusneuvottelut.

Kauppasopimuksen maataloustuotteita koskevan osan neuvottelujen suhteen pyydän saada esittää eräitä huomautuksia. Kun Hallitukselle puhelinsanomien kautta jo on tunnettu kaikki puolin ja toisin tehdyt konkreettiset ehdotukset, samoin kuin neuvottelujen tulokset, en niihin enää yksityiskohtaisesti lajota vaan koskettelen täällä sekä epävirallisissa että virallisissa keskusteluissa esiintyneitä seikkoja.

Perunatullikysymyksessä oli erinomaisen vaikeata saada virolaiset luopumaan ensin heidän ehdottamastaan $7\frac{1}{2}$ pennin tullista samoin kuin myöhemmin siirtymään heidän hyväksymästään 10 pennin tullistaan sitä vastaavaan prosentittaiseen alennukseen. Virolaiset pitivät kiinni siitä, että meillä voimassaoleva perunatulli tavaran halpuuteen nähden jo sinänsä on täydellinen kieltotulli, ja että jos he tästä tullista saavat ainoastaan $1/3$ alennuksen on se niin pieni alennus, ettei se estä toisia maita Viron perunan kanssa kilpailemasta, mikäli perunoita yleensä Suomeen tämän jälkeen voidaan tuoda. Viron hallitus suostui tässä asiassa meidän ehdotuksemme vasta sitten kun yksityisissä pitkissä keskusteluissa sekä hallituksen jäsenten että puolueiden johtomiesten kanssa olin asiaa perinpohjin selostanut ja vakuuttanut, ettei Suomen Hallituksella ole minkäänlaisia mahdollisuuksia tässä asiassa tehdä suurempia myönnytyksiä kuin mitä virallisissa neuvotteluissa oli luvattu.

Toisena neuvotteluna uhkaavana kompastuskivenä oli

lihakysymys. Tämän kysymyksen terävyys eri näkökantojen etäisyyden vuoksi oli kauan aikaa sellainen, että sovinnon aikaansaaminen näytti mahdottomalta. Vasta sen jälkeen kun Suomen Hallitus oli suostunut 600.000 kontingenttiin muuttui tilame suotuisammaksi, ja kun sitten kontingentin suhteen lopullinen sovinto oli saatu aikaan 700.000 kg:lla näytti kaikki olevan selvä. Mutta silloin syntyi uusi vaikeus. Virolaiset tahtoivat määrätä sopimuksessa kiinteäksi nykyisen voimassaolevan lihatullin Smk. 1.20 ja väittivät olleensa siinä käsityksessä, että tämä alusta saakka olisi ollut itsestään selvä. Immettelin suuresti tätä heidän väitettään, koska tästä asiasta ei koskaan oltu edes keskusteltukaan, sen enemmän virallisesti kuin epävirallisesti, ja vielä vähemmän oli virolaisten puolelta asiassa ehdotusta tehty. Kun virolaisille huomautettiin, ettei tässä suhteessa minkäänlaisia lupauksia tai sitoumuksia koskaan oltu annettu, eivät he kantaansa voineetkaan puolustaa muulla kuin sanomalla olleensa sellaisessa käsityksessä, että muun tuotavan lihan suhteen tulli 1.20 jää kiinteäksi. Ministeri Lattik väitti myös koko ajan selittäneensä ulkoasiainvaliokunnan kyselyihin, että lihatulli ulkopuolella kontingenttien on 1.20 Smk. kiinteänä ja sanoi mahdottomaksi puolustaa luopumista tästä kohdasta. Kun sitten pankinjohtaja Kihlman koetti ehdottaa jotain kompromissia, tuntui siltä, kuin olisi ministeri Lattik puolestaan ollut valmis siihen menemään. Ja seuraavana päivänä esittikin hän hallituksensa kantana, ettei se katso voivansa suostua sopimukseen kuin pankinjohtaja Kihlmanin ehdottaman kompromissin pohjalla. Virolaisten kanta oli tässä kysymyksessä niin jyrkkä, että ellei tuota kompromissia sopimukseen olisi saatu, olisivat he katkaisseet neuvottelut. Tällaisen uuden ja tärkeän kysymyksen esilleottaminen ja odottamaton jyrkkyys viime hetkessä jäi minulle aluksi käsittämättömäksi. Vasta jälkeempäin sain tietää syyn, joka todennäköisesti sen aiheutti. Eräälle tuttavalleni oli nimittäin yksi virolaisen valtuuskunnan

jäsenistä kertonut virolaisten saaneen Helsingistä sellaisia tietoja, että jos Suomessa syntyi toinen hallitus ja neuvotteluja siihen saakka venytetään, voivat virolaiset saada paremmat ehdot. Kun kertojani tähän oli huomauttanut, että se oli hyvin vähän todennäköistä, koska maatalouspiireillä Suomen Eduskunnassa on niin suuri vaikutus, oli kysymyksessäoleva neuvottelija huomauttanut, ettei hän tästä puhuisi ellei Virossa olisi luotettavia tietoja asiasta.

Kun näistä kysymyksistä vihdoinkin oli päästy sovintoon, eivät muut seikat enää tuottaneetkaan ylipääsemättömiä vaikeuksia ja sopimus saatiin valmiiksi.

Tahdon vielä tässä yhteydessä selostaa eräitä parin viime viikon aikaisia keskusteluja. Sen jälkeen, kun Suomen Hallitus oli suostunut korottamaan luvattua 600 tonnin kontingentin vielä 100 tonnilla, huomautin sekä riigivanemalle, ulkoasiainministerille että eräille neuvottelijoille, että tämä korotus oli tehty siinä mielessä, että sopimus saataisiin aikaan, mutta että se varmasti Suomen maatalouspiireissä tulee herättämään katkeruutta ja että jos virolaiselta taholta osataan psykologisesti oikein asiaa arvioida, niin että sopimus yleisellä tyydytyksellä otetaan vastaan Suomessakin, tyytyvät virolaiset 600 tonniin, luopuen lisämäärästä, jolloin Suomikin puolestaan on valmis kokonaan luopumaan eduista margariinin suhteen. Riigivaneman kanssa olin pitemmässä keskustelussa tästä asiasta, mutta ei hän tapansa mukaan omaa kantansa ilmaissut. Neuvottelijat taas huomauttivat, että heidän on otettava huomioon liian suurten rajoitusten aiheuttama psykologinen vaikutus myöskin Virossa, joka elää vielä raskaammassa taloudellisessa ja erittäin maataloudellisessa kriisissä kuin Suomi, eivätkä he tästä syystä voi luopua tuosta 100 tonnista. Ulkoasiainministerin kanta ilmeisesti noudatti kahden neuvottelijan kantaa. Sivumennen on ehkä mielenkiintois-

ta todeta, että neuvottelijat ottivat puhevaltaisina osaa niihin hallituksen istuntoihin, joissa kauppasopimusta käsiteltiin ja vaikuttivat luonnollisesti huomattavalla tavalla hallituksen kannottoihin. Ainakin täytyy minun valittaan todeta, etteivät yritykseni saada virolaiset luopumaan 100 tonnista, onnistuneet, niinkuin neuvottelujen tulokset osottavat.

Viron sanomalehdistössä on sopimusta kosketeltu tähän saakka vain "Päevalehdessä" ja "Postimiehessä". "Päivälehdessä" kirjoittaa ent. ulkoministeri Rebane hyvin pidättyväisesti ja valittaa erikoisesti sitä, että vaikka nyt tehty sopimus vuorataan ei hävitäkään entisen sopimuksen pohjaa käy se kuitenkin huomattavasti supistavassa hengessä, mutta toivoo samalla, että vastaisuudessa parempina aikoina jälleen voidaan päästä sopimusta laajentavaan suuntaan. "Postimiehen" kirjoitus on enemmän tyytyväinen ja lähtee siitä, että huolimatta suurista vaikeuksista ja erimielisyyksistä, sittenkin lopuksi on päästy sovintoon ilman että maiden väliset suhteet olisivat mahdollisen irtisanomisen kautta rikkoutuneet.

Mitä neuvottelujen jatkamiseen tulee, toivovat virolaiset sen tapahtuvan mahdollisimman pian. Eräät teollisuuspiirit ovat jo käyneet hallitukselle lausumassa tyytymättömyytensä siitä, että maataloustuotteita koskeva osa nyt jo pannaan voimaan, ja teollisuus jää pitemmäksi aikaa entisen sopimuksen nojaan. Tänään tapasin Viron neuvottelijain puheenjohtajan, herra Hurtin, joka sanoi virolaisen neuvottelukuman kokoontuvan ensi viikolla laatimaan konkreettisia ehdotuksia teollisuuskysymysten ratkaisemiseksi, ja pyysi, että Suomen puolelta ryhdyttäisiin vastaviin valmisteluihin, niin että vaikka parina lähimpänä viikkona ei voitaisikaan virallisia neuvotteluja jatkaa, molemmin puolin kuitenkin puheenjohtajien kautta puolivirallisesti voitaisiin vaihtaa ehdotuksia. Samalla mainitsi hän teollisuuspiirien täällä koettavan saada Viron tekstiiliteollisuuden edustajat aivan lähitulevaisuudessa lähtemään Suomeen löytääkseen jonkunlaisen yhteisen pohjan meidän tekstiilituottajaimme kanssa.

Tallinnassa, maaliskuun 21 p:nä 1930.

Raimo Korte

ta todeta, että neuvottelijat ottivat puhevaltaisina osaa niihin hallituksen istuntoihin, joissa kauppasopimusta käsiteltiin ja vaikuttivat luonnollisesti huomattavalla tavalla hallituksen kannottoihin. Ainakin täytyy minun valittaan todeta, etteivät yritykseni saada virolaiset luopumaan 100 tonnista, onnistuneet, niinkuin neuvottelujen tulokset osottavat.

Viron sanomalehdistössä on sopimusta kosketeltu tähän saakka vain "Päevalehdessä" ja "Postimiehessä". "Päivälehdessä" kirjoittaa ent. ulkoministeri Rebane hyvin pidättyväisesti ja valittaa erikoisesti sitä, että vaikka nyt tehty sopimus vuorataan ei hävitäkään entisen sopimuksen pohjaa käy se kuitenkin huomattavasti supistavassa hengessä, mutta toivoo samalla, että vastaisuudessa parempina aikoina jälleen voidaan päästä sopimusta laajentavaan suuntaan. "Postimiehen" kirjoitus on enemmän tyytyväinen ja lähtee siitä, että huolimatta suurista vaikeuksista ja erimielisyyksistä, sittenkin lopuksi on päästy sovintoon ilman että maiden väliset suhteet olisivat mahdollisen irtisanomisen kautta rikkoutuneet.

Mitä neuvottelujen jatkamiseen tulee, toivovat virolaiset sen tapahtuvan mahdollisimman pian. Eräät teollisuuspiirit ovat jo käyneet hallitukselle lausumassa tyytymättömyytensä siitä, että maataloustuotteita koskeva osa nyt jo pannaan voimaan, ja teollisuus jää pitemmäksi aikaa entisen sopimuksen nojaan. Tänään tapasin Viron neuvottelijain puheenjohtajan, herra Hurtin, joka sanoi virolaisen neuvottelukuman kokoontuvan ensi viikolla laatimaan konkreettisia ehdotuksia teollisuuskysymysten ratkaisemiseksi, ja pyysi, että Suomen puolelta ryhdyttäisiin vastaviin valmisteluihin, niin että vaikka parina lähimpänä viikkona ei voitaisikaan virallisia neuvotteluja jatkaa, molemmin puolin kuitenkin puheenjohtajien kautta puolivirallisesti voitaisiin vaihtaa ehdotuksia. Samalla mainitsi hän teollisuuspiirien täällä koettavan saada Viron tekstiiliteollisuuden edustajat aivan lähitulevaisuudessa lähtemään Suomeen löytääkseen jonkunlaisen yhteisen pohjan meidän tekstiilituottajaimme kanssa.

Tallinnassa, maaliskuun 21 p:nä 1930.

Raimo Korte

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Nuorimaan raportti no 63.

Tallinna

30/3 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, maalisk. 31 p:nä 1930.

N:o 341.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/26/30		
7/4-30		
5	C12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini № 63, joka käsittelee seuraavaa:

- 1) Suomen-Viron kauppasopimuksen
lisäsopimuksen ratifiointi
Riigikogussa. siv.1-4
- 2) Viron-Latvian suhteet. Päämi-
nisteri Celminsin käynti Tal-
linnassa. . . . . " 5-7.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Vironen

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

KOASIA MINISTRIÖ		
7/261 ai. E. 130		
9/4.30 23		1
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C12	

Ministeri Wuorimaan

raportti n:o 63 - 1930.

Suomen-Viron kauppasopimuksen lisä-
sopimuksen ratifiointi Riigikogussa.

Maaliskuun 28 p:nä 1930 iltapäivällä oli saman kuun 16 p:nä allekirjoitettu Suomen-Viron kauppasopimuksen lisäsopimus Riigikogussa hyväksyttävänä. Riigikogu piti 3 istuntoa peräkkäin samana iltana, hyväksyen sopimuksen kolmessa lukemisessa lopullisesti ilman että kukaan olisi sitä vastaan äänestänyt. Olin ensi lukemisessa läsnä, jolloin Riigikogun raha-asiainvaliokunnan puheenjohtaja, peltomiesten edustaja kenraali Soots esiintyi raportöörinä, vakinaisen raportöörin Anderkoppin ollessa sairauden tähden estettynä.

Esittelyssä lausui kenraali Soots pääpiirteittäin seuraavaa:

Esilläoleva lakiehdotus on saanut alkunsa siitä, että pohjoinen naapurimme, Suomi, on pitänyt tarpeellisena tarkistaa välillämme solmittua kauppasopimusta. Viron ja Suomen välillä tehtiin kauppasopimus vuonna 1921. V. 1923 alkoi Suomesta kuulua ääniä, ettei sopimus ollut tehty riittävästi huomioonottaen Suomen etuja. Nämä äänet eivät ole vaienneet, vaan kuuluivat ne viime vuonna oikein vahvasti ja tähän lisättiin vielä, että ellei erinäisiä osia sopimuksesta tarkisteta, pitää Suomi tarpeellisena sanoa irti koko sopimuksen. Tällaisessa tapauksessa olisimme joutuneet paljon huonompaan asemaan, kuin tähän saakka.

Tasavallan Hallitus piti asianmukaisena ryhtyä neuvotteluihin Suomen kanssa sopimuksen osittaiseksi muuttamiseksi. Nämä neuvottelut ovat nyt päättyneet maataloutta koskevassa asiassa. Sopimus on esitetty näin kiireellisesti siksi, että Suomen puolelta on selitetty, että vain sillä ehdolla suostutaan kauppasopimuksen tarkistukseen, että maataloutta koskeva osa hyväksytään ja saatetaan voimaan 1 p:stä huhtikuuta. Vastaisessa tapauksessa pidättää se itselleen oikeuden uudesti vaatia koko sopimuksen tarkistamista yhdellä kertaa.

Herää kysymys, minkälaisia asiallisia muutoksia nyt esillä oleva laki tuo kauppasopimukseemme.

Tammikuun 1 p:nä t.v. katsoi Suomi tarpeelliseksi saattaa maahantuotavat perunat tullinalaisiksi, nimittäin 0,15 Smk. kg:lta. Puudalta tekee se 20 Viron senttiä. Koska meillä perunain suhteen oli erikoissopimus, vietiin niitä (Viros-ta) tähän saakka tullitta. Sopimuksen mukaan on ne pantu tullinalaisiksi, tosin ei yleistullin, vaan minimitullin alaisiksi, joka nousee 14 senttiin puudalta. Suomen puolelta on annettu lupaus ja takuu, että perunoita voidaan myydä ilman tullimuodollisuuksia myöskin vähittäin suoraan laivalta. Vaikkakin, kuten jo sanoin, tässä tullit ei olekaan itsessään niin kovin suuri, joudumme kuitenkin perunain suhteen huonompaan asemaan kuin ennen.

Toinen tuote, mitä on viety, on elävät eläimet. Tammikuun 1 p:ään oli elävien eläinten tuonti Suomeen tullivapaa. Tammikuun 1 p:stä on tulliksi määrätty 70 Viron senttiä puudalta. Tämän tuotteen suhteen ei Suomi ole meille poikkeusta tehnyt. Se on jättänyt meidät yleistariffin alaiseksi.

Kolmas tuote oli raavaanliha. Viron raavaanlihalla oli myös erikoistulli, 0,60 senttiä^{x)} kilolta. Tammikuun 1 p:stä on tätä tullia nostettu 1,20 Suomen senttiin^{x)} Puudalta tekee se

x) pitää olla Smk, vaikka Soots erehdyksessä lausui senttiä.

noin 176 Viron senttiä. Tämän tuotteen suhteen on Suomi luvannut antaa meille etuja. Se on luvannut 40 %:lla alentaa yleistullia, jonka alaiset olemme. Mutta tämä alennus on erikoisehdoilla, koskien ainoastaan 700.000 kg.:aa ja tällä alennetulla tullilla voimme me viedä lihaa vain joulukuun 1 p:stä elokuun 1 p:ään, s.o. 8 kuukauden aikana, mutta elokuusta joulukuuhun ei tätä alennusta myönnetä, eikä myöskään sille määrälle, mikä ylittää 700.000 kg.:aa. Tässä suhteessa saamme siis paremman aseman. Sianlihaan nähden olemme yleistariffin alaiset.

Lisäksi on meille myönnetty eräitä etuja vähemmän tärkeissä tuotteissa. Tähän saakka voimme Suomeen tullitta vain omenia, nyt voimme viedä myös luumuja, päärynöitä ja tuoretta kalaa. Samoin voimme viedä Suomeen "pain normal'ia ja sieltä saada näkkileipää. Suolatuille kurkuille saamme 44 % alennuksen. Margariinin tulli, mikä oli 30 senttiä puudalta, korotettiin 320 senttiin, niin ettei margariinimme tarvitse pelätä Suomen kilpailua. Nämä ovat tärkeimmät kohdat, joiden suhteen tulleja on muutettu.

Kun nyt vertaamme tilannetta ennen tammikuun 1 p:ää, on meidän tunnustettava, että olemme joutuneet huonompaan asemaan ja voimme lohduttaa itseämme vain sillä, että on vielä toisia, jotka jäävät yleistariffin alaisiksi ja joilla ei ole minkäänlaisia etuja. Tämä lohdutus ei ole kovinkaan suuri, mutta nykyoloissa sittenkin lohdutus.

Raha-asiainvaliokunta, harkitessaan tätä tilannetta, ja vaikkei sillä ollutkaan monta sanaa tämän lain puolustukseksi esittää, sillä nykyään ei ole mitään parempaa saatavissa, oli sitä mieltä, että esilläoleva laki on hyväksyttävä.

Tämän raportöörin lausunnon jälkeen pyysi puheenvuoron peltomiesten edustaja Tonkman lausuen m.m. seuraavaa:

Omituiselta tuntuu, että kun raha-asiainvaliokunnassa

sopimusta harkittiin ja kun silloin kiinnitettiin huomiota siihen, että me sopimuksessa menetämme Suomen hyödyksi, ulkoasiainministeri muun muassa mainitsi, että meillä on suurempia mahdollisuuksia teollisuusosasta neuvoteltaessa saavuttaa Suomelta suurempia etuja.^{x)} Mielestäni on tämä ulkoministerin puolelta kieroä politiikkaa, kun maatalous uhrataan teollisuudelle. Se näyttää, kuin olisi maatalous, joka nykyään elää vaikean kriisin aikaa, kastemato, joka pannaan koukkuun ja mitä enemmän se kiemurtelee, sitä paremmaksi syötiksi tulee se kalalle. Näin on nyt myös maataloutemme, joka heittelee ikäänkuin krampissa ja etsii ulospääsytietä. Nyt on ulkoministeri sitä mieltä, että hän tällaisena aikana voi antaa maatalouden teollisuuden uhriksi, näyttämällä, että maatalous sopimuksessa on Suomelle menettänyt ja että nyt toisessa osassa teollisuudelle on etuja voitettava. Olen sitä mieltä, että se on kiero tie, jota ei pitäisi kulkea. Hallituksen olisi lähimmäksi tehtäväkseen otettava maataloutemme vaikean aseman helpottaminen ja sille löytää suojaa, niin ettei se luhistuisi kokoon.

Muita puheenvuoroja ei käytetty, vaan hyväksyttiin sopimus tämän jälkeen ensi lukemisessa. Toisessa ja kolmannessa lukemisessa hyväksyttiin se keskustelutta.

Niinkuin ylläolevasta huomaa, ei raportööri ollut erikoisemmin perehtynyt asioihin, sillä hänen esityksessään huomaa useampiakin virheellisyyksiä. Tämän voinee ehkä pama sen syyksi, että vakinainen raportööri edellisenä päivänä oli äkkiä sairastunut, eikä kenraali Sootsilla ollut aikaa sen enemmän kysymykseen perehtyä.

Talinnassa, 30 p:nä maaliskuuta 1930.

Raimo V. Vartiainen

x) Diplomaattiaitiossa vieressäni istuva ulkoministeri kuiskasi tällä kohtaa korvaani, että Tonkman valehtelee.

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan
raportti n:o 63 - 1930.

Viron-Latvian suhteet.Pääministeri Celmins'in
käynti Tallinnassa.

Niinkuin jo useissa otsakeasiaa käsittelevissä raporteissani olen selostanut, on tulliuinionikysymys muodostunut siksi kompastuskiveksi, joka on näyttänyt uhkaavan Viron-Latvian välisiä ei ainoastaan liittolais-, vaan yleensäkin kaikkia suhteita. Sen jälkeen, kun viime vuonna kävi päivänselväksi, ettei tulliuinionista tule mitään, ainakaan pitkiin aikoihin, ja kun monta katkeraa sanaa julkisuudessa tästä oli vaihdettu, on koko asia painunut hiljaisuuteen ja alettu molemmiin puolin tuumia, miten syntyneestä umpikujasta olisi selviydyttävä. Olihan jo itsestään selvää, ettei tilanne saanut jäädä nykyiselleen, vaan että toisin keinoin oli alettava uudelleen suhteita luomaan ja parantamaan.

Ministeri Balodis, joka kokonaan, syystä tai syyttä, on menettänyt arvonannon ja luottamuksen Virossa, ei ollut sopiva henkilö edes yrittämään jotain tässä suhteessa. Hänen poistumisensa Latvian ulkopolitiikan johdosta on minun käsitykseni mukaan ollut ensimmäisen vaikeuden eliminointi. Pääministeri Celmins on tehnyt käynnillään viime viikolla erittäin edullisen vaikutuksen virolaisissa piireissä ja samoin

on täällä erikoisella tyydytyksellä otettu vastaan ministeri Zarinin nimitys lähettilääksi Tallinnaan. Jo se seikka, että min. Zarin puhuu vapaasti vironkieltä, tulee saattamaan hänet erikoisen hyvään asemaan täällä ja toivota vasti hänen saavuttamaan positiivinen työ molempien naapurien suhteiden kehittämiseksi pääsee toisenlaiseen vauhtiin kuin tähän saakka.

Tiedustelin ministeri Lattikilta hänen ja Celminsin välisten neuvottelujen tuloksia. Ministeri L. huomautti ensimmäiseksi siitä sympaattisesta ja erikoisystävällisestä hengestä, joka koko ajan oli neuvottelujen kuluessa vallinnut. Useita toisarvoisia kysymyksiä selvitettiin, joista mainittakoon rajapiirin kahden puolen jääneiden kiinteistöjen likvidoimisajan pidentäminen vuodelle, alkuperätodistusten poistaminen, satamamaksujen yhdenmukaistuttaminen, valtioiden keskusarkistojen neuvottelukokous eräiden asiakirjojen vaihtamisesta, virallisten tietotoimistojen kiinteämpi yhteistyö y.m. Tärkein neuvottelu koski kuitenkin kauppasuhteita. Sovittiin siitä, että tullitariffien yhdenmukaistuttaminen (huom. siis tulliuinionikysymys) lykätään parempia aikoja odottamaan ja sen sijaan heti nimitetään valtuuskunnat, jotka ryhtyvät neuvotteluihin 25.3.1928 tehdyn väliaikaisen kauppasopimuksen täydentämiseksi tariffisopimuksella. Tullaanko tällöin sopimus laatimaan Suomen-Viron kauppasopimuksen tapaan vai jotain toista menetelmää noudattaen, ei ministeri Lattikin mukaan vielä ollut selvinnyt.

Merkit viittaavat siis siihen, että se terävyys, mikä parina viime vuotena liittolaisten välillä on ollut olemassa, on nyt tasaantunassa ja luopumalla liiallisesta ideologiasta on olevien olosuhteiden ja mahdollisuuksien pohjalla reaalidemmin alettu asioita arvioida. Toivokaamme, että tämä suunta jatkuu suotuisissa merkeissä edelleen, sillä ei ole unohdettava sitä

jo usein mainitsemaani seikkaa, että itse kansojen välillä voimakas vastenmielisyys toista kohtaan on olemassa. Tätä tahdon erikoisesti painoastaa, mikäli virolaisten mielipiteet latvialaisista ovat kysymyksessä.

Ministeri Lattik ei minulle neuvotelluista kysymyksistä enempää maininnut. Sen sijaan kuulin toista tietä, että oli myös keskusteltu Viron tai Latvian ehdokkaaksiasettamisesta Kansainliiton neuvostoon. Minulle mainittiin tästä, että kumpikin valtio oli kohteliaasti ilmoittanut luopuvansa ehdokkuudestaan toisensa hyväksi, mutta ettei mitään päätöksiä olisi tehty. Koetin saada selvyyttä asiaan Latvian tšekäläiseltä asiainhoitajalta, muttei hän sanonut tietävänsä muuta, kuin että asiasta oli keskusteltu.

Sainoin sain syrjäteitä kuulla, että latvialaiset toivoisivat ministeri Virgon poistamista Latviasta ja uuden lähettilään määräämistä sinne. Tuntien ministeri Virgon käsitykset latvialaisista sekä ettei hän niitä suinkaan ole pannut vakan alle, en ollenkaan ihmettele, vaikka siirtoa olisi pyydettykin. Pääkonsulimme Puhk kertoi myöskin, että min. Virgo tullaan todemäköisesti erottamaan koko diplomaattisesta palveluksesta niin pian kuin Riigikogu on hyväksynyt lain lähettiläiden erottamisoikeudesta, jota tähän saakka ei ole ollut. Tässä yhteydessä tapahtunee toisiakin erottamisia. Palaan tähän kysymykseen myöhemmässä raportissani.

Tallinnassa, 30 p:nä maaliskuuta 1930.

Arne Wotman

50

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Vuorimaaan raportti no 64.

Tallinn.

9/4 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, huhtik. 9 p:nä 1930.

N:o 378.

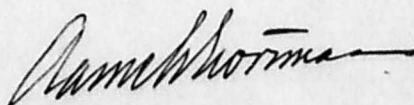
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8/26/30: 1030		
11/4-30	2	L.M.
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ASIA
5	12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri raporttini n:o 64, joka kä-
sittelee

Poliittista tilannetta Virossa (siv.1-4).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

Ministeri Wuorimaan
raportti № 64 - 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 8/261 h. l. 10 30		
11/4-30	2	LEE
RYHMÄ	LUOKKA	ASIA
5.	C12.	

Poliittinen tilanne

Virossa.

Viime viikkojen tapahtumat ovat osottaneet, että kommunistien salainen toiminta Virossa on tuntuvasti vilkastunut. Kommunistien julkista toimintaa ei voi sanoa nimeksikään olleen, koska se viranomaisten puolelta on ollut erinomaisen tarkan ja ankaran valvonnan alaisena. Sen sijaan on koko voima ilmeisesti keskitetty maanalaiseen työhön, josta poliisiviranomaiset saivat viime kuun puolivälissä siksi tarkkoja tietoja, että saattoivat ryhtyä vastatoimenpiteisiin. Eri puolilla maata toimitettiin lukuisia kotitarkastuksia, löydettiin salaisia keskuskohtia ja vangittiin liikkeen johtohenkilöt, joiden pääjohtaja, ent. riigikogun jäsen Jürna, vangitsemistilaisuudessa tekemänsä vastarinnan tähden sai sumansa. Eräässä Pärnun esikaupungissa löydettiin kommunistisen toiminnan pääkorttööri, joka siellä oli sijainnut todennäköisesti jo vuodesta 1924. Tutkimukset ovat edelleen käynnissä, eikä niiden yksityiskohdista toistaiseksi saa tietoja.

Tapahtuneiden vangitsemisien yhteydessä sai tavallaan riigikogussa oleva kommunistinen ryhmä "Bestin työläisten puolue", jossa oli 6 jäsentä, sumaniskun. Ryhmän johtaja

ja yksi jäsen katosivat vangitsemisien alkamispäivänä teille tietämättömille, jossa ovat vieläkin. Ryhmän neljä muuta jäsentä olivat toiset aikasemmin toiset paljastusten jälkeen ilmoittaneet eronneensa ryhmästä ja jäävänsä riigikogun puolueettomina, joten puolue asiallisesti on kadonnut riigikogusta. Kun tämän lisäksi tapahtui terroristinen attentaaatti Tallinnan garnisonin ja III divisonan päällikköä, kenraali Unt'ia vastaan, ryhtyi hallitus ankariin toimenpiteisiin. Sisäasiainministerin määräyksestä lakkautettiin "Eestin työläisten puolue" ja otettiin sen omaisuus valtion haltuun. Tämän kautta saavat toiset puolueet riigikogun kahden paenneen jäsenen paikat täytettäväksi ja samoin voivat puolueettomiksi ilmoittautuneet jäsenet jäädä riigikogun vain mikäli he eivät ole ottaneet osaa maanalaiseen toimintaan. Sisäministerin päätöksen perusteella menettävät myöskin ylempänämainitun puolueen edustajat kunnallis- ja kaupunkihallinnollisissa edustuksissa kaikki paikkansa, ja jaetaan näin vapautuneet paikat suhteellisesti toisten puolueiden kesken. Tallinnan kaupungin valtuusto vapautuu näin 14 työläispuolueen edustajasta. Hallituksella on hyvinkin laajat valtuudet toimia siitä syystä, että joulukuun 1924 mellakkain jälkeen maan tärkeimmät keskuskohtat sanoinkuin raja-alueet edelleen ovat sotatilanalaisia. Hallitus valmistelee suunnitelmia kommunistisen toiminnan estämiseksi maassa.

Yllätyksenä ja yleistä hermostusta herättävänä tuli attentaaatti kenraali Unt'ia vastaan, jonka seurauksista kenraali muutamia päiviä myöhemmin kuolikin. Murhayrityksen tekijästä ei toistaiseksi ole minkäänlaista selvyyttä, mutta että kysymyksessä on harkittu teko, lienee pidettävä selvänä, koska teon paikkakin oli niin taitavasti valittu, että pakeneminen oli helppo. Ei myöskään voida olettaa, että kysymyksessä

olisi henkilökohtainen kosto, sillä kenraali Unt oli sotaväessäkin hyvin pidetty ja itsekin lausunut murhayrityksen jälkeen, ettei hän tiedä itsellään olevan henkilökohtaisia vihamiehiä. Tapahtunut attentaatti on herättänyt huomattavaa hermostumista kaikilla puolin maata sekä mielenilmauksia jyrkkiin toimenpiteisiin ryhtymisestä kommunistista toimintaa vastaan. Tapahtumain johdosta kävivät kaikki diplomaattiset edustajat - myöskin Venäjän - ulkoasiainministerin luona valittelukäynnillä. Allekirjoittanut pyysi ulkoasiainministeriä Viron puolustuslaitokselle esittämään Suomen puolustuslaitoksen valittelut, sekä lähetti kenraali Unt'in kuoltua valittelusähkösanoman eloon jääneelle leskelle. Kenraali Unt haudataan suurin juhlallisuuksin valtion kustannuksella 10/4.

Samana päivänä kun murhayritys kenraali Unt'ia vastaan tehtiin hirtti itsensä tšekäläisessä puolustusministeriössä eräs aliupseeri nimeltä Andres Tahvonen. Hänet oli tuotu kuulusteltavaksi puolustusministeriöön vakoilusta Venäjän hyväksi. Kun samoihin aikoihin latvialaiset Venäjän rajalla ottivat kiinni erään Venäjälle pyrkivän virolaisen nimeltä Müller, kävi tämän kuulustelussa selville, että hän oli Neuvosto-Venäjällä vakoilukurssin käynyt vakoojiliija, jonka tehtävänä oli sotilaskoivun toimittaminen Virossa ja Latviassa. Häneltä saatujen tietojen perusteella on senjälkeen useita henkilöitä vangittu sotilaallisesta vakoilusta. Yksi tähän järjestöön kuuluvista oli epäilemättä ylempänä mainittu hirttäytynyt Tahvonen. Asiaa tutkitaan edelleen.

Samana päivänä kun attentaatti kenraali Unt'ia vastaan tapahtui, julkaisi tšekäläisten lehtien tietojen mukaan Pietarissa ilmestyvä virolainen kommunistilehti "Edasi" erinomaisen räikeän kirjoituksen Viroa vastaan, jossa m.m. lausutaan, että kommunistit kyllä pitävät mielessä niiden nuuskijain ja ministerien nimet " joiden kädet tihkuvat verta". Tämän johdosta vetävät tšekäläiset lehdet sen johto-

päätöksen että kenraali Unt'in murha on rajantakainen kostotyö niistä tappioista, jotka kommunisteja on kohdannut Virossa. Aikovatko kommunistit tulevaisuudessa siirtyä laajemmalti terroristisiin tekoihin, kun heidän propagandatyöllään yleensä on ollut huono menestys on tietysti arvaamatonta. Kenraali Laidoner huomautti minulle useamman kerran panneensa merkille, että häntä kaupungissa liikkueensa seurataan. Jatkuvat tutkimukset tulevat ehkä saattamaan päivänvaloon mielenkiintoisikiin seikkoja kommunistien toiminnasta, ja mikäli aihetta on, tulen niitä tarpeen mukaan selostamaan.

Talinnassa, huhtik. 9 p:nä 1930.

Arne Worsmaa

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5³

OSASTO: C12:

ASIA:

Ministeri Vuorimaan rap. no 65.

Tallina

5/5 1930.

Tallinmassa, toukokuun 5 p. 1930.

N:o 454.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
9/26/30	30
7/5.30	?
5	C ₁₂

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini N° 65, joka sisältää:

- 1) Taloudellinen asema Virossa, (siv.1-4)
- 2) Viron ulkoedustus arvostelun
alaisena..... (siv.5-8).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Aarne Stenroos

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

Ministeri Wuorimaan

raportti no. 65 - 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 9/261 fac L. 1030		
7/5-20	No	Liit.
PYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12	

Taloudellinen asema

Virossa.

Se yleismaailmallinen vaikea taloudellinen tilanne, joka viimeaikoina on lyönyt leimansa kaikkialle, on myöskin hyvin kovana tuntunut Virossa, jossa niinhyvin valtion kuin yksityistenkin varat ovat hyvin rajoitetut. Tämä tilanne on jo useita kuukausia ollut vakavan ja huolestuneen pohdinnan alaisena miltei joka päivä sanomalehdistössä ja julkisissa puheissa.

Kun riigikogussa käsiteltiin kuluvan vuoden menoarviota näyttäytyi erinomaisen vaikeaksi saattaa tulo- ja meno-puoli tasapainoon, ja arvosteltiin hallituksen menosääntöehdotusta hyvin kirpeästi, vaadittiinpa sen palauttamista hallitukselle tekaisinkin menojen supistamista varten, mutta saatiin kuitenkin asia riigikogussa selvitetyksi. Useat johtavat henkilöt arvostelivat hyvin ankarasti koko tähänastista talouspolitiikkaa ja erikoisesti nykyistä talousministeriä. Maataloudelle vaadittiin paljon suurempaa suojelusta kuin tähän saakka (Virossa ei ole wiljatulleja) ja teollisuudenkin väitettiin olevan hyvin huonosti järjestetty. Sosiaalisella alalla tehdään pitkälle meneviä kalliita uudistuksia, jotka liiaksi rasittavat valtion pientä kassaa. Tähän suuntaan kävivät arvostelut, joista laajimman ja yksityiskohtaisimman esitti ent. riigivanem Konstantin

Päts.

Sosialistien päälehti "Rahva Söna" kirjoittaa pitkän kirjoituksen yleismaailmallisesta kriisistä pysähtyen erikoisesti tarkastamaan niitä syitä, jotka sen Virossa ovat tehneet niin vaikeaksi. Tällöin tulee se siihen tulokseen, että Viron oloihin on vaikuttanut paitsi yleinen kansainvälinen vaikea tilanne myöskin joukko sisäisiä ja paikallisluontoisia syitä. Nämä viimeainitut syyt ovat lehden mukaan seuraavat:

- 1) Uudet valtakunnan rajat, jotka eivät vastaa entisen suurteollisuuden tarpeita, mikä sen lisäksi suurelta osalta perustui sotavarustusten valmistamiseen. Raaka-aineitten puute: paitsi polttokiviä ei Virossa ole mitään tärkeämpää maan povesta saatavia varallisuuksia.
- 2) Huono ja virheellinen rahapolitiikka, joka hedelmättömästi raiskasi valtion ja Eesti Pankin vararahat.
- 3) Virossa hankitun pääoman vieminen ulkomaille: täällä koottu raha sijoitetaan ulkomaan pankkeihin ja arvopapereihin.
- 4) Riittämättömän energinen markkinain löytäminen Viron tuotteille ulkomailla, vieläpä markkinain rikkominen liiallisten tullien ja epäkaupallisten menettelyjen kautta.
- 5) Maareformi, joka vaati suuria valtion varoja.
- 6) Suuret menot sotalaitoksessa, suojeluskunnassa, poliisilaitoksessa ja oikeuslaitoksessa.
- 7) Suuret sota-aikaiset velat, joiden prosentteihin ja kuoletukseen vuosittain menee miljooneja kruunuja.
- 8) Kansan vähäinen ostokyky, joka johtuu kurjista palkoista, pienistä tuloista y.m. sellaisesta.
- 9) Suunnitelmallisen talous- ja rahapolitiikan puute, joka aina antaa huonoja tuloksia.

Vaikka näissä syissä osittain tuleekin ilmi puhdas puoluekanta, täytyy myöntää että monet niistä syrjästä katsojalle näyttävät paikkansapitäviltä.

Viron ulkomaankauppa, joka jo viime vuonna oli passiivinen, on sitä edelleen jatkuvasti. Tämän vuoden ensimmäi-

sen neljänneksen tuonti oli arvoltaan 26,1 milj. kruunua ja vienti 20,8 milj. kruunua, joten tuonnin arvo on 5,2 milj. kruunua vientiä suurempi. Suurimpana tuontiartikkelina on ollut vilja (1,9 milj. kr.) senjälkeen sokeri, puuvilla, villakangas, puuvillakangas, lamoitusaineet ja muut. Tärkeimmät vientitavarat olivat voi (1,3 milj. kr.), puuvillakangas (1 milj. kr.), puuvillalanka, pellava, paperi, faneeri, sellulosa ja muut.

Maatalousväestö kärsii velkakuorman alla. Äskettäin on tehty koelaskelmia siitä, kuinka suuret velat maataloutta rasittavat, ja on tällöin keskimääräiseksi arvoksi maatalouden velkaantumisesta saatu seuraavat numerot. Maakiinteistöjen velka on noin 8,3 % kiinteistöjen arvosta ja 13,5 % velkojen rasittamien kiinteistöjen arvosta. Nämä määrät sinänsä eivät ole kovin suuria, mutta kun ottaa huomioon yleisen rahapulian ja kaikkien vähävaraisuuden rasittavat ne sittenkin suurien verojen rinnalla maanomistajia, josta ovat todistuksena lukuisat maatiilojen pakkohuutokaupat joiden yhä väitetään lisääntyvän.

Kun rahanpuutteen tähden ostokykykin yleensä on hyvin heikko, kärsii siitä välittömästi se osa teollisuutta, joka on olemassa kotimaisen tarpeen tyydyttämistä varten, ja pystyy kunnollisesti toimimaan vai se teollisuus, jolla on vakinaiset markkinat ulkomailla. Rahanpuutteen seurauksena ovat myöskin olleet useat suuret Tallinnassa tapahtuneet kauppaliikkeitten konkurssit, joista viimeinen ja huomatuin on ollut tallimalainen osakeyhtiö Silva, joka muutamia päiviä sitten saatettiin administrationin alaiseksi.

Olen viime aikoina keskustellut useiden johtavimpien talousmiesten kanssa tilanteesta ja ovat he kaikki myöntäneet vaikeuksien suuruuden huomauttaen tilanteen olevan niin vakavan ja raskaan, ettei ole edes mahdollista arvioida milloin on toiveita sen paranemisesta. Suurempia toiveita asetetaan polttokivi-teollisuuteen kun englantilainen Goldfields-yhtiö lähiviikkoina ryhtyy rakentamaan koetehdasta bensiniin valmistamista varten. Mutta ulkomainen pääomakin pelkää sijoittumista Viroon tšekäläisten korkei-

den verojen tähden. Niinpä on minulle kerrottu että englantilainen yhtiö, jota Narvankosken konsessionin saanti kiinnosti, tästä syystä peräytyi ja ovat neuvottelut parhaillaan käynnissä Siemens Schuckertin kanssa.

Valtio omasta puolestaan koettaa parantaa taloudellista asemaansa etsimällä uusia tulolähteitä. Niinpä on talousministeriössä parhaillaan suunnittelun alaisena valtion tupakkamonopolin toteuttaminen. Itävaltalainen raha-asiantuntija Kienboeck oli pääsiäisen aikaan kutsuttu Tallinnaan tutustuakseen Viron valtiotalouteen ja verotusoloihin sekä antaakseen niistä lausunnon ja tehdäkseen ehdotuksen niiden parantamiseksi ja muuttamiseksi. Mikäli hänen ehdotuksistaan, jotka eivät vielä liene valmiit, voin tietoja saada, tulen niistä aikanaan tiedottamaan.

Olen tässä lyhyesti koettanut luoda yleiskatsauksen niihin taloudellisiin vaikeuksiin, jotka Virossa nykyään ovat ilmenneet, puuttumatta lähemmin yksityiskohtiin. Tarkempia tietoja eri talousalojen kehityksestä sisältyy lähetystön taloudellisiin tiedoituksiin.

Tallinnassa, toukokuun 5. p. 1930.

Aame Kuorikoski

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan
raportti no. 65 - 1930.

Viron ulkoedustus
arvostelun alaisena.

Riigikogussa ja raha-asiainvaliokunnassa Viron menosääntöä käsiteltäessä joutui Viron ulkoedustus ja sen järjestely ankaran arvostelun alaiseksi. Jokavuotiset vaatimukset ulkoedustuksen vähentämisestä uudistuivat. Niitä ei kuitenkaan hyväksytty vaan päätettiin vielä perustaa Kansain-Liittoon edustus, jota johtaa lähetystöneuvos. Toiset arvostelut koskivat lähetystöjen työtä ja sen järjestelyä, ja lähetystöjen henkilökuntia ja niiden keskinäisiä suhteita.

Entinen riigivanem Konstantin Päts huomautti puheessaan riigikogussa m.m. seuraavista seikoista: "Siirryn ulkopolitiikan alalle. Tiedämmehän, kaikki että erään lähetystön päällikkö jo kauemman aikaa on sairauden tähden ollut lomalla. Hän on ansioitunut ihminen ja meillä ei ole mitään sitä vastaan että hän sairauden tähden on saanut lomaa ja jäänyt työstä pois, mutta me tiedämme myöskin, että saman lähetystön kahden ylimmän edustajan välillä suhde on kehittynyt sellaiseksi, etteivät he keskenään voi asioita hoitaa, eivät tahdo toistensa kanssa olla missään tekemisissä, ja että mainittu loma on niin sanoakseni väliaikaisena keinona heidän erillään pitämiseksi.^{x)}

x) Tarkoittaa Lontoon lähetystöä jossa ministerin ja lähetystöneuvoksen suhteet ovat kokonaan poikki.

Toisen lähetystön suhteen, joka meille myöskin on tärkeä tiedetään, että mahdollisuuksien mukaan on päätetty sitä uudistaa ja löytää sinne henkilö joka oman terveytensä ja muiden ominaisuuksiensa puolesta menestyksellisesti voisi lähetystön raskasta työtä edistää. Mutta myöskin siellä on tilanne vuosien kuluessa jäänyt muuttumattomaksi, siitä huolimatta että puhutaan muutoksien välttämättömyydestä.^{x)}

Niin paljon kuin vuosien kuluessa olen huomannut, lupaa jokainen uusi ulkoministeri virkaan astuessaan nämä epäkohdat korjata, ja kun hän jättää toimensa ovat nämä kysymykset aina vaan ratkaisematta. Minun täytyy sanoa, että jo alusta saakka sellainen käsitys on saanut vallan että Viro edustajiensa kautta jää määrättyyn passiiviseen asemaansa, eikä sillä ole keinoja tuoda itseään esille. Tällainen järjestely ei tuo valtiolle mitään hyvää. Olen huomannut kuinka toiset pienet valtiot omalle ulkoedustukselleen asettavat suuria taloudellisia tehtäviä. Mutta meidän ulkoedustajat lausuvat, etteivät taloudelliset kysymykset heitä kiinnostavat, ne ovat erikoiskysymyksiä, ja he käsittelevät ainoastaan poliittisia kysymyksiä. Lopuksi on tämä myöskin oikein, sillä meillä ei ole minkäänlaista keskustusta, joka heissä herättäisi mielenkiintoa taloudellisiin asioihin. Korkeaa politiikkaa, kansainvälistä politiikkaahan voi ilman vaaratta ajaa pelkäämättä, että siitä syystä kimpupun käytäisiin. Mutta onko meidän pikku valtiollemme eduksi että me oman ulkoedustuksemme suhteen olemme muuttuneet näin yksipuoliseksi ja tahdomme kiinnittää huomiota ainoastaan niihin korkeisiin poliittisiin kysymyksiin, niin että taloudelliset kysymykset jäävät toisluokkaisiksi.

Kansainvälisiä sopimuksia solmittaessa ei kukaan tiedä kenen alote on tehtävä. Kun käännytään talousministerin,

x) Koskee Berlinin lähettilästä.

puoleen, sanoo hän että se on ulkoministeriön asia, mutta ulkoministeriössä lausutaan, että se on talousministeriön asia. Niin jää tuo tärkeä kysymys ratkaisematta. Tämä sama on voimassa myöskin ulkoedustuksen suhteen. Olisi toivottavaa, että riigikogu hyväksyisi näitä epäkohtia koskevan lain ja antaisi ministeriölle vapaat kädet lähettiläiden siirtoihin, mutta sitä ei ole tehty. Kansanedustuksen pitäisi lausua jyrkkä sanansa ja hallituksella pitäisi olla rohkeutta kiinnittää huomiota tällaisiin tapauksiin.

Mitä tulee kauppasopimustemme valmistamiseen, olen siinä käsityksessä että tämä asia meillä määrättyssä suhteessa on järjestämättä. - - -".

Olen ottanut ylläolevat tärkeimmät kohdat herra Pätsin puheesta, koska samanlaisia kirpeitä huomautuksia tehtiin usealta taholta sekä riigikogussa että valiokunnassa. Nämä julkiset arvostelut aiheuttivat vielä polemiikkaa sanomalehdistössä, joissa m.m. ent. ulkoministeri Rebane arvosteli nykyistä ulkoasiainjärjestelyä, mikä taas aiheutti hyvin terävät vastakirjoitukset lähettiläiden Hellat'in ja Pust'an puolelta.

Mitä tulee herra Pätsin ehdotukseen uuden ulkoedustusta koskevan lain laatimisesta, on tällainen lakiehdotus nykyään riigikogun käsiteltävänä, ja tulee vielä toukokuun aikana hyväksyttäväksi. Lakiehdotusta en ole saanut vielä nähdäkseni mutta on siitä niinpaljon kerrottu, että se oikeuttaa hallituksen siirtämään ja poistamaan lähettiläitä milloin se katsotaan tarpeelliseksi, sekä että siinä edellytetään erotettaville lähettiläille yhden vuoden disponibilité.

Kauppasopimusten valmistamista varten on ulkoasiain- ja talousministeriöiden välillä neuvotteluja käynnissä erikoisen kauppatraktaattikomitean perustamisesta lausuntoa antavana elimeinä.

Tšekäläisessä ulkoasiainministeriössä kerrottiin minulle muutamia päiviä sitten, että niinpian kuin uusi laki on

saatu voimaan on eräitä muutoksia suunniteltu lähettiläspai-koilla. Mainittiin siitä että todennäköisesti lähettiläät Ber-
linissä ja Rigassa tulisivat diplomaattisesta palveluksesta
poistettaviksi. Millä tavalla nämä paikat täytettäisiin, siitä
ei sanottu mitään muuta kuin ettei asia vielä ole selvin-
nyt. Toiselta puolen kuulin, että ministeri Menning Berlinis-
sä saatuaan tietää että hänen terveydentilaansa täällä epäil-
tiin, olisi sähköttänyt ministeriölle olevansa täysin terveen
ja hyvissä voimissa. Kuinka todenperäinen tämä asia on,
sitä en voi vakuuttaa, mainitsen siitä enemmän kuriositeet-
tinä. Ministeri Hellatin siirtomahdollisuudesta en lähettiläs-
siirtokeskustelun yhteydessä katsonut voivani kysyä, mutta pi-
dän edelleen todennäköisenä, että jos Berlini vapautuu minis-
teri Hellat saa siirron sinne, niinkuin sanomalehtiutiset
ovat väittäneet.

Talinnassa, toukokuun 5 p:nä 1930.

Arne H. Norrman

Gon

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C12

ASIA:

Ministeri Kuorimaan raportti no 66.

Tallinn

22/5 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, toukok. 22 p:nä 1930.

N:o 507.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 10/261 p:nä D. 1930		
26/5-30	Te	L.M.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12	

Herra Ministeri,

Ohellisena Minulla kunnia lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini n:o 66, joka sisältää
seuraavaa:

- 1) Saksalaisten maatilainkorvaukset, siv.1-2,
- 2) Riigikogun esmiehen käynti Ber-
liinissä. . . . . " 3-7.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Aame Kottma

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

ULKOASIAIN		10/261	10/30
26/5-30	No		
RYHMÄ	OSASTO		
5	1012		

Ministeri Wuorimaan
raportti n:o 66 - 1930.

Saksalaisten maatilain-
korvaukset.

Niinkuin jo aikaisemmissa raporteissani otsake-
asiaa käsitellessäni olen maininnut, ei niiden saksalaisten
maatilakorvaus näytä paljonkaan edistyvän, jotka maareformin
jälkeen siirtyivät saksan kansalaisuuteen. Tähänastisina vaikeuk-
sina ovat olleet saksalaisten kohtuuttomat vaatimukset yhdel-
tä puolen ja toiselta puolen Viron hallituksen kanta ettei
kysymyksessä oleville saksalaisille voida suorittaa suurempaa
korvausta kuin niille balttilaisille, jotka lojaalisesti maare-
formin jälkeen jäivät edelleen Viroon asumaan.

Pari viikkoa sitten saapui näiden "uus-saksalais-
ten" edustaja parooni Medem saksalaisen asianajajan ent. minis-
terin Koch-Weserin kanssa Tallinnaan pyrkiäkseen sopimusta ai-
kaansaamaan. Mikäli olen saanut kuulla esiintyivät saksalaiset
nyt tuntuvasti kohtuullisemmilla vaatimuksilla kuin ennen. He
pyysivät seuraavaa kolmea seikkaa:

- 1) korvaus maalain mukaan,
- 2) oikeus lunastaa yksityisvelat,
- 3) 4.000 ha. metsää.

Tämä olisi yhteinen korvaus kaikille uus-saksa-
laisille. Neuvottelujen kuluessa olivat saksalaiset vielä sikä-
li muuttaneet kantaansa, että olisivat tyytyneet 2.500 ha. met-
sää ja lienevät yksityisesti antaneet ymmärtää, että he viime
tingassa tyytyisivät 1.000 ha:kin. Viron hallitus asettui kui-
tenkin sille kannalle, ettei metsää ollenkaan olisi annettava

sillä muutoin olisi sitä annettava myöskin tšekäläisille saksalaisille, ja joutuisi tällöin liian suuret metsäalat, arviolta 10.000 ha., hakkuunalaiseksi yhdellä kertaa, seikka joka maan metsätaloudelle saattaisi käydä hyvin vahingolliseksi. Yksityisvelkojen kokonaiskuolemusta entisten omistajain puolelta ei hallitus myöskään liene valmis myöntämään, vaan suostuisi ainoastaan n. 50 %:n kuoletuosoikeuteen. Saksalaisten ehdotuksen mukaan olisi korvaus ollut suoritettava 20 vuoden kuluessa.

Muutamia päiviä neuvoteltuaan ja kun sovintoa ei saatu aikaan, matkustivat neuvottelijat pois ja keskustelut ovat jälleen pysähtyneet tälle asteelle. Suurimpana vaikeutena neuvotteluissa on ollut juuri se edellämainittu seikka, että Viron hallitus pitää velvollisuutenaan suorittaa tänne jääneille saksalaisille yhtä suuren korvauksen kuin niille, jotka maareformin jälkeen siirtyivät vieraan maan kansalaisiksi.

Talinnassa, toukok. 22 p:nä 1930.

Alma Korte

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

Ministeri Wuorimaan
raportti n:o 66 - 1930.

Riigikogun esimiehen
käynti Berlinissä.

Käydessään viime vuonna Baltian maihin tutustumassa otettiin Saksan Reichstagspräsident Loebé Tallinnassa suurin juhlallisuuksin vastaan, huolimatta siitä, että hänen käyntinsä oli täysin epävirallinen ja että hän matkusti ilman seuruetta. Hänen käyntiään Tallinnassa olen aikanaan eräässä raportissani yksityiskohtaisesti selostanut. Tällä käynnillään kehoitti hän Viron Riigikogun esimestä myöskin tulemaan Berliniin. Tämä matka on nyt tapahtunut ja palasi esimies Einbund eilen seurueineen matkalta, jonka hän teki täysin virallisena ja huomattavan seurueen saattamana. Häntä seurasi matkalla Riigikogun pääsihteeri ja yksi edustaja kustakin Riigikogun ryhmästä. Ennen matkaa ei julkisuudessa kuulunut minkäänlaisia arvosteluja, mutta matkan aikana alettiin siitä puhua ja nyt ovat sanomalehdetkin esittäneet teräviä arvosteluja. Arvostelu koskee lähinnä sitä, ettei matkaa olisi pitänyt tehdä virallisena vaan samanlaisena epävirallisena käyntinä kuin oli Reichstagspräsident Loebenkin käynti.

"Päevaleht" kirjoittaa pääkirjoituksessaan m.m.
"Viime vuosina yritetään meillä Riigikogussa tehdä kaikki aina hirvittävän suurilla juhlallisuudella, lausutaan usein Riigikogun käytävillä. Riigikogun ja sen esimiehen prestige-kysymykset

ovat alituisesti päiväjärjestyksessä ja niitä käsitellään suurella vakavuudella.

Alussa oli vaikea selittää, miksei Riigikogun esimies K. Einbund matkustanut pari vuotta sitten kutsun saatuaan Unkarin parlamentin vieraaksi vaan oli Riigikogun valtuuskunnalle hankittava johtajaksi Riigikogun ulkopuolelta prof. Piip. Kauan aikaa tuumittiin, miksi asia näin järjestyi, kunnes vihdoin käytäviltä tippui tietoja, että esteenä ovat olleet seremoniakysymykset. Näin mutkallisiksi olivat siis vuosien kuluessa yksinkertaisen pienen Bestin talonpoikaiskansan seremoniavaatimukset kehittyneet, vaikka meistä suuremman ja vanhemman valtion, Suomen eduskunnan esimies ei pitänyt itselleen liiallisena käydä Unkarin parlamentin vieraana. Tämä voi ehkä selittää miksi nyt vierailu Saksaan järjestettiin sillä tavalla kuin se järjestettiin.

Kun noin vuosi sitten Saksan parlamentin esimies Loebe vieraili Baltian valtioissa, ei hän saapunut tänne juhlallisesti siitä etukäteen ilmoittaen ja vastaanotto-ohjelma taskussa, vaan tuli vaatimattomasti, ei hänellä edes ollut juhla-vaatteita mukanaan.

- - - -
- - - -
- - - -

Oli silloin hyvin sievää, että Loebe otettiin kauniisti vastaan. Ymmärrämme myöskin sen, että hän kohteliaana europalaisena vastaanotosta kiittäessään lisäsi kernaasti näkövängsä luonaan niitä, jotka hänet ottivat vastaan. Myöskin on Loebe nyt henkilökohtaisesti kaikki tehnyt ottaakseen vastaan Bestin delegationin ystävällisesti. Loeben ensimmäisen matkan tarkoituksena ei ollut Baltian maiden ^{parlamenttien/} kylästäminen, vaan enemmän turistina kuin parlamentin presidenttinä tutustua näihin maihin ja erikoisesti Saksan vähemmistökansallisuuden elämään. Riigikogussa olisimme luonnollisesti mielellämme nähneet että meidän esimiehemme samalla tavalla olisi vastannut tähän käyntiin, jos se

olisi ollut tarpeellista. - - - - Mutta meillä ryhdyttiin laatimaan suurta delegationia. Myöskin Tönissonille ja Pätsille oli mukaantulo ehdotettu, mutta saatiin entisistä Riigivanemista ainoastaan Rei lähtemään. Hyvissä ajoin saapuivat Berlinistä suuret vastaanotto-ohjelmat."

Tämän jälkeen huomauttaa lehti siitä, että tällaista virallista käyntiä on Saksassa käytetty hyväkseen sekä sanomalehdissä että keskusteluissa korvauskysymyksen käsittelemiseksi maiden vieraannuttamisasiassa, ja huomauttaa, että tämä on hallituksen toimintapiiriin kuuluva asia, johon parlamentinvaltuuskunnilla ei ole oikeus puuttua. Lehti jatkaa: "Yksityiskäynnillä, niinkuin olisi oikein ollut, eivät nämä kysymykset tällaisessa muodossa olisi voineet tulla esille. Hyvin laajoissa piireissä kysytään sekä kaupungeissa että maalla, onko meillä todellakin tarpeellista niin usein järjestää näitä juhallisia vierailuja. Huiput puhuvat säästämisestä, mutta tekevät itse toisin."

Mikäli eri tahoilta olen saanut kuulla, vastaavat nämä "Päevalehden" arvostelut laajojen poliittisten piirien käsityksiä. Samoin on minulle kerrottu saksalaistenkin olleen tyytymättömiä siihen, että virolaiset saapuivat niin juhallisesti ja aiheuttivat heille paljon vaivaa. Tšekäläinen ulkoministeriökin oli koettanut tämän matkan korkeanvirallista luonnetta vähentää, tahtomalla antaa valtuuskunnan jäsenille ainoastaan ministeriaalipassit, mutta oli sittemmin herra Einbundin vaatimuksesta ollut pakoitettu laatimaan kaikille diplomaattipassit. Samoin oli ulkoasiainministeriössä laadittu luonnokset herra Einbundin puheiksi rajoittaen ne ainoastaan kiitokseksi ja kohteliaisuusfraaseiksi, mutta oli herra Einbund Berlinissä laatinut ne uudestaan sisällyttämällä niihin politiikkaa.

Kun Virossa valtionpäämiehen tehtävät on jaettu kahden henkilön, Riigivaneman ja Riigikogun esimiehen kesken, ja kun Riigivanemat ovat tehneet käyntejä valtionpäämiesten luona

ja ottaneet niitä vastaan ilman että Riigikogun esimiehen persoona niissä millään tavalla erikoisesti olisi tullut esille, lienee tätä vierailua myöskin arvosteltava sitä taustaa vastaan jonkunlaisena revanchena Riigikogun esimiehen prestigelle. Varsin useinhan Tallinnassa on sattunut konflikteja Riigikogun esimiehen ja Riigivaneman arvokysymyksissä, niin että heitä on miltei mahdoton yht'aikaa kutsua lähetystöihin aterioille. Kuvaavana esimerkkinä voinen mainita, ettei Riigivanem voinut mennä Riigikogun esimiehen päivällisille Puolan Seimimarsalkan täällä käydessä, koska eivät sopineet istumapaikoista pöydässä.

Palattuaan matkaltaan Berlinistä antoi herra Einbund matkastaan haastattelun sanomalehdistölle, jossa hän totesi matkan onnistuneen erinomaisen hyvin, samoin kuin sen, että Saksassa oli osotettu suurta sydämellisyyttä virolaisia kohtaan. "Kolmen päivän aikana oli meillä mahdollisuus tavata Saksan valtiopäivien ja hallituksen sekä muiden alojen edustajia, seikka joka teki mahdolliseksi henkilökohtaisten tuttavuuksien solmimisen ja mielipiteitten vaihtamisen, mikä, uskomme ei jää hyödyttömäksi yleisillä aloilla," lausuu herra Einbund. Haastattelunsa lopussa herra Einbund arvostelee ankarasti sitä tapaa, jolla "Päevaleht" matkaa on käsitellyt. Samalla huomauttaa hän, että matkaa tehtiin Riigikogun vanhempain-neuvoston suositumuksella, ja että hänen poisjäämisensä Unkarinmatkalta johtui siitä syystä, että yksi Riigikogun suurimpia ryhmiä (sosialistit) olivat sitä jyrkästi vastustaneet.

Herra Einbundin selitysten johdosta lausuu "Päevaleht" seuraavaa: "Päivälehdessä toimituksella ei ole mitään halua tässä asiassa ryhtyä väittelyyn Riigikogun esimiehen kanssa. Olisi myöskin mandotonta saada päteviä arvostelutietoja siitä kuinka paljon oli Berlininmatkan puoltajia kuinka paljon vastustajia, me ilmaisimme ainoastaan käsityksiä, joita runsaasti liikkui yhtä hyvin Riigikogun piireissä kuin seurapiireissäkin, eikä minkään-

laiset viralliset selitykset ja oikaisut voi näitä käsityksiä ja mielialoja tehdä olemattomiksi."

"Päevalehden" julkaisemien otteiden mukaan saksalaisestakin lehdistöstä on sielläkin matkan yhteydessä julaistuissa kirjoituksissa kosketeltu Saksan ja Viron välillä esiintyviä ratkaisemattomia kysymyksiä, jotka hyvien suhteiden aikaansaamiseksi olisi selvitettävä.

Talinnassa, 22 p. toukokuuta 1930.

Aame W. Wormald

24

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 12

ASIA:

Ministeri Vuorimaan rap. N: 57.

Tallinna

30/5-30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, toukok. 30 p. 1930.

N:o 573.

Herra Ministeri,

11 262 Jul. 8. 30

2/5-30	No	Liik.
RYHMÄ	OSAHO	ASIA
5	C 12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini n:o 67, joka käsittelee

Taloudellisen valtuuskunnan
matkaa Venäjälle.....siv. 1-3.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Aune Korte

Herra Ulköasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

Ministeri Wuorimaan
raportti n:o 67 - 1930.

Taloudellisen valtuus-
kunnan matka Venäjälle.

Niinkuin jo aikaisemmin olen kertonut suunnitteli Viron hallitus taloudellisen valtuuskunnan lähettämistä Venäjälle tutustumaan sikäläisiin oloihin ja kauppamahdollisuuksiin siellä. Tämä valmistelu tapahtui niihin aikoihin kun tuli tunnetuksi Riigivaneman matka Varsovaan, mikä jälleen aiheutti Moskovassa niin suuren närkästyksen, ettei koko valtuuskuntaa tahdottu vastaanottaa. Täten lykkääntyi suunniteltu matka epämääräiseen tulevaisuuteen.

Kun ärtymys Varsovan matkan johdosta Moskovassa ilmeisesti vähitellen on asettunut, alettiin parisen viikkoa sitten jälleen touhuta valtuuskunnan lähettämistä, mikä sitten toteutuikin t.k. 28 p:nä, jolloin hallitus vahvisti valtuuskunnan kokoonpanon. Samana iltana valtuuskunta lähtikin matkalle. Valtuuskunnan johtajana on ent. ulkoministeri H. Rebane ja jäsenenä talousministerinapulainen Suija, valtion metsäteollisuuden johtaja Saks ja satamatehtaitten johtaja Maim, lisäksi kuuluu tämän virallisen valtuuskunnan yhteyteen 8 kaupp- ja teollisuusliikkeen edustajaa. Valtuuskunnan matka kestää viikon pari.

Kun tämän matkan yhteydessä tapahtui joukko mielenkiintoisia kulissientakaisia asioita, joista julkisuudessa ei ole mitään mainittu, katson tarpeelliseksi niitä hiukan selos-

taa.

Venäjän takäläinen lähettiläs Raskolnikov matkusti parisen viikkoa sitten Venäjälle, ilmeisesti sovittuaan valtuuskunnan matkasta takäläisten ulko- ja talousministerien kanssa, järjestääkseen valtuuskunnan vastaanottamishjelman. Tämän jälkeen syntyi kuitenkin Tallinnassa kaikenlaisia vaikeuksia. Kun matkaa aikatalvella suunniteltiin näytti se kaikkia talouspiirejä kiinnostavan. Viivyttely oli kuitenkin aiheuttanut huomattavia mielialan muutoksia. Niinpä päätti kauppa- ja teollisuuskamari kokouksessaan noin viikko sitten, ettei se lähetä edustajaa ollenkaan, ja samanlaisen päätöksen teki seuraavana päivänä teollisuudenharjoittajain yhdistys. Näiden päätösten kautta kadotti valtuuskunnan matka tuntuvasti merkityksestään. Talousministeri oli koettanut voimakkaasti painostaa ylläolevia järjestöjä muuttamaan päätöstään siinä kuitenkaan onnistumatta. Molemmat järjestöt pitivät matkaa verrattain hyödyttömänä. Raskolnikov istuu kuitenkin Moskovassa odottamassa valtuuskunnan saapumista ja ilmeisesti annettuja lupauksia olisi ollut verrattain noloa peruuttaa. Kun talousministeri kaikista ponnistuksistaan huolimatta ei onnistunut saamaan muutosta aikaan suurten järjestöjen kannassa, pakotti hän eri tehtaat uhkauksilla, mikäli minulle on kerrottu, lähettämään edustajansa virallisen valtuuskunnan mukaan, ilmoittaen ryhtyvänsä asian vaatimiin toimenpiteisiin elleivät kysymyksenalaiset tehtaet lähetä edustajaa. Täten saatiin retkikunta suurella vaivalla kokoon ja matkalle.

Kun taloudelliset piirit olivat täten osottaneet täydellistä harrastuksen puutetta matkaan voitaneet retken tuloksista taloudelliselta kamalalta tuskin puhua. Sen merkitys jäänee puhtaasti poliittiseksi, ja sellaisenakin lienee sen arvo varsin kysyttävä. Tentailla on jo olemassa kullakin alallaan kauppasuhteita Venäjän kanssa sikäli kun sellaisia voi olla, eikä takäläisten teollisuuspiirien mukaan tällaisen virallisen retkikunnan lähettäminen ole suurestakaan mer-

kityksestä. On mielenkiintoista kuulla, mitä retkeilijät matkaltaan palattua kertovat.

Tässä yhteydessä mainitsen eräästä Venäjän kauppaa koskevasta seikasta. Kun kaikki sanomalehdet ovat täynnä tietoja viljan puutteesta Venäjällä tuntuu ihmeelliseltä, että viime aikoina Venäjältä on tuotu Tallinnaan venäläisiin varastoihin suuret määrät viljaa. Saamieni tietojen mukaan on taällä nykyään varastoituna ainakin 10.000 tonnia ja päivittäin tulee sekä laivoilla että rautateitse useampia kymmeniä vaunulasteja vastaavia määriä. Vilja kuuluu osaksi menevän kaupaksi tšekäläisille markkinoille, osaksi lähetetään sitä täältä muualle ulkomaille.

Talinnassa, toukok. 30 p:nä 1930.

Aune Niemi

582

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Woorimaan rap. no 68.

Talvina

2/7.1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, heinäk. 2 p:nä 1930.

No 613.
No .....

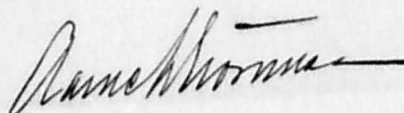
Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 12/262/ae. D. 10 30		
3/8.30	No	LM
RYHMÄ	OPASTO	ASIA
5	C 12	

Ohellisena on minulla kunnia lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini № 68, joka käsittelee

Valtiopäiväjärjestyksen muutossuunnitelmia
Virossa. (siv.1-4).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHTYYSTÖ

Talinnassa.

Ministeri Wuorimaan
raportti № 68 - 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12/262 (ao D. 10 30)		
3/8.30	2	LII
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	C12	

Valtiopäiväjärjestyksen
muutos suunnitelmat Virossa.

Jo kauan aikaa on julkinen sana Virossa milloin lievenmin milloin ankarammin arvostellut riigikogun toimintaa, pitäen sitä hitaana, sekavana ja usein mielivaltaisena. Tämä arvostelu on saanut yhä laajempaa kannatusta ja voitane nykyään tyytymättömyyden tässä suhteessa sanoa olevan verrattain yleisen. Tästä syystä on riigikogun piireissä otettu harkittavaksi millä tavalla tilannetta voitaisiin parantaa. Tällöin on tultu siihen tulokseen, että se parhaimmin käy nykyisen valtiopäiväjärjestyksen muuttamisen kautta. Riigikogun johto antoi riigikogun sihteerille tehtäväksi valmistaa luonnoksen uudeksi valtiopäiväjärjestykseksi. Yhteistyössä riigikogunesimiehen kanssa valmistuikin luonnos äskettäin, ja on siitä nyt neuvoteltu riigikogun johdon keskuudessa. Todennäköisesti tulee kysymys yksityiskohtaisemman harkinnan alaiseksi ja ratkaistavaksi vasta syksyllä, mutta on siitä kuitenkin eräitä tietoja saatu ja tahdon niistä muutaman sanan mainita. Luonnollisestikin on tässä kysymys ehdotuksesta, johon myöhemmin saattaa tulla paljonkin muutoksia ennenkuin se lopullisessa muodossa on valmis.

Valtiopäiväjärjestys-ehdotus jakaantuu 23 pääosaan, olen 9 osaa suurempi nykyistä valtiopäiväjärjestyksestä. Tämä joh-

tuu siitä, että nykyisen järjestyssäännön puutteellisuudet tähän saakka on järjestetty riigikogun neuvoston vanhempain antamilta selityksillä, jotka nyt liitetään järjestyssääntöön. Lisäksi on otettu kokonaan uusia kohtia. Seuraavassa mainitaan tärkeimmät ehdotetut muutokset entiseen järjestykseen nähden:

Kun nykyinen valtiopäiväjärjestys edellyttää, että yhden ryhmän riigikogussa voi muodostaa kolme edustajaa, ehdotetaan uudessa, että yhden ryhmän muodostamiseksi pitää vähintään olla 6 edustajaa. Tämän uudistuksen kautta halutaan rajoittaa ryhmien lukumäärän kasvua ja erikoisesti pienten ryhmien muodostumista. Jos tämä järjestys jo nykyisessä riigikogussa olisi voimassa, vähenäisi se ryhmiä ainakin 3:lla, sillä riigikogussa on neljä ryhmää, joiden jäsenmäärä on kuutta pienempi.

Valiokuntien lukumäärän rajoittaa ehdotus kahdeksitoista, ja edustavat niihin valitut jäsenet ryhmiään. Riigikogun jäsen ei voi olla useammassa kuin kahdessa valiokunnassa. Valiokunnat ovat päätösvaltaiset, jos vähintään puolet niiden jäsenistä ovat saapuvilla. Nykyisten määräysten mukaan riittää korumiksi 1/3. Valiokunnissa äänestettäessä on jokaisella ryhmällä niin monta ääntä kuinka monta edustajaa sillä on valiokunnassa, riippumatta siitä ovatko kaikki saapuvilla. Nykyisen järjestyksen mukaan otetaan huomioon ainoastaan saapuvilla olevien äänet.

Nykyisen järjestyksen mukaan voi riigikogun kokous jäädä pitämättä, ellei esimies tai vara-esimiehet ole saapuvilla. Uusi ehdotus sisältää, että riigikogun jäsenkin tarpeen tullen voi johtaa puhetta. Kokous voidaan avata riippumatta saapuvilla olevien jäsenten lukumäärästä, koska korum on tarpeen ainoastaan päätöksiä tehtäessä. Riigikogu kokoontuu viimeistään 40:tenä päivänä vaalien jälkeen. Tähän saakka on kokoontumispäivä ollut määräämättä. Valtiopäivien päiväjärjestykseen nähden edellyttää uusi ehdotus sellaisen muutoksen, ettei tehtyyn

päiväjärjestykseen hallituksen suostumatta saa tehdä muutoksia. Päiväjärjestyksen käsittelyn saa keskeyttää ja lykätä toiseen päivään ainoastaan silloin kun kokous on kestänyt yli sen ajan, minkä vanhempainneuvosto on arvioinut ja ellei hallitus keskeyttämisestä vastusta.

Nykyisen järjestyksen mukaan voivat lakiehdotuksia esittää yksityiset riigikogun jäsenet, ryhmät, valiokunnat ja hallitus. Uuden ehdotuksen mukaan voivat lakiehdotuksia esittää myöskin riigikogun johto ja valtion kontrollööri. Valiokunnat ovat oikeutetut esittämään lakiehdotuksia ainoastaan riigikogun valtuuttamina. Myöskään eivät uuden järjestelyn mukaan yksityiset riigikogun jäsenet saa tehdä lakiehdotuksia, vaan tulee tämän tapahtua ryhmien kautta, toisin sanoen, niillä pitää vähintään olla kuuden riigikogun jäsenen kannatus. Lakiehdotukset käsitellään yleensä kolmessa lukemisessa, mutta voi myöskin kolmas lukeminen jäädä pois. Eri lukemisien väliaika on vähintään 3 päivää, mutta voi riigikogu tätä väliaikaa lyhentää. Hallituksen vaatimuksesta voi kuitenkin lukemisien väliaikaa pidentää kuukaudeksi. Toiselta puolen kieltää uusi ehdotus useamman lukemisen toimittamisen samana päivänä. Tähän saakka ei tässä suhteessa ole ollut mitään määräyksiä ja on usein kolmekin lukemista suoritettu samana päivänä. Lain voimaannpanemisen voi 33:n riigikogun jäsenen vastustus lykätä kahdeksi kuukaudeksi. Uusi ehdotus rajoittaa riigikogun jäsenten puheoikeutta riigikogun kokouksissa. Rajoitetaan puheiden määrä ja aika. Nykyään on puheiden lukeminen täysin vapaa, mikä on edullista obstruktionipuheiden pitämiseksi. Uusi ehdotus oikeuttaa puheenjohtajan kieltämään puheen lukemisen. Samoin antaa se puheenjohtajalle oikeuden keskustelujen lopettamiseen, jos hänen käsityksensä mukaan kysymys on riittävästi selvitetty, huolimatta siitä, että puhevuoroja on pyydetty.

Jos hallitus on eronnut ei sen tarvitse vastata sille tehtyyn välikysymykseen. Välikysymys voidaan lähettää valiokuntaan,

mikä tapahtuu joko riigikogun päätöksellä tai hallituksen vaatimuksesta.

Riigikogun esimies päättää kenelle hän antaa tehtäväksi hallituksen muodostamisen, ja kun hallitus on muodostettu tekee riigikogun esimies siitä ilmoituksen riigikogulle. Tämän ilmoituksen perusteella on hallitus astunut toimeen, ellei yli puolet riigikogun jäsenistä vaadi avonaista äänestystä. Hallitukselle annettavan epäluottamuslauseen esityksen tulee olla kirjallinen ja pitää siinä olla vähintään 25:n riigikogun jäsenen allekirjoitukset. Ehdotus tulee aikaisintaan 3 päivän kuluttua nimelliseen äänestykseen. Epäluottamus katsotaan annetuksi, jos ~~vähintään~~ yli puolet riigikogun jäsenmäärästä on äänestänyt hallitusta vastaan.

Poissaolo-oikeutta riigikogun kokouksista rajoitetaan tuntuvasti. Jos poisjääminen on tapahtunut omavaltaisesti, voidaan riigikogun jäsen katsoa hupuneeksi riigikogusta.

Yhteenvetona voidaan lausua, että uusi ehdotus on paljon ankarampi entistä. Se on riigikogun piirissä jo nyt saanut osakseen paljon arvostelua jos kannatustakin. Vasta syksyllä voidaan nähdä minkälaiseksi se lopullisessa muodossaan kiteytyy.

Tallinnassa, heinäk. 2 p:nä 1930.

Ramell

5702

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Wuorimaan raportti no 69.
Tallinna

11/7-20.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, heinäk. 4 p:nä 1930.

No 617.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 13262 (ad. D. 1) 80		
7/2-30	No	LE
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 69, joka sisältää seuraavaa:

- 1) Viljamonopolin voimaan saattaminen Virossa, (siv.1-3)
- 2) Taloudellisen valtuuskunnan matka Venäjälle, (siv.4-6).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aame Kottinen

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

LIIKKA-ALMINISTERIÖ		
13/262 Rec. D. 10 30		
7/7-30	2	LVI
FINLAND	ESTONIA	ASIA
5	Clz	

Ministeri Wuorimaan
raportti no. 69 - 1930.

Viljamonopolin voimaan
saattaminen Virossa.

Viime kuun 27 p:nä ilmoitti minulle ministeri Lattik, että Virossa ajetaan saattaa voimaan viljamonopoli.

Viljan ollessa Virossa tähän saakka tullivapaan ja ulkomaiden harjoittaessa dumpingia olivat viljan hinnat viime vuosina painuneet kohtuuttoman alhaisiksi. Tämä seikka herätti luonnollisesti suurta tyytymättömyyttä maatalviljelevän väestön keskuudessa ja sitä edustavat puolueet ovat jo kauan aikaa vaatineet toimenpiteitä maanviljelyksen suo- jeleniseksi. Nykyinen hallitus ryhtyikin asiaa järjestel- mään ja jätti muutamia viikkoja sitten riigikogulle laki- ehdotuksen, johon sisältyi kaksi vaihtoehtoa viljakasvun jär- jestämiseksi. Toisessa ehdotuksessa esitettiin viljan a- settamista tullin alaiseksi, toisessa tahdottiin hallituksel- le myöntää oikeus viljantuonnin rajoittamiseen. Kun ehdotus riigikogussa käsiteltiin menivät mielipiteet niiden suhteen niin hajalle ettei kumpaakaan vaihtoehtoa hyväksytty ja hallituskriisi oli ovella. Hallitus piti senjälkeen useita kokouksia neuvotellakseen tilanteesta ja löytääkseen ratkai- sun, joka ilman kriisiä voisi tulla hyväksytyksi. Pitkien keskustelujen jälkeen saatiin vihdoin viljamonopoliin pe- rustuvalla pohjalla hallitusryhmien kesken sovinto aikaa. Hallitus laati kiireellisesti lakiesityksen viljan monopolista,

joka parhaillaan on riigikogun käsiteltävänä ja joka minulle annettujen vakuutusten mukaan suuremmitta muutoksitta tullee hyväksytyksi. Kun lakiendotuksen teksti on käytettävissäni ja siitä ilman kommentaareja käy ilmi millä tavalla asia järjestetään lopetan raporttini suomentamalla tämän lyhyen tekstin.

Laki viljamonopolista.

§ 1. Rukiin ja ruisjauhon tuontiin Viroon on valtiolla yksinoikeus. Tuonnista huolehtii joko valtio itse tai antaa se tuontiluvan yksityishenkilöille tai -liikkeille esillä olevassa laissa edellytettyjen määräysten mukaisesti. Lisenssit antaa maatalousministeriö.

Valtiolla on oikeus, samoilla perusteilla kuin ruista ja ruisjauhoa koskevassa laissa on esitetty, säännöstellä myöskin vehnän ja vehnätuotteiden tuonti, osto ja myynti.

§ 2. Kotimaisen rukiin ostaa valtio maanviljelijöiltä tai heidän osuustoiminnallisilta yhdistyksiltään määrätynä aikana, määrätyllä paikalla ja määrätynluokkaisena omien laitostensa tai yksityisliikkeitten tai -henkilöiden kautta, jotka sen kanssa ovat tehneet asiaa koskevan sopimuksen.

Rukiin ja ruisjauhon hinnan määrää valtio keskimääräisen ostohinnan mukaan.

§ 3. Valtio ostaa tämän lain nojalla maanviljelijöiltä ainoastaan sen rukiin, joka ylittää heidän säännöllisen oman käyttömääränsä.

§ 4. Yksityishenkilöt ja -liikkeet, jotka valtiolta tai lain 2 §:ssä edellytettyjen sopimusten nojalla maanviljelijöiltä tai heidän osuustoiminnallisilta yhdistyksiltään ostavat ruista ja ruisjauhoja, saavat maatalousministeriöltä luvan tuoda maahan ulkolaista viljaa. Suhteen,^{x)} jonka mukaan tuontiluvan saajalla on oikeus tuoda ulkolaista ruista, määrää hallitus sen jälkeen kun kotimaisen viljan satotulos on saatu selville.

§ 5. Esillä olevan lain voimaantuluttua otetaan huomioon varastoissa olevat ulkomailta tuodut ruis- ja ruisjauhomäärät.

x) Kotimaiseen viljaan.

Ruis- ja ruisjauhohintojen säännöstelemiseksi lasketaan nämä varastosäästöt myöhempien tuontien tiliin tai veroitetaan ne valtion hyväksi, kuitenkin ei enemmän kuin 5 senttiä kilolta.

§ 6. Lähemmät määräykset esillä olevan lain toimeenpanosta antaa hallitus.

§ 7. Henkilöt, jotka tekevät itsensä syyväksi väärin todistusten laatimiseen tai esittämiseen saadakseen tuontiluvan ulkolaiselle rukiille tai ruisjauholle, tahi tämän lain nojalla arviointivelvollisten ruis- tai ruisjauhovarastojensa salaamisen, menettävät oikeuden tuontiluvan saantiin ja rangaistaan vankeudella (ei yli 3 kuukautta) tai rahasakoilla 500 kruunuun.

Saman rangaistuksen alaisia ovat myöskin henkilöt, jotka ruista tai ruisjauhoja esillä olevan lain nojalla myydessään esittävät väärennettyjä todistuksia myymensä viljan kotimaisesta alkuperästä.

Virkamiehet, jotka tekevät itsensä syyväksi tässä pykälässä mainittujen väärennettyjen todistusten laatimiseen tai antamiseen, rangaistaan virkarikoksista säädetyn lain mukaisesti.

Tallinnassa, heinäkuun 4 päivänä 1930.

Ante Kottme

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan

raportti no. 69-1930.

Taloudellisen valtuuskun-
nan matka Venäjälle.

Raportissani no. 67 viime kuluneen toukokuun 30 päivältä selostin niitä vaikeuksia, joita taloudellisen valtuuskunnan lähettäminen Venäjälle aiheutti samoinkuin niitä käsityksiä, jotka retken johdosta vallitsivat.

Matka on nyt suoritettu ja käytännöllisistä tuloksista ei toistaiseksi voi puhua. Retken tarkoituksen selitetään olleen sondeeraavaa laatua ja pyrkimys vaikuttaa siihen, että Venäjä laatiessaan talouslaskelmia lokakuussa alkavaa talousvuotta varten, ottaisi huomioon myöskin Viron näissä laskelmissaan. Samoin kiinnitettiin venäläisten huomiota siihen, ettei heidän pitäisi Viroa ja yleensä pieniä Baltian maita käsitellä ja kohdella samassa luokassa kuin suuria kapitalistisia maita, vaan ottaa huomioon näiden pienten maiden kapitaali-
köyhyys.

Keskusteluissa Moskovassa koetettiin selvittää, missä määrin ja miten Viron vientiä Venäjälle voisi lisätä, vienti kun viime aikoina on osottanut huomattavaa vähenemistä edellisistä vuosista, muodostuen kauppavaihtobilanssi Virolle passiiviseksi, huolimatta viime vuonna solmitusta kauppasopimuksesta ja ehkäpä juuri sentähden. Virosta viedään Venäjälle melkein

yksinomaan paperia, kun sen sijaan tuonti Venäjältä on tullut yhä monipuolisemmaksi, käsittäen noin 100 erilaatuista tuotetta.

Keskustelujen kuluessa todettiin, että Venäjän paperitarve, jota kotimainen tuotanto huolimatta uusista rakennetuista tehtaista, läheskään ei voi tyydyttää, yhä on kasvamassa. Niinpä tarvitaan ensi vuonna noin 700.000 tonnia paperia ja tämä tarve kasvaa niin, että neljän vuoden kuluttua tarpeen arvioidaan nousevan 2 miljoonaan tonniin. Rautateollisuusallalla tarvitsee Venäjä suuren määrän pienempiä laivoja ja koettivat virolaiset saada näitä tilauksia. Venäläiset olivatkin luvanneet lähettää asiassa asiantuntijan Viroon valtuuksilla tehdä sopimuksia, mikäli virolaiset voivat venäläisten ehtoja hyväksyä. Myöskin on näyttänyt olevan mahdollisuuksia eräiden tekstiili- ja nahkatuotteiden viemille. Vielä oli keskusteltu siitä mahdollisuudesta että Viro voisi varustaa Pietaria maataloustuotteilla, kuten ennen aikaan, mutta olivat venäläiset aluksi suhtautuneet siihen varsin kylmästi, vaikkakin myöhemmin osottaneet jonkunlaista ymmärtämistä. Tätä etua vastaan lähettäisi Pietari teollisuustuotteita Viroon. Ilmoitetaan sovituksi siitä, että virolaiset viime mainitussa asiassa lähettävät asiantuntijan Pietariin, joka laskelmat tehtyään voisi kysymyksestä neuvotella.

Transitoliikenteessä, mikä viime vuonna Viron kautta oli supistunut 20.000 tonniin, selvisi, että venäläiset tänä vuonna aikovat Viron kautta kuljettaa noin 100.000 tonnia. Tästä asiasta aiotaan edelleen neuvotella. - Kysymystä puutavaran tuonnista Venäjältä mahdollisia Narvan kosken yhteyteen rakennettavia tehtaita varten on myös kosketeltu, jolloin venäläiset periaatteessa olivat siihen suhtautuneet myönteisesti.

Viron valtuuskunnan johtaja ent. ulkoministeri Rebane kertoo matkavaikutelmistaan, jotka luonnollisesti rajoittuvat siihen mitä näytettiin, m.m. että Venäjän kauppapalaatti on erillinen järjestö, jota kaupporganisatiot ylläpitävät. Sen propaganda on esimerkiksi kelpaava ja sen järjestämä vientituotteiden näyttemuseo erinomainen. Vastaanotto oli ollut erinomainen. Päevaleht'elle on herra Rebane kirjoittanut matkavaikutelmistaan ja myötäliitän tästä kirjoituksesta suomenoksen.

Talinnassa, heinäk. 4 p:nä 1930.

Rebane

"Päevaleht" n:o 158, 14/6 1930.

Vaikutelmia Venäjältä.

Suurien kokeiden maa.

H. R.

(Hans Rebane.)

Palatkoon kuka hyvänsä sieltä suurien arvoitusten maalta, mikä on N.-Venäjä, hän suorastaan uppoo kysymyksiin, joita hänelle esitetään.

Jos entisaikaan sanottiin, että lienee vähän sellaisia ihmisiä, jotka tuntevat ulkopuolella olevina siinä suurta sifinksiä, jonka loppumattomille aavikoille Kaarle XII ja Napoleon olivat pakoitettuja jättämään laakerinsa, niin on nyt, jolloin tätä kolossia ympäröi piikkilanka-aita, vieläkin vähemmän niitä, jotka tuntevat nykyistä Venäjää.

Jotta voitaisiin vähänkin syventyä kokeiluihin, joita tehdään yhdellä kuudennesosalla maapalloa, siihen tarvitaan perinpohjaista ennakkovalmistelua, sosiaaliohjelmien tuntemista ja pitempää siellä olemista.

Täten siis on luonnollista, että viikon siellä olemisen aikana joka aika melkein kokonaan meni tehtävien suorittamiseksi ja vapaita aikaa havaintojen tekemiseksi oli hyvin niukasti, saadaan hatara ja pintapuolinen kuva nykyisestä Venäjästä.

Vertailu entiseen Venäjään, nimittäin sen vertailu ulkoapäin, on ensimmäinen vaikutelma. Alussa vetää tällainen vertailu kaiken huomion puoleensa. Molemmat suurkaupungit, entinen Pietari ja Moskova ovat ulkoapäin vallan toisenlaiset kuin ennen. Runsaasti uusia rakennuksia, erittäin Moskovassa, katukorjaukset, autojen ja ekipašien puuttuminen, lukuunottamatta hallituksen autoja ja muutamia taksoautoja, tungoksellinen liikenne katukäytävillä, Moskovassa on 3 ja Leningradissa jo 2 milj. asukasta, kaduilla kuljeksivan yleisön ulkonainen eroavaisuus entisajasta, täpötäydät raitiovaunut taikka oikeammin sanotut kolmesta vaunusta kokoonpandut raitiojunat, kaikki kaiken tämän huomaa ensihetkellä. Mutta elämänvaltimo tykyttää Moskovassa paljon nopeammin kuin Leningradissa, josta hallitus kokonaisuudessaan on siirtynyt Moskovaan.

Ja sosialistisen Venäjän uudelleenrakentaminen. Venäläiset itse valittavat, eivät salaa, että heidän on taisteltava suurien vaikeuksien kanssa. Heidän on muutettava Venäjä teollisuusmaaksi ilman ulkopuolista apua, ilman ulkolainaa. Kaikki kulut peitettävä kotivaroista, Sen johdosta on maasta vietävä kaikki ja tultava toimeen itse hyvin vähällä.

Mutta sittenkin on ryhdytty saattamaan maata teollisuusmaaksi ja jopa maan sosialisointiin viiden vuoden kuluessa.

Pitä olla paitsi rohkeutta myöskin fanatismia ryhtyäkseen täyttämään näitä tehtäviä. Maan kolektivisoimisen ~~xx~~ yritys on jo, kuten äskettäin näimme, saanut vastauksensa faktilliselta elämältä. Jo alusta alkaen oli kaari liiaksi pingoitettu, jotta oltiin pakotettuja jo ensimmäisiä askelia astuessaan pysähtymään. Venäläinen talonpoika ei ole koskaan massillisessa en~~u~~mistösssänsä ymmärtänyt maan yksityisomistusoikeutta. Kun Stolipin aikansa alkoi Venäjätä uudelleen järjestämään tahtoen tehdä Venäjän talonpojan maan yksityisomistajaksi ja siten kehittää yhtähyvin maanviljelys- kuin myös yleistäkultuuria, niin nousi jyrkästi häntä vastaan lyhytnäköinen Venäjän intelligenssi. Jos tämä reformi olisi silloin taikka aikaisemmin toteutettu, olisi Venäjä vallan toisenlainen.

Kiihkeästi aloitettua maan kolektivisoimista seurasi voimakas opositiooni, jotta oltiin jo alussa pakotettuja pysähtymään. Juuri tämän kysymyksen johdosta odotetaan suurempaa ajatuksien ilmaisua parhaillaan pidettävissä puolueistunnoissa. Varma on, että liiaksi jyrkän ohjelman seurauksena on kompromissi, jäädään odottamaan kompromissin seurauksia.

Ensimmäinen kompromissi on ~~XXXXXX~~ kolektivisoimiskasitteen rajoittaminen. Kuten sanottua, Venäjän talonpoika ei ollut käsittänyt maan yksityisomistusta. Jos hänen kylänsä "maailma" muuttuu nyt joksikin suuremmaksi alueeksi "maailmaksi", niin ei se vielä muuta hänen käsitystään ~~XXXXXX~~ ja tähänastista ymmärtämistä ~~XXXXXX~~ maan suhteen. Mutta karjan ja muun omaisuuden arvon hän kyllä tunsi. Sen koskettaminen kutsui esille hänessä suuren vastustuksen. Ja tässä tehdään ensimmäinen kompromissi, tyydyttäen talonpojan yksityisomaisuuden tunnetta inventaarin nähdessä. Jokataapauksessa tulee maan kolektivisoimisella alussa olemaan hiukan toisenlainen suunta ja ehkäpä myöskin ~~XXXXXX~~ vauhti, siksi kunnes elämä itse taas pakottaa tarkistamaan tähänastiset askelet.

perusteista ja valtion tuloista sekä osittain menoista. Yleiskuvasta voimme vain tehdä johtopäätöksen, että sosialistisen valtion päätulolähteinä ovat verot, joista etusijalla ovat välilliset verot, kun taas luonteeltaan maatalousvaltion teollisuustuotteiden vienti ylittää maataloustuotteiden viennin, vaikkakin ensimmäinen viimeaikoina on osoittanut laskua ja toinen nousua.

Kysymys, kykenevätkö N.-Venäjän johtomiehet suorittamaan jättiläistehtävänsä, on yleinen ja vastauksia siihen runsaasti. Millaiset tulokset ovat, sen näyttää tulevaisuus. Vastaus tänään kysymykseen, jättäen huomioon ottamatta suuren Venäjän erikoiset olosuhteet, sen menneisyyden, koko tämän "rajoittamattomien mahdollisuuksien maan", Venäjän suuret luonnonrikkaudet, sen kaiken taipuvan ja kiitollisen aineksen, joka on olemassa kaikkia näitä suuria kokeita varten, olisi liian yksipuolinen.

Mutta yhden seikan huomaa jo heti lyhyen viipymisen ja pintapuolisen katselemisen aikana, se on heidän laaja keskitetty valtiokoneisto ja luja julkinen järjestys. Sentähden syntyykin pian käsitys, että huhut muutoksen mahdollisuuksista lähiaikoina, jota määrättyt lähteet jo alusta-alkaen ovat toistaneet, ovat perättömiä. Voi luulla, että tämä koneisto voittaa vakavimmatkin vaikeudet. Ehkä tunteella, että ohjaket ovat käsissä, on selitettävissä myöskin se seikka, että he antavat sanomalehdistöllensä mahdollisuuden julkaista puutteitansa. Esimerkiksi kirjoitti eräs heidän suurempi lehti tarveaineiden puutteesta ja kaikenlaisista jonoista luonteeltaan hyvin äkäisen artikkelin. Artikkelissa haukuttiin vastaavia virastoja järjestyksen puutteesta ja saamattomuudesta.

Millaisia muutoksia tulee tekemään tämä historiassa omaperäinen eksperimentti, kun muutoksia ja kokeita varten ovat olemassa suotuisat olosuhteet, sitä seuraa tulevien vuosien ja vuosikymmenien aikana koko maailma, jonka huomio sodan jälkeen on lakkaamatta suunnattu Venäjään. Mahdollisuuksia, oppia olosuhteita objektiivisesti tuntemaan, on vähän. Jo vuosisatoja sitten sanoi poliittinen viisaus, että jokaista maata ja kansaa, jonka kanssa tahdotaan olla tekemisissä, on etupäässä opittava tuntemaan, opittava tuntemaan ei missään tapauksessa huonommin kuin itseään.

Sosialiset ja poliittiset katsantokantamme eroavat täydellisesti Venäjän katsantokannoista. Mutta tämän artikkelin tehtävä ei ollut Venäjän olojen arvostelu katsantokannaltamme, vaan sen tarkoitus oli objektiivinen ja välitön yleisvaikutusten ilmaiseminen, joka on saatu nopealla pikakäynnillä.

576

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Uusimaaan rap. no 20.

J. Tallina

9/2-30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

heik. k.
Tallinnassa, kesäk. 9 p:nä 1930.

N:o 628.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
14/262/ai.		D. 1930
11/7.30		
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 70, joka käsittelee

Suomalais-virolaisia kauppasopimus-
neuvotteluja, (siv. 1-4).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Koskimäki

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TALLINNASSA.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 14/262/ae		D. 10 30
11/2.30		LM
REKKA	OSASTO	ASIA
5	12.	

Ministeri Wuorimaan
raportti no.70 - 1930.

Suomalais-virolaiset kauppasopimusneuvottelut.

Minulla on kunnia myötäliittää suomalais-virolaisen kauppasopimuksen teksti sellaisena kuin siitä kesäkuun lopulla Tallinnassa käydyissä neuvotteluissa lopullisesti sovittiin. Asianomaisiin kohtiin olen sulkujen väliin merkinnyt ne kysymykset, jotka vielä ovat jääneet avoimiksi. Näiden kysymysten suhteen on minulla kunnia huomauttaa seuraavaa.

Artikla XIII.

Tämän artiklan määräyksistä on luotsinkäyttöä koskeva kysymys avoin. Meidän puoleltamme on ehdotettu sopimukseen otettavaksi seuraava määräys:

"Muista tämän artiklan määräyksistä huolimatta ja muuttamatta sen 2 kohdan määräyksiä, mikäli ne koskevat luotsimaksuja, on sovittu, että kummassakin maassa voimassaolevia luotsinkäyttövelvollisuutta koskevia lakeja ja asetuksia on sovellettava toisen sopimuspuolen aluksiin samalla tavalla kuin muihin ulkomaalaisiin aluksiin yleensä."

Kun yhdeltä puolen Virossa 75 rekisteritonnaa pienemmät alukset eivät ole velvollisia käyttämään luotsia ja kun Suomessa tähänastinen käytäntö lienee ollut sellainen, etteivät ainakaan suurelta osalta virolaiset jaalat ole tarvinneet luotsia

käyttää, haluavat virolaiset tähän kohtaan vähintään sellaisen määräyksen, joka takaa status quón säilymisen. Kysymys on vielä Suomessa keskustelun alaisena.

Kalastajain oikeudet.

Saamieni ohjeiden mukaan olen virolaisille jättänyt seuraavan ehdotuksen:

"On sovittu, että suomalaiset kalastajat saavat myydä tuotteitaan kaikissa eestiläisissä satamissa, joissa on olemassa tullitoimisto tai rantavarustuston asema, erikoisesti seuraavissa satamapaikoissa: Tallinna, Port-Kunda, Narva, Narva-Joesuu, Loksa, Purtse, Aseri, Mahu, Toolse, Vösu, Baltiski, Haapsalu, Käsmu, ja että he saavat tarvittaessa siirtyä satamasta toiseen, ilman että heidän aluksiaan seuraa eestiläinen tullivirkailija.

Samoin saavat suomalaiset kalastajat kaikissa niissä satamissa, missä heillä on oikeus tuotteitaan myydä, lastata perunaa ja maataloustuotteita, joita Eestissä on lupa ostaa ja maastaviedä.

Edelleen on sovittu, että suomalaisten kalastajien Eestiin tuomista kalatuotteista ei kanneta 30 päivänä maaliskuuta 1928 vahvistetun tariffin mukaista punnituskasua eikä mitään muutakaan siihen verrattavaa maksua. mitä nyt tai vastedes Eestissä maahantuoduista tavarosta kannetaan."

Tämän ehdotuksen suhteen ovat virolaiset huomauttaneet, etteivät he voi hyväksyä muuta kuin sellaiset satamat, jossa on tullitoimisto. Täten jäävät ehdotuksestamme pois seuraavat satamat: Purtse, Aseri, Mahu, Toolse, Vösu ja Käsmu.

Virolaisten käsityksen mukaan on ehdotuksen 2:den momentti kokonaan merkityksetön, koska suomalaiset kalat Virossa ovat tullivapaat eikä luvallisten tuotteiden vienti Virosta kellekään ole kielletty.

Koska Viron satama-, punnitus- y.m. -maksut ovat virolais-latvilaisen sopimuksen kautta molemmissa maissa sidottu yhdenmukaisiksi, eivät virolaiset tässä suhteessa voi tehdä min-

käänlaisia poikkeuksia.

Mitä sitten tulee täten jällelle jääneisiin ja mahdollisesti hyväksyttäviin kohtiin, suostuvat virolaiset niihin ainoastaan vastavuoroisesti.

Kun kysymys tällaisena todennäköisesti tulee kadottamaan merkityksensä miltei kokonaan, on suomalainen valtuuskunta sitä mieltä, että ehdotuksestamme luovuttaisiin.

XVI artikla.

Tämän artiklan virolaisen ehdotuksen n.s. Baltian-klausulia koskeva kohta on neuvotteluissa aiheuttanut erimielisyyttä. Virolaisessa ehdotuksessa on kohta seuraava:

" Tämän sopimuksen määräykset eivät oikeuta niihin erikoisiin etuihin ja oikeuksiin,

a).....

b) jotka Eesti on myöntänyt tai vastaisuudessa mahdollisesti myöntää Latvialle tai Liettualle, mikäli ei näitä etuja ole myöskin myönnetty jollekin kolmannelle valtiolle, joka ei kuulu edellämainittujen joukkoon."

Suomen valtuuskunnan taholta huomautettiin, että tällainen määräys saattaa johtaa siihen, että tehtävän sopimuksen tasapaino voi Latvialle ja Liettualle myönnettyjen etujen kautta siinä määrin kadota, että sopimus Suomen kannalta suuressa määrässä menettää merkityksensä.

Viron taholta huomautettiin, että Baltian-klausuli on olemassa Viron kaikissa kauppasopimuksissa vieläpä nykyisessäkin Suomen-Viron kauppasopimuksessa, ja että sen määräys niinollen ei ole uusi. Samoin ilmoitettiin, etteivät virolaiset missään tapauksessa voi luopua ainakaan Latvian suhteen, mutta että Liettuan reservatioon nähden voitaisiin keskustella ja ehkä löytää jonkunlainen kompromissi.

Kun tilanne on tällainen, ettei sopimusta voida saada aikaan ilman että ainakin Latvian klausuli hyväksytään, teki suomalainen valtuuskunta omassa nimessään ja millään tavalla sitomat-

käänlaisia poikkeuksia.

Mitä sitten tulee täten jällelle jääneisiin ja mahdollisesti hyväksyttäviin kohtiin, suostuvat virolaiset niihin ainoastaan vastavuoroisesti.

Kun kysymys tällaisena todennäköisesti tulee kadottamaan merkityksensä miltei kokonaan, on suomalainen valtuuskunta sitä mieltä, että ehdotuksestamme luovuttaisiin.

XVI artikla.

Tämän artiklan virolaisen ehdotuksen n.s. Baltian-klausulia koskeva kohta on neuvotteluissa aiheuttanut erimielisyyttä. Virolaisessa ehdotuksessa on kohta seuraava:

" Tämän sopimuksen määräykset eivät oikeuta niihin erikoisiin etuihin ja oikeuksiin,

a).....

b) jotka Eesti on myöntänyt tai vastaisuudessa mahdollisesti myöntää Latvialle tai Liettualle, mikäli ei näitä etuja ole myöskin myönnetty jollekin kolmannelle valtiolle, joka ei kuulu edellämainittujen joukkoon."

Suomen valtuuskunnan taholta huomautettiin, että tällainen määräys saattaa johtaa siihen, että tehtävän sopimuksen tasapaino voi Latvialle ja Liettualle myönnettyjen etujen kautta siinä määrin kadota, että sopimus Suomen kannalta suuressa määrässä menettää merkityksensä.

Viron taholta huomautettiin, että Baltian-klausuli on olemassa Viron kaikissa kauppasopimuksissa vielä nykyisessäkin Suomen-Viron kauppasopimuksessa, ja että sen määräys niinollen ei ole uusi. Samoin ilmoitettiin, etteivät virolaiset missään tapauksessa voi luopua ainakaan Latvian suhteen, mutta että Liettuan reservatioon nähden voitaisiin keskustella ja ehkä löytää jonkunlainen kompromissi.

Kun tilanne on tällainen, ettei sopimusta voida saada aikaan ilman että ainakin Latvian klausuli hyväksytään, teki suomalainen valtuuskunta omassa nimessään ja millään tavalla sitomat-

ta Hallitusta sen päätöksissä sellaisen ehdotuksen, että Liettua poistetaan erikoisasemasta ja että sopimuksen viimeiseen XIX artiklaan voimassaoloajan suhteen tehdään seuraava lisäys:

"Siinä tapauksessa, että Viro Latvialle myöntää tässä sopimuksessa Suomelle annetuista eduista suurempia etuja, sitoutuu Viro heti ryhtymään neuvotteluihin Suomen kanssa menetettyjen etujen korvaamisesta. Jolleivät nämä neuvottelut johda tuloksiin, on Suomella oikeus sanoa irti koko sopimus kolmen kuukauden irtisanomisjalla."

Tällaisena jäi kysymys avonaiseksi tuleviin jatkoneuvotteluihin.

Vielä sovittiin siitä, että sopimus tehdään niinkuin tähänkin saakka kolmella kielellä.

Viimeisessä neuvotteluistunnossa käsiteltiin osa teollisuustariffeja, joissa periaatteellinen yksimielisyys saavutettiin. Näistä periaatteellisesti sovituista kohdista tulen lähettämään selvityksen niinpian kuin saan sen valmiiksi.

Tallinnassa, heinäkuun 9 p:nä 1930.

Rune M. M. M.

Suomen ja Estin välinen kaupp- ja merenkulkusopimus.

(Lopullisesti sovitut artiklat).

I artikla.

Kummankin sopimuspuolen kansalaiset ovat oikeutetut, samolla ehdoilla kuin suosituimman valtion kansalaiset, ellei asianomaisen sopimuspuolen lainsäädäntö sisällä vastakkaisia määräyksiä, siirtymään toisen sopimuspuolen alueelle, asettumaan sinne asumaan, harjoittamaan kauppaa, teollisuutta sekä kaikkia muita ammatteja ja elinkeinoja, hankkimaan siellä perinnön, lahjoituksen, testamenttisäädöksen, oston, vaihdon tai minkä muun laillisen tien kautta tahansa irtainta ja kiinteätä omaisuutta ja omistamaan, hoitamaan ja hallussaan pitämään sekä luovuttamaan omaisuuttaan.

Kumpikin sopimuspuoli sitoutuu olemaan vaatimatta toisen sopimuspuolen kansalaisilta korkeampia tai muita veroja, maksuja tai suorituksia, olkoot ne minkälälaatuisia tahansa, kuin ne jotka vaaditaan nyt tai vastedes oman maan kansalaisilta.

II artikla.

Kummankin sopimuspuolen kansalaiset ovat oikeutetut toisen sopimuspuolen alueella vapaasti ja esteittä kääntymään tuomioistuinten kuten muittenkin viranomaisten puoleen ja nauttivat he tässä kohden, sekä maksuihin nähden että muissa suhteissa, samoja oikeuksia kuin omat kansalaiset. Kuitenkin oikeuskulujen takuuseen ja ilmaiseen oikeusavustukseen nähden on sovellettava niitä erikoismääräyksiä, joista on sovittu tai vastaisuudessa sovitaan tässä suhteessa.

III artikla.

Toisen sopimuspuolen kansalaisia, jotka asuvat tai oleskelevat tilapäisesti toisen sopimuspuolen valtialueella, ei voida kutsua henkilökohtaisesti palvelemaan siellä armeijassa, laivastossa tai muussa sotilaallisesti järjestetyssä laitoksessa,

eikä myöskään velvoittaa minkäänlaisella sijais suorituksella sitä korvaamaan.

He eivät/^{ole/}myöskään minkään muiden sotilaallisiin tarkoituksiin tapahtuvien suoritusten tai pakkoluovutusten alaisia kuin ne, joihin oman valtion kansalaiset ovat velvoitetut; ja heillä on molemmin puolin oikeus niihin korvauksiin, jotka tästä kummasakin valtiossa voimassa olevien lakien mukaan on määrätty oman valtion kansalaisille.

IV artikla.

Osakeyhtiöt ja muut kaupallista toimintaa harjoittavat yhteisöt niihin luettuina teollisuus-, finanssi- ja vakuutusyhtiöt, joiden kotipaikka sijaitsee toisen sopimuspuolen alueella ja jotka ovat perustetut tämän lakien mukaisesti, tunnustettakoon toisen sopimuspuolen alueella laillisiksi ja on niillä oikeus esiintyä oikeudessa kantajina ja vastaajina.

Saavatko tällaiset toisen sopimuspuolen yhtiöt harjoittaa kaupallista toimintaa tai elinkeinoa toisen sopimuspuolen alueella riippuu siitä, noudattavatko ne niitä lakeja ja määräyksiä, jotka ovat voimassa tällä alueella. Kuitenkin nämä yhtiöt nauttivat tässä suhteessa samoja oikeuksia, jotka on myönnetty suosituimman maan vastaavanlaisille yhtiöille.

Edellä mainitut yhtiöt eivät ole toisessa maassa velvoitetut maksamaan muita tai korkeampia veroja, suorituksia tai raskautuksia, olivatpa ne mitä laatua tahansa, kuin ne, joita suorittavat oman maan samanlaatuiset yhtiöt.

Ad IV artikla.

(Istuntopöytäkirjaan seuraava selitys:)

Allekirjoittaessaan tälle päivälle päivätyn Suomen ja Estlin välisen kaupp- ja merenkulkusopimuksen, sopivat molempain puolten valtuutetut siitä, että IV:ssä artiklassa mainittuihin osakeyhtiöihin ja muihin kaupallista toimintaa harjoittaviin yhteisöihin kuuluvat myöskin osuuskunnat.

V artikla.

Mitä tulee molempien maiden kauppamatkustajiin ja heidän tuomiinsa näytteisiin ja ~~maalleihin~~ sitoutuvat sopimuspuolet, taaten tässä suhteessa vastavuoroisesti suositumuuden, molemminpuolisesti noudattamaan Genèvessä 3 p:nä marraskuuta 1923 allekirjoitetun tullimuodollisuuksien yksinkertaistuttamista koskevan kansainvälisen sopimuksen X:n artiklan määräyksiä.

VI artikla.

Mitä tulee tuonti- ja vientikieltojen ja -rajoitusten sääntämiseen ja ylläpitämiseen, molemmat sopimuspuolet myöntävät toisilleen suositumuuden. Poikkeuksia tästä voidaan tehdä, mikäli niitä sovelletaan kaikkiin maihin tahi sellaisiin maihin, joiden suhteen samat edellytykset ovat olemassa.

VII artikla.

Mitä tulee tuontitulleihin ja kaikkiin muihin tavaroita maahan tuotaessa perittyihin maksuihin, olivatpa ne minkälaisia tahansa, kumpikin sopimuspuoli sitoutuu tunnustamaan heti ja ilman mitään ehtoja toiselle sopimuspuolelle oikeuden jokaiseen etuun, vähennykseen tai vapautukseen, joka on myönnetty tai tullaan/ ^(vastaisuudessa) ~~myöntämään~~ mille kolmelle ^{aan-} maalle tahansa.

Molemmat sopimuspuolet takaavat toisilleen suositumuusase-
man myöskin vientitulleihin ja kaikkiin tavaroita maasta vietäessä perittyihin maksuihin nähden, olivatpa ne minkälaisia tahansa.

Sopimuspuolet takaavat toisilleen suositumuuden myöskin tulliselvitykseen, tullimuodollisuuksiin ja palautusmaksuihin nähden samoin kuin kauppatavarain tullivarastoihin pääsyyn, niissä käsitte-
lyyn ja niihin liittyviin maksuihin nähden.

VIII artikla.

Muuttamatta VII artiklan sisältämiä määräyksiä sopimuspuolet päättävät täten, että Eestistä peräisin oleviin tähän sopimukseen liitettyssä luettelossa A mainittuihin luomon- ja tehdastuotteisiin ~~niistä~~ on koko sopimuksen voimassaoloajan niitä Suomeen tuotaessa

sovellutettava joko tässä luettelossa mainittuja tullimaksuja tai siinä mainittuja prosentittaisia alennuksia; jälkimmäisessä tapauksessa prosentittaiset alennukset kohdistuvat tullimaksuihin itseensä samoinkuin kaikkiin lisämaksuihin ja koroituskoefficientteihin, nyt ja vastedes, olivatpa ne minkälaisia tahansa.

Samoin Suomesta peräisin oleviin tähän sopimukseen liitetystä luettelossa B mainittuihin luomon- ja tehdastuotteisiin on koko sopimuksen voimassaoloajan niitä Eestiin tuotessa sovellutettava joko tässä luettelossa mainittuja tullimaksuja tai siinä mainittuja prosentittaisia alennuksia; jälkimmäisessä tapauksessa prosentittaiset alennukset kohdistuvat tullimaksuihin itseensä samoinkuin kaikkiin lisämaksuihin ja koroituskoefficientteihin, nyt ja vastedes, olivatpa ne minkälaisia tahansa..

IX artikla.

Molemmat sopimuspuolet pidättävät itselleen oikeuden, milloin olosuhteet sitä vaativat, tehdä tämän sopimuksen VII ja VIII artiklain määräysten myöntämät edut riippuviksi alkuperätodistusten esittämisestä.

Mitä tulee alkuperätodistuksiin, nimenomaan niiden antamismenettelyyn, sisältöön j.n.e., noudatavat sopimuspuolet Genèvessä 3 p:nä marraskuuta 1923 allekirjoitetun tullimuodollisuuksien yksinkertaistuttamista koskevan kansainvälisen sopimuksen XI:n artiklan määräyksiä samoinkuin niiden erikoissopimusten määräyksiä, joita molempien hallitusten kesken on solmittu tai vastaisuudessa tässä tarkoituksessa solmitaan.

X artikla.

Ne sisäiset maksut, joita jommankumman sopimuspuolen alueella kannetaan nyt tai vastedes valtion, maakuntien, kuntien tai yhdyskuntien laskuun jonkun tuotteen valmistuksesta tai kuluksesta eivät missään tapauksessa saa kohdata toisen sopimuspuolen tuotteita korkeampina tai rasittavampina kuin ne maksut, joita kannetaan suosituimman maan samanlaisista tuotteista.

XI artikla.

Läpikulkuun molemmat sopimuspuolet sitoutuvat soveltamaan molemmin puolin Barcelonassa huhtikuun 20 p:nä 1921 allekirjoitetun läpikulkuvapautta koskevan sopimuksen määräyksiä taaten toisilleen tässä suhteessa suosituihin.

XII artikla.

Toisen sopimuspuolen alueelta peräisin olevat kauppatavarat ovat oikeutetut saamaan toisen sopimuspuolen alueella sijaitsevilla rautateillä niin lähetykseen ja kuljetukseen kuin kuljetusmaksuihin tai kuljetuksesta johtuviin yleisiin suorituksiin nähden saman kohtelun kuin oman valtion tai suosituimman valtion kansalaisten kauppatavarat samoissa olosuhteissa.

XIII artikla.

Toisen sopimuspuolen aluksia ja niiden lasteja on toisen sopimuspuolen alueella käsiteltävä aivan samoin kuin kotimaisia aluksia ja lasteja katsomatta siihen, mistä alukset ovat lähteneet ja minne ne ovat matkalla tai mistä lastit ovat kotoisin tai minne ne ovat matkalla.

Erityisesti ei toisen sopimuspuolen aluksille saa toisen sopimuspuolen alueella panna muita tai korkeampia maksuja tai rasituksia, olkoot nämä minkäläisiä tai -nimisiä tahansa kuin ne, joiden alaisia nyt tai vastedes oman maan alukset ovat.

Edellämainituista määräyksistä tehdään kuitenkin poikkeuksia seuraavissa tapauksissa:

1) kun on kysymyksessä ne erityiset edut, jotka on annettu tai vastedes annetaan kotimaiselle kalastukselle tai sen tuotteille jommassakummassa maassa;

2) rannikkolaivaliikenteeseen nähden.

3) kulku luonnollisilla tai keinotekoisilla sisävesiteillä, missä suhteessa sopimuspuolet takaavat toisen maan aluksille ja niiden lasteille saman kohtelun kuin suosituimman maan aluksille ja niiden lasteille, kuitenkin siten, ettei tässä tapauksissa aluksista eikä lasteista kanneta maksuja korkeampina kuin kotimaisista aluksista ja niiden lasteista.

(Kohta luotsinkäyttövelvollisuudesta samoinkuin tähän tai erilliseen artiklaan ehdotetut määräykset kalastajain oikeuksista ovat avoimet).

XIV artikla.

Toisen sopimuspuolen antamat laivannmittauskirjat ovat, niin kauan kuin mittaus tapahtuu Moorsom-järjestelmän mukaan, toisen sopimuspuolen tunnustettava, Bruttotilavuudesta sallittavien poistojen laskeminen tapahtuu sopimuspuolten välillä tehtävien erikoissopimusten mukaisesti.

XV artikla.

Sopimuspuolet myöntävät toisilleen oikeuden nimittää konsuleita kaikkiin niihin toisen sopimuspuolen satamiin ja kauppa-paikkoihin, joihin jonkun kolmannen maan sallitaan asettaa konsuleita.

Toisen sopimuspuolen konsulit nauttivat toisen sopimuspuolen alueella samoja etuoikeuksia, vapautuksia ja valtuuksia, joita jonkun kolmannen valtion konsulit nyt tai vastedes nauttavat. Heille ei kuitenkaan tarvitse myöntää näitä etuoikeuksia, vapautuksia ja valtuuksia laajempina kuin milläisina ne myönnetään jälkimäisen sopimuspuolen konsuleille edellisen alueella.

XVI artikla.

Tämän sopimuksen määräykset eivät oikeuta niihin erikoisiin etuihin ja oikeuksiin,

a) jotka kumpikin sopimuspuoli on myöntänyt tai vastaisuudessa myöntää naapurivaltioille rajaseutujen paikallisliikenteen helpottamiseksi korkeintaan 15 km. leveällä alueella molempin puolin rajaa;

b) (n.s. Baltian-klausuli, avoin),

c) (mahdolliset Suomen varaumat, avoimet).

XVII artikla.

Molemmat sopimuspuolet selittävät täten, että tässä sopimuksessa määrättyjä etuuksia, oikeuksia ja etuoikeuksia, erittäinkin tullialennuksia, ei missään tapauksessa eikä millään eh-

dolla voida suosituimmuusmääräyksien nojalla myöntää muille valtioille ja sitoutuvat vastedes valtioidenvälisiä sopimuksia tehdessään ottamaan tämän artiklan huomionsa.

XVIII artikla.

Jos sopimuspuolien välillä syntyy erimielisyyksiä tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta on kysymys jommankumman sopimuspuolen vaatimuksesta alistettava sovintotuomiomenettelyn alaiseksi. Sovinto-oikeus määrätään jokaista tapausta varten seuraavasti: kumpikin puoli määrää kansalaisistaan kaksi soveliaista henkilöä sovintotuomareiksi ja molemmat puolet yhdessä valitsevat jonkun kolmannen valtion kansalaisen esimieheksi. Sopimuspuolet pidättävät itselleen oikeuden edeltäpäin ja määräajaksi sopia esimieheksi nimitettävästä henkilöstä. Esimies on sovinto-oikeuden puheenjohtaja. Päätökset tehdään äänten enemmistöllä.

Jos sopimuspuolet eivät pääse yksimielisyyteen esimiehen valinnan suhteen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin toinen sopimuspuoli on ilmoittanut alistavansa riitakysymyksen sovinto-oikeuden ratkaistavaksi määrää pysyväisen kansainvälisen tuomioistuimen presidentti jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä esimieheksi kolmannen maan kansalaisen.

Sopimuspuolet sopivat kussakin erikoistapauksessa tai kerta kaikkiaan kustannusten jakamisesta.

Sovintotuomarien päätös on sitova (kumpaankin sopimuspuoleen nähden).

XIX. artikla.

(Määräykset sopimuksen voimassaoloajasta ja irtisanomisesta avoimet.)

Tämän vakuudeksi ovat molempien sopimuspuolten valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen ja sen sineteillään vahvistaneet.

Tehtiin..... kahtena suomen-, ruotsin- ja eestinkielisenä kappaleena, jolloin kaikki tekstit ovat yhtä sitovia.....1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Ministeri Huorimaan rap. no 71.

Tallinna

25/2.30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, heinäk. 25 p:nä 1930.

No 665.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
15/262/10.10.30		
20/8-30	10	L.H.
VIROJA	CAIRO	ASIA
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri raporttini no. 71, joka sisältää
seuraavaa:

- 1) Suomen-Saksan kauppasopimus herättää
hermostuneisuutta Virossa.....siv. 1-3,
- 2) Taistelu kommunismia vastaan.....siv.4-5.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Jaakko Miettinen

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

LÄHETYSKORTTI		
15/262/10.10.30		
28/9.30	NO	LINE
RYHMÄ	LUOKA	ALUE
5	C12	

Ministeri Wuorimaan
raportti no. 71 - 1930.

Suomen-Saksan kauppasopimus
herättää hermostuneisuutta Virossa.

Kuluvan kuun 18 päivänä julkaisi peltomiesten lehti "Kaja" Berlinin kirjeenvaihtajalta saamansa uutisen otsakeasiasta, joka oli seuraava:

"Saksan voi-markkinoilla on lähiaikoina odotettavissa suuria muutoksia. Niinkuin tunnettua viivästyivät Saksan tullikorotukset voille Saksan-Suomen neuvottelujen tähden. Nyt ovat ne loppuneet. Suomen on onnistunut kaupitella itselleen erikoisetuja, joita mikään muu maa ei saa. Myöntyväisyys Suomelle on Saksassa järjestetty erään yksityis-yhtiön kautta, joka Suomen Valion kanssa on tehnyt sopimuksen, jonka mukaan tuo Saksan yhtiö sitoutuu suomalaisilta vuosittain ostamaan 160.000 - 220.000 dritteliä voita ja 60.000 centneriä juustoa yleistullilla. Sopimus on tehty 7:ksi vuodeksi. Jokaisesta voidrittelistä tai juusto centneristä, minkä saksalaiset ostavat alle sovitun määrän, sitoutuvat he Suomelle maksamaan korvausta, kuuleman mukaan 15:- Saksan markkaa voidritteliltä.

Tämän sopimuksen solmimisen jälkeen on Suomi suosittuvainen voi-tullien korotukseen Saksassa. Suomi on jo ratifi-

oinut kauppasopimuksensa Saksan kanssa. Saksantaholta on samaa odotettavissa.

Saksan-Suomen sopimuksen sisältö on siinä, että Suomi tähän saakka vuosittain vei Saksaan kaikkiaan 88.000 dritteliä voita (v. 1929). Jos se edelleenkin vie yhtä paljon, saisi se puuttuvien dritteliä edestä sopimuksen mukaan vahingonkorvausta à 15:- Saksan markkaa. Se tekisi täsmälleen tullikorotuksista johtuvan vahingon arvon, eli toisin sanoen Suomi saisi käyttää hyväkseen erikoista tullialennusta. Saksan voitulli oli tähän saakka Viron rahassa noin 25 senttiä kilolta. Korotettu tulli olisi noin 45 senttiä kilolta."

Tämä tieto on ymmärrettävistä syistä herättänyt suurta levottomuutta Viron maatalouspiireissä. Onhan Saksa ollut se maa, johon suurin osa Viron voita on viety, ja uhkaavat Saksan korotetut tullit pysähdyttää tai ainakin hyvin suurella määrällä rajoittaa Viron voimien vientiä. Tästä syystä pitivätkin maataloustuottajat kokouksen, josta lähetettiin edustajan ulkoministeri Lattikin puheille vaatimaan hallituksen tarmokkaita toimenpiteitä asian auttamiseksi. Ministeri Lattik olikin luvannut tehdä voitavansa. Senjälkeen kutsui hän luokseen Saksan lähettämään saadakseen selvyyttä tilanteesta. Tapasin Saksan lähettämään eilen ja tiedustelin häneltä asiaa. Tällöin ilmoitti hän käyneensä ministeri Lattikin luona sekä ilmoittaneensa, ettei hän tunne asiaa eikä ollut siitä myöskään mitään tietoja saanut, mutta oli luvannut asiaa tiedustella.

Myöhemmin pidettiin ulkoministeriössä talouspiirien neuvottelukokous, jossa keskusteltiin siitä millä tavalla Viron pitäisi reagerata Saksan tullikorotuksiin.

Biinkuin on kuulunut, pitävät virolaiset piirit, että Saksa sen kautta on rikkonut saksalais-virolaista kauppasopimusta, että se Suomelle on myöntänyt epäsuoran suosituimmuuden. Viron-Saksan kauppasopimuksen mukaan pitäisi tällaisen suosituimmuuden

kuulua myöskin Virolle. Ellei tätä tapahdu, on virolaisten maatalouspiirien käsityksen mukaan itsestään selvää, ettei Viron-Saksan kauppasopimus enään voi jäädä voimaan.

Päevaleht 25/7 kirjoittaa asiasta pitemmän pääkirjoituksen, jossa se yksityiskohtaisesti selostaa Suomen-Saksan kauppasopimusneuvottelujen kulkua, sekä sen jälkeen antaa yksityissopimuksen sisällöstä samat tiedot kuin Kaja'n uutisessa esitettiin, lisäten, että saksalaisen yhtiön nimi on Butter- und Käse-Einfuhr, G.m.b.H., jonka peruskapitaalina on 50.000 Saksan markkaa ja johtajana ritarikartanon omistaja Wollrath von Arnim, Mellenu'ista. Sen jälkeen tehdään laskelmia siitä mitä etuja yksityissopimus Suomelle antaa ja tullaan seuraavaan tulokseen:

"Niinkuin esitetyistä tiedoista ilmenee eivät mainitun sopimuksen solmimisen jälkeen korotetut tullit, jotka tulevat voimaan 3 p. elokuuta, ollenkaan koske Suomen voin vientiä Saksaan, sillä tosiasiallisesti jäävät voimaan entiset normit." Lehti huomauttaa lisäksi, että vaikkakin mainittu yhtiö on yksityinen, on sen tosiasiallisena finanssioijana ravintoministeriö, joka saa tarvittavat rahat askettäin perustetusta "Notprogram"in fondista. Sen jälkeen lehti jatkaa: "Kaikilla niillä valtioilla, joilla on kauppasopimus Saksan kanssa, niinkuin Tanska, Hollanti, Latvia ja Viro, ja joilla on intressiä voin viennistä Saksaan, on tämän johdosta täydellinen perusta tuntea katkeruutta ja syyttää Saksan hallitusta tietoisesti tekemästään rikkomuksesta suosituimmusklausulia vastaan. Sillä tällaisen Saksan hallituksen menettelyn kautta kadottaa suosituimmuuden pohjalla solmittu kauppasopimus kaiken merkityksensä. - - - - Kun me olemme täyttäneet velvollisuuksemme Saksaa kohtaan korrektisti ja solmitun sopimuksen mukaisesti on meidän tätä vaadittava myöskin vastapuolelta."

Mikäli aihetta ilmenee tullen asiasta edelleen tiedoitamaan. Olisin kiitollinen, jos voisin Ministeriön kautta saada ilmoituksen siitä, missä määrin täällä julkaistut tiedot yksityissopimuksesta pitävät paikkansa.

Tallinnassa, heinäk. 25 p:nä 1930.

Arne W. ...

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan
raportti no. 71 - 1930.

Taistelu kommunismia
vastaan.

Kenraali Unt'in murhan yhteydessä oli minulla tilaisuus kosketella kommunistien toimintaa Virossa ja valtiovalan toimenpiteitä sitä vastaan. Pyydän seuraavassa muutamain sanoin mainita viimeisistä tapahtumista tässä suhteessa.

Valtakunnan suojeluslain myöntämiin valtuuksiin nojaten antoi sisäasiainministeri eilen määräyksen 18 maanalaiseen kommunistiseen toimintaan osaaottaneen pidätetyn henkilön asettamisesta sota-oikeuden alaiseksi. Nostetun syytteen yhteydessä on mainittava seuraavaa:

Poliittinen poliisi on helmikuusta alkaen energisesti jatkanut kommunistien paljastamista. Kommunisteja vangittiin Tallinnassa, Tartossa, Narvassa ja muualla. Samalla saatiin kotietsinnöissä suuret määrät kompromenteeraavaa aineistoa. Niinkuin jo aikaisemmin olen maininnut sai 13 p:nä maaliskuuta maanalaisen kommunistisen työn tšekäläinen johtaja Jürna vangittaessa surmansa. Vähän tämän jälkeen surmattiin kenraali Unt. Tämän murhan tutkimisen yhteydessä ilmeni, että maanalaiset kommunistit olivat uudelleen onnistuneet järjestämään toimintansa ja että Jürnan sijalle Tallinnaan uudeksi organisaattoriksi oli määrätty eräs Paul Baumann, joka oli ottanut osaa joulukuun v. 1924 kapinan yritykseen ja kesäkuussa siitä kärsimänsä rangaistuksen lopettanut. Kun Baumannille oleskelu Tallinnassa oli

kielletty, asui hän täällä salaisesti kommunistisien toimihenkilöiden luonna järjestäen ja johtaen kommunistista toimintaa. Tutkimuksissa on myöskin käynyt selville, että Baumann kenraali Unt'in murhan päivänä oli käyttänyt sellaista pukua kuin murhaajalla todistettiin olleen. Huolimatta epäilyksistä että Baumann olisi kenraali Unt'in murhaaja, on voitu saada vakuus hänen ja hänen tovereittensa toiminnasta salaisessa kommunisti-organisationissa ja hänen yhteytensä erään vangitun Männikson'in kanssa, joka oli Etelä-Viron kommunistisen toiminnan johtaja. Baumannia syytetään sellaisista teoista valtion turvallisuutta vastaan, joista rangaistuksena on kuolemantuomio tai 10 vuotta pakkotyötä.

Toukokuussa jätettiin sotaoikeuden tuomittaviksi 16 henkilöä, nyt 18.

Talinnassa, heinäk. 25 p:nä 1930.

Raimo Miettinen

52

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Ministeri Vuorimaan kapp. no 72.
Tallinn.

13/8 1930.

Tallinnassa, elokuun 7 pnä 1930.

No 720.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
16/263/10. 19 30		
15/8-30	50	LIT
RUUJA	UASTO	ACIA
5	212	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia täten ohellisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no.72, joka sisältää
selostuksen:

" Puolan Presidentin käynnistä Tallinnassa " siv.1-2.
Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Ramell-Horsma

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

MINISTERI WUORIMAAAN
RAPORTTI NO.72-1930.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
No 16 / 263 / ad. 1930		
15/8.30	No.	Liit.
F/HEMA	C. ASTO	ASIA
5	E12	

Puolan Presidentin käynti Tallinnassa.

Puolan Presidentin käynnistä Tallinnassa tänän kuun 10 ja 11 päivinä ovat Suomenkin lehdet siksi yksityiskohtaisesti tehneet selkoa, ettei itse juhlallisuuksiin ole syytä sen enemmän tässä kajota, vaan tehdä muutamia lyhyitä huomioita. Mainittakoon että koko ohjelma sujui virheettömästi ja luontevasti ilman että olisi huomannut tai kuullut mistään erehdyksistä.

Jo ennen Presidentin saapumista antoi Puolan tšekäläinen lähettiläs haastattelun, jossa painosti, ettei ollut kysymys mistään erikoisen poliittisesta käynnistä, vaan vastavierailusta ja kohteliaisuuskäynnistä Riigivaneman viime talvena Varsovaan tekemän matkan johdosta. Samaa huomautti sanomalehtihaastattelussaan vierailun aikana ulkoministeri Zaleski. Myöskään eivät juhlien yhteydessä pidetyt pöytäpuheet mitään erikoisen merkittävää sisältäneet, niissä todettiin ainoastaan molempien kansojen rauhanrakkaus ja hyvät, ystävälliset suhteet, joita tapahtuneet molemminpuoliset vierailut entisestään lujittivat.

Sanomalehdistö luonnollisesti kiinnitti erittäin suurta huomiota vierailuun, julaisten suuria Puolalle omistettuja numeroita. Jonkunlaista reservatiota voinee huomata Revalsche Zeitungin pääkirjoituksessa 9.8., jossa m.m. viitataan Suomen ja Latvian Presidenttien sekä Ruotsin kuninkaan käynteihin " der von allen Völkern und Ständen Estlands aufs freudigste und lebhafteste begrüsst wurde " sekä jatkaa: " Der nun erfolgende Besuch des Oberhauptes des stärksten unter den Nachfolgestaaten Russlands wird, so sind wir überzeugt, unter gastlicher Anteilnahme der Bevölkerung Estlands vor sich gehen "

Verrattaessa Puolan Presidentin käyntiä viime-vuotiseen Ruotsin kuninkaan käyntiin, täytynee Tallinnan väestön suhtautumiseen nähden huomauttaa, ettei innostus nyt ollut läheskään niin suuri kuin vuosi sitten. Matkalla satamasta kaupunkiin oli hurraahuutoja kuulunut varsin harvoissa paikoin ja kun gala-päivällisien aikana suojeluskunnat marssivat soihtukulkueena palatsin sivu ja hurrasivat Presidentille, kuulin kansanjoukosta muutamia vihellyksiäkin. Väestön suhtautuminen oli joka tapauksessa tuntuvasti kylmempi kuin Ruotsin kuninkaan vieraillessa.

Että käynnin aikana mitään poliittisia sopimuksia olisi tehty, on tuskin luultavaa, vaan paremminkin pitänee paikkansa sekä ministeri Libickin että ministeri Zaleskin julkilausumat käynnin merkityksestä. Sensijaan väitetään, mutten ole onnistunut siihen saada^{maan} vahvistusta, että Riigivanem Strandmanin käydessä Varsovassa eräistä sotilaallisista seikoista olisi sovittu.

Huolimatta siitä, ettei poliittisia sopimuksia tehtykään, on tapahtuneella käynnillä luonnollisesti poliittinenkin merkityksensä. Paitsi muualle, vaikuttanee Puolan ja Viron läheneminen ennenkaikkea näiden maiden väliseen naapuriin Latviaan.

Tallinnassa, 13 pñä elokuuta 1930.

Arne Wernicke

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

V.a. Asianhoit. Suolemanin rap. no 11.

Tallinn.

12/9 - 80.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, syysk. 12 p. 1930.

N:o 804.

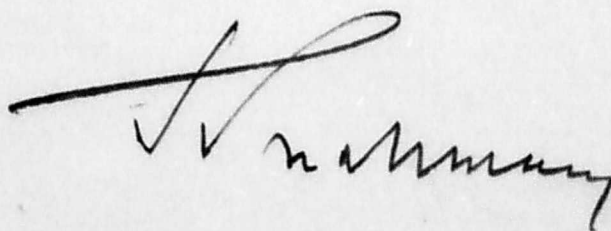
17/263/ae: 30		
13/9.30	50	LK
FINLAND	OSASTO	ALIA
5	02	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 11, joka käsittelee

N.s. Lapualais-liikettä Virossa (siv. 1-9).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ministeri Axel Solitander,
V.t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
Tallinnassa.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
17/263/10.10.30		
13/9.30	9	LVI
5	C12	ASIA

V.a.Asiainhoitaja T. Snellmanin
raportti no.11 - 1930.

N.s. Lapualais-
liike Virossa.

Vaikka ne ilmiöt Virossa, jotka käyvät lapualaisliikkeen nimellä, eivät ainakaan toistaiseksi juuri sanottavasti ole olleet verrannollisia vastaaviin ilmiöihin Suomessa, on Viron poliittisessa elämässä kuitenkin viime aikoina ollut havaittavissa eräänlaista lapualaisuuteen vivahtavaa liikehtimistä, jolle eräillä tahoilla Virossa on annettu hyvinkin suurta merkitystä ja johon Suomenkin puolelta lienee syytä kiinnittää huomiota. Suomen sanomalehdet ovatkin verrattain seikkaperäisesti selostaneet näitä tapahtumia. Koska sanomalehtitiedot kuitenkin esiintyvät sangen lajainaisina synnyttäen ehkä helposti sellaisen käsityksen, että kysymyksessä on verrattain laajakantoiset poliittiset yritykset, joista sanomalehtien mainitsemat tapaukset ovat vain yksityisiä "symptomeja", lienee paikallaan seuraavassa hieman seikkaperäisemmin selostaa näitä asioita.

Ensimmäkin huomautettakoon, että Virossa on Suomen viimeaikaisille poliittisille tapahtumille omistettu mitä suurinta huomiota: sanomalehdet ovat kirjoitelleet niistä palstamääriä ja kaikissa poliittisesti valveutuneissa piireissä on Suomen sisäpoliittisen tilanteen kehitystä seurattu silmiinpistäväällä kiinnostuksella. Lapua ja Kosola muodostuivat Virossa yhteen aikaan miltei iskusanoiksi lapualaisuuden herättämän innostuksen - ja vastainnostuksen kohotessa huippuunsa talonpoikaismarssin aikoihin. Sanomalehdistössä käsiteltiin lapualaisuutta suorastaan päivän polttavana

kysymyksenä. Huomattavat tiedonantonsa varustivat lehdet puolueväirityksensä mukaisilla otsikoilla: "Kosola - Suomen diktaattori", "Suomen parlamentarismi häviönsä partaalla", "Valkoinen terrori Suomessa", j.n.e.

Ei kestänyt kauan ennenkuin eräät virolaiset tunsivat kutsusta ruveta jäljittämään Lapuan-liikettä. Karkissa, Etelä-Virossa järjestettiin kädenkäänteessä kokous, jossa keskusteltiin poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta Virossa, ja jossa päätettiin lähettää erityinen lähetyskunta valtion päämiehen luo esittämään kokouksen yksimielisesti hyväksymät ponsilauselmät. "Niinpä on meilläkin oma Lapuan-me", kirjoittaa oikeiston äänenkannattaja "Päevaleht". "Se ei tosin ole yhtä laajalle ulottuva, niin spontaninen kuin Suomen, mutta kuitenkin sellainen, joka jossain määrin johdattaa mieliin Suomen liikehtimisen. Eikä ole epäilyksiäkään siitä, että Karksin miesten liikehtiminen on välittömästi syntynyt Lapuan-liikkeen vaikutuksesta ja sen esikuvan mukaan". Samaan aikaan, s.o. heinäkuun lopulla, julkaisi vapaamielisten äänenkannattaja "Vaba Maa" huomiota herättävän tiedon, että Virossakin suunnitellaan talonpoikaismarssia pääkaupunkiin. Tähän tarkoitukseen piti saataman mobilisoiduksi n. 10.000 miestä. Tämä oli ilmeisesti määrättyssä tarkoituksessa keksitty ennakkotieto riigivanemalle lähetettävästä deputationista. Marssi-ajatus häipyikin Virossa olemattomiin yhtä nopeasti kuin se oli syntynyt. Kuitenkin on lehdissä myöhemminkin silloin tällöin vilahtanut tietoja eräänlaisista marssi-suunnitelmista maan pääkaupunkiin.

Varsinaisen alkunsa on Viron n.s. lapualais-liike joka tapauksessa saanut Karkissa Viljandimaa'lla pidetystä kokouksesta. Mitä vaativat Karksin kokouksen pitäjät? Heidän riigivanemalle jättämänsä memoria sisältää 8 kohtaa, joissa kosketellaan etupäässä erilaisia, maanviljelijöiden kannalta tärkeitä taloudellisia kysymyksiä: valtion on suojeltava viljan kasvatusta, lihan- ja rasva-ainesten tuontia on ehkäistävä, on huolehdittava, ettei Viro kadota Saksan voimakkain, valtion virkamiesten lukumäärää on vähennettävä ja heidän eläkkeensä kokonaan lopetettava, valtio ei saa muuttua yleiseksi "köyhäin/hoitolaksi", vaan apua on annettava vain vanhoille ja työkyvyttömille, yleensä on valtion varainhoidossa noudatettava mitä suurinta säästäväisyyttä. Lopuksi vaaditaan,

presidentti-instituutin toteuttamista, "koska valtio tarvitsee lujemman perämiehen" riigikogun jäsenmäärän vähentämistä 50:een, palkan maksamista riigikogun jäsenille ainoastaan faktilliselta työajalta. Vaalila/akia tulisi muuttaa niin, että vain valtiolle tai kunnalle veroa maksavat saisivat ottaa osaa vaaleihin. Nämä vaatimukset lupasi riigivanem Strandman esittää hallitukselle myöhemmin ilmoittaakseen Karksin miehille mihin tuloksiin niiden suhteen oltiin tultu.

Se mikä Karksin liikehtimisessä erityisesti pistää silmään on se tosiseikka, että se oli kerännyt ympärilleen eri puolueisiin kuuluvia henkilöitä. Tämä seikka onkin siinä uutuuksessa, sillä mitä liikkeen esittämiin vaatimuksiin tulee on niistä useimmista jo paljon keskusteltu viime vuosien kuluessa, eikä tilanne näytä niiden esittämisen kautta paljon muuttuvan lukuunottamatta ehkä presidentti-instituuttikysymystä. Karksin jälkeen on samantlaisia kokouksia pidetty muuallakin Virossa. Suurinta huomiota herätti 5 päivää Karksin kokouksen jälkeen pidetty Kolga-Jaanin kansalaiskokous, joka niinikään lähetti edustajansa riigivaneman luo. Sanotun kansalaiskokouksen vaatimukset menevät kuitenkin pitemmälle kuin Karksin kokouksen. M.m. tahdotaan tulevalle presidentille antaa oikeus "dekreettien avulla julistaa erinäisiä lakeja", eroittaa maakuntahallituksia ja niiden asemesta määrätä maaherroja j.n.e. Yksi tärkeimpiä vaatimuksia on myöskin korkokannan alentaminen. Varsinkin vekselikorkoa pidetään liian korkeana. Myöhemmin selvisi, että yksi Kolga-Jaanin innokkaimpia asianajajia oli eräs vekselivääremyksistä rangaistu entinen liikemies, joka nytkin potee kroonillista rahapulaa!

Kun heinä- ja elokuun vaihteessa sattumalta tapasin riigivanem Strandmanin maaseudulla ja puoleksi leikillä kysyin häneltä, onko Suomen laupiasliike jollain tavoin vaikuttanut Viron poliittiseen elämään, vastasi hän: "ei ole vaikuttanut eikä todennäköisesti tulekaan vaikuttamaan". On vaikea sanoa, piileekö tuossa vastauksessa puoluemiehen tarkoituksellinen mielenilmaisu (herra Strandmann on Viron edistyspuolueen entinen johtaja!) vai kuvastiko lausunto hänen todellista vakautustaan. Joka tapauksessa on jo edelläesitetystäkin selvää, ettei Karksin kokous ja sen päättämä vetoaminen valtion päämieheen ollut muuta kuin suoranaista lapuanliikkeen jäljittelyä, joskin siinä yhteydessä otettiin pohdit-

tavaksi eräitä Viron poliittisessa ja talouselämässä nykyaan todellakin polttavia kysymyksiä. Myöhemmät tapaukset ovat osoittaneet, että varsinkin taloudelliselta kannalta on Karksin liikentämiseen suhtauduttava täysin vakavasti, niinkuin Tasavallan johtavissa piireissä monella taholla onkin tehty, joskin nyttemmin ollaan verrattain yksimielisiä siitä, ettei Karksin talonpoikaiskokouksella ja sitä seurameilla lukuisilla samantapaisilla kokouksilla ole paljoakaan yhtäläisyyttä Suomen lapualaisliikkeen kanssa. Virossa ovat vuoden 1924 mellakan jälkeen kommunistit pysyneet joksenkin hiljaisina, yksityisiä kylläkin räikeitä ilmiöitä (kenraali Unt'in murha!) lukuunottamatta. Virossa on jo luotu sellaiset lait, jotka tekevät valtiovallalle mahdolliseksi täysin tehokkaalla tavalla taistella kommunismia vastaan. Riigikogussa ei kommunisteilla ole enää mitään sanomista. Tällä hetkellä, kun viimeiset kommunistiset "mohikaanit" istuvat vankilassa odottaen heitä raskaasti kohtaavia (kommunistijohdaja Baumannille on ehdotettu 15 vuotta kuritushuonetta) rangaistuksia, näyttää todelikin siltä, että kommunismi Virossa on tulemaisillaan lopullisesti tukahdetuksi. Ei saata siis olla puhuttakaan siitä, että Viron n.s. lapualaisliike tarkoittaisi nimenomaan taistelua kommunismia vastaan, joskin siinä sellainenkin tarkoituserä on olemassa "ikäänkuin ulkonaisena decorationina, jotta se joka tapauksessa muistuttaisi lapuanliikettä", kuten "Päevaleht" iroonisesti huomauttaa.

Omaperäinen lapualaisilmiö oli 15 pienviljelijän saapuminen riigivaneman luo elokuun 19 päivänä vaatimaan m.m. - Karksin liikkeen lopettamista! Virun, Järvan ja Harjun maakunnissa oli näet edellisinä päivinä pidetty useita pienviljelijäin neuvottelukokouksia, joissa päätettiin lähettää deputationeja riigivaneman luo esilletuomaan m.m. mainittua vaatimusta. Muista vaatimuksista oli tärkein se, että pienviljelijöille, eli uutisasukkaille, (asunikud) on annettava lisää maata. Virossa on olemassa suuri joukko - 3 - 4 - 5 - 6 ha. käsittäviä pienviljelijäpalstoja, joita maareformin perusteella on annettu maattomalle väestölle, mutta jotka eivät ainakaan osuustoiminnan nykyisellä asteella voi elättää perhettä. Sentähden pienviljelijät vaativat, että tilukset suuremmaksi vähintään 10 ha:ksi, toivottavimmin kuitenkin 12-15 ha:ksi - siis verrattain oikeutettuja vaatimuksia, jotka riigiva-

nen lupasi esittää hallitukselleen, jättäen erinäisten kysymysten valmistelun maatalousministerille. "Käynti riigivaneman luona teki deputationien jäseniin verrattain tyydyttävän vaikutuksen", huomauteaan sanomalehtien selostuksissa. "Lopuksi lausui riigikogun jäsen Lorenz, joka näky esiintyvän miesten johtajana, että elleivät nämä vetoumukset johda tyydyttäviin tuloksiin, niin seuraava paljon laajempi joukkoliikkeitiminen heidän toivomuksiansa perille viemiseksi! Siis jälleen Lapua!

Pienviljelijäin ohjelmaan kuului myöskin se vaatimus, ettei Suojeluskunta saisi sekaantua politiikkaan. Karksin ynnä eräisiin muihin kokouksiin olivat nimittäin lukuisat suojeluskuntalaisetkin ottaneet osaa. Kysymys Suojeluskunnan suhtautumisesta Viron "Lapualaisliikkeeseen" olikin tullut sangen aktuaaliseksi sen kautta, että eräät Viljandimaan suojeluskuntalaiset, Puolan presidentin käynnin aikana Tallinnaan saapuneina, päättivät käyttää tilaisuutta hyväkseen kutsuakseen kokoon poliittisen neuvottelukokouksen, jossa piti päätettävän niistä toimenpiteistä, mihin "nykyinen poliittinen tilanne antaa aihetta". Suurta paraatia varten ^{oli} Tallinnaan kerääntynyt parituhatta suojeluskuntalaista. Siis tämäkin ote tavallaan tyypillistä Suomen lapualaisliikkeen matkimista, joskin sangen epäonnistuneella tavalla. Kutsua eivät ~~ei~~ kuitenkaan noudattaneet kuin noin 10 miestä. Tunnetussa Kuld Löwin ravintolassa keskusteltiin viinan ja oluen myötävaikutuksella aamutunteihin saakka päivän polttavista kysymyksistä, jolloin eräät osanottajat lienevät lopulta käyneet sangen kovaäänisiksi julistaen eräänlaista vallankaappausta j.n.e. Asia tuli siten julkisesti tunnetuksi ja sosialidemokraattien äänenkannattaja "Rahva Sõna" kiiruhti julkaisemaan hälyyttävän tiedon muka laajasta Suojeluskunnan keskuudessa syntyneestä salaliitosta, jonka tarkoitus olisi panna toimeen kenties minkälaisia mullistuksia. Lopuksi puuttui Viron oikeus- ja sisäministeri Anderkopp, joka samalla, voimassa olevan suojeluskunnan nojalla on "sisäisen suojeluksen päällikkö", asiaan, vaati kokouksen toimenpanijoita edesvastuuseen. Seuraus tästä oli se, että 4 kokouksen osanottajaa, ~~niistä~~ niiden joukossa Viljandimaan Suojeluskunnan talospäällikkö, tuomittiin 2000 kruunun sakkoihin vastaten 2 kk. vankeutta. Tästä toimenpiteestä on syntynyt kiivasta keskustelua niinhyvin sanomalehtien palstoilla kuin yksityisissä poliittisissa ja suojeluskun-

tapiireissä. Ministeri Anderkopp'in oman puolueen äänenkannattaja "Vaba Maa" on tietysti voimakkaasti puolustanut toimenpidettä, kun taas oikeisto-lehdet "Päevaleht", "Kaja" ja "Postimees" ovat verrattain ankarasti arvostelleet sitä. "Päevaleht" päätoimittaja Luiga huomauttaa, ettei suojeluskuntalaista voida rangaista yksinomaan hänen mielipiteittensä takia. Nämä seikat ovat taas antaneet herra Anderkopp'ille aihetta julkaista lehdissä selityksen, jonka "Revaler Bote"n saksannoksena tähän oheenliitän. Tuossa selityksessä väitetään m.m., että Kuld Löwin kokouksen tarkoitus oli saada Suojeluskunta laajemmaltikin mukaan fachistiseen kumousliikkeeseen jolloin koetettaisiin "katuväen avulla muuttaa voimassa olevaa valtiojärjestystä." Tällaiset väitteet ovat Suojeluskunnassa luonnollisesti herättäneet sangen pahaa verta, samalla kuin Suojeluskuntien ylipäällikkö kuitenkin on katsonut välttämättömäksi erottaa Suojeluskunnan jäsenyydestä yllämainitun Viljandimaan taluspäällikön, joka on alusta pitäen ollut yksi Karksin liikkeen johtohenkilöitä. Koska hallituksen ja Suojeluskunnan luonnollisesti pitäisi vetää yhtä köyttä, mihin sanottu erottaminen viittaa, on ministeri Anderkopp'in toimenpide kuitenkin aikaansaanut paljon hämminkiä. Hälventääkseen hallituksen ja suojeluskunnan välisistä suhteista mahdollisesti syntyviä väärinkäsityksiä, on Viron Suojeluskuntien yliesikuntapäällikkö eversti Maide katsonut asiakseen julkaista lehdissä selityksen, jossa hän kumoaa syytökset Suojeluskuntaa vastaan, muka salaliitto- y.m. sentapaisista aikeista, samalla huomauttaen, että suhde hallituksen ja suojeluskunnan välillä ei ole millään tavalla järkytetty, ja että Viljandimaan taluspäällikön erottaminen on tapahtunut Suojeluskuntapäälliköiden vapaasta harkinnasta eikä hallituksen painostuksesta, kuten oli väitetty. Suojeluskunta tulee edelleenkin pysymään loitolla kaikesta politikoimisesta, huomautetaan ~~to~~ lopuksi.

Väittely "Kuld Löwin Lapuasta" niinkuin lehdet asiaa nimittävät, jatkuu yhä, ja näyttää tämä itsessään vähäpätöiseltä tuntuva asia saavuttavan suuren periaatteellisen merkityksen. Osaotostaan Kuld Löwin kokoukseen tuomitut suojeluskuntalaiset ovat jo päättäneet valittaa asiasta oikeuteen, koska pitävät sisäministerin päätöstä laittomana. Oikeusjuttu tuleekin lähipäivinä oikeuden käsiteltäväksi, joten on toistaiseksi vaikeaa sanoa kuinka tämä asia tulee lopulta päättyään.

Jos tahtoisii lyhyesti karakterisoida, mitä Viron "lapualaisliike" on tähän asti merkinnyt ja mitä se on saavuttanut, olisi kait todettava, että se toistaiseksi on etupäässä ajanut taloudellisia päämääriä koettaen kokouksien ja deputationien avulla saada äänensä kuuluville. Mitään varsinaisia tuloksia ei tämän kautta kuitenkaan vielä ole voitu saavuttaa, mikä ei ehkä olekaan omiaan ihmetyttämään, kun ottaa huomioon, että useimmat taloudellista laatua olevat vaatimukset jo emestään kuuluvat eri puolueiden ohjelmiin, joten koko liikekin loppujen lopuksi on päätynyt siihen mistä alettiinkin, s.o. puolueiden väliseen kiistelyyn ja kilpailuun, jolloin jokainen puolue koettaa voittaa itselleen niinpaljon kuin mahdollista. Työpuolue, pienviljelijät ja sosialistit ovat niinollen "lapualaisliikettä" vastaan, kun taas peltomiehet, kansanpuolue, talon-omistajat ja kristilliset suhtautuvat siihen pääasiassa suopeasti. Jokaista pikkuasiaakin käsitellään tarkasti puoluekannan mukaan.

Yksi tärkeä poikkeus tästä säännöstä on kuitenkin otettava huomioon. Se koskee kysymyksiä kansaneduskunnan arvovallasta ja presidentti-instituutin toteuttamisesta. Ei tarvitse peljätä esittävänsä subjektiivista arvostelua kun väittää, että Virossa ollaan laajoissa piireissä äärimmäisen kyllästyneitä riigikoguun ja sen toimintaan. Kansanedustajat eivät nauti enää kansan luottamusta ja arvonantoa. Viron "lapualaisliikekin" on siten lisännyt riigikoguun kohdistuvaa arvostelua, samalla kuin verrattain laajoissa piireissä puoluekantaan katsomatta kaivataan lujaa hallitusta. Tämä on niin sanoakseni Viron "lapualaisliikkeen" positiivinen tulos. Itse asiassahan Virossa on jo 2 - 3 viime vuoden kuluessa laajalti keskusteltu parlamentarismien kriisistä ja presidentti-instituutin välttämättömyydestä. Nyt näyttää kuitenkin kaikesta päätäten siltä, että asia juuri lapualaisliikehtimisen vaikutuksesta on kehittymässä kriitilliseen tai ratkaisevaan asteeseen. Tähän viittaa m.m. viime elokuun 20 p:nä riigivaneman luo saapunut yleisvaltakunnallinen peltomiesten, (s.o. peltomiespuolueen jäsenten) lähetyskunta, joka pyysi riivanemaa ryhtymään toimenpiteisiin selvyuden saamiseksi siitä kuinka koalitionsipuolueet suhtautuvat seuraavaan kolmeen kysymykseen: 1) presidentti-instituutin toteuttaminen, 2) riigikogun jäsenmäärän vähentäminen, 3) riigikogun jäsenille maksettavien palkkojen supistaminen. Tuohon lähetyskuntaan kuului riigikogun jäse-

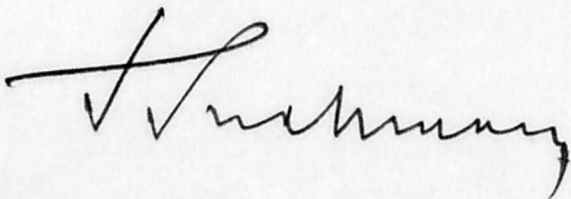
net Martinson ja Tonkman sekä peltomiespuolueen sihteeri Oiderman. Että hallituksen päämieheltä tahdottiin nimenomaan tietää koalitsionipuolueiden suhtautumista edellämainittuihin kysymyksiin, johtui siitä, että yksi noista puolueista, pienviljelijät eli asunikud, oli ryhtynyt avoimesti vastustamaan varsinkin presidentti-instituutin toteuttamista. Koska sosialistit jo ennestään ovat jyrkässä oppositiossa tätä ajatusta vastaan näytti siis siltä, että yksi koalitsionipuolue oli asettunut yhteiseen rintamaan sosialistien kanssa siten vaarantaen koko asian toteuttamisen. Vastauksessaan peltomiesten lähetyskunnalle lupasi riigivanem Strandmann ryhtyä pyydettyihin toimenpiteisiin sekä kahden viikon kuluttua ilmoittaa sanottujen toimenpiteiden tuloksista. Eilen olikin herä Strandmann kutsumat peltomiespuolueen edustajat luokseen ilmoittaen heille, että vain kaksi puoluerühmää, saksalaiset ja kristillinen kansanpuolue, siis riigikogun pienimmät ja vähäpätöisimmät puolueet, joilla on riigikogussa vain muutamia jäseniä, olivat antaneet vastauksensa. Koko tiedustelu oli siis memyt myttyyn, minkä takia peltomiehet ilmoittivat riigivanemalle aikovansa ryhtyä "konkreettisiin" toimenpiteisiin vaatimuksiensa perillevieniseksi.

Kaikesta päättäen tulee kysymys presidentti-instituutista esille jo riigikogun syysistuntokauden alussa. Koska Virossa pienintäkin perustuslaki-muutosta varten vaaditaan kansanäänestys, jolloin asia ei saavuta hyväksymistä vain yksinkertaisen ääntenenemmistön avulla, vaan sellaisen äänenpaljouden perusteella, joka on enemmän kuin puolet edellisiin riigikoguvaaleihin osaaottaneiden valitsijoiden lukumäärästä, tulee luonnollisesti olemaan sangen vaikeata saada nyt ehdotetut perustuslaki muutokset läpiviedyiksi. Entinen riigivanem Konstantin Päts, joka edelleenkin on Viron poliittisen elämän ja eritoten peltomiespuolueen johtavia henkilöitä, ja jonka kanssa pari päivää sitten puhuin asiasta, huomauttikin, että hänen mielestään pitäisi ensin koettaa saada vaalilaki muutetuksi - mikä sekin muutos tosin vaatii kansanäänestystä - jotta sen jälkeen voitaisiin helpommin ryhtyä toteuttamaan muita perustuslakimuutoksia. Ei ole mahdotonta, että peltomiehet yhdessä kansanpuolueen (s.o. "Tõnissonin puolueen") kanssa tekevät tähän suuntaan merevän ehdotuksen vielä tämän syksyn kuluessa, vaikka presidentti-instituutin lopulliseen perilleviemiseen saattaa kulua

ehkäpä vuosikausiakin.

Päätettyäni jo tämän raportin kirjoittamisen huomasi juuri saapuneen "Vaba Maa"n viime numerossa uutisen, että Karksin Yhdyspankki on rahallisten vaikeuksien takia ollut pakotettu lopettamaan toimintansa. Vahingonilosta huudahtaa "Vaba Maa": "Nyt vähitellen alkavat selvitä ne kudokset, jotka johtavat Karksin liikentimisen perusmotiveihin ja tapantumien alkujuriin. Pankki, rahalliset vaikeudet, 400 velallista talonpoikaa ja siis saata-
vat . . . Karksin liikkumisen traagilliset loppuakordit."

Tallinnassa, syyskuun 12 p:nä 1930.

Der Innenminister über die „Fellinsche“ Bewegung.

Geheimversammlung im „Goldenen Löwen“. — Versuche zur Propaganda im Schutzkorps.

Heute vormittag hatte der Justiz- und Innenminister A. Anderkopp die Chefredakteure der Zeitungen zu sich gebeten, um ihnen ff. Erklärungen über die „Fellinsche“ Bewegung zu geben:

„Die Bestrafung von H. Ruffe, G. Noosmann, A. Nennwaldt und S. Saarepera in administrativer Ordnung durch den Justiz- und Innenminister als Chef der inneren Verteidigung wegen der Abhaltung einer geheimen Versammlung im Mahon der Geltung des Verteidigungszustandes hat an einigen Stellen die Ansicht hervorgerufen, als ob dieser Schritt ohne Grund vorgenommen worden wäre, als ob er ungerecht, undemokratisch und selbst durch irgendwelche parteipolitischen Erwägungen bedingt sei. Die entsprechenden Organe der Regierung, denen die Verantwortung für die Sicherheit des Staates anvertraut ist und die für dieselben verantwortlich sind, haben sich von keinem der vorgenannten Motive leiten lassen, sondern der Schritt des Chefs des inneren Schutzes ist bei Billigung durch die entsprechenden anderen Institutionen von ganz anderen Gesichtspunkten aus unternommen worden, und zwar: um den inneren Frieden des Staates sicherzustellen und die Einhaltung der gesetzlichen Ordnung von allen Bürgern zu verlangen, ganz gleich welche Ansichten sie vertreten sollten.

Die Regierung hat es bisher noch nicht als wünschenswert angesehen, alle die Hintergründe aufzudecken, die mit der geheimen Versammlung im „Goldenen Löwen“ verbunden sind, da deren Behandlung in der Öffentlichkeit einen Eindruck hervorrufen könnte, der für unseren Staat eben nicht wünschenswert ist. Da aber die Entscheidung des Chefs des inneren Schutzes in Sachen der Geheimversammlung im „Goldenen Löwen“ an einigen Stellen eine falsche Beurteilung gefunden hat und dieses auch in der Zukunft stattfinden könnte, halte ich es für notwendig, aus den zur Verfügung des Justiz- und Innenministeriums stehenden Nachrichten folgendes zu veröffentlichen, woraus genügend klar ersichtlich ist, daß die „Fellinschen“ „Goldenen Löwen“ Vorgänge nicht einfache Verhandlungen waren, wo nur wirtschaftliche und Fragen des Grundgesetzes besprochen wurden, sondern daß man es hier mit Dingen zu tun hat, auf die die Staatsgewalt nicht gleichgültig blicken kann.

Die geheimen Versammlungen in Fellin hatten zur Gründung eines Komitees zur Organisierung der estnischen Heimat“ geführt, wobei dieses Komitee bestimmte politische Ziele erreichen wollte. Jeder Bürger hat die Freiheit, für seine Ansichten und Ziele einzustehen, und die Durchführung derselben kann niemand vorgezwungen werden, so lange diese Ziele und die Mittel zur Durchführung derselben nicht gefährlich für den Staat werden und gegen die Gesetzgebung verstoßen. Eine negative Seite der Fellinschen Versammlungen war jedoch die, daß sie vor allem ungesetzlich abgehalten wurden, was aus den Protokollen der Versammlungen zu ersehen ist, wie auch beschlossen wurde, sie nicht im Einklang mit dem Gesetz fortzusetzen.

In Estland sind weite Rechte im Hinblick auf die Freiheit des Wortes, der Gedankenäußerung und der Versammlungen in Kraft. Hierbei verlangen aber auch die Gesetze eine bestimmte Ordnung, deren Einhaltung der Staat heauffichtigen muß, wozu er verpflichtet ist. Die Festhaltung an dieser Ordnung ist von der Regierung aus von allen Bürgern verlangt worden und die Staatsgewalt mußte dies auch von der Fellinschen Bewegung verlangen.

Die Fellinschen Versammlungen beschränkten sich aber nicht nur auf die Beratung der Programmpunkte, sondern einzelne Mitglieder der Bewegung hatten sich zur Aufgabe gestellt, zur Erreichung ihrer Ziele

das Schutzkorps zu benutzen, über dessen Organisationen und durch dessen Hilfe man handeln wollte. Ein derartiger Schritt bedeutet aber den Versuch, das Schutzkorps in den politischen Kampf zu ziehen, was nicht wünschenswert ist und für den zum Schutz der bestehenden Staatsordnung bestimmten und politisch unparteiischen Apparat mehr als gefährlich sein mußte.

Die im „Goldenen Löwen“ abgehaltene Geheimversammlung vom 10. August, deren Einberufung am 5. August in Fellin beschlossen worden war, wie das aus dem Protokollbuch zu ersehen ist, arbeitete schon die Ziele näher heraus, die man aus den Fellinschen Versammlungen herauslesen kann, wobei die Ziele einen weiteren gefährlichen Charakter anzunehmen drohten. Die Einladungen zu Geheimversammlungen wurden per Post verschickt und auch unter den in Kovel anwesenden Angehörigen des Schutzkorps verteilt, selbst im Spalier des Schutzkorps am 10. August. Während der Versammlung im „Goldenen Löwen“ ging man noch weiter, und dort wurden Gedanken geäußert, die, mit Zurückhaltung gesagt, darauf hinausliefen, die bestehende Staatsordnung mit Hilfe der Strafe zu ändern.

Ein derartig gefährliches Spiel konnten die Organe der Regierung natürlich nicht gestatten, weshalb sie beschlossen, nach Einholung der notwendigen Nachrichten diesen gefährlichen Plänen ein Ende zu machen. Die Regierungsinstitutionen sind dabei der Ansicht gewesen, daß die Veranlasser der geheimen Versammlung im „Goldenen Löwen“ wohl die innere Ruhe unseres Landes durch ihre Taten hätten vergiften können, doch glaubten sie nicht, daß Bürger, welche so leidenschaftlich auf das Leben des Volkes und das Schicksal desselben sehen, eine erfolgreiche Staatsumwälzung hätten herbeiführen können.

Im Hinblick auf das vorher Erwähnte und im Hinblick darauf, daß die vorgenommene Untersuchung eine genügende Grundlage zur Anwendung des Paragraphen 102 des neuen Strafgesetzbuches die Bestrafung von Staatsverrätern vorsieht, nicht brachte und die Regierung bei der Anwendung dieses harten Paragraphen sehr vorsichtig sein muß, sah es die Regierung als ihre Pflicht an, andere gesetzliche Mittel zur Anwendung zu bringen, um in der Zukunft davor zu warnen, gefährliche Pläne zu machen. Deshalb hat auch der Justiz- und Innenminister als Chef des inneren Schutzes sie ihm durch die Befehle unterstehende administrative Gewalt in Anwendung gebracht. Daß eine administrative Bestrafung, die in Estland von Anfang an Geltung hatte und angewandt worden ist, undemokratisch sei, kann wohl schwerlich gesagt werden, denn hierbei kann d. Chef des inneren Schutzes unabhängig von der Regierung vorgehen, wobei seine Entscheidung unter der Kontrolle des unabhängigen Gerichts steht, bei dem jeder Bürger, der bestraft wird, klagen kann, wenn er diese Strafe nicht als gerechtfertigt oder gesetzlich ansieht, eine Ordnung, die in verschiedenen anderen demokratischen Staaten nicht für alle Strafarten vorgeesehen ist.

schaften geschmet werden muß. Der Flughafen ist durch die Sturmverwüstungen völlig unbenutzbar geworden. Das Dach der amerikanischen Botschaft ist weggerissen. Aus der Stadt Dominica werden 20 Tote gemeldet.

Der Tornado zieht mit etwas verminderter Geschwindigkeit in nordwestlicher Richtung weiter, so daß er wahrscheinlich auch den Südhell Floridas treffen wird.

950 Todesopfer.

→ New York, 5. September. Nach den letzten Meldungen beträgt die Zahl der in San Domingo bei der Wirbelsturmkatastrophe ums Leben gekommenen Per-

sonnen des Produktionsüberflusses, die über 100.000 Menschen obdachlos gemacht sind. In einzelnen Stellen hat der Wasserpiegel die Dächer der Häuser erreicht. Die Eisenbahn- und Telefonverbindungen sind unterbrochen.

Sturm über den Azoren.

→ Paris, 5. September. Nach Meldungen aus Lissabon wurden die Azoren am Donnerstag von einem Orkan heimgesucht, der ungeheuren Schaden anrichtete. Besonders stark wurden die beiden Inseln Corvo und Flores heimgesucht, auf denen die Ernte restlos zerstört und zahlreiche Gebäude stark beschädigt wurden.

Letzte Nachrichten.

Das Wirtschaftsministerium für die Vergabe einer Konzession an die Krähnholmer Manufaktur zur Versorgung der Brennschieferindustrie mit Strom.

Heute hat der Wirtschaftsminister A. Zimmermann die Vertreter der Presse zu sich gebeten und ihnen Erklärungen über die gegenwärtig zwischen dem Ministerium und der Krähnholmer Manufaktur schwebenden Verhandlungen bezüglich der Vergabe der Brennschieferindustrie mit Strom von den Narbeshallen und der zu diesem Zweck erforderlichen Erweiterung der Kraftstation der Krähnholmer Manufaktur gegeben. Nachdem der Minister eingehend die Geschichte dieser Frage behandelt hatte, betonte er, daß die Entscheidung über die Gewährung der Erlaubnis zur Erweiterung der Kraftstation der Manufaktur und zur Vergabe eines Teils des Stroms — 8500 Km. — an die Brennschieferindustrie der Staatsversammlung zustehe. Das Ministerium vertritt den Standpunkt, daß im Prinzip kein Grund vorliege, die Genehmigung zur Vergabe der Brennschieferindustrie mit Strom zu verweigern. Alles hänge nur davon ab, ob die Manufaktur die vom Ministerium gestellten Bedingungen annehmen werde oder nicht. Der Minister hielt es nicht für möglich, auf diese Bedingungen des näheren einzugehen, da sich die Frage zurzeit noch im Verhandlungsstadium befindet, und die Einzelheiten geändert werden können. Für den Staat wäre es natürlich am vorteilhaftesten, wenn er den Nutznießern der teilweise Energie der Narbeshallen bei der Vergabe der Konzession auf das ganze Objekt keinerlei Zuschüßigungen zu zahlen hätte. Irigendwelche bestimmte Ausschüßigungen auf das Erläutern des „großen Konzessionärs“ seien im gegebenen Augenblick jedoch nicht vorhanden. In welcher Fassung der Antrag, Krähnholm die Konzession zu vergeben, der Staatsversammlung unterbreitet wird, ob in Form eines besonderen Gesetzes oder in Gestalt des Vertrages, der beschlütigt werden soll, ist noch nicht festgestellt. Diesbezügliche Vorarbeiten sind im Ministerium im Gange. Jedenfalls kann zur Verhütung der Oeffentlichkeit gesagt werden, daß das Ministerium alles tun wird, um die Interessen des Staates zu wahren. Die Konzessionszahlung, die Krähnholm dem Staate entrichten wird, soll 7/100 Cents pro KW-Stunde betragen. Diese Zahlung wird nur vom verkauften Strom erhoben und nicht von der Energie, die zur Deckung des Eigenbedarfs der Manufaktur dient. Was die ablehnende Stellungnahme des „Kraftkomitees“ betrifft, so hat es sich in dieser Sache recht inklass benommen. Von den Beschlüssen dieser Privatorganisation hat der Minister erst durch die Zeitungen erfahren. Die Ausführungen des Ministers werden wir in unserer morgigen Nummer genauer wiedergeben. ja.

Die estländische Delegation des estländisch-lettländischen gemischten Ausschusses zur Ergänzung des temporären Handelsvertrags hat heute und gestern im Außenministerium Sitzungen abgehalten. Zur Delegation gehören die Herren Surt von der Handels- und Industriekammer, Miktil vom Außenministerium und Kaljot vom Wirtschaftsministerium. Gestern wohnten der Sitzung kürzere Zeit auch Außenminister A. Vakkil und Wirtschaftsminister A. Zimmermann bei. Die gemeinsamen Verhandlungen der estländischen und lettländischen Delegation werden bekanntlich am 10. September in Reval aufgenommen. ja.

Brandschaden in der britischen Gesandtschaft. Heute um 12 Uhr mittags brach im Kellerraum des britischen Gesandtschaftsgebäudes an der Vesitstr. 17, aus unbekanntem Grunde Feuer aus, das von der herbeigeeilten kommunalen Feuerwehre binnen einer halben Stunde gelöscht werden konnte, ohne daß es großen Schaden verursacht hätte. ja.

Ergebnisse des Kriegerwettkampfes. Von den Flugzeugen, die am gestrigen Wettkampf teilgenommen hatten, trafen in Reval beim Anflug 9 ein, während eines der Wettkämpfer infolge eines Motordefektes in Dorpat aufgeben mußte. Nach der Gesamtzahl der Punkte (Sicherheit im Landen, Orientierungsfähigkeit und Sparbarkeit im Benzinverbrauch) errang die erste Stelle der Militärflieger Leutnant Parison (Reval), der mit dem Flugzeugmechaniker Feldwebel Turu aus der Fliegerkademie der Kadettenschule mit dem Apparat „Moro 504“ (Mongoose Motor) absolvierte und den vom Staatsältesten O. Strandmann ausgeschriebenen Wanderpreis — einen großen silbernen Becher und eine Reihe persönlicher Preise — gewann.

Die zweite Stelle erhielten Leutnant Käte (Wesenberg) und sein Mechaniker Beetz von der abgeteilten Flugdivision Nr. 1, die gleichfalls einen „Moro“-Apparat benutzten. Diese Krieger erhielten persönliche Preise.

Auch die dritte Stelle fiel Militärfliegern aus Wesenberg zu, und zwar Kap. Koberg und dem Mechaniker j. Unteroffizier Luht von der Abgetrennten Flugdivision Nr. 1. Auch diese Krieger legten die Strecke mit einem Flugzeug desselben Typs zurück. Ihnen wurden gleichfalls persönliche Preise zugesprochen.

Der vom Behrminister ausgeschriebene Wanderpreis für die größte Anzahl von Punkten ohne Mehrverbrauch von Benzin — ein silberner Becher — fiel den Revaler Krieger Kap. Döring und seinem Mechaniker dem alt. Unteroffizier Kalle zu. Sie benutzten ein „Avian“-Flugzeug mit Genet-Major-Motor.

Den Wanderpreis des Chefs des Armeestabs — eine silberne Krone, die für die größte Anzahl von Punkten beim Landen ausgeschrieben war, gewannen Leutn. Kuul (Dorpat) und sein Mechaniker Feldwebel Torkoff, die auch persönliche Preise erwarben. Der Flug wurde auf einem Flugzeug der Firma „Potez“, das mit einem Gnome Rhône Jupiter Motor versehen war, absolviert. Ihnen fielen auch die von dieser Firma bestimmten Preise zu.

Die von der Firma Siddelen Armitong ausgeschriebenen Preise wurden von Leutnant Parison und Mechaniker Turu gewonnen.

Die Wanderpreise gehen endgültig in den Besitz desjenigen Truppenteils über, der sie zweimal nacheinander oder insgesamt dreimal erfolgreich verteidigt. ja.

Weiterprognose.

Sonnabend, den 6. September:

Nachts und am Vormittag böige, später mittlere nördliche Winde. Amulussbeiröftung. Keine nennenswerten Niederschläge. Nachtfrost möglich; tags bis 15 Grad Wärme.

Wetterbericht vom 5. September:

Das Tiefdruckgebiet befindet sich noch wie vor in Mittelrußland. Vom Atlantischen Ozean nähert sich Schottland ein neues Tief, das sich in der Richtung auf die norwegische Küste hin bewegt. Das Hochdruckgebiet reicht Skandinavien bis nach Mittelspanien. Unter dem Einfluß des russischen Tiefs dauern die kühlen nördlichen Luftströmungen an, deren Aufhören erst nach Eintreffen des schottischen Tiefs in den Ostseeländern zu erwarten ist. In der Nacht waren in Nordfinland 5 Grad Frost, heute früh in skandinavischen Bergland — 3—5 Grad, in Finnland — 4—11 Grad, in Rußland — 5—10 Grad, in Mitteleuropa — 9—12 Grad und in Westeuropa 12—22 Grad Wärme. In Estland waren gestern 4—18 Grad, nachts 5—12 Grad und am Morgen 10—15 Grad Wärme; stellenweise trugen gestern Regenschauer nieder. Met. Obs. Dorpat.

Die Abgesandten der Karlusischen Bauernschaft beim Staatsältesten.

Gestern um 12 Uhr empfing der Staatsälteste Dr. Grandmann die Abordnung der Karlusischen Bauernschaft, die feinerzeit auf der belann- Bauerntagung im Frieden Karlus—Nuia gewählt wor- war. Die Abordnung, die aus 6 Bauernwirten — Han Pääsuke, Karl Nuubel, Nikolai Las, Jüri Lõssmann und Jaal Niwifält, Karlus und Tõnis Pops aus Abja — bestand, erreichte dem Staatsältesten eine Denkschrift, in der die Forderungen der Karlusischen Bauernschaft niedergelegt sind. Auch erläuterte Dr. Niwifält die in der Denkschrift enthal- tenen wirtschaftlichen, R. Nuubel die politischen Forderun- gen. Die Redner betonten, daß in der Abordnung ebenso- unter den hinter ihr stehenden 300 Teilnehmern der Bauerntagung Angehörige verschiedener Parteien — der- unter die, der Anführer und der Volkspartei — sowie die Parteiloze vertreten seien, daß sie alle auf dem Boden der Demokratie und der freistaatlichen Staatsordnung Est- lands stünden, daß sie aber entschlossen seien, ihre Forderun- gen, hinter denen die breiten Massen der Bauernschaft stehen, unbedingt durchzusetzen. Der Staatsälteste ver- sprach, die Denkschrift der Karlusleute der Regierung vor- legen und die Einreicher von deren Stellungnahme in Kenntnis zu setzen.

Die Forderungen der Karlusleute sind anscheinend etwas unbeholfen und ungeheißt — in 8 Punkten zusammengefaßt, die etwa folgenden Inhalt ha-

In Sachen des Getreideschubes ist dafür Sorge zu tragen, daß das Getreide auch tatsächlich bei den Land- wirtsch. gekauft wird und zwar zu befriedigendem Preise. Im Schutz des Nachschabares sind alle Maßnahmen zu treffen, die gegenwärtige Lage ermöglicht. Die Einfuhr von Meiß und Nettschiffen aus dem Auslande ist zu unterbinden. Es sind Schritte zu un- nehmen, daß der deutsche Butter-Abfahrtsmarkt uns nicht verloren geht. Die Beschäftigten in der Landwirtschaft sind durch Vermittlung der Agrarbank in langfristige Darlehen mit einem Zin- sen von nicht mehr als 4% zu kowvertieren. Die Taxation der Güter seitens der Agrarbank ist dem wahren Wert mehr anzunähern. Das Verfahren bei der Erzei- gung von Darlehen aus der Agrarbank, das eben über- aus kompliziert und schwerfällig ist, ist zu vereinfachen und demjenigen anzunähern, das früher in den Güterkre- ditstellen üblich war.

Der dreifache Aufmachung der Staatswirt- schaft muß ein Ende gemacht werden. Der Bau von Schulhäusern und die Lehrergelälter verschlingen Unsum- men, die für den Staat untragbar sind. Die Zahl der Beamten ist heute 10 Mal größer, als vor dem Kriege. Ihre Gehälter, Pensionen und Unterstützungs- gelder erfordern unerhöht hohe Ausgaben. Die Zahl der Beamten muß verringert, ihre Pensionen müssen ganz abgeschafft werden. Andernfalls müßte auch der Bauer als gleichberechtigter Bürger, Anspruch auf freie ärztliche Hilfe mehr haben. Der estländische Staat darf sich nicht in eine Kleinrentenorganisation — ein großes „Ar- beitshaus“ verwandeln. Fürsorge sollte nur den alten und Arbeitsunfähigen erwiesen werden. Es ist un- möglich, daß Estland als ein armes Land der Zahl der Personen mit höherer Bildung nach der ersten Stelle in der Welt steht. Im Staatshaus-

halt muß äußerste Sparsamkeit herrschen.

Zum Schutz der Interessen der Landwirtschaft muß eine öffentlich-rechtliche Berufsvertretung nach dem Vorbild der Handels- und Industriekammer geschaffen werden. Dieser Landwirtschaftskammer sind auch alle agro- nomischen Institutionen zu unterstellen.

Die Verfassung ist in dem Sinne abzuändern, daß ein Präsident mit weitgehenden Nachvollkommenheiten nach amerikanischem Vorbilde einzusetzen ist. Der Staat braucht einen energischeren Hausherrn. Die Zahl der Abgeordneten der Staatsversammlung ist bis auf 50 herabzusetzen; Diäten sind nur während der Sessionszeit zu zahlen. Das Wahlgesetz ist derart zu ver- ändern, daß das Wahlrecht nur denjenigen Bürgern zusteht, die staatliche oder kommunale Abgaben zahlen, denn das gegenwärtige Wahlrecht gibt sogar staatsfeindlichen Elementen die Möglichkeit, in die beratenden Körpers- chaften zu gelangen.

An siedlerstellen sind nicht kleiner als 10 Hektar zu planieren. Die vorhandenen kleineren Stellen sind durch ergänzende Landzuteilungen aus den staat- lichen Landreserven wenigstens bis auf diese Größe zu bringen und so lebensfähig zu machen.

Unfreie Handelsbilanz ist unbedingt ins Gleich- gewicht zu bringen, die Einfuhr von Luxuswa- ren ganz zu verbieten. Der Zoll auf Futros und Linnen ist zu erhöhen. Die Kontrolle über die ein- geführten Bedarfsartikel und landwirtschaftlichen Maschinen ist zu verschärfen, um die Überflutung des Volks mit min- derwertiger Ware zu verhüten.

Die Gold- und Valutareferenzen dürfen nicht verschoben werden.

Überhaupt müssen wir langsam leben. Bisher haben die Landwirte den wirtschaftlichen Schwierigkeiten Standge- halten, jetzt aber beginnen auch sie zu ermatten. Bei der gegenwärtigen Sachlage vermag der mittelbegüterte Bauer trotz seines 18-stündigen Arbeitstages die Last, die seine Kräfte übersteigt, nicht länger zu tragen. Ein Reihe von Gefühlen sind bereits zur Zwangsversteigerung gelangt.

⊕ Von gewisser Seite ist wiederholt der Versuch ge- macht worden, die Aktion der Karlusbauern ausschließlich als Ergebnis der Manipulationen einer einzelnen politischen Partei darzustellen. Das oben in seinen Grundgedanken wiedergegebene Programm der Karlusleute scheint dieser Annahme zu widersprechen. Stünde eine unserer politi- schen Parteien dahinter, so wäre dieses Programm zweifellos weniger ungeschickt redigiert, straffer, looser, in- stanzlicher — und tendenziöser aufgebaut. Gerade der Umstand, daß in diesem Programm, so wie es vorliegt, Wichtiges und weniger Wesentliches, Politisches und Wirt- schaftliches, Allgemeinvolkstliches und speziell örtliche und berufliche Nöte, sehr vernünftige Gedanken und überaus Unberühmtes und Naives bunt wie Kraut und Rüben durcheinandergeläuft, scheint dafür zu zeugen, daß es sich hier wirklich um einen Notruf aus den Tiefen der län- dlichen Bevölkerung handelt. Man kann den Parteien na- türlich nicht empfehlen, die Forderungen dieses Programms Punkt für Punkt nachzubeten; aber es wäre ihnen dringend anzuraten, diese Forderung als ein Symptom der in den Massen der Bevölkerung herrschenden Stimmung sehr auf- merksam zu beachten und sehr ernste Folgerungen daraus zu ziehen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

V.a. Asiantuntija Saalemanin rap. no 12.

Tallinn

16/9 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, syysk. 16 p. 1930.

No 808.

Herra Ministeri,

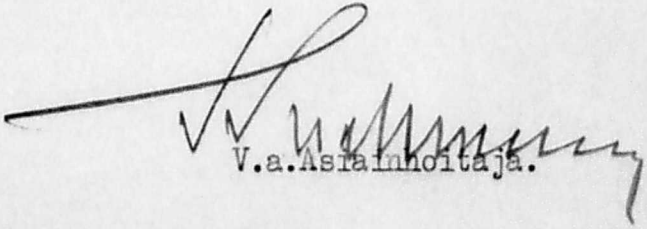
ULKOASIAINMINISTERI		
No 18/263/ae D. 1930		
17/9.30	No	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12.	

Minulla on kunnia ohellisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 12, joka
käsittelee

Suomen-Viron yhteistyötä pirtun salakulje-
tuksen vastustamiseksi. Uusia ehdotuksia.

(siv. 1-4)

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erino-
maisen kunnioitukseni vakuutus.

V. a. Asiamies.

Herra Kauppa- ja Teollisuusministeri Axel Solitander,
v. t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

V.a. Asiainhoitaja T. Snellmanin

raportti n:o 12 - 1930.

18/9/30		
12/263/1030		
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12	

Suomen-Viron yhteistyö pirtun

salakuljetuksen vastustamiseksi.

Uusia ehdotuksia.

Tänään oli minulla kunnia Ulkoasiainministeriölle toimittaa lähetystön puhelinsanoma no. 114 seuraavansisältöisenä:

"Viron v.t. ulkoasiainministeri pyytänyt tiedustelemaan Suomen hallitukselta oltaisiinko Suomen puolelta halukkaita mahdollisesti jo ensi viikon alussa Helsingissä ryhtymään teknillistä laatua oleviin neuvotteluihin pirttualuksien valvomista koskevan yhteistyön tehostamiseksi, jolloin Viro olisi suostuvainen lähettämään jonkun asiantuntijansa Helsinkiin. Kyseessäoleva asia otetaan jo ensi keskiviikkona puheeksi Viron hallituksen täysi-istunnossa, jota ennen Viron v.t. ulkoasiainministeri haluaisi mikäli mahdollista tietää miten Suomen hallitus periaatteessa suhtautuu asiaan. Lähemmin kirjeessä."

Kyseessäolevan, Viron v.t. ulkoasiainministerin, sisä- ja oikeusministeri Anderkopp'in tiedustelun aiheuttamista seikoista saan kunnioittaen lähemmin tiedoittaa seuraavaa:

Pirtun salakuljetus Viroon on varsinkin viime aikoina huolestuttavassa määrässä lisääntynyt. Pirtusta maksetaan nykyään merellä 32 - 35 Viron senttiä (n. 3.50 Suomen markkaa) litralta. Viron valtionmonopolin alainen pirtu taas maksaa n. 4:50 kr. litra. Siten voivat pirtun salakuljettajat Virossakin ansaita suuria summia. Ennen oli pirtun salakuljetus Viron rannikolla etupäässä tukevilla pikamoottoriveneillä varustettujen salakuljettajien käsissä. Viime aikoina ovat tavalliset kalastajatkin yhä enemmän ruvenneet harjoittamaan salakuljetusta käyttäen tarkoitukseen tavallisia kalastajamoottoriveneitään. Se voi tietysti kuitenkin tapahtua vain pimeänä vuodenaikana, jonka tähden viranomaiset juuri tällä hetkellä, salakuljetuskauden

alkaessa, ovat huolissaan. Kalastaja, jonka onnistuu tuoda maihin vaikkapa vain 4 kanisteria pirtua voi "tukkukaupassakin" ansaita n. 50 - 60 kruunua, s.o. 500 - 600 Suomen markkaa puhdasta voittoa. On otettava huomioon että Virolla on verrattain vähän valvontalaksia ja sängen pitkä ranta, joten salakuljetuksen lisääntyessä todellakin näyttää olevan aihetta huolestumiseen.

Viime viikon alussa sisälsivät Viron sanomalehdet tiedon, että sisä- ja oikeusministeri Anderkopp oli kutsunut suurimmat pirtun salakuljettajat luokseen "neuvotellakseen heidän kanssaan tilanteesta". Kutsua olivat noudattaneet vain pari kolme salakuljettajaa kun taas eräät toiset, "pahea aavistaen, olivat liivantaneet ulkomaille", s.o. merille. Neuvottelujen tuloksista eivät lehdet mitään tietäneet. Kun sentähden erään toisen asian yhteydessä tapasin ministeri Anderkopp'in ulkoasiainministeriössä käytin tilaisuutta hyväkseni tiedustellakseni häneltä k.o. neuvottelujen tuloksia. Tällöin hän pääasiassa selosti sitä, mitä edellä olen pirtun salakuljetuksesta Viroon esittänyt, huomauttaen, että asia mitä suurimmassa määrin huolestuttaa viranomaisia, jonka tähden hän oli ensi toimekseen päättänyt kutsua kokoon salakuljettajat neuvotellakseen heidän kanssaan hintapolitiikasta ja koettaakseen nimenomaan taivuttaa heitä hintojen korottamiseen. Alhaisilla hinnoillaan tekevät nimittäin salakuljettajat suurta haittaa Viron viinamonopolille, mistä lehdissäkin on viime aikoina ollut tietoja, vaikkei ministeri Anderkopp tätä asiaa suorastaan kosketellut. Tunnettua kuitenkin on, että kotimaisen viinan myynti on tänäkin vuonna huomattavasti vähentynyt Virossa, mikä on herättänyt yleistä tyytymättömyyttä maanviljelijöiden keskuudessa, koska perunamyymintimahdollisuudetkin siten ovat vähentyneet. Kun perunanvienti Suomeenkin viime keväänä tehdyn lisäsopimuksen perusteella on vaikeutunut syntyä todellakin pulmallinen kysynäys esim. tämänvuotisen runsaan perunasadon sijoittamiseen nähden. Vaikka tämän ei tarvitse olla ainoan syyn tšekäläisten viranomaisten osoittamaan huolestumiseen salakuljetuskauden alkaessa on se kuitenkin se, mikä tietysti lähinnä on aiheuttanut ministeri Anderkopp'in toimenpiteen kutsuessaan salakuljettajia luokseen. Sanottu toimen-

pide ei kuitenkaan kuten saattoi odottaa johtanut mihinkään tulokseen, sillä ministerin luo kutsutut salakuljettajat kieltäytyivät jyrkästi täyttämästä heille esitettyä pyyntöä.

Keskusteluni ministeri Anderkopp'in kanssa päättyi siihen, että hän sanoi haluavansa parin päivän kuluttua uudestaan puhua kanssani asiasta. Tänään hän kutsuikin minut luokseensa, jolloin esitti puhelinsanomassa selostetun tiedustelun. Kysymys olisi siis teknillistä laatua olevien neuvottelujen aloittamisesta Helsingissä, jolloin päähuomio kohdistettaisiin kysymykseen valvonta-alusten toiminnan yhtäläistytttämisestä liittyen nuo neuvottelut aikaisempiin samanlaatuisiin neuvotteluihin sekä siihen yhteistyöhön ammattiviranomaisten kesken, mitä viime vuosien kuluessa on koetettu saada aikaan. Mutta sitäpaitsi esitti ministeri Anderkopp uuden ehdotuksen, jonka hän pyysi minun ~~xxxxxxx~~ luottamuksellisesti saattamaan Suomen Hallituksen tietoon, joskin sitä oli toistaiseksi pidettävä hänen yksityisenä aloitteenaan. Hän oli nimittäin suunnitellut sellaisen sopimuksen solmimista Suomen, Viron ja Venäjän välillä, jonka perusteella valvonta-, tarkastus- ja, mikäli käsitin häntä oikein, pidätys- ja takavarikointioikeus kaikkiin aluksiin ja niiden lasteihin nähden ulotettaisiin koko Suomen lahtea käsittäväksi. Tämä merkitsisi siis jokseenkin samaa kuin että koko Suomen lahti suljettaisiin vapaalta meriliikenteeltä. Kun huomautin niistä luonnollisista vastaväitteistä, mitä tällainen ehdotus kansainväliseltä kannalta tulisi synnyttämään, mistä vastaväitteistä ministeri Anderkopp'inkin täytyi olla tietoinen, vastasi hän, ettei hän vielä voinut ilmoittaa ehdotuksensa yksityiskohtia koska asiaa ei oltu vielä Virossakaan hallituksessa käsitelty, mutta arveli hän, että hänen suunnitelmansa voitaisiin kuitenkin jossakin muodossa toteuttaa, ja oli hän jo edellisenä päivänä selostanut ehdotustaan Neuvosto-Venäjän lähettiläälle Raskolnikoville pyytäen häntä tekemään asianmukaisen ilmoituksen asiasta hallitukselleen. Viron puolelta tultaisiin myöhemmin Viron Helsingin lähettilään välityksellä Suomen Hallitukselle tekemään lopullinen ehdotus asiassa.

Omasta puolestaan näytti ministeri Anderkopp suhtautuvan ehdotukseensa verrattain optimistisesti huomauttaen m.m., ettei vielä liene sattunut, että jonkun maan hallitus olisi protesteerannut sen takia, että sanotun maan lipulla kulkeva pirttualus tai sen lasti on joutunut pidätetyksi tai takavarikoiduksi. Erehdyksiähän voi sattua, mutta koska pirttualukset verrattain hyvin tunnetaan ja koko toimenpide tarkoittaa n.s. emälaivojen hävittämistä, ei hän arvellut asiasta voivan koitua paljoakaan selkkauksia. Mutta kuten sanottu oli tämä ehdotus vielä ensi asteellaan ja ajateltu vain luottamuksellisesti saatettavaksi Suomen Hallituksen tietoon. Samanlainen ilmoitus oli siis tehty Neuvoston Venäjän hallitukselle, ja arveli ministeri Anderkopp, että mahdollisesti Ruotsikin voisi myöhemmin yhtyä tuollaiseen sopimukseen.

Tässä yhteydessä pyydän vielä saada kunnioittaen viitata lähetystön kirjeisiin No. 441 ja No. 737 tämän vuoden huhtikuun 30 ja elokuun 25 päiviltä, joista edellisessä m.m. tiedotettiin että Viron ulkoasiainministeriö oli lähetystölle tehnyt sellaisen suullisen ilmoituksen, että Viron hallitus näkisi mielellään yhteistyötä pirtun salakuljetuksen vastustamiseksi edelleen kehitettäväksi. Mitään virallisia, hallitusten välisiä neuvotteluja ei Viron puolelta tultaisi ehdottamaan, vaan voitaisiin yhteistyötä ajatella jatkettavan lähinnä v. 1928 Tallinnassa laaditun pöytäkirjan viitoittamaan suuntaan sekä niitä näkökantoja silmälläpitäen, mitä asianomaiset ammattiviranomaiset kummassakin maassa pitävät asianmukaisina. Jälkimmäisessä kirjeessä taas selostetaan erästä "Päevalehden" kirjoitusta, jossa m.m. huomautettiin seuraavaa:

"Salakuljetuskysymys tulisi kerran ottaa vakavasti ratkaistavaksi. Täytyisi ryhtyä lopullisiin toimenpiteisiin sprin myynnin lopettamiseksi Suomen lahdella. Se näyttäisikin olevan mahdollista, jos solmittaisiin vastaava sopimus Suomen, Ruotsin ja Viron välillä. On aivan käsittämätöntä, ettei sellaista ole tähän mennessä vielä tehty, vaan sen sijaan on tyydytty allekirjoittamaan vähäpätöisiä sopimuksia, joista osa on Virolle vahingollisiakin."

Tallinnassa, syyskuun 16 p:nä 1930.

11

808.

Lavolalehti

*Paapille
24 Pöytäkirja & Muut
edellisen toimikauden*

Talinnassa, syysk. 16 p. 1930.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12/9-30 No 1268 Rept. 13 30		
12/9-30	No	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ALUE

Minulla on kunnia ohellisena lähettää

Teille Herra Ministeri, raporttini no. 12, joka käsittelee

Suomen-Viron yhteistyötä pirtun salakuljetuksen vastustamiseksi. Uusia ehdotuksia.

(siv. 1-4)

Vasteanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

W. A. Asialinhoitaja.

Herra Kauppa- ja Teollisuusministeri Axel Solitander,
v. t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
Tallinnassa.

V.a.Asiainhoitaja T. Snellmanin
raportti n:o 12 - 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18 268 h. O. 1030		
18/9-30	No	L.M.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA

Suomen-Viron yhteistyö pirtun
salakuljetuksen vastustamiseksi.
Uusia ehdotuksia.

Tänään oli minulla kunnia Ulkoasiainministeriölle toimittaa lähetystön puhelinsanoma no. 114 seuraavansisältöisenä:

"Viron v.t. ulkoasiainministeri pyytänyt tiedustelemaan Suomen hallitukselta oltaisiinko Suomen puolelta halukkaita mahdollisesti jo ensi viikon alussa Helsingissä ryhtymään teknillistä laatua oleviin neuvotteluihin pirttualuksien valvomista koskevan yhteistyön tehostamiseksi, jolloin Viro olisi suostuvainen lähettämään jonkun asiantuntijansa Helsinkiin. Kyseessäoleva asia otettane jo ensi keskiviikkona puheeksi Viron hallituksen täysi-istunnossa, jota ennen Viron v.t. ulkoasiainministeri haluaisi mikäli mahdollista tietää miten Suomen hallitus periaatteessa suhtautuu asiaan. Lähemmin kirjessä."

Kyseessäolevan, Viron v.t. ulkoasiainministerin, sisä- ja oikeusministeri Anderkopp'in tiedustelun aiheuttamista seikoista saan kunnioittaen lähemmin tiedoittaa seuraavaa:

Pirtun salakuljetus Viroon on varsinkin viime aikoina huolestuttavassa määrässä lisääntynyt. Pirtusta maksetaan nykyään merellä 32 - 35 Viron senttiä (n. 3.50 Suomen markkaa) litralta. Viron valtionmonopolin alainen pirtu taas maksaa n. 4:50 kr. litra. Siten voivat pirtun salakuljettajat Virossakin ansaita suuria summia. Ennen oli pirtun salakuljetus Viron rannikolla etupäässä tukevilla pikamoottoriveneillä varustettujen salakuljettajien käsissä. Viime aikoina ovat tavalliset kalastajatkin yhä enemmän ruvenneet harjoittamaan salakuljetusta käyttäen tarkoitukseen tavallisia kalastajamoottoriveneitään. Se voi tietysti kuitenkin tapahtua vain pimeänä vuodenaikana, jonka tähden vironomaiset juuri tällä hetkellä, salakuljetuskauden

alkaessa, ovat huolissaan. Kalastaja, jonka onnistuu tuoda maihin vaikkapa vain 4 kanisteria pirtua voi "tukkukaupassakin" ansaita n. 50 - 60 kruunua, s.o. 500 - 600 Suomen markkaa puhdasta voittoa. On otettava huomioon että Virolla on verrattain vähän valvontaluksia ja sangen pitkä ranta, joten salakuljetukseen lisääntyessä todellakin näyttää olevan aihetta huolestumiseen.

Viime viikon alussa sisälsivät Viron sanomalehdet tiedon, että sisä- ja oikeusministeri Anderkopp oli kutsunut suurimmat pirtun salakuljettajat luokseen "neuvotellakseen heidän kanssaan tilanteesta". Kutsua olivat noudattaneet vain pari kolme salakuljettajaa kun taas eräät toiset, "paha aavistaen, olivat liivahtaneet ulkomaille", s.o. merille. Neuvottelujen tuloksista eivät lehdet mitään tietäneet. Kun sentähden erään toisen asian yhteydessä tapasin ministeri Anderkopp'in ulkoasiainministeriössä käytiin tilaisuutta hyväkseni tiedustellakseni häneltä k.o. neuvottelujen tuloksia. Tällöin hän pääasiassa selosti sitä, mitä edellä olen pirtun salakuljetuksesta Viroon esittänyt, huomauttaen, että asia mitä suurimmassa määrin huolestuttaa viranomaisia, jonka tähden hän oli ensi toimekseen päättänyt kutsua kokoon salakuljettajat neuvotellakseen heidän kanssaan hintapolitiikasta ja koettaakseen nimenomaan taivuttaa heitä hintojen korottamiseen. Alhaisilla hinnoillaan tekevät nimittäin salakuljettajat suurta haittaa Viron viinamonopolille, mistä lehdissäkin on viime aikoina ollut tietoja, vaikkei ministeri Anderkopp tätä asiaa suorastaan kosketellut. Tummettua kuitenkin on, että kotimaisen viinan myynti on tänäkin vuonna huomattavasti vähentynyt Virossa, mikä on herättänyt yleistä tyytymättömyyttä maanviljelijöiden keskuudessa, koska perunanmyyntimahdollisuudetkin siten ovat vähentyneet. Kun perunanvienti Suomeenkin viime keväänä tehdyn lisäsopimuksen perusteella on vaikeutunut syntyy todellakin pulmallinen kysymys esim. tämänvuotisen runsaan perunasadon sijoittamiseen nähden. Vaikka tämän ei tarvitse olla ainoan syyn tšekäläisten viranomaisten osoittamaan huolestumiseen salakuljetuskauden alkaessa on se kuitenkin se, mikä tietysti lähinnä on aiheuttanut ministeri Anderkopp'in toimenpiteen kutsuessaan salakuljettajia luokseen. Sanottu toimen-

pide ei kuitenkaan kuten saattoi odottaa johtanut mihinkään tulokseen, sillä ministerin luo kutsutut salakuljettajat kieltäytyivät jyrkästi täyttämästä heille esitettyä pyyntöä.

Keskusteluni ministeri Anderkopp'in kanssa päättyi siihen, että hän sanoi haluavansa parin päivän kuluttua uudestaan puhua kanssani asiasta. Tänään hän kutsuikin minut luoksansa, jolloin esitti puhelinsanomassa selostetun tiedustelun. Kysymys olisi siis teknillistä laatua olevien neuvottelujen aloittamisesta Helsingissä, jolloin päähuomio kohdistettaisiin kysymykseen valvonta-alusten toiminnan yhtäläistytymisestä liittyen nuo neuvottelut aikaisempiin samanlaatuisiin neuvotteluihin sekä siihen yhteistyöhön ammattiviranomaisten kesken, mitä viime vuosien kuluessa on koetettu saada aikaan. Mutta sitäpaitsi esitti ministeri Anderkopp uuden ehdotuksen, jonka hän pyysi minun ~~siis~~ luottamuksellisesti saattamaan Suomen Hallituksen tietoon, joskin sitä oli toistaiseksi pidettävä hänen yksityisenä aloitteenaan. Hän oli nimittäin suunnitellut sellaisen sopimuksen solmimista Suomen, Viron ja Venäjän välillä, jonka perusteella valvonta-, tarkastus- ja, mikäli käsitin häntä oikein, pidätys- ja takavarikointioikeus kaikkiin aluksiin ja niiden lasteihin nähden ulotettaisiin koko Suomen lahtea käsittäväksi. Tämä merkitsisi siis jokseenkin samaa kuin että koko Suomen lahti suljettaisiin vapealta meriliikenteeltä. Kun huomautin niistä luonnollisista vastaväitteistä, mitä tällainen ehdotus kansainväliseltä kannalta tulisi synnyttämään, mistä vastaväitteistä ministeri Anderkopp'inkin täytyi olla tietoinen, vastasi hän, ettei hän vielä voinut ilmoittaa ehdotuksensa yksityiskohtia koska asiaa ei oltu vielä Virossakaan hallituksessa käsitelty, mutta arveli hän, että hänen suunnitelmansa voitaisiin kuitenkin jossakin muodossa toteuttaa, ja oli hän jo edellisenä päivänä selostanut ehdotustaan Neuvoto-Venäjän lähettiläälle Raskolnikoville pyytäen häntä tekemään asianmukaisen ilmoituksen asiasta hallitukselleen. Viron puolelta tultaisiin myöhemmin Viron Helsingin lähettilään välityksellä Suomen Hallitukselle tekemään lopullinen ehdotus asiassa.

Omaista puolestaan näytti ministeri Anderkopp suhtautuvan ehdotukseensa verrattain optimistisesti huomauttaen m.m., ettei vielä liene sattunut, että jonkun maan hallitus olisi protesteerannut sen takia, että sanotun maan lipulla kulkeva pirtualus tai sen lasti on joutunut pidätetyksi tai takavarikoiduksi. Erehdyksiähän voi sattua, mutta koska pirtualukset verrattain hyvin tunnetaan ja koko toimenpide tarkoittaa n.s. emälaivojen hävittämistä, ei hän arvellut asiasta voivan koitua pakjoakaan selkauksia. Mutta kuten sanottu oli tämä ehdotus vielä ensi asteellaan ja ajateltu vain luottamuksellisesti saatettavaksi Suomen Hallituksen tietoon. Samanlainen ilmoitus oli siis tehty Neuvosto-Venäjän hallitukselle, ja arveli ministeri Anderkopp, että mahdollisesti Ruotsikin voisi myöhemmin yhtyä tuollaiseen sopimukseen.

Tässä yhteydessä pyydän vielä saada kunnioittaen viitata lähetystön kirjeisiin No. 441 ja No. 737 tämän vuoden huhtikuun 30 ja elokuun 25 päiviltä, joista edellisessä m.m. tiedotettiin että Viron ulkoasiainministeriö oli lähetystölle tehnyt sellaisen suullisen ilmoituksen, että Viron hallitus näkisi mielellään yhteistyötä pirtun salakuljetuksen vastustamiseksi edelleen kehitettäväksi. Mitään virallisia, hallitusten välisiä neuvotteluja ei Viron puolelta tultaisi ehdottamaan, vaan voitaisiin yhteistyötä ajatella jatkettavan lähinnä v. 1928 Tallinnassa laaditun pöytäkirjan viitoittamaan suuntaan sekä niitä näkökantoja silmälläpitäen mitä asianomaiset ammattiviranomaiset kummassakin maassa pitävät asianmukaisina. Jälkimmäisessä kirjeessä taas selostetaan erästä "Päevalehden" kirjoitusta, jossa m.m. huomautettiin seuraavaa:

"Salakuljetuskysymys tulisi kerran ottaa vakavasti ratkaistavaksi. Täytyisi ryhtyä lopullisiin toimenpiteisiin sprin myynnin lopettamiseksi Suomen lahdella. Se näyttäisikin olevan mahdollista, jos solmittaisiin vastaava sopimus Suomen, Ruotsin ja Viron välillä. On aivan käsittämätöntä, ettei sellaista ole tähän mennessä vielä tehty, vaan sen sijasta on tyydytty allekirjoittamaan vähäpätöisiä sopimuksia, joista osa on Virolle vahingollisiakin."

Tallinnassa, syyskuun 16 p:nä 1930.

T. Snellman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C12

ASIA: _____

V.a. Asiamiehitys Suellmanin rap. no 13.

Tallinna:

19/9 - 80.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, syysk. 19 p:nä 1930.

No 820.

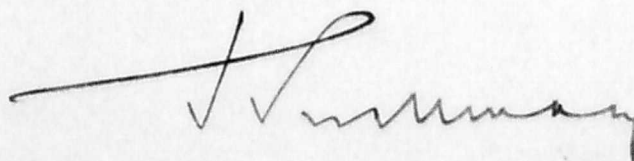
19/263 (no. 1) 30		
22/9.30	3	LIV.
	U. S. S. R.	ASIA
5.	C12.	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri raporttini no. 13, joka
käsittelee

Viron-Latvian kauppasopimusneuvotteluja,
siv. 1-4.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Kauppa- ja Teollisuusministeri Axel Solitander,
v.t. Ulkoasiainministeri,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

V.a.Asiahoitaja T. Snellmanin
raportti n:o 13 - 1930.

L. 1263/ae		
22/9.30	9	LEH.
	OLASTO	ASIA
5	102	

Viron-Latvian kauppasopimusneuvottelut.

"Viron-Latvian tulliuniooni muistuttaa kaikkine esitöineen, väliaikaisine sopimuksineen, neuvotteluineen, konferenssineen ja ennen kaikkea lopputuloksineen uudenaikaista huvinäytelmää dramaattista taustaa vastaan." Näin aloittaa Viron ent. ulkoasiainministeri Rebane näinä päivinä "Päevalehdessä" julkaisemansa kirjoituksen Viron-Latvian kauppasuhteista. Kuten tunnettua päättyivät tulliunionineuvottelut pari vuotta sitten täydelliseen epäonnistumiseen, s.o. sekä Viron että Latvian puolelta oltiin pakotetut toteamaan, ettei sellaisen aikaansaaminen "ainakaan nykyoloissa" ollut mahdollinen, ja sen sijaan tyydyttiin tekemään väliaikainen taloudellinen sopimus, joka itse asiassa on tavallinen suosituimmuusopimus ilman kummaltakaan puolelta myönnettyjä erikoisuuksia. Tuo sopimus, joka allekirjoitettiin 25 p:nä maaliskuuta 1928, tehtiin "skandaalin välttämiseksi", kuten eräät lehdet silloin huomauttivat, sillä muuten olisivat liittovaltiot Viro ja Latvia joutuneet tullisotaan keskenään! Sen jälkeen ei koko tulliunionista ole mitään kuulunut. Sen sijaan on, väliaikaisen sopimuksen 4 artiklan mukaisesti, missä artiklassa sanotaan sopimuspuolten "niin pian kuin se on niille mahdollista" ryhtyvän sopimuksen täydentämiseen erikoissopimuksien solmiamisen tietä käyttäen, ryhdytty valmistaviin toimenpiteisiin mainitussa suhteessa.

Kun Viron ulkoasiainministeri Lattik syyskuun alku-

päivinä kävi Riigassa ottaakseen osaa Viron ja Latvian ulkoasiainministerien konferenssiin, millaisia konferensseja edelleenkin pidetään pari kertaa vuodessa, otettiin luonnollisesti kauppasopimuskysymyksen puheeksi. Tällöin sovittiin siitä, että ensimmäiset neuvottelut pidettäisiin Tallinnassa kuluvan syyskuun 10 päivänä. Suunnitelman mukaan saapuikin Latvian neuvottelukunta, johon kuului raha-asiainministeriön apulaisjohtaja Salts, ulkoasiainministeriön Baltian osaston johtaja Munters ja tilastollisen keskuustoimiston johtaja Salnais, määräpäivänä Tallinnaan palatakseen kolme päivää myöhemmin Riigaan. Olen koettanut saada ~~saik~~ selkoa käydyistä neuvotteluista, mikä kuitenkin neuvottelujen ollessa näin alkuasteella on ollut sangen vaikeata. Se mitä olen saanut tietää on pääasiassa seuraavaa:

Päätarkoitus oli todeta, mihin muotoon uusi sopimus olisi laadittava ja mitä tuotteita kummaltakin puolelta voitaisiin katsoa sopiviksi erikoisetujen myöntämistä varten. Ensin oli suunniteltu yhtä yhteistä luetteloa, johon sisällyville tavaroille olisi myönnetty samat vastavuoroiset prosenttialennukset. Tämä ei kuitenkaan tyydyttänyt latvialaisia ottaen huomioon voimassaolevien tullitariffien erilaisuuden. Virossa on nim. yleensä korkeammat tullit kuin Latviassa. Yhtäläisen vastavuoroisen prosenttialennuksen varassa tulisi Viro monen tavaransuhteen hyötymään Latvian kustannuksella. Neuvottelun lopputulos oli se, että katsottiin paremmaksi laatia kaksi luetteloa, yksi Viron ja yksi Latvian tuotteita varten, ja prosenttialennuksien asemasta ottaa käytäntöön kiinteät tullierät. Lisäksi päätettiin alistaa hallituksien harkittavaksi tullitariffien yhtäläistyttämisen eräiden aikaisemmin tehtyjen suunnitelmien mukaan.

Mitä luetteloihin otettaviin tuotteisiin tulee oli sekä Viron että Latvian valtuuskunta laatinut oman listansa. Yleiseksi periaatteeksi oli hyväksytty se, että vastavuoroisia helpoituksia myönnettäisiin mikäli mahdollista ainoastaan koti-

maisille tuotteille. Sen mukaan lienee noihin luetteloihin sisältynyt pääasiassa seuraavat tavarat:

Viron puolelta:

Nautaeläimet
 Hevoset
 Pellavansiemenet
 Puuvillakangas
 Eräät muut kangasteoll. tuotteet
 Sementti
 Polttokiviöljy ja muut polttokiviteollisuustuotteet
 Sellulosa
 Suklaa ja konfektit

Latvian puolelta:

Rauta- ja teräslanka
 Viljan puhdistus- ja kylvökoneet
 Aurat
 Muut maatalouskoneet ja työkalut
 Eräät voima- ja teollisuuskoneet
 Uunikaakelit
 Fajanssiteokset
 Voiteluöljyt
 Kumijalkineet
 Hiilihappo, nesteenä.

Näitä luetteloja en kuitankaan ole ollut tilaisuudessa tarkistamaan, vaan olen laatinut ne eräiden keskustelujeni perusteella (m.m. ministeri Zarinin kanssa).

Koska sekä Viro että Latvia ovat ensi sijassa maatalousmaita oli tullihelpotuksen ehdottaminen Viron puolelta nautaeläimille heti synnyttänyt voimakasta vastarintaa latvialaisten puolelta, sillä seurauksella, että Viron neuvottelijat katsoivat parhaaksi luopua tuosta vaatimuksestaan. Sitävastoin latvialaiset suhtautuivat myönteisemmin hevosiin nähden. Suomen kamalalta herättää erikoisesti huomiota Latvian vaatimat tullihelpoitukset maatalouskoneille, uunikaakeleille ja fajanssiteoksille sekä kumijalkineille. Epäilemättä tulevat neuvottelut näistä tavaroista tuottamaan virolaisille vaikeuksia ottaen huomioon käynnissä olevat neuvottelut Suomen ja Viron välillä.

Edellä selostamani neuvottelujen yhteydessä ei liene tehty mitään varsinaisia päätöksiä, sillä näiden neuvottelujen tarkoituskin oli vain keskustella eräistä yleisistä periaatteista ja näkökannoista vastaisia neuvotteluja varten. Seuraava kokous pidettäne Riigassa lokakuun puoliväliin mennessä.

Kuvaavaa näin aloitetuille neuvotteluille on se, että Latvian neuvottelukuntaan on valittu henkilöitä, jotka

maisille tuotteille. Sen mukaan lienee noihin luetteloihin sisältynyt pääasiassa seuraavat tavarat:

Viron puolelta:

Nautaeläimet
 Hevoset
 Pellavansiemenet
 Puuvillakangas
 Eräät muut kangasteoll. tuotteet
 Sementti
 Polttokiviöljy ja muut polttokiviteollisuustuotteet
 Sellulosa
 Suklaa ja konfektit

Latvian puolelta:

Rauta- ja teräslanka
 Viljan puhdistus- ja kylvökoneet
 Aurat
 Muut maatalouskoneet ja työkalut
 Eräät voima- ja teollisuuskoneet
 Uunikaakelit
 Fajanssiteokset
 Voiteluöljyt
 Kumijalkineet
 Hiilihappo, nesteenä.

Näitä luetteloja en kuitankaan ole ollut tilaisuudessa tarkistamaan, vaan olen laatinut ne eräiden keskustelujeni perusteella (m.m. ministeri Zarinin kanssa).

Koska sekä Viro että Latvia ovat ensi sijassa maatalousmaita oli tullihelpotuksen ehdottaminen Viron puolelta nautaeläimille heti synnyttänyt voimakasta vastarintaa latvialaisten puolelta, sillä seurauksella, että Viron neuvottelijat katsoivat parhaaksi luopua tuosta vaatimuksestaan. Sitävastoin latvialaiset suhtautuivat myönteisemmin hevosiin nähden. Suomen kamalalta herättää erikoisesti huomiota Latvian vaatimat tullihelpoitukset maatalouskoneille, uunikaakeleille ja fajanssiteoksille sekä kumijalkineille. Epäilemättä tulevat neuvottelut näistä tavaroista tuottamaan virolaisille vaikeuksia ottaen huomioon käynnissä olevat neuvottelut Suomen ja Viron välillä.

Edellä selostamani neuvottelujen yhteydessä ei liene tehty mitään varsinaisia päätöksiä, sillä näiden neuvottelujen tarkoituskin oli vain keskustella eräistä yleisistä periaatteista ja näkökannoista vastaisia neuvotteluja varten. Seuraava kokous pidettäne Riigassa lokakuun puoliväliin mennessä.

Kuvaavaa näin aloitetuille neuvotteluille on se, että Latvian neuvottelukuntaan on valittu henkilöitä, jotka

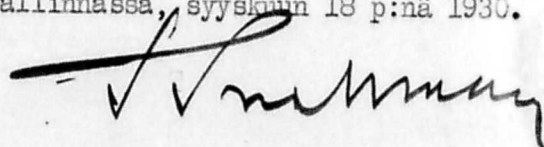
tietämäni mukaan eivät ole olleet aikaisemmin surullisesti kuuluisaa tulliunionia tekemässä. Täten on ilmeisesti tahdotu välttää sitä Virossa aikaisemmista neuvotteluista laajalle levinnyttä vaikutusta, että kysymyksessä on pelkkä keskustelu ilman käytännöllisiä tuloksia. Sitäpaitsi viimeisten tulliunionineuvottelujen latvialainen puheenjohtaja Ulmanis leimattiin avoimesti tulliunioniaatteen vastustajaksi! Hälventääkseen ehkä tälläkin kertaa syntyviä epäilyksiä, joita epäilyksiä jo oli-kin ehtinyt ilmaantua sanomalehtien palstoille, kutari Latvian neuvottelukunnan puheenjohtaja ennen Tallinnasta lähtöään sanomalehtien edustajat luokseen selostaen heille käsitystään käynnissäolevista neuvotteluista. Jo kymmenen vuotta ovat neuvottelut Viron ja Latvian välillä käynnissä ja näyttää siltä, kuin yleinen mielipide sekä Virossa että Latviassa menettäisi jo uskonsa noiden neuvottelujen tuloksellisuuteen, huomautti hän aluksi. Tähän mielentilaan hän kuitenkin toivoi radikaalista muutosta. Taloudellisella alalla on nykyään pantava pääpaino kotimarkkinoiden laajentamiskysymykselle. Kansainvälisen kilpailun takia on kuitenkin pienellä maalla pienet mandollisuudet tässä suhteessa. Sentähden olisi suotavaa, jos Viro ja Latvia yhteisesti kotimaamarkkinoidensa laajentamisen tietä pyrkisivät luomaan kauppasuhteita muihin maihin. Teollisuuden alalla voitaisiin ajatella läheistä yhteistyötä ja yhteisten suuntaviivojen toteuttamista. Käynnissäolevien neuvottelujen avulla koetetaan löytää ne tavarat, joille voidaan myöntää mahdollisimman minimaaliset tullit. Jos sopimus tässä suhteessa saavutetaan on se ensimmäinen askel n.s. Baltian klausulin toteuttamiseen. Baltian klausulin sisältyy kaikkien Baltian maiden kauppasopimuksiin, suoden niille oikeuden myöntää toisilleen erikoisetuja, mutta tähän mennessä ei tuota klausulia ole käytetty hyväksi yhdessäkään tapauksessa. Minkälaiseksi nyt tekeillä oleva kauppasopimus muodostuneekin olisi sitä joka tapauksessa pidettävä ensimmäisenä askeleena kummankin

maan koko talouselämän yhtenäistyttämiseksi.

Että nämä näkökannat eivät ole vain Latvian valtuuskunnan omia sitä todistaa eräiden Viron sanomalehtien lausunnot. Niinpä huomauttaa "Postimees" t.k. 14 päivän numerossaan, että väliaikainen kauppasopimus, vaikkapa laajennettunakin, ei korvaa tulliuunionia, vaan on se tuleva siksi, miksi se oli solmittaessa tarkoitettu - ensi askeleeksi vieläkin suuremmalle taloudelliselle lähentymiselle. Edellämäinitussa kirjoituksessaan esittää hra Rebane myöskin sen vaatimuksen, ettei olisi pysähdyttävä puolitiiehen, vaan todellakin tutkittava, mitä mahdollisuuksia on olemassa kehittää taloudellisia suhteita Viron ja Latvian välillä läheisemmäksi yhteistyöksi. Peltomiespuolueen lehti "Kaja" pitää nykyisiä neuvotteluja jo siltäkin kannalta erittäin tärkeinä, että ne ovat lopullisesti osoittavat, onko tulevaisuudessakaan mitään mahdollisuuksia saada lähempää yhteistyötä aikaan esim. maatalouden alalla.

Näihin kysymyksiin antanee lähitulevaisuus vastauksen.

Tallinnassa, syyskuun 18 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: .....

V.a. Asiantuntija Saalemanin kap. 14.

Tallinna

20/9-30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Talinnassa, syysk. 20 p:nä 1930.

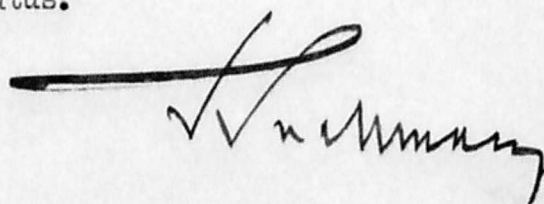
No 824.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/263/ae D. 10 30		
23/9.30	9	LEH.
RVHEÄ	OSASTO	ACIA
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 14, joka käsittelee
Yhteistyötä pirtun salakuljetusta vastaan (siv.1-2).

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Kauppa- ja Teollisuusministeri Axel Solitander,
v.t.Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

V.a.Asiainhoitaja T. Snellmanin
raportti no. 14 - 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/263/1930. 10 30		
23/9-30	5	111
RYHMÄ	OLASTI	ACIA
5	002	

Inteistyö pirtun salakul-
jetusta vastaan.

Kirjoittaessani otsakeasiaa koskevan raporttini no.12 eivät siinä mainitsemani suunnittelut uuden sopimuksen solmiamiseksi pirtun salakuljetuksen vastustamistarkoituksessa vielä olleet saavuttaneet konkreettista muotoa. Käännyn sentähden pari kertaa myöhemmin Viron ulkoasiainministeriön puoleen tätä asiaa koskevalla tiedustelulla. Tällöin ilmoitettiin minulle, ettei kysymys olisi koko Suomen lahden julistamisesta suljetuksi pirtualuksiin nähden, niinkuin ministeri Anderkopp aluksi mainitsi ja niinkuin eräät lehdetkin asian olivat käsittäneet, vaan ainoastaan sen väylän julistamista "piiritystilaan", josta Suomen, Viron ja Neuvosto-Venäjän kesken/ ^{aikaisemmin/} on sovittu (pöytäkirja huhtik. 22 p:ltä 1926 koskeva alkoholitavarain salakuljetuksen ehkäisemistä tarkoittavassa sopimuksessa edellytetyjä kansainvälisiä meriteitä). Tätä asiaa tulisivat Helsingissä ensi viikon alussa aloitettavat valmistavat neuvottelutkin pääasiassa koskemaan (lähetystön puhelinsanoma no. 115, syysk. 15 p:ltä).

Kysymyksessäolevat asiat otettiin viime keski-
viikkona Viron hallituksessa käsiteltäviksi. Tällöin tehtiin, mikäli olen saanut asiasta tietää, seuraavat päätökset:

Suomen ja Neuvosto-Venäjän hallitusten kanssa aloitetaan lähitulevaisuudessa neuvottelut pirtun salakuljetuksen vastustamista tarkoittavien toimenpiteiden tehostamisesta, jolloin otetaan nimenomaan puheeksi uuden sopimuksen tekeminen ja tätä asiaa koskevien vanhojen sopimuksien muuttaminen. Mitä salakuljetusvastaiseen taisteluun Virossa tulee asettui hallitus puoltamaan kovempia rangaistuksia: nykyisten 2-8 kuukauden vankeusrangaistuksien asemasta otetaan 2 kuukauden - 5 vuoden rangaistukset sekä sitäpaitsi suuremmat sakkorangaistukset. Lisäksi otetaan korkeammat premiat käytäntöön alkoholin salakuljetuk-

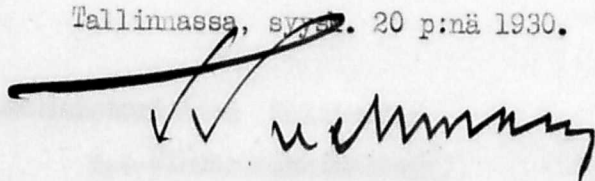
sen ilmiantamisesta sekä laaditaan ehdotus voimassaolevan alkoholi-
myyntilain muuttamiseksi sikäli, että paikallisilta itsehallinnoilta
kielletään oikeus omilla hallintoalueillaan panna täytäntöön alkoholin
myyntikieltoja jos nim. hallitus on julistanut k.o. alueet erikoises-
ti salakuljetukselle alttiiksi. Tämä toimenpide katsotaan tarpeellisek-
si sen takia, että salakuljettajat varsinkin rannikkoseuduilla tekevät
kaikkensa saadakseen myyntikiellon aikaan aiheuttaaksensa sitä enemmän
vahinkoa valtiomonopolin tarjoaman pirtun myynnille.

Lisäksi ~~sk~~ katsoo Viron hallitus tarpeelliseksi panna
toimeen uuden järjestelyn alkoholin myyntipaikkoihin nähden, siten
nimittäin, että valtion puolelta perustetaan monopolimyyntikauppoja
sellaisille paikkakunnille, joilla mitkään kunnalliset laitokset tai
yksityiset henkilöt eivät ole ilmoittaneet suostuvansa ottamaan hal-
tuunsa valtion alkoholinmyyntiä. Täten tahdotaan saada alkoholin myynti
yhdenmukaisesti järjestetyksi koko maassa.

Jokainen n.s. emälaiva on koetettava saada alituisen val-
vonnan alaiseksi, jolloin valvontaviranomaisten avuksi on tarpeen vaa-
tiessa amettava myöskin sotalaivoja ja lentokoneita.

Lopuksi huomautettakoon, että valtion alkoholinmyynti on Viros^{sa}
huomattavasti vähentynyt, ja oletetaan tuon vähennyksen normaalivuosiin
verrattuna tänä vuonna tekevän n. 3 milj. kruunua.

Talinnassa, syysk. 20 p:nä 1930.

324.

Sahlberg

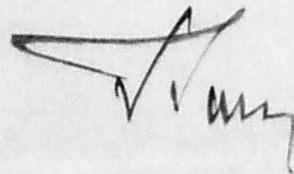
Talinnassa, syysk. 20 p:nä 1930.

ULKOASIAIMINISTERIÖ		
No 20/265 h. D. 1930		
23/9 30	No	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia ohellisuus lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 14, joka käsittelee
Katoistusta pirtun salakuljetusta vastaan (siv.1-2).

Vastanottaa, Herrra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Kauppa- ja Teollisuusministeri Axel Solitander,
v. t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSSTO

Tallinnassa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/263/ac	D. 10 30	
28/9-30	KG	LIL
RYHMÄ	CD 510	ASIA

V.a.Asiainhoitaja T. Snellmanin
raportti no. 14 - 1930.

Esteistyö pirtun salakul-
jetusta vastaan.

Kirjoittaessani otsakeasiaa koskevan raporttini no.12 eivät siinä mainitsemani suunnitelut uuden sopimuksen solmimiseksi pirtun salakuljetuksen vastustamistarkoituksessa vielä olleet saavuttaneet konkreettista muotoa. Käänyin sentähden pari kertaa myöhemmin Viron ulkoasiainministeriön puoleen tätä asiaa koskevalla tiedustelulla. Tällöin ilmoitettiin minulle, ettei kysymys olisi koko Suomen lahden julistamisesta suljetuksi pirtualuksiin niiden, niinkuin ministeri Anderkopp aluksi mainitsi ja niinkuin eräät lehdetkin asian olivat käsittäneet, vaan ainoastaan sen väylän julistamisesta "piiritystilaan", josta Suomen, Viron ja Neuvosto-Venäjän kesken/ on sovittu (pöytäkirja huhtik. 22 p:ltä 1926 koskeva alkoholitavarain salakuljetuksen ehkäisemistä tarkoittavassa sopimuksessa edellytetyjä kansainvälisiä meriteitä). Tätä asiaa tulisivat Helsingissä ensi viikon alussa aloitettavat valmistavat neuvottelutkin pääasiassa koskemaan (lähetystön puhelinsanoma no. 115, syysk. 15 p:ltä).

Kysymyksessäolevat asiat otettiin viime keski-
viikkona Viron hallituksessa käsiteltäviksi. Tällöin tehtiin, mikäli
olen saanut asiasta tietää, seuraavat päätökset:

Suomen ja Neuvosto-Venäjän hallitusten kanssa
aloitetaan lähitulevaisuudessa neuvottelut pirtun salakuljetuksen vas-
tustamista tarkoittavien toimenpiteiden tehostamisesta, jolloin otetaan
niminomaan puheeksi uuden sopimuksen tekeminen ja tätä asiaa koskevien
vanhojen sopimusten muuttaminen. Mitä salakuljetusvastaiseen taisteluun
Virossa tulee asetettui hallitus puoltamaan kovempia rangaistuksia: ny-
kyisten 2-3 kuukauden vankeusrangaistuksen asemasta otetaan 2 kuukauden
- 5 vuoden rangaistukset sekä sitäpaitsi suuremmat sakkorangaistukset.
Lisäksi otetaan korkeammat pönat käytäntöön alkoholin salakuljetuk-

sen ilaantamisesta sekä laaditaan ehdotus voimassaolevan alkoholi-
myyntilain muuttamiseksi sikäli, että paikallisilta itsehallimoilta
kielletään oikeus omilla hallintoalueillaan panna täytäntöön alkoholin
myyntikieltoja jos nia. hallitus on julistanut k.o. alueet erikoises-
ti salakuljetukselle alttiiksi. Tämä toimenpide katsotaan tarpeellisek-
si sen takia, että salakuljettajat varsinkin rannikkoseuduilla tekevät
kaikkensa saadaksaan myyntikiellon aikaan aiheuttaakseen sitä enemmän
vahinkoa valtiomonopolin tarjoman pirtun myynnille.

Lisäksi ~~sk~~ katsoo Viron hallitus tarpeelliseksi panna
toimeen uuden järjestelyn alkoholin myyntipaikkoihin nähden, siten
nimittäin, että valtion puolelta perustetaan monopolimyntikauppoja
sellaisille paikkakunnille, joilla mitkään kunnalliset laitokset tai
yksityiset henkilöt eivät ole ilmoittaneet suostuvansa ottamaan hal-
tuunsa valtion alholinmyyntiä. Tätä tahdotaan saada alkoholin myynti
yhdennukaisesti järjestetyksi koko maassa.

Jokainen n.s. esilaiva on koetettava saada alituisen val-
voman alaiseksi, jollein valvontaviranomaisten avuksi on tarpeen vaa-
tiessa annettava myöskin sotalaivoja ja lentokoneita.

Lopuksi huomautettakoon, että valtion alkoholinmyynti on ^{Viron}
huomattavasti vähentynyt, ja oletetaan tuon vähennyksen normaali vuosii-
verrattuna tänä vuonna tekevän n. 3 milj. krunna.

Tallinassa, syysk. 20 p:nä 1930.

T. Snellman.

824.

Talinnassa, syysk. 20 p:nä 1930.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 14, joka käsittelee
Yhteistyötä pirtun salakuljetusta vastaan (siv.1-2).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Kauppa- ja Teollisuusministeri Axel Solitander,
v. t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

V.a. Asiamiehittäjä T. Snellmanin
raportti no. 14 - 1930.

Yhteistyö pirtun salakul-
jetusta vastaan.

Kirjoittaessani otsakeasiaa koskevan raporttini no. 12 eivät siinä mainitsemani suunnittelut uuden sopimuksen solmimiseksi pirtun salakuljetuksen vastustamistarkoituksessa vielä olleet saavuttaneet konkreettista muotoa. Käännysin sentähden pari kertaa myöhemmin Viron ulkoasiainministeriön puoleen tätä asiaa koskevalla tiedustelulla. Tällöin ilmoitettiin minulle, ettei kysymys olisi koko Suomen lahden julistamisesta suljetuksi pirtualuksiin nähden, niinkuin ministeri Anderkopp aluksi mainitsi ja niinkuin eräät lehdetkin asian olivat käsittäneet, vaan ainoastaan sen väylän julistamista "piiritystilaan", josta Suomen, Viron ja Neuvosto-Venäjän kesken ^{aikaisemmin} on sovittu (pöytäkirja huhtik. 22 p:ltä 1926 koskeva alkoholitavarain salakuljetuksen ehkäisemistä tarkoittavassa sopimuksessa edellytetyt kansainvälisiä meriteitä). Tätä asiaa tulisivat Helsingissä ensi viikon alussa aloitettavat valmistavat neuvottelutkin pääasiassa koskemaan (lähetyksen puhelinsanoma no. 115, syysk. 15 p:ltä).

Kysymyksessäolevat asiat otettiin viime keski-
 viikkona Viron hallituksessa käsiteltäviksi. Tällöin tehtiin, mikäli olen saanut asiasta tietää, seuraavat päätökset:

Suomen ja Neuvosto-Venäjän hallitusten kanssa aloitetaan lähitulevaisuudessa neuvottelut pirtun salakuljetuksen vastustamista tarkoittavien toimenpiteiden tehostamiseksi, jolloin otetaan nimenomaan puheeksi uuden sopimuksen tekeminen ja tätä asiaa koskevien vanhojen sopimusten muuttaminen. Mitä salakuljetusvastaiseen taisteluun Virossa tulee asettui hallitus puoltamaan kovempia rangaistuksia: nykyisten 2-8 kuukauden vankeusrangaistuksen asemasta otetaan 2 kuukauden - 5 vuoden rangaistukset sekä sitäpaitsi suuremmat sakkorangaistukset. Lisäksi otetaan korkeammat premiat käytäntöön alkoholin salakuljetuk-

sen ilmiäntämisestä sekä laaditaan ehdotus voimassaolevan alkoholin myyntilain muuttamiseksi sikäli, että paikallisilta itsehallinnoilta kielletään oikeus omilla hallintoalueillaan panna täytäntöön alkoholin myyntikieltoja jos n. hallitus on julistanut k.o. alueet erikoisesti salakuljetukselle alttiiksi. Tämä toimenpide katsotaan tarpeelliseksi sen takia, että salakuljettajat varsinkin rannikkoseuduilla tekevät kaikkensa saadaakseen myyntikiellon aikeen aiheuttaakseen sitä enemmän vahinkoa valtiomonopolin tarjoaman pirtun myynnille.

Lisäksi ~~sk~~ katsoo Viron hallitus tarpeelliseksi panna toimeen uuden järjestelyn alkoholin myyntipaikkoihin nähden, siten nimittäin, että valtion puolelta perustetaan monopolimyyntikauppoja sellaisille paikkakunnille, joilla mitkään kuuralliset laitokset tai yksityiset henkilöt eivät ole ilmoittaneet suostuvansa ottamaan haltuunsa valtion alkoholinmyyntiä. Tätä tahdotaan saada alkoholin myynti yhdenmukaisesti järjestetyksi koko maassa.

Jokainen n.s. emälaiva on koetettava saada alituisen valvonnan alaiseksi, jolloin valvontaviranomaisten avuksi on tarpeen vaatiessa annettava myöskin sotalaivoja ja lentokoneita.

Lopuksi huomautettakoon, että valtion alkoholinmyynti on ^{Tuomi} huomattavasti vähentynyt, ja oletetaan tuon vähennyksen normaalivuosiin verrattuna tänä vuonna tekevän n. 3 milj. kruunaa.

Tallinmassa, syysk. 20 p:nä 1930.

T. Snellman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12

ASIA:

V.a. Asiamiehittäjä Smellmanin rap. no 15.

Tallinna

1/10 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinmassa, lokakuun 1 p:nä 1930.

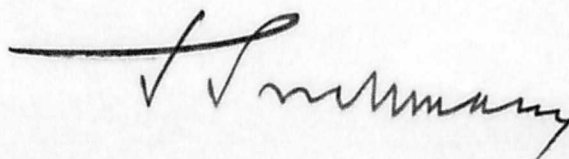
No ..... 945.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
21/26 4 ^{per} D. 10 30		
6/10-30	3	LEL
		USA
5	C12.	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 15, joka käsittelee
Kommunismivastaista taistelua Virossa
ja viimeaikaisia kommunistituomioita (siv.1-10).

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomaista kun-
nioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
21/264/20.10.30		
6/10.30	3	LII
RYHMÄ	CASTO	ASIA
5	C12	

V.a.Asiainhoitaja Snellmanin
raportti no. 15 - 1930.

Kommunismivastainen taistelu
Virossa ja viimeaikaiset kom-
munistituomiot.

Viimeaikaiset kommunistituomiot Virossa (neljän viime viikon kuluessa on sota-oikeus tuominnut toista kymmentä kommunistia ankaariin rangaistuksiin) antavat aihetta kiinnittää huomiota ei vain sanottuihin tuomioihin, vaan yleensäkin kommunismikysymykseen Virossa. Raportissani Viron lapualaisliikkeestä (12/9 No. 11) huomaustin, että Virossa on jo saatu aikaan sellaiset lait, jotka tekevät valtiollalle mahdolliseksi täysin tehokkaalla tavalla taistella kommunismia vastaan ja että kaiken sen jälkeen, mitä kommunismin vastustamiseksi tähän mennessä on tehty "näyttää todellakin siltä, että kommunismi Virossa on tulevaisillaan lopullisesti tukahduttuksi". Jos tämä väite pitää paikkansa, miten on sitten käsiteltävä, että tänäkin vuonna on tapahtunut toinen pidätys toisensa jälkeen ja että pidätettyjen ja tuomittujen joukossa on sellaisia, joita odottaa 12-15 vuoden kuritushuonerangaistus? Vastatakseni tähän kysymykseen ja valaistakseni muutenkin sitä taustaa, jota vastaan näitä seikkoja on arvosteltava, katson tarpeelliseksi luoda lyhyen katsauksen kommunismin ja kommunismivastaisen taistelun kehitykseen Virossa itsenäisyysvuosina..

Venäjän vallan aikana kuului kommunismin kuten yleensä "vallankumouksellisen" toiminnan vastustaminen Virossa luonnollisesti lähinnä Venäjän poliittiselle poliisille ja santamistolle. Viron itsenäisyyden ensimmäisenä vuotena perustettiin etsivä keskuspoliisi, jonka hoitoon nuo asiat muuttuneiden olosuhteiden edellyttämässä muodossa joutuivat. Sen jälkeen on kommunismivastaista toimintaa

Virossa harjoitettu yhtämittaa joskin eri aikoina erilaista tekniikkaa noudattaen. Alkuvuosina suhtauduttiin kommunismin suurin piirtein katsoen suvaitsevasti. Oltiin sitä mieltä, että kommunisteja ei kamata ruveta kesyttämään, että kommunismi kyllä ajan mukaan itsestäänkin katoaa. Tyydyttiin vain paljastamaan pahimpia salaliittoja ja vangitsemaan suurimpia vehkeilijöitä. Päähuomio kohdistettiin julkisesti esiintyvän kommunismin torjumiseen. Salaisesta, maanalaisesta toiminnasta ei siihen aikaan niin paljon tiedettykään.

Kuitenkin oli kommunistinen toiminta Virossa noina vuosina, 1920-1923, hyvin voimakas. Sitä osoittavat eräät siihen aikaan sattuneet tapaukset. V. 1921 paljastettiin Tartossa n.s. krookusjärjestö, jonka 80 jäsentä, suureksi osaksi Venäjältä tulleita henkilöitä, vangittiin. Kävi ilmi, että tuon järjestön kuten Viron koko kommunistiliikkeen keskeisin henkilö oli virolainen Kingisepp. Hän oli jo maailmansodan aikana, vuosina 1915-1916, harjoittanut kiihoitusta sotaväen keskuudessa Virossa yllyttäen kapinaan. Itsenäisessä Virossa ulottui hänen toimintansa hyvin laajalle. Hän se perusti kerhoja, järjesti kokouksia, ylläpiti yhteyttä riigikogun kommunististen jäsenten kanssa vieläpä kirjoitellen heidän julkiset puheensakin. Tosinhan Viron poliisi oli tietoinen hänen tärkeimmistä edesottamuksistaan. Vuoden 1921 lopussa aloitettiin niinollen oikeudenkäynti 150 kommunistia vastaan, joiden joukossa oli useita Kingiseppin läheisiä apulaisia. Kingiseppää ei kuitenkaan vielä tavattu ja oli Virossa muutenkin, kuten edellä huomautin, päätetty suhtautua pidättyväisesti kommunismin ikäänkuin aikansa elävään kumousliikkeeseen. Liika ankaruus ja tarkkuus olisi ehkä vain omiaan kiihdyttämään tuota liikettä, arveltiin.

Sillävälin kasvoi kommunistien lukumäärä vuosi vuodelta. Itsenäisyyden alkuaikoina vallitsi Virossa erittäin raskaat taloudelliset olot, mikä sekin seikka osaltaan selittää kommunismin sangen laajan levenemisen. Kunhan taloudelliset olot paranevat maassa, eiköhän kommunismin silloin loppu, ajateltiin laajoissa piireissä. Kun sentähden Pätsin hallitus, huomaten kommunistien lukumäärän no-

pean lisääntymisen, vuoden 1924 alussa päätti ryhtyä rigorisempaan toimenpiteisiin kommunistiliikettä vastaan herätti se niin paljon vastustusta sekä yleisön että riigikogun puolelta, että hallitus sillä perusteella oli pakotettu eroamaan. Sitä ennen oli sanottu hallituksen toimesta kuitenkin vangittu n. 168 henkilöä, niiden joukossa 6 riigikogun jäsentä, jotka viimeksimainitut tavattiin yllyttämässä kansaa kapinaan laillista ~~hallitusvaltaa~~ hallitusvaltaa vastaan. Kingiseppkin oli saatu kiinni ja ammuttu. Samalla löydettiin kaksi autokuomallista Venäjältä tulleita luvattomia painotuotteita. Vuodesta 1923 alkaen Viron viranomaiset yleensäkin rupesivat muuttamaan taktiikkaansa kommunismin nähdessä. Havaittiin, ettei hempeämielisyys ja suvaitsevaisuus auta, että kommunistiliike päinvastoin sellaisen suhtautumisen kautta yltyy. On käytävä kovakouraisesti siihen käsiksi jos mieli edes jonkun verran rajoittaa sen levenemistä. Vain ankkuuruus ja sen synnyttämä pelko voi pitää Moskovan kätyreitä jonkun verran aisoissa. Tammikuussa 1924 vedattiin 149 kommunistia oikeuteen. 180 maassa toimivaa järjestöä ja yhdistystä lakkautettiin! Niin myös varsinainen kommunistipuolue, joka paitsi 6 vangittua edustajansa menetti edellisissä vaaleissa valloittamansa 9 paikkaa riigikogussa. Päätös tästä tehtiin tammikuussa 1924 Leninin kuolinpäivänä! Huomautettakoon kuitenkin, että kaikkien vangittujen ja tuomittujen joukossa ei ollut yhtään n.s. maanalaista kommunistia. Kaikki kuuluivat julkisiin kommunistijärjestöihin.

Vasemmisto- ja keskustapuolueet eivät näyttäneet juuri olleenkaan käsittävän todellista kommunismivaaraa, pitäen Pätsin hallituksen taktiikkaa, joukkovangitsemisineen, oikeudenkäynteineen ja takavaroimisineen suorastaan päättömänä. Vuoden 1924 alussa oli Pätsin hallituksen neuvonantaja näissä asioissa, poliisihallituksen apulaisjohtaja Sooman pakotettu eroamaan. Näissä olosuhteissa puhkesi vuoden 1924 joulukuun 1 p:n mellakka, vain muutamia päiviä tuomioistuimen langetettua tuomionsa riigikogun jäseniä vastaan, missä tilaisuudessa yksi noista jäsenistä oli komentoäänellä kahoittanut vartiosotilaita jo oikeussalissa ampumaan kaikki tuomarit "koska heidät kuitenkin piti lähipäivinä kuolla".

Mellakan kulku ja sen päätyminen ovat siksi tunnettuja, ettei liene syytä tässä yhteydessä lähemmin puuttua asiaan. Mitä pätevimpäen henkilöiden lausuntojen mukaan olisi mellakka onnistunut, ellei Pätsin hallitus vuoden alussa olisi ehtinyt ryhtyä edelliselostamiini toimenpiteisiin. Ja kuitenkin nuo toimenpiteet tarkoittivat vain julkisesti esiintyvän kommunismin torjumista. Myöhemmät tutkimukset osoittivat, että julkinen toiminta oli vain pieni osa, ehkäpä 1/10 koko laajasta kommunismitoiminnasta. 9/10 oli siis salaisista, maalalaisista, suoraan Moskovasta käsin järjestettyä, bolshevikien pienimpiä yksityiskohtia myöten kehittämää ja suunnittelemaa, erityisesti kouluutettujen henkilöiden toteutettavaksi annettua toimintaa. Tutkimuksissa selvisi myöskin, että vähintään 200 mellakkaan osallistunutta henkilöä oli suoraan Venäjältä lähetetty Viroon mellakan järjestämisen, hallituksen kukistamisen ja Moskovan alaisen neuvostokomemmon aikaansaaminen nimenomaisena tehtävänä, tehtävä, jonka toteuttamista sitäpaitsi oli jo vuosikausia sekä maalalaisen- että julkisen toiminnan avulla valmistettu. Lyhyesti sanoen: mellakan tarkoitus oli uudestaan yhdistää Viro Venäjään!

Ei ole ihme, että tuo mellakka tuli merkittävään täydellistä käännettä Viron viranomaisien ja koko Viron lainkuulijaisen ja vapauttajakastavan kansan suhtautumisessa kommunismin ilmiöihin. Hra Sooman kutsuttiin heti mellakan jälkeen uudestaan tehtäviään hoitamaan ja poliisiviranomaisille annettiin uudet laajennetut valtuudet. Yleisessä käsityskannassa tapahtunut muutos perustui ennen kaikkea siihen mellakan kautta paljastuneeseen tosiseikkaan, että julkisesti harjoitettu kommunismitoiminta on vain salaisesti tapahtuvan toiminnan vähäinen ilmenemys, että koko kommunismitoiminta perustuu tarkoin laadittuihin suunnitteluihin, yksityiskohtaiseen järjestelmään, että vieläpä julkisen ja maalalaisen toiminnan suhde on edeltäpäin tarkoin määritelty, vaikka meidän on vaikea sitä havaita. Vuoden 1924 alussa oli tuo suhde Virossa niin hyvin järjestetty, että julkiset kommunistiset henkilöt ja järjestöt vastaanottivat kaikki määräksensä suoraan maalalaisilta, Moskovan kanssa välitöntä yhteyttä pitäviltä henkilöiltä ja "soluilta", ilman että edes poliisiviranomaiset saattoivat saavistaa tuon organisation täsmällisyyttä ja laajakantoisuutta. Vain se selkeä, että Pätsin hallitus vuoden 1924 alussa eh-

ti hävittää tärkeän osan maanpäällistä organisatiota teki sen, ettei koneisto vuoden lopulla toiminut niin kuin Kremlin herrat olivat ottaneet ja toivoneet.

Heti kommunistimellakan puhjettua julistettiin koko maa sota- eli suojelustilaan. Tämä päätös jäi voimaan vuoden 1926 kesäkuun 18 p:ään saakka, jolloin sen suhteen tehtiin erinäisiä rajoituksia: sotatila tuli koskemaan vain määrättyjä alueita, rautatiealueita, erinäisiä kapunkeja (Tallinna, Narva, Petseri), kauppaloita j.n.e. Tässä muodossa on k.o. määräys vielä tänäpäivänäkin voimassa. Niistä muista lainsäädännöllisistä toimenpiteistä, joihin Virossa joulukuun 1 p:n mellakan jälkeen on ryhdytty, on minulla ollut kunnia aikaisemmin toimittaa Ulkoasiainministeriölle yksityiskohtaisempi selostus (lähetystön kirje 19/6, No. 575). Koska tuo selostus sopivalla tavalla täydentää tässä esittämiäni seikkoja liitän siitä tähän jäljennöksen.

Kommunistimellakan likvidoimiseen kaikkine tutkimuksineen ja tuomioineen (useimmat osanottajat tuomittiin joko kuolemaan tai elinkautiseen vankeuteen) kului lähes kaksi vuotta. Sen jälkeen, 1926-1929, on kommunisminrintamalla Virossa ollut verrattain rauhallista. Lainsäädännöllisillä ja hallinnollisilla toimenpiteillä on onnistuttu pitää ainakin kommunistien julkinen toiminta hyvin ahtaissa rajoissa. Niin pian kuin jonkun kommunismin vivahtavan yhdistyksen tai puolueyhdistyksen toiminnassa on huomattu jotain lainvastaista, on tuo yhdistys tai ryhmä lakkautettu ja osanottajat vedetty edesvastuuseen. Viron ~~kansakunta~~ kansa on saanut tottua siihen, että kommunismin kanssa ei ole leikkiminen. Mitä maanalaiseen toimintaan taas tulee ei siitä tietystikään koskaan voi saada täyttä selvyyttä, mutta on sekin kaikesta päätäten jatkunut sangen vaikeissa olosuhteissa. Kun kommunistien toiminta vuoden 1929 loppuun mennessä jälleen osoitti elpymisen oireita, mikä kuluvan vuoden alussa johti useihin kommunistivangitsemisiin sekä, kommunistien kostotoimenpiteenä, kenraali Untin huomiota herättäneeseen murhaan, päätti Viron hallitus jälleen ryhtyä ratkaisevampiin otteisiin kommunismia vastaan. Pari vuotta aikaisemmin perustettu Eesti Töölise Partei, jonka kommunistiset tendensit yhä

selvemmin rupesivat ilmenemään, lakkautettiin ja kaikki sen ehdokaslistojen mukaan tapahtuneet vaalit julistettiin mitättömiksi. Siten vapautuivat maakunta-, kaupunki-, kauppa- ja kunnallisvaltuustot kommunistisista jäsenistään. Riigkogunkin kommunistiset jäsenet hävisivät kuin akanat tuuleen. Niinollen voitane todellakin sanoa, että kommunismi Virossa on tulemaisillaan tukahdutetuksi niin paljon kuin se käytettävissä olevin keinoin on yleensä mahdollista.

Mielenkiintoista on todeta kuinka kommunistien osanotto julkisiin vaaleihin on muuttunut vuosien kuluessa. Esim. maakuntaneuvostovaaleihin oli kommunistien osanotto ylimmillään vuosina 1923 ja 1924. Suurin määrä kommunisteja, 15 % valitsijoista, oli Viljandimaalla, Viron viljarikkaimmilla seuduilla, joilla varakkaampien talonpoikien ja vähävaraisten pientilallisten välinen ero on ehkä silmiinpistävin. Läänemaalla taas, joka on Viron köyhimpiä seutuja, ei kommunismia ole esiintynyt juuri ollenkaan. Päätekijä on kuitenkin agitatiooni ja maanalainen toiminta, mikä selvästi on ilmennyt eduskuntavaalien yhteydessä. On seutuja, joilla kommunismia vastoin oletuksia ei ole esiintynyt juuri nimeksikään kun taas erinäiset kylät ja paikkakunnat lähettävät 10-15 % asukkaistaan äänestämään kommunistilistoja. Tähänastisissa riigikoguvaaleissa on kommunistien osanotto ollut seuraava:

I	riigikogu	1921	24.849	=	5,3 %	kaikista	valitsijoista
II	"	1923	43.711	=	9,5 "	"	"
III	"	1926	30.339	=	5,8 "	"	"
IV	"	1929	31.085	½	6,1 "	"	"

Koska kommunisteilla nyttemmin on riistetty viimeisetkin mahdollisuudet legaaliseen ja julkiseen toimintaan on todennäköistä, etteivät he voi esiintyä omilla ehdokaslistoillaankaan tulevilla riigikoguvaaleissa.

Ajanjakson 1926-1929 kuluttua yleisen rauhallisuuden merkeissä, osoitti kommunismi, kuten jo huomautin, viime vuonna eräitä elpymisen oireita. Noina mainittuina vuosina oli Viron poliisi kylläkin hyvin valppaasti seurannut kommunistiliikkeitä, mutta kun ei mitään erikoisemmin turvallisuutta tai järjestystä uhkaavaa esiintynyt ei myöskään katsottu olevan tarpeen toimeenpanna huomattavampia vangitsemisia tai oikeudenkäyntejä. Oltiin sitä mieltä, että jos virano-

maiset muuten ovat pääpiirteissään selvillä kommunistien maanalaisesta-kin liikohtimisista niin ei kannata suotta panna toimeen vangitsemisia. Yhtä vangitsemista seuraa aina kymmenen muuta, ilman että ^{on} ehdot~~t~~tomasti takeita koko yrityksen tarkoituksenmukaisuudesta. Ainoastaan jos poliisin valvomassa toiminnassa havaitaan jotain suorastaan rikollista tai valtion ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta uhkaavaa ryhdytään vangitsemisiin. Niin on tapahtunut tämänkin vuoden kuluessa. Poliisi oli saanut vihiä muutamien kommunistiagenttien seapumisesta Venäjän rajan yli. Siten tiedettiin Virossa viime maaliskuussa olevan 6 miestä ja 4 naista vakinaisesti palkattuina maanalaisessa toiminnassa. Ryhdyttiin ankariin etsiskelyihin, mitkä johtivatkin useihin vangitsemisiin. Kun tunnettu kommunisti Jürna piti vangittaman salaisessa kortterissaan Tallinnassa tuki hän niin voimakasta vastarintaa uhaten ampua poliisiagenteja, että viimeksimainitut puolestaan ampuivat hänet kuoliaaksi. Pari kuukautta myöhemmin tapahtui tunnettu kenraali Untin murha. Kuten nyttemmin ollaan täysin vakuutettuja oli viimeksimainittu murha kommunistien kostotoimenpide Jürnan tappamisesta.

Kenraali Untin murhan johdosta pantiin toimeen suuri joukko vangitsemisia, arviolta n. 80. Osa vangituista päästettiin pian vapaaksi, osa istuu vieläkin tutkintovankilassa kun taas toisia jo on tutkittu ja tuomittu. Siten ovat syntyneet ne kommunistituomiot, joista lehdetkin ovat viime aikoina kirjoitelleet.

Kommunistiasioita käsitellään Virossa joko sota- tai tavallisessa oikeudessa riippuen pääasiassa siitä, ovatko rikokset tapahtuneet suojelustilaan julistetuilla alueilla tai niiden ulkopuolella. Käsitelyksen siitä, kuinka paljon kommunistiasioita on itsenäisyysvuosina ollut sota-oikeuden käsiteltävänä, antavat seuraavat tuomittujen lukumääriä osoittavat numerot:

Sotaoikeudessa tuomittuja

1921	vakoilusta	79	79
1922	vakoilusta	30	
	salajärjestötoiminnasta	42	72
1923	vakoilusta	39	
	salaj.toiminnasta	18	57
1924	vakoilusta	7	
	salaj.toiminnasta	138	145
1925	salaj.toiminnasta	165	
	v.1924 mellakan osanott.	11	176
1926	salaj.toiminnasta	39	
	v.1924 mellakan osanott.	17	58
1927	salaj.toiminnasta	13	13
1928	" "	8	8
1929	" "	3	3
1930	" "	23	
	vakoilusta	3	
	v. 1924 mell. osanott.	1	27

Kuten näistä sotaoikeuden antamista numerotiedoista ilmenee oli vuosina 1921-1923 vakoilusta tuomittujen lukumäärä hyvin suuri, mikä on osoituksena vakoilu- ja kommunistitoiminnan laajasta levenemisestä Virossa näihin aikoihin, jolloin ei "vaarattomampaan" toimintaan paljon huomiota kiinnitettykään. Vuoden 1924 mellakan seurauksena lisääntyy "salajärjestötoiminnasta" tuomittujen lukumäärä vuosina 1924-26, mikä aika kului mellakan likvidimiseen. Vuodet 1927, 1928 ja 1929 ovat suhteellisen rauhallisia, kun taas kuluneena vuonna on jälleen langettu lukuisia tuomioita. K.o. numerot eivät luonnollisestikaan ama läheskään täydellistä kuvaa kommunistituomioista yleensä, sillä myöskin tavallisissa oikeuksissa on lukuisia tuomioita langetettu.

Mitä rangaistuksien laatuun tulee on otettava huomioon Virossa voimassaoleva sotarikoslaki, joka on pääpiirteissään peräisin Venäjän vallan ajoilta (v:lta 1869) sekä Viron suojeluslaki, joka uudistetussa muodossaan tuli voimaan kuluvan vuoden heinäkuun 10 p:nä. Rangaistukset ovat esim. verrattuina meidän vastaaviin rangaistuksiin, verrattoman paljon ankarammat. Esimerkkinä mainittakoon viime syyskuun 12 p:nä langetetut tuomiot:

Paul Bauman ja August Tarum 12 vuodeksi kuritushuonetta jatkuvasta kommunistisesta kiihoitustyöstä ja maanalaisesta toiminnasta; Edv. Akseel 10 vuotta Baumanin avustamisesta, Anette Tammik, Helene Ingo ja Ewa Mitt erinäisten tehtävien suorittamisesta 6 vuotta; Rolf Pikka ja Luise Elman 4 vuotta j.n.e. Vuoden 1924 mellakan osallistumisesta tuomitaan yleensä elinkautiseen kuritushuoneeseen, ellei ilmene jotain erikoisen raskauttavia asianhaaroja, jolloin syytettyä odottaa kuolemantuomio. Viime vuosina ei kuolemantuomioita kuitenkaan ole langetettu.

On otettava huomioon, ettei Virossa voimassaolevaa suojeluslakia, johon m.m. sisältyy määräys kuolemantuomiosta, ole muutenkaan sanottavasti tarvinnut sovelluttaa käytäntöön viimeisten neljän vuoden kuluessa. Että tuo laki ei kuitenkaan ole ollut ilman vaikutusta siitä antavat Viron viranomaiset vakuuttavia lausuntoja. Huomautetaan, että tuon lain suurin merkitys onkin siinä, että se tekee kommunistit varovaisiksi. Vieläpä pidätyksessä ja kuulusteluissa havaitaan, että kommunistit esiintyvät säädyllisemmin kysymyksen ollessa suojeluslakialueista, jota vastoin heidän esiintymisensä noiden alueiden ulkopuolella saatta olla koko lailla toinen. He tietävät varsin hyvin, että ~~suojelusalueilla~~ ^{suojelusalueilla/} ei ole poliisin kanssa leikkiminen, että pahimmassa tapauksessa voi heitä odottaa kuole-

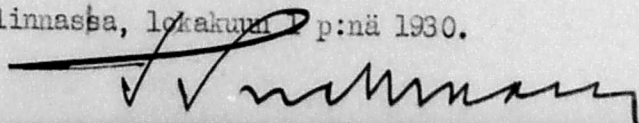
manrangaistus, jos heidän esiintymisensä ei pysy suojeluslain vaatimusten edellyttämässä rajoissa. Ja viranomaiset ovat lopullisesti luopuneet kaikesta hempeämielisyydestään kommunisteja kohtaan. Päinvastoin näyttää siltä, että kommunisteja kohdellaan mahdollisimman ankarasti. Vain sikäli kuin poliittinen viisaus kieltää ryhtymästä esim. vangitsemisiin osoitetaan pidättyväisyyttä. Ja jos vangitut ja tuomitut kommunistit osoittavat katumusta, on heillä suuret mahdollisuudet saada lievennystä rangaistukseensa, voivatpa tulla kokonaan vapautetuiksi. Tähän seikkaan pannaan Virossa erikoista painoa. Senpätähden ovatkin kommunistista tuomittujen armonan aukset hyvin tavallisia. Itsenäisyyden aikana lienee Virossa armahdettu koko joukon päälle toistasataa kommunistia.

Nykyään Viron vankiloissa poliittisista rikoksista ja vakoilusta säilytettävien henkilöiden lukumäärä ei nouse kuin 154:ään, joista 116 ~~miestä~~ miestä ja 27 naista.

Yleisenä käsityksenäni Viron taistelusta kommunismia vastaan tahtoisin lausua, että se on nykyään erittäin hyvin järjestetty. On olemassa tarpeeksi tehokkaat lait, jotka takevät mahdolliseksi ryhtyä kuinka ankariin toimenpiteisiin kommunismia vastaan tahansa. Samalla kuin viranomaisten puolelta tarkoin seurataan kommunistista liikehtimistä koetetaan mikäli mahdollista välttää turhaa hätäilyä. Legaalinen ja julkinen kommunistitoiminta onkin jo itse asiassa tyystin lopetettu, ja maanalais-takin toimintaa, jota tietysti jatkuu, koetetaan pysyttää oikeissa rajoissaan. Että tässä suhteessa on suuria vaikeuksiakin voitettavana ei ole omiaan ihmetyttämään, kun ottaa huomioon pitkän Venäjän rajan, siellä täällä tavattavat epäluotettavat ainekset ja Virossa vallitsevat vaikeat taloudelliset olot.

Kuvaavana esimerkkinä siitä eroavaisuudesta, mikä Suomen ja Viron välillä on suhtautumisessa kommunismiin mainittakoon seuraava tapaus. Viime kesänä järjesti eräs tšekäläinen seurue, johon poliisin ilmoituksen mukaan kuului miltei yksinomaan kommunisteja, torvisoittokuntineen huvimatkan Suomeen. Täältä lähdettäessä olivat kaikki puetut tavallisiin "väreihinsä", soittokunta soitti jotain viatonta kansanlaulua. Kun seurue saapui Suomeen oli useimmilla punaiset kaula- ja käsivarsinauhat ja orkesteri soitti marseljeesia! Vastaanotto oli erittäin sydämellinen ja juhlallinen. Takaisin tullessaan oli koko seurue muuttanut taas "tavalliseksi virolaisiksi". Suojelustilaan julistettu Tallinna ei houkuttele kommunistiseen mellasteluun!

Talinnassa, lokakuun 1 p:nä 1930.

Tallinna.

No. 575.

Ulkoasiainministeriölle,

----- 8

Vuonna 1924 Tallinnassa tapahtuneen kommunistimellakan seurauksena julistettiin koko maa sota- eli suojelustilaan hallituksen joulukuun 1 p:nä 1924 tekemällä ja Riigikogun samana päivänä vahvistamalla päätöksellä. Tämä päätös jäi voimaan vuoden 1926 kesäkuun 18 p:ään, jolloin hallitus antoi uuden määräyksen, jonka ~~mukaan~~ mukaan sotatila eli suojelustila (kaitseeseisukord) perustuslain edellyttämässä muodossa tuli jatkettavaksi rajoitetummassa muodossa, s.o. seuraavilla määrätyillä alueilla: 1) rautatiealueilla, 2) Tallinnan, Narvan ja Petserin kaupungeissa, 3) Nõmnen, Narva-Joesuun, Mustveen, Kallasten ja Vööksun kauppaloissa, 4) 8:ssa Harjumeen pitäjässä, 5) 11 Virumaan pitäjässä, 6) 21 Tartumaan pitäjässä, 7) 6 Võrumaan pitäjässä ja 8) 10 Petserimaan pitäjässä. Tätä määräystä on sen jälkeen uudistettu yhdeksi vuodeksi kerrallaan ja on se nytkin voimassa ensi vuoden huhtikuun 1 päivään mennessä.

Sota- eli suojelustila merkitsee voimassaolevan lain mukaan joka oikeastaan on Venäjän ajoilta peritty kenraalikuvernöörin oikeuksia koskeva laki, mitkä oikeudet tässä tapauksessa on siirretty Viron tasavallan sisäasiainministerille, pääasiassa sitä, että sisäasiainministerillä niillä alueilla ja paikkakunnilla, joilla suojelustila on voimassa, on oikeus hallinnollista tietä m.m. kieltää kokouksien pito, kieltää julkaisujen painattaminen ja levittäminen, panna toimeen kiinteistöjen ja varallisuuksien takavarikkoja, määrätä vankeutta 3 kuukauteen tai sakkoja 3000 kruunuun, hajottaa itsehallinnollisia valtuustoja, luovuttaa henkilöitä sota-oikeuden tuomittaviksi, lähettää henkilöitä määrätyn piirin ulkopuolelle j.n.e.

Vuonna 1925 julkaistiin valtiollisen järjestyksen suojelua

koskeva laki (Riigikorrakaitseadus) joka myöskin sisältää aikaisemmin julkaistuja vaali- ja rikoslakeja muuttavia määräyksiä. Kuten tästä laista ilmenee on sen päätarkoitus kommunistisen toiminnan estäminen. "Yhdistykset, seurat ja ryhmitykset tai niistä muodostetut liitot, joiden toiminnassa ilmenee pyrkimyksiä edellisessä pykälässä mainittujen päämäärien toteuttamiseksi (esim. väkivaltaisesti muuttaa Estin Tasavallan perustuslailla voimaansaatettua valtiojärjestystä taikka olemassaolevaa yhteiskunnallista järjestystä) lakkautetaan sisäasiainministerin määräyksestä" j.n.e.

Lain toisessa ja kolmnessa osassa puhutaan nimenomaan riigikogun, kaupunkivaltuustojen, kauppa^{la}valtuustojen, maakuntaneuvostojen ja kunnallisten valtuustojen vaalilakien täydentämistä sikäli, ettei vaaleja varten ole oikeus esittää ehdokaslistoja sellaisten järjestöjen taholta, joiden päämääränä on väkivaltaisesti muuttaa Estin Tasavallan perustuslailla voimaansaatettua valtiojärjestystä j.n.e. Jos vaalien jälkeen ilmenee, että jokin järjestö taikka kansalaisryhmä, jonka esittämän ehdokaslistan mukaan Riigikogun on valittu edustajia, on omaksunut valtiojärjestyksenvastaisia päämääriä tai toiminnassaan on kallistunut toteuttamaan niitä ja sen johdosta laissa edellyttämässä järjestyksessä lakkautettu, julistaa riigikogu päätöksellään sellaisen ehdokaslistan arvottomaksi niihin ehdokkaisiin nähden, jotka eivät vielä ole riigikogun astuneet. Lain toinen osa on sittemmin kokonaisuudessaan otettu 18 p:nä helmikuuta 1926 julkaistuihin riigikogunvaaleja, kansanäänestystä ja kansanalotteita koskevaan lakiin, josta tähän ohenliitetään yksi vi-ronkielinen kappale.

Riigikogun ja itsehallinnollisten elinten valtuustojen välillä on ehdokaslistojen hylkäämiseen nähden se olemainen ero olemassa, että sisäasiainministeri voi tehdä päätöksen valtuustoihin tehtyjen ehdokaslistojen hylkäämisestä kuten niiden perusteella valittujen edustajien erottamisesta lain edellyttämässä tapauksissa, mikä tietystikään ei voi tapahtua riigikogun nähden. Riigikogu voi päätöksellään hyljätä ehdokaslistan, mutta ei kieltää valittuja edustajia ottamasta osaa riigikogun työhön. Kansanedustaja menettää jäsenyytensä riigikogussa vain perustuslain 40 j:n edellyttämässä tapauksissa s.o. jos hänet on vangittu riigikogun suostumuksella, jos hän kuolee tai jos hän itse luopuu valtuuksistaan.

Kommunistisen toiminnan yltyessä parina viime vuonna ja varsinkin viime keväänä sattuneiden tapausten jälkeen kun bolshevikien kätyrien huomattiin suoranaisesti harjoittavan maanalaista toimintaansa, mikä m.m. johti huomiota herättäneeseen kenraali Untin murhaan, päätti Viron oikeus- ja sisäasiainministeriö 29 p:nä viime huhtikuuta antamallaan määräyksellä voimassaoleviin lakeihin (lähinnä valtiojärjestyksen suojelua koskevaan lakiin) nojautuen julistaa kaikki Eesti Töölise Partei-nimisenä esiintyneen kommunistipuolueen vaaleihin esittämät ehdokaslistat mitättömiksi ja niiden perusteella valittujen ehdokkaiden valtuudet päättyneiksi. Sanotun määräyksen yksityiskohtaisempi sisällys ilmenee ohellisesta suomennoksesta. Jo ennen tuon määräyksen antamista oli sisäasiainministeri päättänyt lakkauttaa Viron työläispuolueen (kommunistipuolueen). Siten poistettiin yhdellä kertaa kommunistit kaikista maakuntaneuvostoista, kaupunki-, kauppala- ja kunnallisvaltuustoista. Riigikogussa ei sitävastoin tehty erityistä päätöstä kommunistiryhmän lakkauttamiseksi, mutta kun ryhmän kuudesta jäsenestä kaksi pakeni teille tietämättömille ja muut neljä luopuivat ryhmän jäsenyydestä, lakkasi sen toiminta itsestään. Nykyään ei siis Viron riigikogussa ole yhtään työläis- eli kommunistipuolueen edustajana toimivaa jäsentä, joskin pari tuon puolueen ent. jäsentä on liittynyt sosialidemokraatteihin ottaen ~~xxx~~ edelleen osaa riigikogun työhön.

Parhailtaan on riigikogussa käsiteltävänä suojelustilaa koskeva lakiehdotus (kaitseiseisukorrasedus), mistä lähetystö kirjeensä kera No. 574 tältä päivältä toimitti Ulkoasiainministeriölle suomennoksen. Vaikka tuo ehdotus lähinnä on laadittu sotaa ja sodanuhkaa silmälläpitäen on siinä samalla nimenomaan otettu huomioon se vaara, minkä "valtiojärjestyttä ja yleistä turvallisuutta vastaan sunnattu rikollinen toiminta" voi tuottaa. Niinpian kuin sanottu laki on tullut riigikogussa lopullisesti hyväksytyksi on lähetystö toimittava siitä Ulkoasiainministeriölle uuden suomennoksen.

Mitä kommunistisen kirjallisuuden levittämistä ehkäiseviin keinoihin tulee, sisältää vuonna 1923 annettu yleinen painolaki muutamia tässä suhteessa huomioonotettavia määräyksiä. Painotuotteita on lupa takavarikoida vain oikeuden päätöksen nojalla. Siksi kunnes oikeus julistaa päätöksensä on poliisiviranomaisilla kuitenkin oikeus tilapäisesti takavarikoida tai ~~h~~altuunsaottaa painotuotteita,

jos niissä kehoitetaan ryhtymään kapinaan tai kukistamaan voimassaolevaa valtiojärjestystä. Niillä alueilla taas, joilla suojelustila on voimassa, on sisäasiainministerillä, kuten edellä huomautettiin, oikeus estää julkaisujen ilmestymistä, vieläpä sulkea kirjapainoja.

T. Snellman.

V.a.Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

V.a. Hoivahoitaja Snellmanin rap. no 16.

Talvina

2/10 1930

Tallinnassa, lokak. 3 p:nä 1930.

No 947.

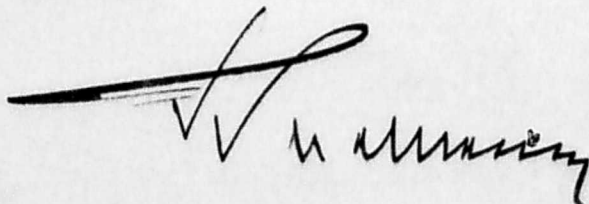
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
22/264/pe		30
6/10-30		
5	C12.	

Herra Ministeri,

Ohellisena on minulla kunnia lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 16, joka sisäl-
tää seuraavat osastot:

- 1) Ulkopoliittisen johdon arvostelu Virossa, (siv.1-3)
- 2) Karksin "lapualaisten" tuomio, (siv.4-5).

Vastaamottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

22/264 fac. 1. 11 30		
6/10-30	2	112
FINA	LAGO	RIA
5	C12	

V.a.Asiainhoitaja Snellmanin

raportti no. 16 - 1930.

Ulkopoliittisen johdon
arvostelua Virossa.

Joku aika sitten julkaisi peltomiespuolueen äänenkannattaja "Kaja" tähän oheenliittämäni suomennoksen mukaisen kirjoituksen, jossa Viron ulkopoliittinen johto saatetaan verrattain ankaran arvostelun alaiseksi. Hyökkäys johtuu lähinnä Suomen ja Saksan välillä tehdyn voisoimpuksen aiheuttamasta tilanteesta, jonka suhteen Viron ulkopoliittiselta johdolta vaaditaan aktiivisempaa Viron etujen valvomista. Se ei voi juuri mitään vaikuttaa, huomautetaan kirjoituksessa, ottaako Viron ulkoasiainministeri Genèvessä osaa kysymysten ratkaisuun, mutta kotimaassa odotavat kiireelliset tehtävät johtajaa, joka panisi koneistonsa liikkeelle. Kun sitäpaitsi tuon johtajan lähin neuvonantaja, ulkoasiainministerin apulainen, niinikään viipyy Genèvessä, niin on ulkoasiainministeriö todellisuudessa jäänyt ilman päätä. Tärkein kysymys nykyhetkellä olisi Viron etujen valvominen Saksan markkinoilla, jolloin olisi ajateltava yhteistoimintaa muiden, samassa asemassa olevien maiden kanssa. Toinen kysymys, joka odottaa ratkaisua, on lähettiläiden vaihdokset. "Heikko ja vähän aktiivinen ulkokoneistomme elää suruttomasti edelleen, vaatiens valtiolta ja kansalta ylläpitämisekseen auria summia ilman että siitä olisi suurta hyötyä." Lähettiläitä nimitettäessä on ennen kaikkea otettava huomioon maan taloudellisen elämän ja taloudellisten tarpeiden tuntemus, sillä taloussuhteiden järjestäminen tulee tulevaisuudessakin olemaan lähettilään päättehtävä.

Viimeksimainittu kysymys, lähettiläiden vaihdos, oli

jo viime talvena sangen vilkkaan keskustelun alaisena. Puhuttiin jo useiden ministerien takaisinkutsumisesta. Etualalla oli Viron Berliinin-lähettiläs Menning, jonka hienotunteisesti kyllä - sairauden takia sanottiin piakkoin haluavan jättää paikkansa. Sitäpaitsi puhuttiin Virgosta (Riiga), Kallaksesta (Lontoo), Pustasta (Pariisi) ja Hellatista. Olipa jonkun lehden sumuntainnumerosa jo julkaistuna heidän seuraajiensa nimetkin sopivilla pilakuvilla varustettuina. Mutta sen jälkeen ei asiasta ole mitään kuulunut, ennenkuin "Kaja" edellämäinitussa kirjoituksessaan jälleen palautti mieliin tuon vanhan riitakysymyksen. Mistä tuo pitkäaikainen viivytys johtuu?

Se on, mikäli olen saanut kuulla, aselepoa. Aselepoa puolueiden välillä. Sillä niinkuin eräissä muissakin uusissa tasavalloissa on Virossakin lähettiläskysymykset tulleet puoluekysymyksiksi! Nykyisen koalitiollahituksen aikana (koalitiioonissahan ovat kaikki porvarilliset puolueet edustettuina) on ollut erikoisen vaikea päästä mihinkään ratkaisuun. Tilanne on nykyään jokseenkin seuraava: Lontoon, Pariisin ja Berliinin lähettiläspaikat, joiden haltijat (ehkä Menningiä lukuunottamatta) kuuluvat kansanpuolueeseen, s.o. Tönnissonin puolueeseen, ovat jo kauan olleet muiden puolueiden kateuden kohteena. Etenkin lienee Pusta ulkoasiainministerikausinaan hankkinut itselleen niin paljon kadehtijoita ja vihamiehiä, ettei häntä enää edes lähetetä Genèveenkään yleiskokouksiin, vaikka häntä lienee pidettävä yhtenä Viron harvoista Kansainliiton-tuntijoista. Menningin sairaus, josta varsinkin sosialidemokraatit Rein hallituksen aikana pitivät kovaa ääntä, lieneekin äkkiä muuttunut terveydeksi, sen jälkeen kuin joku tunnettu sosialidemokraatti Berliinissä oli tiedoittanut aatetovereilleen Virossa, että Menning, vaikka onkin naimisissa oikeistopiireihin kuuluvan saksattaren kanssa, on mielenlaadultaan täysin demokraattinen henkilö, joka tasapuolisesti seurustelee kaikissa piireissä j.n.e. Sen jälkeen ei Menningin sairaudesta ole enään mitään puhuttu. Hellat tahdottaisiin kyllä siirtää pois Helsingistä, koska

hän on siellä epäsuosiossa, niin myös Virgo Riigasta, "koska Virgo itsekin haluaa erota" (?), mutta koska samalla huhujen mukaan sekä riigivanem Strandman, joka aikaisemmin oli lähettiläänä Varsovasa, että ulkoasiainministeri Lattik, haluaisivat löytää itselleen sopivia lähettiläspaikkoja koalitsioonin mahdollisesti hajotessa (edellisen sanotaan ajattelevan Lontoota, jälkimmäisen Riigaa), niin on kysymyksen ratkaisu nykyisellään todellakin hyvin vaikea. Hellatia oli aikaisemmin ajateltu Berliiniin, josta koko "rulliansin" piti alkaman, mutta kun Menning sitten "parantuikin", muuttui koko asia paljon monimutkaisemmaksi. Joka tapauksessa tultane riigikogussa, jonka syysistuntokausi alkaa ensi maanantaina, panemaan toimeen sellainen puolueidenvälinen pyykinpesu, että lähettiläspaikatkin selviävät. Kysymys lähettiläsvaihdoista ei siis näytä vähimmässäkään määrässä menettäneen aktualisuuttaan, huolimatta sanomalehtien puolivuotisesta vaikenemisesta. Ja kaikki käytännölliset edellytyksetkin ovat olemassa lähettiläsvaihdojen toimeenpanemiselle: on saatu aikaan laki, joka oikeuttaa kutsumaan takaisin lähettiläitä ja asettamaan heidät "en disponibilité"; riigikogu on myöntänyt tarpeelliset varat siirtojen toimeenpanemiselle.

Vaikka Viron ulkopoliittiseen edustukseen kohdistuva arvostelu saattaa kuvastaa eräitä yleisiä, Viron poliittisen elämän heikkouksia on tuossa arvostelussa, johon muutkin lehdet ovat yhtyneet, epäilemättä myöskin paljon ulkoasiainministeri Lattik'iin henkilökohtaisesti kohdistuvaa. Eräs Viron ulkoasiainministeriön korkeampia virkamiehiä on suoraan sanonut, että Lattikia pidetään heikoimpana Viron tähänastisista ulkoasiainministereistä. Kun kenraali Laidoner tällä kertaa kieltäytyi ottamasta vastaan jäsenyyttä Viron Kansainliiton delegatiossa teki hän sen, mikäli väitetään, siitä nimenomaisesta syystä, ettei tahtonut "alentua delegaationin jäsenyyteen, jonka puheenjohtajana oli ministeri Lattik." Tämä negatiivinen suhtautuminen Viron ulkopolitiikan nykyiseen johtajaan johtunee m.m. siitä, että Lattik, joka puoluekombinatsioonien kautta on tullut nykyiseen toimeensa, on sillä alalla täydellinen laikus (Lattik on varsinaiselta ammatiltaan pappi ja runoilija.), mistä asiantilasta vierasmaalainen diplomaattikin helposti voi vakuuttautua.

Tallinnassa, lokakuun 2 p:nä 1930.

V. Lattik

Ulkopolitiikalta puuttuu aktiivisuutta.

Taloudelliset edut vaativat parempaa huolehtimista.
Miten kauan täytyy odottaa lähettiläiden vaihtoa?

Bestin ulkopoliitikasta puuttuu tarpeellinen aktiivisuus, mikä voi käydä meille hyvinkin kalliiksi. Jos ei jo aivan lähipäivinä huomata tarpeelliseksi ryhtyä tammokkaasti suojelemaan etujamme ulkomailla, niin annamme memmä hukkaan suotuisan tilaisuuden, joka ehkä ei enään niin pian toistu ja siitä kansantaloudelle aiheutuneita vahinkoja ei myöhemmin voi mitenkään korjata.

Kysymys koskee markkinain takaamista karjatuotteillemme Saksassa.

Sen jälkeen kun Saksa ensimmäisen kerran oli pakoitettu naapurien jyrkän protestin takia luopumaan Suomelle myöntämänsä yksipuolisesta etuoikeudesta voim tuonnissa jonkunlaisen "yksityissopimuksen" perusteella, joka etuoikeus merkitsi kauppasopimuksilla myönnetyn suosituimmuuden periaatteen rikkomista, on Saksan ja Suomen välillä solmittu uusi sopimus. Myöskin tämän sopimuksen nojalla on Suomi sijoitettu erikoisesti etuoikeutettujen valtioiden joukkoon. Korvaukseksi siitä on Suomi luopunut Saksan voitullin sitomisesta 27,5 Saksan markan kiinteään erään. Saksa voi nyt esteettömästi nostaa voitullinsa 50 markkaan, joka määrä onkin jo vahvistettu Saksan tullitariffissa. Tämä tullin korottaminen tapahtune luultavasti jo marraskuussa. Mutta tuskin asia siihen jää. Saksan maatalouspiirit toivovat kykenevänsä uudessa eduskunnassa saamaan läpi tahtonsa, että voitulli nostettaisiin 80 markkaan jokaiselta 100 kilolta. Tämän seurauksena saisi Suomi äskettäin solmitun kauppasopimuksen nojalla tuoda Saksaan 4000 tonnia voita 50 mk. tullilla, kun taas kaikista toisista maista tulevasta voista kannettaisiin tullia 80 mk.

Tälle seikalle ovat Saksan naapurit - Tanska ja Hollanti - omistaneet vakavaa huomiota. Myöskin Latvia on tyytymätön

ja siellä harkitaan mitä olisi tehtävä. Meilläkin on aika tuumia, mitä tehdä atujemme suojelemiseksi Saksassa.

Tanskan johtava lehti "Berlingske Tidende" katsoo tarpeelliseksi, että Saksan aikomuksia vastaan rajoittaa vointuontimahdollisuuksia Saksaan, on kaikkien asiasta kiinnostettujen valtioiden ryhdyttävä yhteisiin toimenpiteisiin, erittäin on luotava tiheä Köpenhaminan ja Haagin välinen kosketus.

Jos Viro tahtoo saavuttaa jonkinlaisia tuloksia, on sen mentävä yhdessä toisten valtioiden kanssa, joilla on Viron kanssa yhteisiä intressejä Saksaan suuntautuvan vointuonnan alalla. Viron ulkopoliittikan aktiivisuus pitäisi tämän johdosta suunnata siihen, että saavutettaisiin yhteistyö Latvian, Tanskan, Hollannin ja Ruotsin kanssa Saksan aikomuksia vastaan rajoittaa vointuonti vointuontimahdollisuuksia.

Saksan sanomalehdistössä kirjoitetaan jo nyt, että Saksan pitäisi sovittuaan Suomen kanssa heti ryhtyä neuvotteluihin Hollannin kanssa, joka on Saksan teollisuustuotteiden suurin ostaja, tyydyttääkseen jotenkin Hollannin. Tahdotaan siis tyydyttää jokaista huomattavampaa naapurivaltiota erikseen, jotta vähemmän huomattavien kanssa olisi sitä helpompi tulla toimeen.

Tämä polku, jota Saksa tahtonee kulkea, on meille vaarallinen. Viro kaikkein pienimpänä kuluttajana voinvientimaiden keskuudessa häviää siinä tapauksessa auttamattomasti.

Kykeneekö ulkopoliittinen koneistomme yleensä olemaan hyödyllinen Virolle sitä on sen nyt osoitettava. Viipyessään Genèveässä on ulkoministerillä ja hänen apulaisellaan luonnollisesti mahdollisuus ottaa selkoa liittymismahdollisuuksista toisiin valtioihin. Toivomme, että he sen tekisivät. Mutta yksi taikka kaksi keskustelua vastaavan ulkoministerin kanssa ei ole riittävä, tässä tapauksessa on pantava nopeasti toimimaan koko ulkopoliittinen koneisto. Mutta pelättävissä lienee, että ulkoministeri ei kykene sitä tekemään Genèveässä. Kun ulkoministerin tärkein neuvonantaja, ulkoministerin apulainen, myöskin on Genèveässä, niin on ulkoasiainministeriö todellisuudessa ilman päätä. Tämä on jokseenkin kummallinen asema. Tuskin missään toisessa valtiossa sallitaan sellaista tapahtua.

Jos jossain havaitaan tarpeelliseksi liikuttaa maapallon

akselia, niin varmasti osataan sitä tehdä ilman Viron ulkoministerin läsnäoloa. Nykyinen polvi tuskin perustaa Pan-Euroopan ja myöskin toisten maailmanpolitiikankysymyksiä ratkaiseminen tapahtuu ilman Viron ulkoministerin osanottoakin. Mutta kun Viron ulkopoliittikkaa odottavat kiireelliset tehtävät, niin olisi välttämättä tarpeellista, että Viron ulkopoliittikan johtaja olisi paikalla ja panisi koneistonsa suurimmalla tarmolla toimimaan tarpeellisten päämäärien saavuttamisen suuntaan.

Mutta jos ulkoministeriön toimenpiteet jäävät tuloksettomiksi, niin ei meilläkään ole muuta keinoa kun rajoittaa ostojamme Saksasta ja tulevaisuudessa ostaa sieltä, missä meidänkin tuotteille löytyy ostajapiiri. Kun Saksan-Viron kauppasopimus sitoo Viron viideksi vuodeksi etuoikeutetulla lupauksella, täytyy tarpeen vaatiessa käyttää yleisön alotetta Saksan ja Viron välisen taloudellisen kosketuksen tasapainoon saattamiseksi.

Olemme vaatineet aktiivisuutta ulkopoliitikassa, mutta sen ohella ei saa olla sokea siinä suhteessa, miten ja missä määrin aktiivisesti nykyinen ulkopoliittikan koneistomme antaa itsensä valjastaa toimintaan.

Poliittisissa piireissä on jo kauan aikaa havaittu tarpeelliseksi tehdä muutoksia lähettiläskunnan kokoonpanossa, jotta saataisiin aktiivisiä henkilöitä eräille lähettiläspaikoille, ja erityisesti henkilöitä, jotka perusteellisesti tuntevat Viron taloudellisen kyvyn ja sen tarpeet, sillä taloussuhteiden järjestäminen tulee tulevaisuudessakin olemaan lähettilään päatehtävä.

Ikävä kyllä emme ole päässeet pitkälle tässä asiassa. Suuremmat muutokset lähettiläspaikkojen suhteen, joista vilkkaasti keskusteltiin nykyisen hallituksen virkaanastumisen aikana, eivät ole toteutuneet. Heikko ja vähän aktiivinen ulkokoneistomme elää suruttomasti edelleen, vaatiessa valtiolta ja kansalta ylläpitämiseksensä suuria summia, ilman että siitä olisi suurta hyötyä.

Jos hallituksella ei ennen ulkoedustuspalvelusta koskevan lain voimaantumista ollut mahdollisuuksia olojen vaatimusten mu-

kaisesti täyttää lähettiläspaikkoja, niin on hallitukselle tämä mahdollisuus nyt jo aikoja sitten suotu. Nyt ei liene myöskään enää tarvetta vitkastella sillä, että saamattomat henkilöt ulkoedustuksessa sijoitetaan reserviin ja heidän sijalleen nimitetään henkilöitä, joista Virolla on maksimaalinen hyöty. Ei pitäisi unoittaa, että Viron ulkopoliittisella on mahdollisuuksia ilmituoda aktiivisuutensa sittenkin vain siinä tapauksessa, että sen käytettävissä on tehtäviensä tasolla oleva koneisto. Tämä on tärkein vaatimus.

P. Palkoja.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

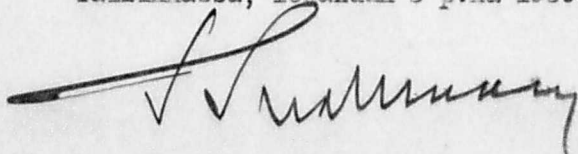
V.a.Asiainhoitaja Snellmaninraportti no. 15 - 1930.Karksin "lapualaisten" tuomio.

Raportissani Viron lapualaisliikkeestä (12/9, No. 11) mainitsin, että Viron sisä- ja oikeusministeri oli sisäisen suojelukseen päällikkönä määrännyt 2000 kruunun sakkorangaistukset (vastaten kahden kuukauden vankeutta) kolmelle Karksin lapualaisliikkeen johtajalle, jotka olivat esiintyneet Kuld Löwin ravintolassa pidetyn salaisen poliittisen kokouksen kokoonkutsujina ja henkisinä isinä. Rangaistuksen määrämisen motiivina ei liene ollut niin suuressa määrin se "vallankumouksellinen henki", joka kokouksessa vallitsi, vaan se seikka, että kokous oli kutsuttu kokoon ilman poliisilta etukäteen henkittua lupaa. Että kaikki kolme rangaistua olivat n.s. Karksin lapualaisliikkeen johtajia ja suojeluskunnan jäseniä (yksi Viljandin suojeluskunnan talouspäällikkö) oli omiaan laajoissa piireissä kiinnittämään huomiota sisä- ja oikeusministerin rangaistustoimenpiteisiin. Peljättiin, että syntyisi ilmeinen ristiriita hallituksen ja suojeluskuntien välillä. Niin ei kuitenkaan käynyt. Päinvastoin päätti suojeluskuntien v.t. ylipäällikkö omasta alotteestaan eroittaa yhden rangaistusta, Viljandin suojeluskunnan talouspäällikön, suojeluskunnan jäsenyydestä. Tämä herätti sangen pahaa verta oikeiston taholla, sillä luultiin hallituksen harjoittaneen painostusta tuon eroittamis päätöksen aikaansaamiseksi. Vasta kun suojeluskuntien v.t.

ylipääallikkö julkisesti selitti toimineensa omasta aloitteestaan ja omalla vastuullaan rauhoittuivat mielet.

Tyytmättöminä sisä- ja oikeusministerin päätökseen vetosivat neljä Kuld Löwin kokouksen osanottajaa (neljännelle oli nimittäin myöhemmin määrätty sama sakkorangaistus) valtio-oikeuteen vaatien sisä- ja oikeusministeriä edesvastuuseen. Pari päivää siten oli asia esillä Tarton valtio-oikeudessa. Rangaistujen asiamiehet johtivat näyttää toteen, ettei kysymyksessä ollut tavallinen kokous, johon vaaditaan poliisin lupa, vaan yksinkertainen yhdessä olo, jossa keskusteltiin valtioelämän puutteista ja niistä parannuskeinoista, joihin olisi ryhdyttävä. „Viron tasavallassa ei pitäisi toki vallita sellaisen ilmapiirin kuin tsaarivallan Venäjällä, huomautti eräs asianajaja, Jokaisella pitäisi olla oikeus ajatuksen ilmaisuihin, edellyttäen, että ne eivät ole valtakunnanvastaisia. „Muutenhan pitäisi rangaista myöskin sanomalehtien ja eduskunnan mielenilmauksia“. Koska valtio-oikeus kuitenkin katsoi käyneen ilmi, että rangaistuksenalaiset tietoisesti olivat järjestäneet kokouksen, ilman että he olivat hankkineet siihen poliisin lupaa, päätti oikeus hyljätä sisä- ja oikeusministeriä vastaan tehdyn valituksen. Siten on Viron "lapualaisliikkeen" aloitteentekijöistä 2 joutunut maksamaan 2000 kruunua sakkoja, 2 kärsimään kahden kuukauden vankeusrangaistusta.

Tallinnassa, lokakuun 3 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

V.a. Asiamiehittäjä Snellmanin rap. 17.

Talvina.

7/10 1980.

Tallinnassa, lokak. 7 p:nä 1930.

No 958.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23/264/10.10.30		
9/10.30	50	100
RYHMÄ	OSASTO	
5	C12	

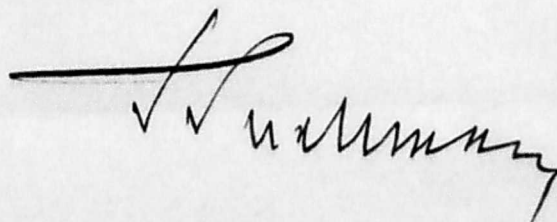
Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 17, joka kä-
sittelee tilannetta

Riigikogun syysistuntokauden alkaessa,

(siv. 1-4).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSSTÖ

Tallinmassa,

V.a.Asiainhoidtaja Snellmanin
raportti no. 17 - 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 23/264/ai B. D. 30.		
9/20.30	2	LML
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Cir.	

Riigikogun syysistunto-
kauden alkaessa.

Kun nykyinen Strandmanin koalitsioonihallitus, jossa kaikki porvarilliset puolueet ovat edustettuina viime vuoden heinäkuussa ensimmäistä kertaa esittäytyi Riigikogulle piti riigivanem Strandman tavanmukaisen ohjelmapuheen, jonka päämotiivina oli voimien kokoaminen yhteisiin ponnistuksiin Virossa vallitsevan raskaan taloudellisen kriisin lieventämiseksi. Tuosta ajasta on siis kulunut toista vuotta kun hra Strandman ylihuomenna syysistunto-kauden alkaessa aikoo jälleen esiintyä Riigikogussa pitemmällä ohjelmapuheella.

Tulee kysyneeksi: onko Strandmanin hallitus tuona aikana kyennyt täyttämään lupauksiaan, onko varsinkin maan taloudellisissa oloissa aikaansaatu mitään huomattavampia parannuksia. Epäilemättä tullaan näihin kysymyksiin lähiviikkoina Riigikogussa antamaan hyvinkin seikkaperäisiä vastauksia. Jo nytkin, ennen parlamentin kokoontumista, on poliittisissa piireissä ja sanomalehtien palstoilla vilkkaasti käsitelty Strandmanin hallituksen "koh-taloa". Kokemus on emestään osoittanut, että syksyinen aika on Viron hallituksille sangen kriitillinen!

Nykyisen koalitsioonihallituksen ensimmäisiä pyrki-myksiä oli valtion menojen supistaminen. Tässä suhteessa saatiin aikaan se, että ministeriöiden lukumäärä vähennettiin yhdestatoista seitsemään, mikä merkitsi valtion virkamieskunnankin melkoista supistamista. Toinen huomattavampi aloite, johon nykyinen hallitus ryhtyi, oli erinäisten, Viron teollisuuden kannalta tärkeiden

tullien koroittaminen. Koroitukset koskivat lähinnä nahka- ja kumijalkineita, valmistettuja nahkoja sekä puuvilla-lankaa ja -kangasta. Aluksi määrättiin nuo koroitukset (100-200 %) yhdeksi vuodeksi, s.o. kuluvan vuoden syyskuun 30 p:ään. Nyttämmin on hallitus pidentänyt niiden voimassaoloajan tämän vuoden loppuun antaakseen Riigikogulle tilaisuuden itse ratkaista niiden vastaisen kohtalon.

Katsoen siihen, että taloudellinen kriisi Virossa on ollut kaikista tuntuvin maatalouden alalla - Virohan onkin ensi sijassa maatalousmaa - on Strandmanin hallitus koettanut keksiä maatalouskriisiä lieventäviä apukeinoja. Tuloksena on tässä suhteessa ennen kaikkea mainittava n.s. viljansuojelulaki, jonka käytännöllinen toteuttaminen on parhaillaan käynnissä ja josta lähetystö lähipäivinä on toimittava Ulkoasiainministeriölle seikkaperäisemmän tiedonannon. Sanotun lain mukaan perustetaan Viroon valtion monopoli, rukiin ja ruisjauhon tuonti julistetaan siinä valtion yksinoikeudeksi, jota valtio käyttää itse tai luovuttaa tuontilisensseinä yksityisille. Hallituksella on myöskin oikeus säännöstellä vehnän ja vehnäjauhojen tuonti ja myynti. Valtio on velvollinen ostamaan kaiken maanviljelijöiden viljaylijäämän kiinteisiin hintoihin, jotka hallitus määrää tuotantokustannusten mukaan. Samoin valtio myöntää tuontilisenssejäkin ainoastaan määrättyssä suhteessa kotimaisen viljan ostoihin.

Strandmanin hallituksen taloudelliseen ohjelmaan on myöskin kuulunut verotuslaitoksen uudistaminen, valtion myöntämien asutuslainojen muuttaminen lyhytaikaisista pitkäaikaisiksi sekä meijeritalouden finansioiminen. Erikoista huomiota ovat herättäneet suunnitelmat erinäisten säästäväisyystarkoituksessa toimeenpantujen supistuksien aikaansaaminen opetustoiminnan alalla.

Että Strandmanin hallitus edellämainitulla taloudellisella ohjelmallaan jo olisi ehtinyt aikaansaada jotain silmiinpistäviä parannuksia Viron taloudellisessa elämässä olisi ehkä liioiteltua väittää. Viron taloudelliset vaikeudet ovat edelleenkin hyvin laajalle ulottuvia. Etenkin on maatalouden tila raskas. Mutta myöskin teollisuus saa kovasti kärsiä nykyisistä huo-

noista konjunktoureista, joskaan ei voitane kieltää, että viimeiset tullikorotukset ovat olleet omiaan jossain määrin hyödyttämäänkin vastaavia teollisuusaloja.

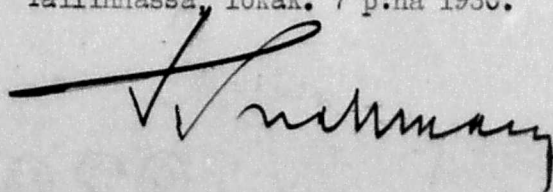
Kun nämä kysymykset lähiviikkoina otetaan Riigikogussa käsiteltäviksi saa olla varma, että niistä syntyy kiivasta keskustelua. Ennen kaikkea saattaa viljamonopoolikysymys tulla ristiriitojen aiheuttajaksi. Tosinhan Riigikogu pitkien keskustelujen jälkeen jo viime heinäkuun 12 p:nä hyväksyi viljamonopoolia koskevan lain. Mutta kun parina viime viikkona on ryhdytty solmiamaan lain edellyttämiä hallituksen ja yksityisten viljanostajien välisiä sopimuksia onkin käynyt niin, että leivän hinta on noussut 25-30 % ennenkuin yhtään ainoata ostoa on ehditty toimeenpanna. Sosialistit ovat sentähden kiiruhtaneet syyttämään hallitusta keinottelun aiheuttamisesta. Sitäpaitsi on huomautettu, että jos leivän hinta jo nyt on kohonut 25-30 %, miten tulee sitten käymään kun vilja on kokonaan joutunut kauppiaiden ja myllynomistajien huostaan. Vaikka onkin kysymys kotimaisen viljatuotannon suojelemisesta ja Viron väestön enemmistön, maanviljelijöiden, taloudellisten etujen puoltamisesta, on leivän hinnan nousu yleensäkin herättänyt epäilyksiä koko monopoolihankkeen tarkoituksenmukaisuuteen nähden. Lähiviikot osoittanevat lopullisesti missä määrin viljamonopooliin kiinnitetyt toiveet ovat olleet liioiteltuja. Eräillä tahoilla ennustetaan jo hallituskriisiä monopoolikysymyksen yhteydessä.

Viljamonopoolikysymys ei ole ainoa, joka voi tuottaa hallitukselle ikävyyksiä. Niinä kolmena kuukautena, jotka Riigikogu on ollut hajallaan, on ilmaantunut yhtä ja toista, mikä voi huonontaa toiselta puolelta Riigikogun ja hallituksen, toiselta puolelta puolueiden välisiä suhteita. N.s. Karksin lapualaisliike synnytti jo kesällä jyrkkää mielipiteidenvaihtoa eri puolueiden äänenkannattajien välillä. Samalla saapui valtion päämiehen luo lähetyskuntia, joista toiset vaativat radikaalisia, lapualaishenkeen meneviä toimenpiteitä vaalilain muuttamiseksi, Riigikogun jäsenmäärän vähentämiseksi ja presidentti-instituutin toteuttamiseksi, kun taas toiset päinvastoin vaativat koko Karksin liikkeen lopettamista. Tuosta sukeutui ristiriita itse hallituspuolueiden välillä: uutisasukkaiden puolueen

asettuessa virallisesti vastustamaan vaadittuja perustuslakimuutoksia, ovat peltomies- ja kansanpuolueet päinvastoin esittäneet hallitukselle toivomuksia noiden uudistuksien kiirentämiseksi. Että hallitus näissä olosuhteissa on joutunut vaikeaan tilanteeseen on itsestään selvää.

Toinen asia, jonka ennustetaan tuottavan hallitukselle vaikeuksia hallituspuolueidenkin taholta on kysymys Narvan kosken käyttämisestä. Huolimatta siitä, että tuota kysymystä on käsitelty jo vuosikausia, ei siinä ole päästy mihinkään ratkaisuun. On kyllä väitetty yhden ja toisen ulkomaalaisen konsortion halunneen hankkia itselleen k.o. konsessionin, mihin jo Viron hallituksenkin on sanottu suostuneen, mutta sitten nuo tiedot ovatkin osoittautuneet ennenaikaisiksi. Viime viikkoina on jälleen huhuilltu tällaisista suunnitteluista, onpa Narvan kosken partaalla ryhdytty erinäisiin paaluutustöihinkin samalla kuin hallitus on myöntänyt tullivapaan maahantuomnin tähän tarkoitukseen tarvittaville paaluille y.m. tarveaineille. Asia on antanut aihetta sellaisille väitteille, että konsessionin jo itse asiassa olisikin myönnetty, vaikka sitä pidetään salassa, ja että tarkoitus olisi lähikuukausina rakentaa jo kauan suunnittelun alaisena ollut voima-asema. Tiedustellessani asiaa tšekäläiseltä kulkulaitosministeriöltä ilmoitettiin minulle, että huhut eivät pidä paikkaansa, että konsessionia ei ole myönnetty, vaan toimii eräs Virossa muodostettu, joskin ulkomaista (saksalaista) pääomaa käyttävä konsortio omalla vastuullaan. Nämäkin kysymykset tulevat Riigikogussa selvitettäväksi, sillä vain parlamentti voi Virossa myöntää konsessionia, ja ottaen huomioon luontaisten apulähteiden niukkuuden Virossa annetaan ~~myös~~ myös kaikissa puolueissa suuri merkitys juuri Narvan konsessionikysymykselle. Senteidän ei ole mahdotonta, että tänäkin kysymys tulee laajentamaan sitä juopaa, joka eräissä muissa nykyhetken tärkeissä kysymyksissä jo on syntyvässä koalitsioonipuolueiden välille.

Tallinnassa, lokak. 7 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

V.a. Asiantuntija Suellmanin rap. U.
Palluina.

9/10 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, lokak. 9 p. 1930.

No 970.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
24/264/10.10.30		
13/10-30	10	Liit.
RYHMÄ	LUOKA	AKIA
5	C12	

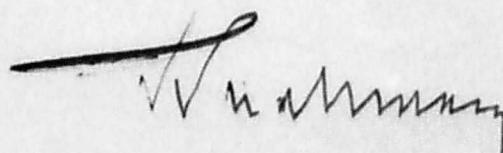
Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri raporttini no. 18, joka käsittelee

Riigivanem Strandmanin selityksiä

Riigikogussa, (siv.1-4).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

V.a.Asiainhoitaja Snellmanin

raportti no. 18 - 1930.

ULKOAS ALEMINISTERIÖ		
24/264/ae B. 10 30		
13/10.30		LII
F. HALLA	CLASSIC	ACIA
5	C12	

Riigivanem Strandmanin
selitykset Riigikogussa.

Raportissani no. 17 mainitsin siitä jännittyneestä mielialasta, mikä oli havaittavissa Viron poliittisessa ilmapiirissä ennen Riigikogun kokoontumista. Kansanedustajien kolmikuukautisena loma-aikana oli taivaanrannalle ilmaantunut joukko polttavia kysymyksiä, jotka näyttivät uhkaavan pahasti särkeä itse koalitsionipuolueidenkin välejä. Sentähden odotettiin melkoisella jännityksellä riigivanem Strandmanin esiintymistä Riigikogussa, mikä tapahtui viime maanantaina tämän kuun 6 p:nä. Hra Strandmanin lähes kaksi tuntia kestäneen puheen pääkohdat sisältyvät ohelliseen Revaler Zeitungin selostukseen.

Aluksi kosketteli hra Strandman puheessaan n.s. Karksin lapualaisliikettä, joka kesällä oli antanut paljon puheensihetta (vrt. raporttiani no. 15 lokak. 1 p:ltä). Hän huomautti m.m. että hän tasavallan hallituksen johtajana kaikista itkuvirsistä välittömästi katsoo päätehtäväkseen tasavallan lainmukaisen järjestyksen suojelemisen, yhdenentekevää miltä puolelta sen kimppuun hyökätään. Virossa voimassaoleva suojeluslaki ei ole tarkoitettu ainoastaan taisteluksi kommunismia vastaan, joka välittömästi uhkaa valtion olemassaoloa, vaan tarpeen vaatiessa myöskin niitä vastaan, jotka kevytmielisyydestä astuvat laittomuuden tielle, siten saattaen valtion ja kansan riippumattomuuden vaaroille alttiiksi. Tämä valtionpäämiehen selitys johtui ilmeisesti siitä, että oikeus- ja sisäministeri, käyttäen hyväkseen suojeluslain hänelle myöntämiä valtuuksia, oli gangaisut eräitä Karksin liikkeen johtajia, mistä toimenpiteestä hallitusta ja henkilökohtaisesti Strandmaniakin oli moitittu. Viron lapualaisliikkeestä puhuen totesi hra Strandman edelleen, että nykyisellään voi-

tanee tuota liikettä pitää likvidoituna ainakin mikäli se on lainvastaisesti esiintynyt. Jos sitä vastoin tahdotaan laillisin keinoin jatkaa tuota liikettä ei valtiomahdinkaan puolelta tulla asettamaan sille mitään esiteitä.

Tämän jälkeen siirtyi puhuja käsittelemään kysymystä perustuslakimuutoksista. Kahden puolueen, peltomiesten ja kansanpuolueen, tässä asiassa jättämien ehdotusten käsittelyssä oli hallitusta syytetty välinpitämättömyydestä ja asian viivyttelemisestä. Hra Strandman tahtoi torjua nuo syytökset, samalla kuitenkin huomauttaen, ettei hän ainakaan henkilökohtaisesti uskonut presidentti-instituutin voivan pelastaa maata, ottaen huomioon muiden maiden kokemuksen. Tuolla järjestelmällä varustetut maat eivät esim. parlamentarismin nykyiseen kriisiin nähden olleet paremmassa asemassa kuin muut. Joka tapauksessa piti asia saatettaman perusteellisten valmistelujen alaiseksi. Mitä erityisesti perustuslakimuutoksien toimeenpanemiseksi noudatettavan menettelytavan muuttamiseen tulee oli sitä koskeva lakiehdotus jo laadittu oikeusministerin lainvalmisteluosastossa.

Ottaen huomioon nämä valtionpäämiehen selitykset sekä koalitsionipuolueiden keskuudessa ennestään vallitsevat erimielisyydet perustuslakimuutoskysymyksissä näyttää todennäköiseltä, että noiden kysymysten esilleottaminen Riigikogussakin tulee lykkäytymään myöhäissykeyn. Ja mitä muutoksien edellyttämiin kansanäänestyksiin tulee voitaneen nyttemmin pitää vamma, ettei niitä voida ajatella toimeenpantaviksi ennenkuin aikaisintaan ensi kevään kuluessa, edellyttäen, että nykyinen hallitus pysyy vallassa. Siten on peltomiespuolueen äänenkannattajan "Kajan" näinä päivinä lausuna olettamus, ettei perustuslakimuutoskysymysten esilleottamista voida enään millään perusteella lykätä, nähtävästi osoittautuva ennenaikaiseksi.

Pääosan puheestaan omisti riigivanem Strandman taloudellisille kysymyksille. Taloudellisessa suhteessa muistuttaa Viro nykyhetkellä monessa suhteessa Suomea - esim. maatalouden ja puutavaraviennin alalla on havaittavissa sama depressioni - kuitenkin sillä eroituksella, että Virossa ovat taloudelliset apulähteet ja kansallisvarallisuus suhteellisesti niin paljon pienemmät kuin Suomessa, joten nykyinen taloudellinen kriisikin kohtaa yksityistä kansalaista Virossa paljon raskaammin kuin Suomessa. Tältä kannalta katsoen on ymmärrettävää, että

kaikkien piirien, koko kansakunnan huomio oli suuntautunut riigivaneman esiintymiseen eduskunnassa. Odotettiin jotain tilannetta selventävää, jotain kiinteitä suunnitteleja raskaasta taloudellisesta tilanteesta pääsemiseksi. Ne puheet, joita Riigikogussa viime päivinä on pidetty riigivaneman esiintymisen johdosta kuten myös sanomalehtien lausunnot siitä osoittavat, että se ei vastannut siihen kohdistettuja toiveita. Mutta hra Strandman oli jo puheessaan itsekin avomielisesti myöntänyt, ettei hallitus taloudellisen tilan parantamiseksi ollut saanut paljoakaan aikaan. "Arvosteleminen on kuitenkin helpompaa kuin toimiminen," huomautti hän. Tässä yhteydessä en lähemmin puutu niihin moniin taloudellisiin kysymyksiin, joita hra Strandman puheessaan kosketteli, kysymyksiä, joihin lähetystö saanee tilaisuutta lähiaikoina palata taloudellisissa tiedoituksissaan. Erikoista kiintoisuutta tarjoavat ne puheen kohdat, joissa käsitellään viljamonopolikysymystä ja Narvan kosken käyttämistä.

Viljamonopolikysymyksen yhteydessä on väittely lähinnä koskenut sitä, eikö sittenkin olisi ollut edullisempaa käyttää viljatulleja kotimaisen viljatuotannon suojelemiseksi. Sitäpaitsihan viljamonopoli on jo johtanut leivän hintojen kohoamiseen, mikä on herättänyt yleistä huomiota maassa. Puolustaessaan hallituksen kantaa tässä asiassa huomautti hra Strandman, että kotimaisen viljan osto olisi tapahtunut paljon hitaammin tuontitullien ollessa voimassa kuin mitä nyt on voinut tapahtua. Sitäpaitsi ei kukaan olisi huolinut ostaa kotimaista viljaa, ei ainakaan hallituksen suunnittelemassa mittakaavassa, koska ulkomailta ostaminen on paljon mukavampaa. Ja jos kauppiaat olisivatkin tahtoneet ostaa kotimaan tuotantoa eivät he missään tapauksessa olisi suostuneet maksamaan täysiä hintoja, mihin he nyt valtion viljamonopolin perusteella ovat pakotettuja. Leivän hinnat tosin ovat kohonneet, mutta ei kuitenkaan samassa määrässä kuin jos viljatulleja olisi otettu käytäntöön.

Narvan kosken suhteen peruutti hra Strandman hallitusta kohtaan kohdistetut väitteet, että hallitus olisi muka omalla vastuullaan myynyt konsessionioikeuden koskeen. Mikäli olen riigikogupiireistä kuullut, eivät nuo väitteet sellaisenaan pidäkään paikkaansa, mutta hallitus on kuitenkin, kuten hra Strandmankin myöntää, sallinut tullivapaan tuonnin

Narvan kosken osittaista käyttämistä varten tarvittaville rakennusaineille, mikä seikka onkin nuo epäilykset kosken myynnistä symmyttänyt. Edelleen olen kuullut että kosken "luvattoman" käyttämisen takana on saksalainen Siemens Schuckert, joka myöskin vastaa yrityksen finansioimisesta. Käytännössä asia kuitenkin on järjestetty niin, että yrityksen johdossa on tšekäläinen pankki Sheel & Ki., joka on saanut aikaan eräänlaisen johtokunnankin virolaisine jäsenineen. Että yritys ei kuitenkaan ole virolainen sitä todistaa m.m. eräs Jaan Tõnissonin näinä päivinä "Postimehessä" julkaisema kirjoitus, jossa ankarasti moititaan sitä, että annetaan saksalaisen pääoman päästä käsiksi ei vaan taloudellisesti vaan myöskin poliittisesti niin tärkeästä yrityksestä kuin mitä lähellä Venäjän rajaa sijaitsevan Narvan kosken käyttäminen on. Tuon Saksalle vähemmän mairittelevan lausunnon johdosta kävi Saksan tšk. lähettiläs, mikäli olen kuullut, pari päivää sitten Viron ulkoasiainministerin puheilla jättäen hänelle samalla asiaa koskevan protestinootin. Tõnissonin yleiseen merkitykseen nähden katsottiin sellainen demarche Saksan puolelta ilmeisesti täysin aiheelliseksi. Samana päivänä kävi Saksan lähettiläs Riigikogussa Tõnissonin puheilla koettaen, mikäli väitetään, taivuttaa Tõnissonia nopeampaan suhtautumiseen saksalaiseen yritykseen nähden. Kysymyshän onkin vielä aivan alkuasteellaan, koska konsessioniaakaan ei ole myönnetty. Kaikesta päättäen tullaan Saksan tšk. edustajan välitystä käyttämään hyväksi asian perilleviemiseksi.

Vaikka hra Strnadmanin selityksiä Riigikogussa ei yleensä ole pidetty tyydyttävinä (esim. Riigikogun varaesimies sosialisti Martna huomautti eilisessä istunnossa, että hän ei tahdo moittia hra Strandmania niin paljon siitä, ^{mitä hän on sanonut kuin siitä/} ~~mitä hän on jättänyt sanomatta~~) on Viron valtion päämies esiintymisellään saavuttanut ainakin yhden päämäärän: hän on saanut tällä kertaa hallituskriisiuhkan torjutuksi. Hän on tarjoutunut avoimesti keskustelemaan kaikista asioista Riigikogun kanssa, ja tuo tarjous on otettu vastaan: keskustelua on jo jatkunut pari päivää ja tulee edelleenkin jatkumaan. Näinollen voidaan pitää todennäköisenä, että nykyinen hallitus jää valtaan ainakin täksi syksyksi. Onpa ^{lausuttu/} ~~arveltu~~ arveluja, että Strandman, jos hän suoriutuu tämän syksyn väittelyistä, voi pitkittää hallituskauttaan kokonaisen vuoden. Se olisi Viron valtiollisessa elämässä ainutlaatuinen saavutus.

Tallinnassa, lokak. 9 p:nä 1930.

J. Strandman

Der Staatsälteste D. Strandmann zu wirtschaftlichen Lage

IV. Staatsversammlung. — 5. Session. — 1. Sitzung am 6.

Der im vorigen Jahr unternommene Versuch, die erste Sitzung der Session durch eine feierliche oder halbfeierliche Rede des Staatsältesten auszufüllen, der keine Debatten folgen sollten, ist wenig glücklich ausgefallen und ich möchte ihn darum nicht wiederholen, sondern werde diesmal einige politische und wirtschaftliche Fragen näher berühren, die während der Parlamentsferien akut geworden sind.

Um mit den politischen Fragen zu beginnen, wäre zunächst die sogen.

„*Karkus*“ oder „*Lappo*“-Bewegung zu berühren, die im Verlauf ihrer Entwicklung schließlich zu den bekannten Versammlungen in Jellin und in Reval führte, wobei Daten vorlagen, die einen hinreichenden Anlaß gaben, die an der Bewegung beteiligten Personen zur Ordnung zu rufen. Ich will hier nicht die Berechtigung dieser Maßnahmen verteidigen; diese Frage hat dem Gericht vorgelegen, welches das Vorgehen des Chefs des Innenschutzes als berechtigt anerkannt hat.

Ich benutze aber die Gelegenheit, um festzustellen, daß ich als Haupt der Regierung es für meine Hauptpflicht halte, im Freistaat Estland die gesetzliche Ordnung zu verteidigen, von wo her sie auch angegriffen werden möge. Das Gesetz über den Schutzzustand ist nicht nur zum Kampf gegen den Kommunismus erlassen, der das Dasein des Staats unmittelbar bedroht, sondern nötigenfalls auch gegen diejenigen, die leichtsinnigerweise den Weg der Ungeheuerlichkeit beschreiten, und dadurch ebenso die Unabhängigkeit des Staates und Volks ernstlich in Gefahr bringen können. — Gegenwärtig kann man die *Karkus*-Bewegung, soweit sie gesetzwidrig vorging, als liquidiert ansehen. Will sie öffentlich in gesetzlicher Ordnung ihre Ziele verfolgen, so wird die Staatsgewalt ihr keine Hindernisse in den Weg legen.

Was die

Verfassungsfrage

neuen Bahnen mehr kosten als veranschlagt, der Zinsendienst für die auswärtigen Anleihen steigt, und es ist nicht leicht, für all das die nötigen Summen zu finden. Ich zweifle jedoch nicht, daß es möglich sein wird, das Gleichgewicht herzustellen, wenn auch unvermeidlich manche schmerzhaftes Stürzungen vorgenommen werden müssen. Die

notwendigen Stürzungen

werden sicher scharf kritisiert werden.

Die Zeit, wo die Regierung das neue Budget aufstellt, ist für die Staatsversammlung die allerernsteste. Wenn das Parlament Änderungen in der Regierung vornehmen will — und diese Regierung ist ja bereits länger im Amt als die meisten früheren — so möge man sie — ich sage das offen — jetzt vornehmen, damit die neue Regierung sich nicht durch ein von ihrer Vorgängerin angenommenes Budget an Sünden und Tüßeln gefesselt sieht.

Der Redner verliest hierauf Auszüge aus dem Bericht des Regierungskommissars bei der Eesti Bank, der die

Lage unseres Geldmarkts

im allgemeinen optimistisch einschätzt, wenn sich auch eine gewisse angespannte Lage nicht bestreiten läßt. Der Prozentfuß der

Deckungsreserven

des Notenumlaufs in der Eesti Bank hat im Berichtshalbjahr weniger stark abgenommen, als während derselben Zeit des Vorjahres; um so verwunderlicher ist der gerade jetzt in einem Teil der Presse geschlagene Lärm und die Befürchtungen für die Stabilität der Krone, die wohl nur aus der Panikstimmung der allgemeinen Wirtschaftsdpression heraus zu begreifen sind, zu deren Verubigung die Presse leider nichts getan hat. Gerüchte dieser Art drangen sogar bis ins Ausland, wo sie aber erfolgreich mit Unterstützung des Verwalters der Bank Sir W. Williamson unterdrückt werden konnten. Die legale Deckung beträgt eben 50,8%, die faktische ist gegen das Vorjahr um 2,6% gestiegen und beträgt eben 61%. Das Finanzkomitee des Völkerbundes ist zum Schluß gelangt, daß die Eesti Bank normal gearbeitet hat und in keiner Weise bedroht ist.

Schwerer ist die

allgemeine Wirtschaftslage

Was die

Verfassungsfrage

betrifft, so habe ich mich nicht für berechtigt gehalten, zu den beiden mir von den Landwirten und der Volkspartei überreichten Verfassungsänderungsentwürfen meinerseits Stellung zu nehmen, sondern habe auf Wunsch der Initiatoren Beratungen in dieser Sache einberufen und die mir gegenüber von diesen Beratungen geäußerten Wünsche erfüllt. Wenn man mir den mißverständlichen Vorwurf gemacht hat, ich sei in dieser Sache lau, so muß ich diesen Vorwurf zurückweisen. Unsere Verfassung ist mangelhaft. Ob uns aber das Präsidentschaftsinstitut retten kann, ist nach den Erfahrungen anderer Länder zweifelhaft. Die Frage der Verfassungsreform ist von weittragender Bedeutung und ihre Ermägung dürfte Zeit nehmen, bevor wir zu Entscheidungen gelangen, mit denen wir gemeinsam vor's Volk treten können. Bekanntlich krankt das parlamentarische System heute überall. Man kann aber nicht sagen, daß es in Ländern mit einer Präsidentschaftsverfassung viel anders steht. Wenn die Verfassung Mängel hat, so ist es natürlich, daß man sie ändert, und daran ist nichts Udemokratisches. Die Sache muß aber wohl erwogen und sorgsam vorbereitet werden. — Der gewünschte Entwurf über die Veränderung des Verfahrens bei der Verfassungsänderung ist von der Modifikationsabteilung des Justizministeriums ausgearbeitet worden und kann den interessierten Kreisen demnächst zugänglich gemacht werden.

Bei der Außenpolitik und den weniger wichtigen politischen Fragen möchte ich nicht verweilen, sondern sofort zu den wirtschaftlichen Fragen übergehen.

Da ist zunächst die Frage des **Budgets.**

Die Realisierung des diesjährigen Budgets wird in der Tat durch den

Einnahmenschwund,

der eine Folge teils der allgemeinen Depression, teils einzelner schwer zu bekämpfender Erscheinungen — wie z. B. des Rückgangs des Spirituskonsums — bildet, erschwert. Die Staatskasse ist in eine ungünstige Lage geraten. Aber die Regierung hofft dennoch das diesjährige Budget ohne Anleihe realisieren zu können.

Weit ernstere Schwierigkeiten bietet im Augenblick die

Anstellung des neuen Budgets.

In den eingereichten Voranschlägen der einzelnen Ministerien sind die Spannungen zwischen Einnahmen und Ausgaben recht groß. Das ist zwar immer so gewesen und die Regierung hat stets energische Abstriche vornehmen müssen, um das Budgetgleichgewicht herzustellen. Diesmal scheint es jedoch besonders schwer, weil eine ganze Reihe durch Gesetze gebanzter Ausgaben hinzugekommen ist. Ferner wird der Bau der

Schwerer ist die

allgemeine Wirtschaftslage

bei uns zu bewerten. Wir sehen aber, daß heute in der ganzen Welt Depression herrscht, und nach dem Urteil Sachverständiger ist die Lage in Ostland vergleichsweise doch leichter, als in anderen Ländern, besonders den Großstaaten. Die Börsenkrise ist an Ostland, das fast keine Verühungsflächen mit der Weltbörse hat, vorübergegangen. Ueber die **industrielle Produktion** fehlt es eben noch an Daten. Die Zahl der in der Großindustrie Beschäftigten betrug jedoch Ende Mai 30.144 gegen 30.705 zu derselben Zeit des Vorjahres, die Zahl der Arbeitslosen 1515 gegen 2169, was nicht auf eine wesentliche Verschlechterung hindeutet. Der **Warentransport** auf den Bahnen ist von 1.238.000 t in den 5 ersten Monaten des Vorjahres auf 1.137.000 t in der gleichen Zeit dieses Jahres zurückgegangen, doch wird hier mit einer in nächster Zeit zu erwartenden Belebung gerechnet. Schlimmer steht es mit der **Ausfuhr**, die zwar nicht an Quantität, wohl aber den erzielten Preisen nach zurückgegangen ist. — Die

Gründe

unserer einheimischen Depression liegen in der allgemeinen Depression in der ganzen Welt, dem Sturz der Preise für Holz und landwirtschaftliche Produkte, dem Mangel an Absatzmärkten und dem Dumping des Auslandes.

Frägt man, was die Regierung dagegen getan hat, so ist es gewiß nicht allzuviel; aber kritischer ist stets leichter, als zu handeln. Die Regierung hat versucht,

Abwehrmaßnahmen gegen das Dumping

zu treffen, so u. a. durch die Erhöhung der **Textil- und Lederzölle**, die in Wirklichkeit einem Einfuhrverbot gleichkam. Da die Staatsversammlung im Lauf eines ganzen Jahres nicht dazu gekommen ist, diese Zölle, die für ein Jahr eingeführt worden waren, anzunehmen oder abzulehnen, hat die Regierung ihre Geltungsdauer nun um 3 Monate verlängert, damit die Staatsversammlung ihre Entscheidung treffen kann.

Was die für den Export arbeitende **Großindustrie**

betrifft, so leidet sie unter dem Kreditmangel nicht in dem Maße, daß es ihre Arbeit lähmen könnte; sie ist dem Auslande gegenüber durchaus konkurrenzfähig; die Schwierigkeiten liegen hier in der Enge der Absatzmärkte, die die Produktion nicht mehr aufnehmen vermögen. Schwer ist in der Tat die Lage der

kleineren Industrie,

die meist ohne Eigenkapital arbeitet und auf dem Kredit hearrundet ist; die Schwere der Kreditverhältnisse und die Höhe des Zinsfußes bringt daher natürlich diese Betriebe in eine schwere Lage und führt zu Bankrotten. Es fragt sich nun, wieweit hier eine Abhilfe seitens der Regierung möglich ist. Gesunde und für die Volkswirtschaft notwendige Unternehmen müssen natürlich geschützt werden, aber im ganzen ist eine Rettung dieser auf den Sand gebauten Betriebe schwer und eine Investierung weiterer staatlicher Mit-

ur politischen und ge.

6. Oktober.

tel, so leid einem die Menschen tun können, unangebracht.

Was die Heranziehung von

ausländischem Kapital

betrifft, so sind der Investierung ausländischen Kapitals in unsere einheimischen Unternehmungen keine Hindernisse in den Weg gelegt worden. In eine Heranziehung auf dem Wege einer

auswärtigen Anleihe

habe ich aber keinen rechten Glauben.

Außer den Anleihen, die wir zufällig in Gestalt von Kriegsausstattungsgegenständen u. dergl. erhalten haben, ist es uns nur ein einzigesmal gelungen, auf Empfehlung und unter Kontrolle des Völkerbundes eine Anleihe zu erhalten. Andere Anleihen sind nicht zustande gekommen, obgleich Agenten genug mit Angeboten sich eingestellt haben. Unter ihnen hat sich jedoch kein einziger solider Mann befunden. Ich werde jedenfalls, solange ich an der Spitze der Regierung stehe, den Abschluß einer Anleihe zu den Bedingungen, die uns bisher geboten wird sind, nicht anraten, weil diese Bedingungen viel zu ungünstig sind.

Zweimal ist es uns gelungen, größere Summen auswärtigen Geldes ins Land zu bekommen: die

15 Millionen Markruble aus Rußland und die Völkerbundanleihe.

Die Wirkung des Goldfonds war eine Belebung unseres Wirtschaftslebens, die Gründung von allenhand Unternehmungen und schließlich — eine Valuta- und Wirtschaftskontrosche, die nur mit recht großen Schwierigkeiten überwunden werden konnte. Danach lebten wir 3—4 Jahre ohne ausländisches Geld, von dem bis dahin, was wir selber hatten; und man kann nicht sagen, daß die Lage unserer Wirtschaft schwerer gewesen wäre, als jetzt. Dann erhielten wir die Völkerbundanleihe, deren Größe ungefähr dem Goldfonds entsprach. Sofort stiegen die Darlehen wieder; und etwa ein Jahr später, nachdem die Bankreserven durch die Darlehenserteilung nach einem von der Regierung gereinigten Schema erschöpft waren, setzten die Schwierigkeiten wieder ein. Freilich hat auch die Mißernte dazu mitgewirkt. Ob durch diese Anleihe wirklich eine wesentliche Förderung unserer Wirtschaft erzielt worden ist; ist schwer festzustellen und erscheint fraglich. Ich kann offen sagen, daß ich angesichts unserer wirtschaftlichen Jugend, unserer erst im Werden begriffenen Industrie, unserer noch im Vergleich zu anderen Ländern unentwickelten Technik staatliche Anleihen zur Unterstützung unserer Industrie nicht für zweckmäßig halte.

Es ist für einen Neblatiff erklärt worden, daß wir unsere

landwirtschaftliche Industrie

—speziell die Rollvereinigungen und Export-

seiner Industrie nicht für zweckmäßig hält.

Es ist für einen Beschlus erklärt worden, daß wir unsere

landwirtschaftliche Industrie

—speziell die Molkereigenossenschaften und Export-
schlachthäuser — durch Darlehen unterstützt.

In Anlaß der der Regierung von verschiedenen politi-
scher und wirtschaftlichen Organisationen zugegangenen
Denkschriften hat der Landwirtschaftsminister folgendes fest-
gestellt. Die Produktionskosten der Meeresen betragen in
Prozenten des Umsatzes: in 15 Genossenschaften 8—10 Pro-
zent, in 39 Gen. — 10—12 Prozent; in 62 Gen. — 12—
14 Prozent; in 75 Gen. — 14—16 Prozent; in 58 Gen. —
16—18 Prozent; in 31 Gen. — 18—20 Prozent und in
37 Gen. — 20—30 Prozent.

Diese hohe Belastung der Produktion ist natürlich
unnormale.

Was die Frage der

landwirtschaftlichen Darlehen

betrifft, so ist es klar, daß auf der Landwirtschaft allzu teure
Darlehen lasten u. sie infolgedessen nicht billig zu produzie-
ren vermag. Die hierher gehörigen Fragen sind noch nicht
klar und verlangen viel Zeit und Arbeit. Alle landwirt-
schaftlichen Darlehen kann die Staatskasse nicht überneh-
men, dazu wären die Mittel nicht aus.

Die

Durchführung des Getreidegesetzes

ist in letzter Zeit sehr umstritten worden.
Ich möchte aber doch auf einzelne der gemach-
ten Vorkürse kurz antworten. Einer von ihnen
lautet: es werde bei den Landwirten zu wenig
gekauft — vorläufig nur 40 Pud von jedem; mit dem
übrigen müsse er warten. Auf diese Weise aber könnten
die Landwirte nicht befriedigt werden. Die Regierung
hatte anfangs den Plan, von einem jeden Landwirt ein
Drittel des angebotenen Quantums abzunehmen, was
auch rund 13.000 Tonnen ausgemacht hätte. Da aber
die Anzahl der Meistragefinde unter 30 Sektar unter den
Angebotenen bei weitem überstieg, und die Regierung der
Meinung war, daß man zunächst diesen helfen müßte,
beschloß sie, von allen Landwirten nicht einen Bruchteil
ihres Angebotes, sondern ein festes Quantum, nämlich
je 40 Pud abzunehmen. Wir hätten dieses Quantum
gerne vergrößert, aber aus Mangel an Krediten war das
nicht möglich.

Von manchen wird behauptet,

Börsen

wären dem Landwirt günstiger gewesen. Ich möchte aber
wissen, wo in Estland die Geldleute sind, die das ganze
Quantum abkaufen können und was für ein Interesse sie
damit hätten. Beim gegenwärtigen Preise hätten unsere
Kaufleute überhaupt kein Getreide im Inland gekauft, da es
ihnen viel bequemer ist, im Auslande zu kaufen; wenn sie
aber im Inlande gekauft hätten, so wären sie nicht geneigt
gewesen, den vollen Preis zu zahlen, was sie jetzt zu tun ge-
wöhnen sind. Im Fall der Einführung von Börsen wäre
der Verkauf viel langsamer vor sich gegangen, und man
hätte lange warten müssen, bis der Meiste davon wäre &

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Ministeri Kuorimaan raportti no 73.

Tallina.

20/10 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESICKNING

Talinnassa, lokak.20 p. 1930.

No 1030.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMIN.		
25/26/ae		30
22/10-30	10	L
5	012.	AC.

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 73, joka käsittelee

Kauppasopimusneuvotteluja ja mielialaa Virossa,

(siv. 1-4)

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni veukuutus.

Aarne Hiltunen

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
No 25/264/20.10.30		
22/10-30	LII	
RYHMÄ	C ASTO	ACIA
5	C12	

Ministeri Wuorimaan

raportti no. 73 - 1930.

Kauppasopimusneuvottelut
ja mieliala Virossa.

Olen jo useamman kerran sekä raporteissa, kirjeissä että suullisissa keskusteluissa kiinnittänyt hallituksen huomiota siihen, että Virossa kauppasopimusneuvottelujen kehitystä seurataan suurella tarkkuudella ja että niiden venyminen saattaa aiheuttaa hyvin vähän toivottavia tuloksia maittemme välisten suhteiden kannalta. Viime keväänä allekirjoitettu maatalousosaa koskeva sopimus, joka jo synnytti katkeruutta virolaisissa piireissä sen aiheuttamien suurten rajoitusten tähden, sisältää loppupöytäkirjan, jossa viitaten lisäsopimuksen 6 artiklaan molemmat sopimuspuolet "sitoutuvat jatkamaan Helsingissä lokakuun 21 p:nä 1921 allekirjoitetun kauppaja merenkulkusopimuksen tarkistusta ja sen kiireellisesti saattamaan loppuun."

Se seikka, etteivät neuvottelut ollenkaan etene, vaan venyvät kuukaudesta kuukauteen, synnyttää täällä yhä suurempaa tyytymättömyyttä ja aletaampa syyttää Suomen ulkopoliittikkaa, joka sivumennen sanoen ei täällä muutenkaan ole kovin korkeassa kurssissa, tahallisesta venyttelemistaktiikasta.

"Päevaleht'essä 5.10.1930 kirjoittaa nimim. L.K.(enn) riigikogun istuntokauden alkamista käsittelevässä kirjoituksessaan m.m.: "Millä tavoin vahvempi heikommalta kiskoo pois edun toisensa jälkeen, sen näemme kaikkein parhaiten taloudellisten suh-

teittemme kehittämisestä Suomen kanssa. Suomi vie meiltä edun toisensa jälkeen, edes ajattelematta antaa minkäänlaista kompensatiota, ja me olemme pakoitettut rauhallisesti kestämään tämän. Kaikki viimeaikaiset Suomen kanssa solmitut taloudelliset sopimukset ovat muodostuneet meille vahingoksi ja, mikäli olemme kuulleet, ei Suomelle vielä tämäkään kuulu riittävän, vaan vaa- ditaan siellä uusia etuja kotimaisille tuotteille meidän mark- kinoillamme. - Kukaan ei saa salata, että meillä viime aikoina on tehty suuria ponnistuksia taloudellisen tilanteen parantami- seksi. Naapurien, toisten valtioiden suhteen on tämä meille lop- punut fiaskolla. Usein suorastaan herkän sydämen ja liiallisen myöntyväisyyden tähden, niinkuin esim. Suomen kanssa....."

Niinkuin näkyy, hyökkäys, ja varsin terävä, kahteen suun- taan: alku Suomea vastaan, loppu ulkoministeri Lattikin heikkout- ta vastaan. En voi kieltää, että pidän tätä hyökkäystä taval- lista vakavampana siitä syystä, että Päevaleht on ministeri Lat- tikia lähinnä oleva sanomalehti, ja vaikka se jo ennenkin on arvostellut kauppasopimusneuvotteluja, lienee tässä kuitenkin jyr- kin arviointi, lisättynä terävillä moitteilla hra Lattikia vas- taan.

Perjantaina t.k. 17 p:nä kutsui ministeri Lattik minut luokseen ja ilmoitti saapuessani haluavansa keskustella kauppa- sopimusneuvotteluista. Sisältö hänen lausunnostaan oli seuraava:

Kauppasopimusneuvottelujen pitkittynyt alkua Viron ta- loudellisissa ja poliittisissa piireissä synnyttää yhä enemmän hermostusta ja tyytymättömyyttä. Erikoisesti on tätä tyytymättö- myyttä ilmennyt peltomiespuolueen keskuudessa, jossa ulkoministeriä pyritään syyttämään leväperäisyydestä. Odotin jo ankaraa hyökkäystä riigikogussa riigivaneman deklarationista keskusteltaessa, mutta muo- dostui keskustelu siitä riigivaneman ja riigikogun välillä niin teräväksi, että todennäköisesti tästä syystä pelastuin hyökkäyksiltä niiden keskittyessä riigivanemaan. Kun jo minuakin lähellä oleva lehti, Päevaleht varsin ankarassa sävyssä on hyökännyt neuvottelu- jen viivästymisen kimppuun, hyökäten minuakin vastaan, on helposti

pelättävissä, että peltomiestenkin lehti ja edustajat ryhtyvät hyökkäämään. Kun neuvottelut näin viivästyvät käy vaikeaksi käsittää, että sitä yksinomaan asialliset seikat vaativat, vaan että saattaa olla kysymyksessä Suomen puolelta tapahtuva tahallinen viivyttelyminen. Kun pitkällinen lykkäytyminen näin ollen saattaa johtaa vahingollisiin vaikutuksiin maittemme välisissä poliittisissa suhteissa, joiden hyvinä pysymistä me molemmat pidämme tärkeimpänä silmämääränä, olisi suotavaa, että tämä kysymys saataisiin mahdollisimman nopeasti selvitetyksi ja pois päiväjärjestyksestä.

Huomautin tähän ministeri Lattikin lausuntoon, että minunkin käsitykseni mukaan olisi koetettava välttää kaikkea mikä vaikuttaisi haitallisesti hyvien ja luottamuksellisten suhteiden säilymiseen maittemme välillä. Vaikeutena nykyisissä neuvotteluissa on ollut se, että Virossa valmistetaan uutta tullitariffia, jonka lähiaikoina pitäisi tulla voimaan, ja tämän johdosta neuvottelut ovat varsin vaikeita vanhan tariffin pohjalla.

Tähän huomautti ministeri Lattik, että uuden tariffin voimaantulon aika ei suinkaan vielä ole varma, vaan voi viedä pitemmänkin aikaa, ja pyysi uudelleen minua painostamaan Suomen hallitukselle neuvottelujen pikaisen loppuunsaattamisen tärkeyttä.

Symptomaattisena ilmiönä mielialoista täällä lienee syytä mainita eräs tapaus, jonka yksi tšekäläinen suomalainen agentti on kertonut lähetystösihteerille Snellmanille. Mainittu agentti oli käynyt vanhan ostajansa luona tarjoamassa jotain tavaroita, jolloin ostaja oli lausunut, että Virossa pyritään tulemaan toimeen omilla tuotteilla ja että varsinkin senjälkeen kun Suomi on tehnyt suuria vaikeuksia virolaiselle viemille Suomeen ei ole olemassa erikoista syytäkään suosia suomalaisten tuotteiden ostoa Viroom, ja että jos hän nyt vielä tilauksen tekee, jäänee se viimeiseksi.

Mikäli olen saanut kuulla on uutta tullitariffia valmistava komitea jo suorittanut uuden tariffin toisen lukemisen. Lähetystösihteerille Snellman on jo saamiensa tietojen perusteella ilmoittanut Ministeriölle meitä kiinnostavien kohtien tullimäärät

mainitussa tariffissa. Kuitenkaan ei ole ollenkaan varmaa, että tariffi riigikogussa tulee siinä muodossa hyväksytyksi kuin komitea ehdottaa, samoin kuin ei myöskään ole varmuutta siitä, milloin uusi tariffi voi tulla voimaan. Asemahan on näin ollen jossain määrin epämääräinen, mutta onko se todellakin niin mahdoton, ettei neuvotteluja voida viedä tulokseen, on toinen kysymys. Suomen ja Viron välinen kauppavaihto on sittenkin suhteellisesti näin vähäistä kun sitä vertaa kummankin maan kauppavaihtoon toisten maiden kanssa. Ne näkökohdat, joita tässä raportissani olen esittänyt, ovat käsittäkseni siksi tärkeitä ja huomioon otettavia, että olisi syytä mahdollisimman nopeasti saada kauppaneuvottelut päätökseen ja pois päiväjärjestyksestä.

Tallinnassa, 20 p:nä lokakuuta 1930.

Raimond Koorma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Ministeri Kuorimaan rap. no 74.
Tallinna.

14/11 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, marrask. 14 p. 1930.

No. 7094

Herra Ministeri,

27/265		1930
18/11/30		
RYHMÄ		ALIA
5	C12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 74, joka käsittelee
Kauppasopimusta (siv. 1-3).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten
kunnioitukseni vakuutus.

Arne Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

Isäntä: Sillebius, esim. & kpl.
kl

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
N:o	28/265	ac. W 20
13/4 - 30. 3		LII
RYHMÄ		ALIA
5	C12	

Ministeri Wuorimaan raportti

No. 74 - 1930.

Kauppasopimus.

Puhelinsanomissa 135 ja 136 olen jo lyhyesti ilmoittanut eräitä virolaisten toivomuksia niiden tariffiluetteloiden suhteen, jotka Helsingissä käydessäni johtaja Viljasen kanssa laadin. Esitin mainitut luettelot mainitsematta ehdotettuja alennuksia virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajalle, herra Hurtille, joka herra Mickwitzin seuraamana kävi luonani. Uudistan mainitut virolaisten toivomukset täydellisempinä.

Luettelosta I poistetaan 43 k 2 muistutus. Samassa luettelossa 71 k 7 koskee ainoastaan akselinvoitelu-öljyä. Nimike 75 k 1 ja 2 tavalliset fajanssituotteet sekä yksiväriset että värilliset, mutta ei-koruesineitä, samoin kuin nimike 76 k 1 ja 2, joka sisältää vastaavanlaatuiset posliinituotteet, sekä nimike 77 k 3, joka sisältää ainoastaan kristallit, suostutaan antamaan 25 % alennuksella sitä vastaan, että Suomen puolelta annetaan nimikkeestä 795 paksumpi akkuna- ja peililasi tullivapaana kontingenttina. Tällöin huomautettiin, että Viro fajanssin suhteen voi antaa suuremman alennuksen. Talouslasi on kokonaan poistettu. Nimikkeestä 66 k 4 suostuvat virolaiset antamaan kovasinkivet ainoastaan vastavuoroisuuden perusteella jos heille myönnetään Suomen nimikkeistä 766/767 kovasinkivet. Saippuan haluavat virolaiset kokonaan poistettavaksi. Virolainen nimike 137 k 3, painomuste, koskee ainoastaan mustaa painomustetta, jossa Viron tulli on 10 senttiä. Virolaisen nimikkeen 154 k 1, emäjoidut taloussineet, tahtovat virolaiset vaihtaa nimikkeeseen 149, joka sisältää maitoastiat ja taloussineet alumiinista. Tätä vastaan

saivat virolaiset Suomessa: emaljoidut astiat kuten kylpyammeet, pesuastiat, keittiösäiliöt. Nimikkeestä 158 k l (Viron tariffi) antavat virolaiset erikoisalennukseen ainoastaan saksalle, kun sen sijaan veitsille ja haarukoille korkeintaan voidaan myöntää sama alennus, mikä annettu Saksalle, koska se jo on hyvin alhainen, nimittäin 36 senttiä. Puukoille eivät virolaiset psykologisista syistä halua myöntää mitään alennuksia. Kun virolaisille on ehdotettu myönnettäväksi Suomen tariffin nimike 646, pöytäveitset, kahvelit ja lusikat alpakasta, haluavat virolaiset varmuutta siitä, että alpakka-vartiset pöytäveitset tullataan tämän nimikkeen mukaan, tai ellei niin ole, heille myönnetään tällaisten veitsien suhteen vastaava alennus nimikkeestä 590. Nimike 629 suomalaisessa tariffissa poistetaan ehdotuksesta, koska se on erehdyksestä tullut sinne ja virolaiset tarkoittaneet nämä tuotteet kuten ylempänämainittu, Suomelle myönnettäväksi eduksi. Tullivapaisiin palavakivituotteisiin haluavat virolaiset vielä lisäksi nimikkeen 751, raa'n palavankiven. Sementissä ja tiileissä tuntuvat virolaiset olevan valmiit hyväksymään kontingentit, ilmeisesti nykyisillä alennuksilla.

Mitä tekstiileihin tulee, näyttävät virolaiset tuntuvasti supistaneen vaatimuksiaan. Nimikkeestä 229 ja 230, köydet, haluavat virolaiset 100 tonnin kontingentin 50 % alennuksella. Kangastuotteille toivovat virolaiset prosenttialennuksia seuraaviin nimikkeisiin nähden: 321, vedenpitävät kankaat, erikoisesti purjekankaat ja presenningit, jolloin nimike 304, valmiit tuotteet tullataan alennuksesta. Tätä nimikettä ei ole vanhassa sopimuksessa. Vanhasta sopimuksesta toivovat virolaiset säilytettäväksi seuraavat nimikkeet: 255, valkaisemattomat ja värjäämättömät, paino m²:ltä vähintään 500 gr. 256, ainoastaan siinä tapauksessa, että siihen nimikkeeseen sisältyy purjekangas. 276 b, paino m²:ltä yli 500 gr., muut. 251, säkki- ja käärekangas ja 252, muunlaiset, jolloin valmiit säkit, nimike 306, tullataan alennuksesta. Nimike 240 ja 245, valkaisemattomat ja värjäämättömät kankaat.

Kun tiedustelin herra Hurtilta, mitä mahdollisuuksia hänen käsityksensä mukaan tällä pohjalla oli olemassa neuvotte-
lujen loppuunviemiseksi, ei hän katsonut voivansa mitään lausua
ennenkuin ehdotetut alennusmäärät ovat tunnetut, samoinkuin tie-
to siitä saatu, missä määrin Suomi voi tyydyttää virolaisten
nyt esittämiä toivomuksia.

Herra Mickwitz piti velvollisuutenaan huomauttaa, että
perunatullikorotus Suomessa on luonut uuden vaikeuden neuvotte-
lusa ja että virolaiset tahtovat jo etukäteen valmistaa suomalai-
sia neuvottelijoita siihen, että perunatullikysymys jatkoneuvotte-
lujen aikana uudelleen otetaan esille samoinkuin mahdollisesti
myöskin lihakontingentin järjestäminen siten, ettei se ole sidottu
kuukausiin.

Ministeri Hellatin käynti täällä ei ilmeisesti ole
vaikuttanut muutosta käsityksissä, vaan pidetään edelleen neuvot-
telujen nopeaa loppuunvientiä välttämättömänä. Tästä syystä sovit-
tiin apulaisulkoministeri Schmidtin kanssa periaatteellisesti
siitä, että neuvotteluja jatketaan Helsingissä joulukuun ensi päi-
vinä.

Tiedustellessani Viron uuden tullitariffin kohtaloa
ilmoitti minulle herra Mickwitz, että hallitus n. 2 viikon ku-
luttua saanee sen valmiiksi ja tulee se silloin heti jätet-
täväksi riigikogulle.

Tallinnassa, marraskuun 14 p:nä 1930.

Raimo Korte

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan raporttiNo. 74 - 1930.Kauppasopimus.

Puhelinsanomissa 135 ja 136 olen jo lyhyesti ilmoittanut eräitä virolaisten toivomuksia niiden tariffiluetteloiden suhteen, jotka Helsingissä käydessäni johtaja Viljasen kanssa laadin. Esitin mainitut luettelot mainitsematta ehdotettuja alennuksia virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajalle, herra Hurtille, joka herra Mickwitzin seuraamana kävi luonani. Uudistan mainitut virolaisten toivomukset täydellisempinä.

Luettelosta I poistetaan 43 k 2 muistutus. Samassa luettelossa 71 k 7 koskee ainoastaan akselinvoitelu-öljyä. Nimike 75 k 1 ja 2 tavalliset fajanssituotteet sekä yksiväriset että värilliset, mutta ei-koruesineitä, samoin kuin nimike 76 k 1 ja 2, joka sisältää vastaavanlaatuiset posliinituotteet, sekä nimike 77 k 3, joka sisältää ainoastaan kristallit, suostutaan antamaan 25 % alennuksella sitä vastaan, että Suomen puolelta annetaan nimikkeestä 795 paksumpi akkuna- ja peililasi tullivapaana kontingenttina. Tällöin huomautettiin, että Viro fajanssin suhteen voi antaa suuremmankin alennuksen. Talouslasi on kokonaan poistettu. Nimikkeestä 66 k 4 suostuvat virolaiset antamaan kivasinkivet ainoastaan vastavuoroisuuden perusteella jos heille myönnetään Suomen nimikkeistä 766/767 kivasinkivet. Saippuan haluavat virolaiset kokonaan poistettavaksi. Virolainen nimike 137 k 3, painomuste, koskee ainoastaan mustaa painomustetta, jossa Viron tulli on 10 senttiä. Virolaisen nimikkeen 154 k 1, emaljoidut talousesineet, tahtovat virolaiset vaihtaa nimikkeeseen 149, joka sisältää maitoastiat ja talousesineet alumiinista. Tätä vastaan saisivat virolaiset Suomessa: emaljoidut astiat kuten kylpyammeet, pesuastiat, keittiösäiliöt. Nimikkeestä 158 k 1 (Viron tariffi) antavat virolaiset erikoisalennukset ainoastaan sakselle, kun sen-

sijaan veitsille ja haarukoille korkeintain voidaan myöntää sama alennus, mikä annettu Saksalle, koska se jo on hyvin alhainen, nimittäin 36 senttiä. Puukoille eivät virolaiset psykologisista syistä halua myöntää mitään alennuksia. Kun virolaisille on ehdotettu myönnettäväksi Suomen tariffin nimike 646, pöytäveitset, kahvelit ja lusikat alpakasta, haluavat virolaiset varmuutta siitä, että alpakka-vartiset pöytäveitset tullataan tämän nimikkeen mukaan, tai ellei niin ole, heille myönnetään tällaisten veitsien suhteen vastaava alennus nimikkeestä 590. Nimike 629 suomalaisessa tariffissa poistetaan ehdotuksesta, koska se on erehdyksestä tullut sinne ja virolaiset tarkoittaneet nämä tuotteet kuten ylempänämainittu, Suomelle myönnettäväksi eduksi. Tullivapaisiin palavakivituotteisiin haluavat virolaiset vielä lisäksi nimikkeen 751, raa'an palavankiven. Sementissä ja tiileissä tuntuvat virolaiset olevan valmiit hyväksymään kontingentit, ilmeisesti nykyisillä alennuksilla.

Mitä tekstiileihin tulee, näyttävät virolaiset tuntuvas-
ti supistaneen vaatimuksiaan. Nimikkeestä 229 ja 230, köydet, haluavat virolaiset 100 tonnin kontingentin 50 % alennuksella. Kangastuotteille toivovat virolaiset prosenttialennuksia seuraaviin nimikkeisiin nähden: 321, vedenpitävät kankaat, erikoisesti purjekankaat ja presenningit, jolloin nimike 304, valmiit tuotteet tullataan alennuksesta. Tätä nimikettä ei ole vanhassa sopimuksessa. Vanhasta sopimuksesta toivovat virolaiset säilytettäväksi seuraavat nimikkeet: 255, valkaisuamattomat ja värjäämättömät, paino m²:ltä vähintään 500 gr. 256, ainoastaan siinä tapauksessa, että siihen nimikkeeseen sisältyy purjekangas. 276 b, paino m²:ltä yli 500 gr., muut. 251, säkki- ja käärekangas ja 252, muunlaiset, jolloin valmiit säkit, nimike 306, tullataan alennuksesta. Nimike 240 ja 245, valkaisuamattomat ja värjäämättömät kankaat.

Kun tiedustelun herra Hurtilta, mitä mahdollisuuksia hänen käsityksensä mukaan tällä pohjalla oli olemassa neuvottelujen loppuunviemiseksi, ei hän katsonut voivansa mitään lausua ennenkuin ehdotetut alennusmäärät ovat tunnetut, samoin kuin tie-

to siitä saatu, missä määrin Suomi voi tyydyttää virolaisten nyt esittämiä toivomuksia.

Herra Mickwitz piti velvollisuutenaan huomauttaa, että perunatullikorotus Suomessa on luonut uuden vaikeuden neuvotteluissa ja että virolaiset tahtovat jo etukäteen valmistaa suomalaisia neuvottelijoita siihen, että perunatullikysymys jatkoneuvottelujen aikana uudelleen otetaan esille samoin kuin mahdollisesti myöskin lihakontingentin järjestäminen siten, ettei se ole sidottu kuukausiin.

Ministeri Hellatin käynti täällä ei ilmeisesti ole vaikuttanut muutosta käsityksissä, vaan pidetään edelleen neuvottelujen nopeaa loppuunvientiä välttämättömänä. Tästä syystä sovittiin apulaisulkoministeri Schmidtin kanssa periaatteellisesti siitä, että neuvotteluja jatketaan Helsingissä joulukuun ensi päivinä.

Tiedustellessani Viron uuden tullitariffin kohtalla ilmoitti minulle herra Mickwitz, että hallitus n. 2 viikon kuluksaan saanee sen valmiiksi ja tulee se silloin heti jätettäväksi riigikogulle.

Tallinnassa, marraskuun 14 p:nä 1930.

Aarne Wuorimaa.

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan raporttiNo. 74 - 1930.Kauppasopimus.

Puhelinsanomissa 135 ja 136 olen jo lyhyesti ilmoittanut eräitä virolaisten toivomuksia niiden tariffiluetteloiden suhteen, jotka Helsingissä käydessäni johtaja Viljasen kanssa laadin. Esitin mainitut luettelot mainitsematta ehdotettuja alennuksia virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajalle, herra Hurtille, joka herra Mickwitzin seurassaan kävi luonani. Uudistan mainitut virolaisten toivomukset täydellisempinä.

Luettelosta I poistetaan 43 k 2 muistutus. Samassa luettelossa 71 k 7 koskee ainoastaan akselinvoitelu-öljyä. Nimike 75 k 1 ja 2 tavalliset fajanssituotteet sekä yksiväriset että värilliset, mutta ei-koruesineitä, samoin kuin nimike 76 k 1 ja 2, joka sisältää vastaavanlaatuiset posliinituotteet, sekä nimike 77 k 3, joka sisältää ainoastaan kristallit, suostutaan antamaan 25 % alennuksella sitä vastaan, että Suomen puolelta annetaan nimikkeestä 795 paksumpi akkuna- ja peililasi tullivapaana kontingenttina. Tällöin huomautettiin, että Viro fajanssin suhteen voi antaa suuremman alennuksen. Talouslasi on kokonaan poistettu. Nimikkeestä 66 k 4 suostuvat virolaiset antamaan kovasinkivet ainoastaan vastavuoroisuuden perusteella jos heille myönnetään Suomen nimikkeistä 766/767 kovasinkivet. Saippuan haluavat virolaiset kokonaan poistettavaksi. Virolainen nimike 137 k 3, painomuste, koskee ainoastaan mustaa painomustetta, jossa Viron tulli on 10 senttiä. Virolaisen nimikkeen 154 k 1, emaljoidut talouesineet, tahtovat virolaiset vaihtaa nimikkeeseen 149, joka sisältää maitoastiat ja talouesineet alumiinista. Tätä vastaan saisivat virolaiset Suomessa: emaljoidut astiat kuten kylpyammeet, pesuastiat, keittiösäiliöt. Nimikkeestä 158 k 1 (Viron tariffi) antavat virolaiset erikoisalennukset ainoastaan sakselle, kun sen-

sijaan veitsille ja haarukoille korkeintain voidaan myöntää sama alennus, mikä annettu Saksalle, koska se jo on hyvin alhainen, nimittäin 36 senttiä. Puukoille eivät virolaiset psykologisista syistä halua myöntää mitään alennuksia. Kun virolaisille on ehdotettu myönnettäväksi Suomen tariffin nimike 646, pöytäveitset, kahvelit ja lusikat alpakasta, haluavat virolaiset varmuutta siitä, että alpakka-vartistet pöytäveitset tullataan tämän nimikkeen mukaan, tai ellei niin ole, heille myönnetään tällaisten veitsien suhteen vastaava alennus nimikkeestä 590. Nimike 629 suomalaisessa tariffissa poistetaan ehdotuksesta, koska se on erehdyksestä tullut sinne ja virolaiset tarkoittaneet nämä tuotteet kuten ylempänämainittu, Suomelle myönnettäväksi eduksi. Tullivapaisiin palavakivituotteisiin haluavat virolaiset vielä lisäksi nimikkeen 751, raa'an palavankiven. Sementissä ja tiilleissä tuntuvat virolaiset olevan valmiit hyväksymään kontingentit, ilmeisesti nykyisillä alennuksilla.

Mitä tekstiileihin tulee, näyttävät virolaiset tuntuvasi supistaneen vaatimuksiaan. Nimikkeestä 229 ja 230, köydet, haluavat virolaiset 100 tonnin kontingentin 50 % alennuksella. Kangastuotteille toivovat virolaiset prosenttialennuksia seuraaviin nimikkeisiin nähden: 321, vedenpitävät kankaat, erikoisesti purjekankaat ja presenningit, jolloin nimike 304, valmiit tuotteet tullataan alennuksesta. Tätä nimikettä ei ole vanhassa sopimuksessa. Vanhasta sopimuksesta toivovat virolaiset säilytettäväksi seuraavat nimikkeet: 255, valkaisuamattomat ja värjäämättömät, paino m²:ltä vähintään 500 gr. 256, ainoastaan siinä tapauksessa, että siihen nimikkeeseen sisältyy purjekangas. 276 b, paino m²:ltä yli 500 gr., muut. 251, säkki- ja käärekangas ja 252, muunlaiset, jolloin valmiit säkit, nimike 306, tullataan alennuksesta. Nimike 240 ja 245, valkaisuamattomat ja värjäämättömät kankaat.

Kun tiedustelan herra Hurtilta, mitä mahdollisuuksia hänen käsityksensä mukaan tällä pohjalla oli olemassa neuvotte-lujen loppuunviemiseksi, ei hän katsonut voivansa mitään lausua ennenkuin ehdotetut alennusmäärät ovat tunnetut, samoin kuin tie-

to niitä saatu, missä määrin Suomi voi tyydyttää virolaisten nyt esittämiä toivomuksia.

Herra Mickwitz piti velvollisuutenaan huomauttaa, että perunatullikorotus Suomessa on luonut uuden vaikeuden neuvotteluissa ja että virolaiset tahtovat jo etukäteen valmistaa suomalaisia neuvottelijoita siihen, että perunatullikysymys jatkoneuvottelujen aikana uudelleen otetaan esille samoinkuin mahdollisesti myöskin lihakontingentin järjestäminen siten, ettei se ole sidottu kuukausiin.

Ministeri Hellatin käynti täällä ei ilmeisesti ole vaikuttanut muutosta käsityksissä, vaan pidetään edelleen neuvottelujen nopeaa loppunvientiä välttämättömänä. Tästä syystä sovittiin apulaisulkoministeri Schmidtin kanssa periaatteellisesti siitä, että neuvotteluja jatketaan Helsingissä joulukuun ensi päivinä.

Tiedustellessani Viron uuden tullitariffin kohtalla ilmoitti minulle herra Mickwitz, että hallitus n. 2 viikon kuluessa saanee sen valmiiksi ja tulee se silloin heti jätettäväksi riigikogulle.

Talinnassa, marraskuun 14 p:nä 1930.

Aarne Wuorimaa.

Tallinnassa.

Ministeri Suorimaan raporttiNo. 74 - 1930.Kauppasopimus.

Puhelinsanomissa 135 ja 136 olen jo lyhyesti ilmoittanut eräitä virolaisten toivomuksia niiden tariffiluetteloiden suhteen, jotka Helsingissä käydessäni johtaja Viljasen kanssa laadin. Esitin mainitut luettelot mainitsematta ehdotettuja alennuksia virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajalle, herra Hurtleille, joka herra Mickwitzin seuraamana kävi luonani. Uudistan mainitut virolaisten toivomukset täydellisempinä.

Luettelosta I poistetaan 43 k 2 muistutus. Samassa luettelossa 71 k 7 koskee ainoastaan akselinvoitelu-öljyä. Nimike 75 k 1 ja 2 tavalliset fajanssituotteet sekä yksiväriset että värilliset, mutta ei-koruesineitä, samoin kuin nimike 76 k 1 ja 2, joka sisältää vastaavanlaiset posliinituotteet, sekä nimike 77 k 3, joka sisältää ainoastaan kristallit, suostutaan antamaan 25 % alennuksella sitä vastaan, että Suomen puolelta annetaan nimikkeestä 795 paksumpi akkuna- ja peililasi tullivapaana kontingenttina. Tällöin huomautettiin, että Viro fajanssin suhteen voi antaa suuremman alennuksen. Talouslasi on kokonaan poistettu. Nimikkeestä 66 k 4 suostuvat virolaiset antamaan kovasinkivet ainoastaan vastavuoroisuuden perusteella jos heille myönnetään Suomen nimikkeistä 766/767 kovasinkivet. Saippuan haluavat virolaiset kokonaan poistettavaksi. Virolainen nimike 137 k 3, painomaste, koskee ainoastaan mustaa painomustetta, jossa Viron tulli on 10 senttiä. Virolaisen nimikkeen 154 k 1, emaljoidut taloussesineet, tahtovat virolaiset vaihtaa nimikkeeseen 149, joka sisältää maitoastiat ja taloussesineet alumiinista. Tätä vastaan saisivat virolaiset Suomessa: emaljoidut astiat kuten kylpyammeet, pesuastiat, keittiösäiliöt. Nimikkeestä 158 k 1 (Viron tariffi) antavat virolaiset erikoisalennukset ainoastaan sakselle, kun sen-

sijaan veitsille ja haarukoille korkeintaan voidaan myöntää sama alennus, mikä annettu Saksalle, koska se jo on hyvin alhainen, nimittäin 36 senttiä. Puukoille eivät virolaiset psykologisista syistä halua myöntää mitään alennuksia. Kun virolaisille on ehdotettu myönnettäväksi Suomen tariffin nimike 646, pöytäveitset, kahvelit ja lusikat alpakasta, haluavat virolaiset varmuutta siitä, että alpakka-vartistet pöytäveitset tullataan tämän nimikkeen mukaan, tai ellei niin ole, heille myönnetään tällaisten veitsien suhteen vastaava alemus nimikkeestä 590. Nimike 629 suomalaisessa tariffissa poistetaan ehdotuksesta, koska se on erehdyksestä tullut sinne ja virolaiset tarkoittaneet nämä tuotteet kuten ylempänämainittu, Suomelle myönnettäväksi eduksi. Tullivapaisiin palavakivituotteisiin haluavat virolaiset vielä lisäksi nimikkeen 751, raa'an palavankiven. Sementissä ja tiileissä tuntuvat virolaiset olevan valmiit hyväksymään kontingentit, ilmeisesti nykyisillä alennuksilla.

Mitä tekstilleihin tulee, näyttävät virolaiset tuntuvasi supistaneen vaatimuksiaan. Nimikkeistä 229 ja 230, köydet, haluavat virolaiset 100 tonnin kontingentin 50 % alennuksella. Kangastuotteille toivovat virolaiset prosenttialennuksia seuraaviin nimikkeisiin nähden: 321, vedenpitävät kankaat, erikoisesti purjekankaat ja presenningit, jolloin nimike 304, valmiit tuotteet tullataan alennuksesta. Tätä nimikettä ei ole vanhassa sopimuksessa. Vanhasta sopimuksesta toivovat virolaiset säilytettäväksi seuraavat nimikkeet: 255, valkaisuamattomat ja värjäämättömät, paino m²:ltä vähintään 500 gr. 256, ainoastaan siinä tapauksessa, että siihen nimikkeeseen sisältyy purjekangas. 276 b, paino m²:ltä yli 500 gr., muut. 251, säkki- ja käärekangas ja 252, muunlaiset, jolloin valmiit säkit, nimike 306, tullataan alennuksesta. Nimike 240 ja 245, valkaisuamattomat ja värjäämättömät kankaat.

Kun tiedustelun herra Hurtilta, mitä mahdollisuuksia hänen käsityksensä mukaan tällä pohjalla oli olemassa neuvottelujen loppuunviemiseksi, ei hän katsonut voivansa mitään lausua ennenkuin ehdotetut alennusmäärät ovat tunnetut, samoin kuin tie-

to siitä saatu, missä määrin Suomi voi tyydyttää virolaisten nyt esittämiä toivomuksia.

Herra Mickwitz piti velvollisuutenaan huomauttaa, että perunatullikorotus Suomessa on luonut uuden vaikeuden neuvotteluissa ja että virolaiset tahtovat jo etukäteen valmistaa suomalaisia neuvottelijoita siihen, että perunatullikysymys jatkoneuvottelujen aikana uudelleen otetaan esille samoin kuin mahdollisesti myöskin lihakontingentin järjestäminen siten, ettei se ole sidottu kuukausiin.

Ministeri Hellätin käynti täällä ei ilmeisesti ole vaikuttanut muutosta käsityksissä, vaan pidetään edelleen neuvottelujen nopeaa loppuunvientiä välttämättömänä. Tästä syystä sovittiin apulaisulkoministeri Schmidtin kanssa periaatteellisesti siitä, että neuvotteluja jatketaan Helsingissä joulukuun ensi päivinä.

Tiedustellessani Viron uuden tullitariffin kohtalla ilmoitti minulle herra Mickwitz, että hallitus n. 2 viikon kuluessa saanee sen valmiiksi ja tulee se silloin heti jätettäväksi riigikogulle.

Talinnassa, marraskuun 14 p:nä 1930.

Aarne Wuorimaa.

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan raporttiNo. 74 - 1930.Kauppasopimus.

Puhelinsanomissa 135 ja 136 olen jo lyhyesti ilmoittanut eräitä virolaisten toivomuksia niiden tariffiluetteloiden suhteen, jotka Helsingissä käydessäni johtaja Viljasen kanssa laadin. Esittin mainitut luettelot mainitsematta ehdotettuja alennuksia virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajalle, herra Hurtille, joka herra Mickwitzin seuramana kävi luonani. Uudistan mainitut virolaisten toivomukset täydellisempinä.

Luettelosta I poistetaan 43 k 2 muistutus. Samassa luettelossa 71 k 7 koskee ainoastaan akselinvoitelu-öljyä. Nimike 75 k 1 ja 2 tavalliset fajanssituotteet sekä yksiväriset että värilliset, mutta ei-koruesineitä, samoin kuin nimike 76 k 1 ja 2, joka sisältää vastaavanlaatuiset posliinituotteet, sekä nimike 77 k 3, joka sisältää ainoastaan kristallit, suostutaan antamaan 25 % alennuksella sitä vastaan, että Suomen puolelta annetaan nimikkeestä 795 paksumpi akkuna- ja peililasi tullivapaana kontingenttina. Tällöin huomautettiin, että Viro fajanssin suhteen voi antaa suuremman alennuksen. Talouslasi on kokonaan poistettu. Nimikkeestä 66 k 4 suostuvat virolaiset antamaan kivasinkivet ainoastaan vastavuoroisuuden perusteella jos heille myönnetään Suomen nimikkeistä 766/767 kivasinkivet. Saippuan haluavat virolaiset kokonaan poistettavaksi. Virolainen nimike 137 k 3, painomuste, koskee ainoastaan mustaa painomustetta, jossa Viron tulli on 10 senttiä. Virolaisen nimikkeen 154 k 1, emaljoidut talouksesineet, tahtovat virolaiset vaihtaa nimikkeeseen 149, joka sisältää maitoastiat ja talouksesineet alumiinista. Tätä vastaan saisivat virolaiset Suomessa: emaljoidut astiat kuten kylpyammeet, pesuastiat, keittiösäiliöt. Nimikkeestä 158 k 1 (Viron tariffi) antavat virolaiset erikoisalennukset ainoastaan sakselle, kun sen-

sijaan veitsille ja haarukoille korkeintaan voidaan myöntää sama alennus, mikä annettu Saksalle, koska se jo on hyvin alhainen, nimittäin 36 senttiä. Puukoille eivät virolaiset psykologisia syistä halua myöntää mitään alennuksia. Kun virolaisille on ehdotettu myönnettäväksi Suomen tariffin nimike 646, pöytäveitset, kahvelit ja lusikat alpakasta, haluavat virolaiset varmuutta siitä, että alpakka-vartistet pöytäveitset tullataan tämän nimikkeen mukaan, tai ellei niin ole, heille myönnetään tällaisten veitsien suhteen vastaava alennus nimikkeestä 590. Nimike 629 suomalaisessa tariffissa poistetaan ehdotuksesta, koska se on erehdyksestä tullut sinne ja virolaiset tarkoittaneet nämä tuotteet kuten ylempänämainittu, Suomelle myönnettäväksi eduksi. Tullivapaisiin palavakivituotteisiin haluavat virolaiset vielä lisäksi nimikkeen 751, raa'an palavankiven. Sementissä ja tiileissä tuntuvat virolaiset olevan valmiit hyväksymään kontingentit, ilmeisesti nykyisillä alennuksilla.

Mitä tekstiileihin tulee, näyttävät virolaiset tuntuvasti supistaneen vaatimuksiaan. Nimikkeistä 229 ja 230, köydet, haluavat virolaiset 100 tonnin kontingentin 50 % alennuksella. Kangastuotteille toivovat virolaiset prosenttialennuksia seuraaviin nimikkeisiin nähden: 321, vedenpitävät kankaat, erikoisesti purjekankaat ja presenningit, jolloin nimike 304, valmiit tuotteet tullataan alennuksesta. Tätä nimikettä ei ole vanhassa sopimuksessa. Vanhasta sopimuksesta toivovat virolaiset säilytettäväksi seuraavat nimikkeet: 255, valkaisemattomat ja värjäämättömät, paino m²:ltä vähintään 500 gr. 256, ainoastaan siinä tapauksessa, että siihen nimikkeeseen sisältyy purjekangas. 276 b, paino m²:ltä yli 500 gr., muut. 251, säkki- ja käärekangas ja 252, muunlaiset, jolloin valmiit säkit, nimike 306, tullataan alennuksesta. Nimike 240 ja 245, valkaisemattomat ja värjäämättömät kankaat.

Kun tiedustelan herra Hertilta, mitä mahdollisuuksia hänen käsityksensä mukaan tällä pohjalla oli olemassa neuvottelujen loppuunviemiseksi, ei hän katsomut voivansa mitään lausua ennenkuin ehdotetut alennusmäärät ovat tunnetut, samoin kuin tie-

to siitä saatu, missä määrin Suomi voi tyydyttää virolaisten nyt esittämiä toivomuksia.

Herra Mickwitz piti velvollisuutenaan huomauttaa, että perunatullikorotus Suomessa on luonut uuden vaikeuden neuvotteluissa ja että virolaiset tahtovat jo etukäteen valmistaa suomalaisia neuvottelijoita siihen, että perunatullikysymys jatkoneuvottelujen aikana uudelleen otetaan esille samoinkuin mahdollisesti myöskin lihakontingentin järjestäminen siten, ettei se ole sidottu kuukausiin.

Ministeri Hellatin käynti täällä ei ilmeisesti ole vaikuttanut muutosta käsityksessä, vaan pidetään edelleen neuvottelujen nopeaa loppuunvientiä välttämättömänä. Tästä syystä sovitettiin apulaisulkoministeri Schmidtin kanssa periaatteellisesti siitä, että neuvotteluja jatketaan Helsingissä joulukuun ensi päivinä.

Tiedustellessani Viron uuden tullitariffin kohtalla ilmoitti minulle herra Mickwitz, että hallitus n. 2 viikon kuluessa saanee sen valmiiksi ja tulee se silloin heti jätettäväksi riigikogulle.

Tallinmassa, marraskuun 14 p:nä 1930.

Aarne W o r i m a a.

Tallinnassa.

Ministeri Wuorimaan raporttiNo. 74 - 1930.Kauppasopimus.

Puhelinsanomissa 135 ja 136 olen jo lyhyesti ilmoittanut eräitä virolaisten toivomuksia niiden tariffiluetteloiden suhteen, jotka Helsingissä käydessäni johtaja Viljasen kanssa laadin. Esitettiin mainitut luettelot mainitsematta ehdotettuja alennuksia virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajalle, herra Hurtille, joka herra Mickwitzin seuramana kävi luonani. Uudistan mainitut virolaisten toivomukset täydellisempinä.

Luettelosta I poistetaan 43 k 2 muistutus. Samassa luettelossa 71 k 7 koskee ainoastaan akselinvoitelu-öljyä. Nimike 75 k 1 ja 2 tavalliset fajanssituotteet sekä yksiväriset että värilliset, mutta ei-koruesineitä, samoin kuin nimike 76 k 1 ja 2, joka sisältää vastaavanlaatuiset posliinituotteet, sekä nimike 77 k 3, joka sisältää ainoastaan kristallit, suostutaan antamaan 25 % alennuksella siitä vastaan, että Suomen puolelta annetaan nimikkeestä 735 paksumpi akkuna- ja peililasi tullivapaana kontingenttina. Tällöin huomautettiin, että Viro fajanssin suhteen voi antaa suuremman alennuksen. Talouslasi on kokonaan poistettu. Nimikkeestä 66 k 4 suostuvat virolaiset antamaan kovasinkivet ainoastaan vastavuoroisuuden perusteella jos heille myönnetään Suomen nimikkeistä 766/767 kovasinkivet. Saippuan haluavat virolaiset kokonaan poistettavaksi. Virolainen nimike 137 k 3, painomuste, koskee ainoastaan mustaa painomustetta, jossa Viron tulli on 10 senttiä. Virolaisen nimikkeen 154 k 1, emaljoidut talousesineet, tahtovat virolaiset vaihtaa nimikkeeseen 149, joka sisältää maitoantiat ja talousesineet alumiinista. Tätä vastaan saisivat virolaiset Suomessa: emaljoidut antiat kuten kylpyammeet, pesuastiat, keittiösäiliöt. Nimikkeestä 158 k 1 (Viron tariffi) antavat virolaiset erikoisalennukset ainoastaan sakselle, kun sen-

sijeen veitsille ja haarukoille korkeintaan voidaan myöntää sama alennus, mikä annettu Saksalle, koska se jo on hyvin alhainen, nimittäin 36 senttiä. Puukoille eivät virolaiset psykologisista syistä halua myöntää mitään alennuksia. Kun virolaisille on ehdotettu myönnettäväksi Suomen tariffin nimike 646, pöytäveitset, kahvelit ja lusikat alpakaasta, haluavat virolaiset varmuutta siitä, että alpaka-vartistet pöytäveitset tullataan tämän nimikkeen mukaan, tai ellei niin ole, heille myönnetään tällaisten veitsien suhteen vastaava alennus nimikkeestä 500. Nimike 629 suomalaisessa tariffissa poistetaan ehdotuksesta, koska se on erehdyksestä tullut sinne ja virolaiset tarkoittaneet nämä tuotteet kuten ylempänämainittu, Suomelle myönnettäväksi osaksi. Tullivapaisiin palavakivituotteisiin haluavat virolaiset vielä lisäksi nimikkeen 751, raa'an palavankiven. Sementissä ja tiilleissä tuntuvat virolaiset olevan valmiit hyväksymään kontingentit, ilmeisesti nykyisillä alennuksilla.

Mitä tekstiileihin tulee, näyttävät virolaiset tuntuvasi supistaneen vaatimuksiaan. Nimikkeestä 229 ja 230, köydet, haluavat virolaiset 100 tonnin kontingentin 50 % alennuksella. Kangastuotteille toivovat virolaiset prosenttialennuksia seuraaviin nimikkeisiin nähden: 321, vedenpitävät kankaat, erikoisesti purjekankaat ja presenningit, jolloin nimike 304, valmiit tuotteet tullataan alennuksesta. Tätä nimikettä ei ole vanhassa sopimuksessa. Vanhasta sopimuksesta toivovat virolaiset säilytettäväksi seuraavat nimikkeet: 255, valkaisuamattomat ja värjäämättömät, paino m^2 :ltä vähintään 500 gr. 256, ainoastaan siinä tapauksessa, että siihen nimikkeeseen sisältyy purjekangas. 276 b, paino m^2 :ltä yli 500 gr., muut. 251, säkki- ja käärekangas ja 252, muunlaiset, jolloin valmiit säkit, nimike 306, tullataan alennuksesta. Nimike 240 ja 245, valkaisuamattomat ja värjäämättömät kankaat.

Kun tiedustelun herra Hurlilta, mitä mahdollisuuksia hänen käsityksensä mukaan tällä pohjalla oli olemassa neuvotte-
lujen loppuunviemiseksi, ei hän katsonut voivansa mitään lausua
ennenkuin ehdotetut alennusmäärät ovat tunnetut, samoin kuin tie-

to siitä saatu, missä määrin Suomi voi tyydyttää virolaisten nyt esittämiä toivomuksia.

Herra Mickwitz piti velvollisuutensa huomauttaa, että perunatullikorotus Suomessa on luonut uuden vaikeuden neuvotteluissa ja että virolaiset tahtovat jo etukäteen valmistaa suomalaisia neuvottelijoita siihen, että perunatullikysymys jatkoneuvottelujen aikana uudelleen otetaan esille samoin kuin mahdollisesti myöskin lihakontingentin järjestäminen siten, ettei se ole sidottu kuukausiin.

Ministeri Hellatin käynti täällä ei ilmeisesti ole vaikuttanut muutosta käsityksissä, vaan pidetään edelleen neuvottelujen nopeaa loppuunvientiä välttämättömänä. Tästä syystä sovitettiin apulaisulkoministeri Schmidtin kanssa periaatteellisesti siitä, että neuvotteluja jatketaan Helsingissä joulukuun ensi päivinä.

Tiedustellessani Viron uuden tullitariffin kohtalla ilmoitti minulle herra Mickwitz, että hallitus n. 2 viikon kuluksi saanee sen valmiiksi ja tulee se silloin heti jätettäväksi riigikogulle.

Tallinassa, marraskuun 14 p:nä 1930.

Aarne Wuorimaa.

Ministeri Wuorimaan raportti

No. 74 - 1930.

Kauppasopimus.

Puhelinsanomissa 135 ja 136 olen jo lyhyesti ilmoittanut eräitä virolaisten toivomuksia niiden tariffiluetteloiden suhteen, jotka Helsingissä käydessäni johtaja Viljasen kanssa laadin. Esitinkin mainitut luettelot mainitsematta ehdotettuja alennuksia virolaisen valtuuskunnan puheenjohtajalle, herra Hurtille, joka herra Mickwitzin seurassaan kävi luonani. Uudistan mainitut virolaisten toivomukset täydellisempinä.

Luettelosta I poistetaan 43 k 2 muistutus. Samassa luettelossa 71 k 7 koskee ainoastaan akselinvoitelu-öljyä. Nimike 75 k 1 ja 2 tavalliset fajanssituotteet sekä yksiväriset että värilliset, mutta ei-koruesineitä, samoin kuin nimike 76 k 1 ja 2, joka sisältää vastaavanlaatuiset posliinituotteet, sekä nimike 77 k 3, joka sisältää ainoastaan kristallit, suostutaan antamaan 25 % alennuksella siitä vastaan, että Suomen puolelta annetaan nimikkeestä 795 paksumpi akkuna- ja peililasi tullivapaana kontingenttina. Tällöin huomautettiin, että Viro fajanssin suhteen voi antaa suuremmankin alennuksen. Talouslasi on kokonaan poistettu. Nimikkeestä 66 k 4 suostuvat virolaiset antamaan kovan sinkivet ainoastaan vastavuoroisuuden perusteella jos heille myönnetään Suomen nimikkeistä 766/767 kovan sinkivet. Saippuan haluavat virolaiset kokonaan poistettavaksi. Virolainen nimike 137 k 3, painomuste, koskee ainoastaan mustaa painomustetta, jossa Viron tulli on 10 senttiä. Virolaisen nimikkeen 154 k 1, emaljoidut taloussesineet, tahtovat virolaiset vaihtaa nimikkeeseen 149, joka sisältää maitoastiat ja taloussesineet alumiinista. Tätä vastaan saisivat virolaiset Suomessa: emaljoidut astiat kuten kylpyammeet, pesuastiat, keittiösäiliöt. Nimikkeestä 158 k 1 (Viron tariffi) antavat virolaiset erikoisalennukset ainoastaan sakselle, kun sen-

sijaan veitsille ja haarukoille korkeintaan voidaan myöntää sama alennus, mikä annettu Saksalle, koska se jo on hyvin alhainen, nimittäin 36 senttiä. Puukoille eivät virolaiset psykologisista syistä halua myöntää mitään alennuksia. Kun virolaisille on ehdotettu myönnettäväksi Suomen tariffin nimike 646, pöytäveitset, kahvelit ja lusikat alpakasta, haluavat virolaiset varmuutta siitä, että alpaka-vartistet pöytäveitset tullataan tämän nimikkeen mukaan, tai ellei niin ole, heille myönnetään tällaisten veitsien suhteen vastaava alennus nimikkeestä 590. Nimike 629 suomalaisessa tariffissa poistetaan ehdotuksesta, koska se on erehdyksestä tullut sinne ja virolaiset tarkoittaneet nämä tuotteet kuten ylempänämainittu, Suomelle myönnettäväksi eduksi. Tullivapaisiin palavakivituotteisiin haluavat virolaiset vielä lisäksi nimikkeen 751, raa'an palavankiven. Sementissä ja tulleissa tuntuvat virolaiset olevan valmiit hyväksymään kontingentit, ilmeisesti nykyisillä alennuksilla.

Mitä tekstiileihin tulee, näyttävät virolaiset tuntuvasti supistaneen vaatimuksiaan. Nimikkeestä 229 ja 230, köydet, haluavat virolaiset 100 tonnin kontingentin 50 % alennuksella. Kangastuotteille toivovat virolaiset prosenttialennuksia seuraaviin nimikkeisiin nähden: 321, vedenpitävät kankaat, erikoisesti purjekankaat ja presenningit, jolloin nimike 304, valmiit tuotteet tullataan alennuksesta. Tätä nimikettä ei ole vanhassa sopimuksessa. Vanhasta sopimuksesta toivovat virolaiset säilytettäväksi seuraavat nimikkeet: 255, valkaisuamattomat ja värjäämättömät, paino m^2 :ltä vähintään 500 gr. 256, ainoastaan siinä tapauksessa, että siihen nimikkeeseen sisältyy purjekangas. 276 b, paino m^2 :ltä yli 500 gr., muut. 251, säkki- ja käärekangas ja 252, muunlaiset, jolloin valmiit säkit, nimike 306, tullataan alennuksesta. Nimike 240 ja 245, valkaisuamattomat ja värjäämättömät kankaat.

Kun tiedustelán herra Hurlilta, mitä mahdollisuuksia hänen käsityksensä mukaan tällä pohjalla oli olemassa neuvotte-lujen loppuunviemiseksi, ei hän katsonut voivansa mitään lausua ennenkuin ehdotetut alennusmäärät ovat tunnetut, samoin kuin tie-

to siitä saatu, missä määrin Suomi voi tyydyttää virolaisten nyt esittämiä toivomuksia.

Herra Mickwitz piti velvollisuutenaan huomauttaa, että perunatullikorotus Suomessa on luonut uuden vaikeuden neuvotteluissa ja että virolaiset tahtovat jo etukäteen valmistaa suomalaisia neuvottelijoita siihen, että perunatullikysymys jatkoneuvottelujen aikana uudelleen otetaan esille samoinkuin mahdollisesti myöskin lihakontingentin järjestäminen siten, ettei se ole sidottu kuukausiin.

Ministeri Hellatin käynti täällä ei ilmeisesti ole vaikuttanut muutosta käsityksissä, vaan pidetään edelleen neuvottelujen nopeaa loppuunvientiä välttämättömänä. Tästä syystä sovittiin apulaisulkoministeri Schmidtin kanssa periaatteellisesti siitä, että neuvotteluja jatketaan Helsingissä joulukuun ensi päivinä.

Tiedustellessani Viron uuden tullitariffin kohtalla ilmoitti minulle herra Mickwitz, että hallitus n. 2 viikon kulluttua saanee sen valmiiksi ja tulee se silloin heti jätettäväksi riigikogulle.

Talinnassa, marraskuun 14 p:nä 1930.

Aarne Wuorimaa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Ministeri Vuorimaan rap. no 75.

To
Tallinna.

21/11 1980.

Talinnassa, marrask. 21 p:nä 1930.

1110.

Herra Ministeri,

28/265/ae. 1930		
24/11.30	59	LIII
RYKKA	C. 12	ASIA

Minulla on kunnia ohitsena lähettää
Teille, Herran Ministeri, raportini no. 75, joka
käsittelee

Kauppaneuvottelut ja suomalais-virolaisia
suhteita. (siv.1-4)

Vastanottakaa, Herran Ministeri, erin-
omaan kunnioitukseeni vakutus.

A.W.

Herra Ulkoministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Tallinnassa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 28 / 265 / ac. 133		
24/11-30	R2	LML
RYHMÄ	OSASTO	ALIA
58	C12	

Ministeri Wuorimaan
raportti no. 75 - 1930.

Kauppaneuvottelut ja
suomalais-virolaiset
suhteet.

Viime päivinä sanomalehdistössä Suomea vastaan kohdistettujen hyökkäysten johdosta pidän tarpeellisena jälleen kosketella otsakeasiaa.

Puhelinsanomassani no. 131 kuluvaan kuum 6 p:ltä jo tiedoitin alettavasta sanomalehtihyökkäyksestä, josta olin saanut tietoja. Olin tällöin ryhtynyt eräisiin toimenpiteisiin mahdollisten hyökkäysten sävyn lieventämiseksi, mutta kun muutaman päivää myöhemmin tullinkorotukset Suomessa tulivat tunnetuiksi synnytti se sellaisen hälinän, ettei asiassa voinut juuri mitään tehdä. Kun tapahtuneet lehtikirjoitukset ovat verrattain tarkoin lyhennysuutisina olleet Suomenkin lehdissä selostettuina, ei niitä tässä ole syytä kerrata. Suomeksina lähetän kuitenkin tämän raportin liitteenä herra Rebasen "Päevalehdessä" 16.11.1930 julkaiseman kauppasopimusneuvotteluja koskevan kirjoituksen ja "Vaba Maassa" 19.11.1930 herra Wellnerin julkaiseman Suomen ulkopoliittista suuntautumista koskevan kirjoituksen.

Kun muutamia päiviä sitten ulkoministeri Lattikin kanssa keskustelin kauppasopimusneuvottelujen jatkamisesta kysyi hän yht'äkkiä onko Suomi ulkopoliitikassaan lopullisesti suuntautunut puhtaasti skandinaviaalaiseen orienteraukseen jättäen huo-

luonnottomatta eteläiset maapainat. Vastasin tähän, ettei niin ollut asianlaista, vaan että Suomen ulkopoliittikan pyrkimyksenä on ylläpitää luottamuksellisia suhteita molempiin osiin. Tähän vastasi ministeri Lattik, että eräissä Viron poliittisissa piireissä on olemassa epäluottamusta Suomen ulkopoliittikka kohtaan, mutta vältti kuitenkin lausumasta, että tämä olisi hallituksen kanta. Ministeri Lattik oli hyvin katkera ja koko keskustelu jätti erinomaisen ikävän vaikutuksen.

Siirtyäkseni sanomalehtihyökkäyksiin on minun ensin mainittava siitä räikeän demagogisesta tyylistä, jota "Hämeleht" (lähellä ministeri Lattikia) on käyttänyt, osittain ministeri Lattikiakin vastaan. Kun "Hämelehdessä" pariinkin kertaan on väitetty, että neuvottelujen kuluessa olisi annettu lupauksia siitä ettei perunan ja lihan tulleja korotettaisi, on minun puolestani huomautettava, etten tällaisten lupauksen antamisesta ole tietoinen. Olen käynyt läpi kaikki neuvottelupöytäkirjat, eikä niissä samallaakaan mainita tällaista kyseystä. Jos jossakin yksityiskeskustelussa mahdollisesti on lausuttu, etteivät tullikorotukset ole todennäköisiä, ei tällaiseenkaan lausuman niissä tapahtuneissa sisälly lupauksia. Ainoa lisäksi syrjäiteitä "Hämelehden" toimittajilta tiedustella, mihinkä siellä perustetaan tällaiset väitteet, samalla kuin toimittajille huomautettiin lehden sopimattomasta ja väkivaltaisesta kirjoitustavasta. Näiden huomautusten tekijä, jonka nimi julkisissa mainitsematta, on hyvin auktoritatiivinen henkilö, jonka samaan toivon vaikuttavan. Toimittaja olikin huomauttanut ettei hänen saamiensa tietojen mukaan mitään virallisia lupauksia tullien korottamattomuudesta olekaan annettu, mutta että jotkut virolaisen neuvottelukunnan jäsenet, joissakin yksityiskeskusteluissa, olivat tulleet sellaiseen käsitykseen, ettei tulleja korotettaisi. Samalla oli asianomainen toimittaja myöntänyt oikeaksi tehdyt huomautukset "Hämelehden" tyyliin nähden, ja luvannut puhua asiasta lehden toimituksessa. Myöhemmin olen itse puhunut eri lehtien toimittajain kanssa siitä, ettei krayttävällä demagogisella kirjoitustavalla voida mitään voittaa, vaan päinvastoin pilata asioita, ja pyytän heitä arvosteluisaan pysymään puhtaasti asiallisella pohjalla.

Etä mieliala tällä on verrattain epäedullinen Suomelle, ei ole kiellättävissä. Tämä on erkoisesti aiheuttanut perunatullien korotus, jota virolaiset eivät näytä millään ymmärtävän. He väittävät tulla olevan niin korkean, että se pysäyttää koko perunan viennin, eikä niin ollen fiiskaalisesti tule mitään tuottamaan, ja suojelemaan kannalta kotimaisen perunaviljelyksen suojeleiseksi on se nyöskin vähämerkityksellinen, koska Viron perunatuonti Suomeen on niin vähäistä Suomen tuotantoon verrattuna. Vokovan hakinnun alaisena on ollut salakuljetus-sopimuksen irtisanominen, niin että virolaiset voisivat ruveta kilpailemaan saksalaisen sprin kanssa. Sopimuksen irtisanomisesta on n. n. vedottu eräissä riigikogun komissionissakin, ja miltei joka päivä saa kuulla huacutuksia siitä, että kun virolainen peruna ei helpaa, tekee sprii ainakin kauppansa. Niin ikään kuin tilanne onkin, ei mielestäni kuitenkaan ole ayytä siihen suhtautua liian pessimistisesti. Parhaissalla tavalla selvitettäisiin erimielisyydet sillä, että kauppasopimus, joka loppujen lopuksi on koke syntynään tilanteen pohjam, saataisiin mahdollisimman nopeasti pois päiväjärjestyksestä. "Postimes" on tullinkorotuksista kirjoittanut tyynen ja asiallisen kirjoituksen, jossa se tosin valitsee niitä tappioita, joita se Virolle aiheuttavat, mutta koottaa nyöskin ymmärtää niiden välittämättä Suomeen kannalta. Lehti lausuu n. n. (20. 11. 1930): "Pitäen silmässä kaikkia tekijöitä ja tyynesti tilanetta arvioiden luotamme, että perunatullin korotus Suomessa tulee tarkistuksen alaiseksi, ja että Suomen hallitus saatuaan Viron tuotannon mahdollisuuksista tarkkan kuvan, löytää ratkaisun, joka tekee mahdolliseksi sivunuttaa nykyiset vaikeudet. --- Pitäen Viron-Suomen taloudellisissa suhteissa syntyneitä vaikeuksia tilapäisinä ilmiöinä ja jyrkkinen torjua eräiden suomalaisien piirien käsityksiä ikkäläin olisi Viro onilla toimepiteillä aiheuttamat Suomen talukoroitukset, olamme vakuutetut, ettei Suomen hallitus halua pihättä syntyneitä väärinkäsityksiä pitämälle kehittyä." "

Kiliseessä riigikogun raha-asiaivaliokunnan kokouksessa on oli ratificimmin alaisena sopimus muutoksista virolais-runko-

laiseen kauppasopimukseen, jossa tehdään Viron polleven-viennille se rajoitus, että siitä alkuperäistodistus Ranskaan tuotessa on esitettävä, vaikka jota ennen ei ole vaadittu. Samalla myömmetään virolaisille oikeus korottaa eräiden lääke-ainesten tulleja. Tämän muutosopimukseen käsittelyn yhteydessä hyökättiin sekä oikealta että vasemmalta ulkoministeri Lattikin kiappaan hänen luonaan kauppasopimuspolitiikkansa tähden, jonne Viro koko ajan on ollut menettäjän osassa. Tälläin neitettiin erikoisesti kauppasopimuksia Suomen ja Venäjän kanssa, jotka ovat olleet Virolle erikoisen vahingollisia. Tällä vaadittiin myöskin, niinkuin yleispää jo nimittäin, saksakuljetus-sopimukseen irtisanomista. Komissionin kokous loppui sillä, ettei se ollut tyytyväinen ministeri Lattikin esityksiin Ranskan kauppasopimukseen muuttamisen suhteen, vaan vaadittiin häneltä seuraavaan kokoukseen lisäselityksiä, jotka ovat tyydyttäviksi koska muotoa raha-asiaivaliokunta ei katso voivansa sopimusta hyväksyä.

Vielä lopuksi eräs asia. Sen johdosta, että Suomessa on nimitetty uusi yleisesikunnan päällikkö, tiedusteli Viron yleisesikunnan päällikkö, kenraali Törvand, minulta merkitsekö tämä henkilömuutos suhteiden muuttamista Suomen ja Viron sotalaitosten välillä. Vakuutin hänelle ensi puolestani, ettei minä ole laita, vaan että yhteistyö tulee jatkamaan entiseen tapaan, mutta pitäisin kuitenkin suotavana että uusi yleisesikunnan päällikkö sopivalla tavalla myöskin antaisi ymmärtää Viron yleisesikunnan päälliköille entisten suhteiden jatkuvuuden.

Talinnassa, marraskuun 21 p. 1930.

Aarne Suorinen.

Estin-Suomen kauppasopimuksen jatkamiseen suurin virhe.

Voiko tämän virheen vielä korjata?

(H. Heikkinen)

Viimeisinä kuukausina olemme usein lukeneet Estin-Suomen kauppasopimuksen toisen osan tarkistamiskokouksista. On matkusteltu täältä sinne ja sieltä tänne, on ollut olosuhteisiin tutustuisia, lyhyempiä ja enemmän kyllä niitä - pitempiä neuvotteluja, mutta kauppasopimuksen tarkistamisen loppuun saattaminen ei tähän saakka ole palkastansa siirtynyt.

Edelleen olemme kuulleet, että Suomi muka olisi luvannut kauppasopimuksen ensimmäisen osan tarkistamiseen aikansa, että se ei tule viivyttämään kauppasopimuksen toisen osan tarkistamista ja että tuontituloja meidän maataloustuotteille ei nosteta.

Millaiset nämä lupaukset ovat olleet, sitä emme tarkkaan tiedä. Ovatko ne olleet vain kohteliassa muodossa olevia toivomusten ilmaisuja neuvottelujen kuluessa, jotta Suomella olisi helpompi korottaa tuontituloja Estin maataloustuotteille, taikka sitovia kiinteitä lupauksia.

Suomi kieltää viimeisen seikan. Vaikentahan hallituksen on tällaisessa muodossa velvoittaa itseensä tulevaisuuteen niiden, joihin on nykyään vaikeasta määrittellä olosuhteiden muutoksia tulevaisuudessa.

Jos tällaisia sitovia lupauksia on annettu, silloin ei Suomi ole kyennyt täyttämään antamiensa lupauksia, jota lääkettä tapahtunut tullien korottaminen nykyisen hallituksen taholta todistaa, puhumattakaan siitä, ovatko edellisen hallituksen lupaukset olleet sille sitovia. Mutta jos nämä lupaukset olivat vain yleisiä toivomuksen ilmaisuja, silloinkin ei meillä ole mitään syytä rakentaa taikka nojautua niihin lupauksiin.

Joka tapauksessa eivät väittelyt enää kykene ratkaisemaan syntyneitä tilanteita, vielä vähemmän tekemään olosuhte-

maksi Suomen tullien korottamista.

Siedellyksellisesti on asia aittenkin niin, että Suomella ei ole ollut erikoista kiirettä kauppasopimuksen toisen osan tarkistamiseen eikä intressiä tähän kysymykseen.

Ja täysin ymmärrettävistä syistä. Suomi on saanut sen, mitä se tahtoi, saanut sen Bestin myöntävyyden kautta. Suomen sallittiin korottaa tullia Bestin metallustuotteille, joista tähän asti osa, kuten peruna, oli vailan tullivapaa. Besti suostui jakamaan kauppasopimuksen, suostui tullien korottamiseen ja toisiin rajoituksiin metallustuotteisiimme nähden sekä jäi hyvässä uskossa odottamaan, että sille lähitulevaisuudessa annetaan, tarkistaessan kauppasopimuksen toista puolta, teollisuus- tuotteita koskevaa osaa, saada Suomelta palkkiona myönnytyksistensä jonkunlainen korvaus.

Mikäli tiedämme perustui itsenäisyytemme alkuvuosi- na solmittu kauppasopimus periaatteisiin, että Suomi myöntää meille suurempia helpoituksia metallustuotteillemme ja ne taas Suomen teollisuus tuotteille. Nämä erikoiset ovat toiset valtiot solmissaan myöhemmin kauppasopimuksia kansamme aina kiistelemättä tunnustaneet eivätkä ole yrittäneet osallistua niihin.

Mutta nyt on kaikki muodostunut vailan toisenlaiseksi. Ne erikoiset suhteet, jotka Bestin ja Suomen välillä taloudellisesti alalla vallitsivat, pyrkivät kokonaan häviämään. Myöskään eivät ole enään pysyväiset ne periaatteet, jotka Bestin-Suomen kauppasopimuksessa kahden heimokansan välillä tähän asti olivat voimassa.

Meillä arvellaan, että Besti on ollut myöntäväinen Suomelle siinä, että antoi suostunuksensa tullien korottamiseksi metallustuotteillemme. Mutta Suomessa näkyy vallitsevan käsitys, että juuri Suomi on ollut myöntäväinen Bestille, kun se kauppasopimuksen ensimmäisen osan tarkistamisen aikana ei korottanut metallustuotteiden tulleja siinä määrin, kuin Suomi taikka ainakin metalluspiirien edut vaativat. Sentähden lienee siellä ollut aikomus kauppasopimuksen teollisuusosasta vastata Bestiltä

vastaavia kompensatioita, s.o. vastia teollisuustuotteille entistä suurempia etuja.

Nyt, kun he ovat nostaneet maataloustuotteittensa tulliä melkein kieltotulleihin asti, pitäisi vastakorvauksen vaatimisen teollisuudesta jäädä pois, mutta voi sieltä päin odottaa pyrkimystä status quo'n säilyttämiseen, s.o. Suomen etujen kannalta tulisi jättää sopimuksen toinen puoli sellaiseksi kuin se on. Silloin muodostaisi asema sellaiseksi, että Suomi on Bestistä tuotaville tavaroille korottanut tulliä melkein kieltotulleihin, mutta Suomen tuotteet pääsisivät Bestiin etuoikeutetuilla ehdoilla, jotka kauppasopimuksen tähänasti voimaanjääneessä toisessa osassa ovat määritellyt.

Mutta tällainen asema olisi Bestille suorastaan vahingollinen. Mihevaihtomaa Suomen kanssa oli edellisinä vuosina Bestin hyväksi aktiivinen. Tämän aktiivisuuden yhtenä vaikuttavana syynä oli se, että Suomi oli vähän intressoitu Bestin markkinoista ja ei kyemyt taikka ei tahtonut käyttää hyväkseen sille myönnettyjä etuoikeuksia teollisuustuotteisiin nähden. Mutta jo ensimmäisten tullikorotusten jälkeen alkoi tilanne kuluvan vuoden alussa kehittyä meille epäedulliseksi. Tämä kuva muuttuu meille vieläkin surullisemmaksi, kun uudet, vieläkin enemmän korotetut tullit maataloustuotteille tulevat voimaan.

Mihin tällaisissa olosuhteissa on ryhdyttävä? Katsella uhkaavana yli lahden? Lausua katkeruuksia heimonanteista, jotka yhdelle asianosaiselle, nimittäin meille, nyt tulevat kalliiksi? Mutta heimonanteen ja kaupankäynnin on pyydyttävä erillään toisistaan. Talous- ja kukkaroodut eivät välitä heimo- eikä muista tunteista.

Meidän on ensimmäkin itsellemme sanottava, että tarkistettaessa sopimusta osittain olemme tehneet virheen. Virheen siinä mielessä, että meidän taholla niin helposti ja ilman takeita tulevaisuutta varten, nojautuen vain jonkunlaisiin lupauksiin, oltiin suostuvaisia jatkamaan kauppasopimus.

Kun tämän lehden palstoilla ennen sopimuksen ensi-

mäisen osan ratifioimista riigikogussa tarkistetussa muodossa huomautettiin tästä virheestä, samalla myöskin viitattiin seurauksiin - jotka jo nyt ovat nähtävissä -, että Suomi sellaisessa tapauksessa ei enään ole kiinnostettu teollisuusosan tarkistamisesta - sanoi yksi huomattavimmista riigikogun jäsenistä allekirjoittaneelle: Ikävä kyllä on nyt liian myöhäistä olla ratifioimatta tarkistettua kauppasopimuksen osaa, josta olisimme sitä ennen tiemest, jos joku aikaisemmin olisi meille sitä selostanut.

Mutta jo aikaisemmin oli siitä huomautettu, vaikkakaan ei niin selvästi. Huolimatta tästä kaikesta oltiin meillä saatavaisiin tarkistamaan vain sopimuksen ensimmäinen osa, tyydyttiin tuotteittamme tullikorotukseen, ilman että olisimme saaneet taatua vastakorvausta Suomelta.

Bestin-Suomen kauppasopimuksen jokin osa on suurin virhe, mitä Bestin ulkopolitiikka koskaan on tehnyt. Tämä virhe on sitä tuntuumpi, sillä se tulee hyvin kalliiksi kansantaloudellemme. Ja vieläkin enemmän syytä, että oli varoitettu ottamasta tätä askelta.

Kauppasopimuksen tarkistaminen kiinnosti enemmän Suomea kuin meitä. Senkin tähden on myöntäytyksessämme Suomen eduksi ja meidän vahingoksemme käsittämätön. Ja jos me kerran olemme myöntäytyneitä, niin teidän samoin myös vastapuoli. Jos ei oltaisi saavutettu yksimielisyyttä, olisi Suomi ehkä harkinnut mahdollisuutta sanoa irti kauppasopimus. Mutta se toimenpide ei olisi ainakaan silloin ollut Suomelle helppo tehtävä, yksinkertainen ristiriidan vaksi. Ja joskin siten olisi tapahtunut, ei asemamme olisi heikentunut. Asemamme olisi joka tapauksessa ollut lujempi kuin nyt, sillä silloin olisivat molemmat alat maatalous- ja teollisuus olleet vapaita.

Mutta nyt olemme luovuttaneet käsistämme kaikki kortit, maataloustuotteemme ovat korkean tullin alaisia Suomessa, kun taas Suomi käyttää hyväksensä kaikkia sille annettuja etuoikeuksia. Mitä keinoja meillä vielä on, että voisimme vaatia Suomelta vastakorvausta vahingoillemme? Jos sieltä päin esitetään toi-

vomus, että syntyvät tilanne jäisi koskenntonaksi, lupaus luopua sikkäläisten tiedustelujen ja tihäntisten selitysten mukaan vastakorvaakseen vaatimuksesta Bestiin niiden, kun muka tasapaino on saavutettu, s.o. Suomi on saanut kaiken sen mitä se halusi, millä keinoilla saavutimme oman tasapainomme? Tämä tasapaino tulee kokonaisuudessaan tilillemme, sillä olemme sen saaneet Suomelle ja olemme vapauttaneet sen kädet.

Näkyä muuttuvan tavaksi, että kauppasopimuksia solmittaessa jätetään avonaisiksi eräitä kysymyksiä. Kun aikansa tähän kiinnitettiin huomiota, oli tämän menettelyn perustana toivomus solmia sopimuksia itse sopimusten tähden, jotta määrätty rekisteri suurensi numeroilla, vaikkapa kotoisen maineen vuoksi. Avomaisen kysymysten ratkaiseminen lupauksien perusteella, olkoipa nämä lupaukset kuinka vakavat tahansa, on kansainvälisessä elämässä täysin arvoton tavara. Tässä vallitsee vielä se ikivanha lause - do ut des, annan sinulle, jos sinä myöskin annat minulle. Kauniit sanat on motto, jolla houkuttelevan runsaasti annettua. Useinkaan ei tässä ole tilaa rokotetun lauscolle, että autuaat ovat ne, jotka uskovat.

Uudet tuulet toiselta puolelta lahtoa.

Bestin-Suomen ystävyys ja perustalli.

Jos historioitsija joskus ryhtyy kirjoittamaan Itä-Euroopan poliittista historiaa, ei hän voi antaa kuin parhaalla allekirjoituksella "Baltian romantiikka". Mahdotonta on tosin nimittää aikakautta 1919-1924, jolloin Suomen, Bestin, Latvian ja Puolan ulkopoliittinen johtajat hyvin usein istuivat yhteisen pöydän ympärillä, jolloin allekirjoitettiin surullisen kuuluisa Varsovan sopimus, jolloin luotiin Bestin-Latvian liitto ja jolloin myöskin Besti ja Suomi solmivat kauppasopimuksen - kauppasopimuksen, joka myösi kummallekin etuoikeuksia, joita suovat toinen toisilleen vain erikoisuhteissa olevat valtiot.

Jokapäiväinen väritön elämä ei tunneta romantiikkaa.

Innostuksen vain joskus epätavallisten tapahtumien johdosta.

Silloin, kun Itä-Euroopan valtioilta puuttui turvallisuuden tunne, kun valtiollinen elämästä oli vasta muodostumassa, toisi suurien järkytysten jälkeen myöskin mielikuvitus paljon vilkkaammin hetkien vaikutusten alaisena, oltiin vastaanottavaisia jokaiselle uudelle idealle sekä saatiin aikansa paljon sellaista, jota myöhemmin oli epämieluisia muistella.

Tällaisessa lyhyllisessä mielentilassa solmi myöskin Besti kauppasopimuksensa Suomen kanssa.

Onhan aivan luonnollista, että vuosien kuluessa, kun mielet rauhoittuivat ja romantiikka häihtui, myöskin tämä erikoisessa olosuhteissa solmittu sopimus ei enää sopinut arkisellisiin puitteisiin. Sitä kohtasi sama kohtalo, kuin toisinkin Baltian romantiikan huimussymptomien. Kuten tunteiden viharin seuraus reaktioni, niin myöskin tässä tapauksessa. Tulos oli sopimuksen tarkistaminen.

Sivultakatselijan on usein ollut pakko ihmeissään nyökkätä päätään, miksi Liettua niin uppinaikaisesti on pysytellyt sol-

ainesta kauppasopimusta Bestin kanssa. Kuten nyt on selvinnyt, on syy hyvin yksinkertainen: Liettua tahtoo solmia vain sellaisen sopimuksen, joka luo tasapainon kauppavaihdossa. Toisin sanoen: sopimus olkoon sellainen, jonka nojalla Liettua voi myydä Bestille yhtä paljon kuin Besti ostaa Liettuasta. Tämä yksinkertainen kansainvälisen kaupankäynnin sääntelyn kaava oli myöskin suomalaisten perustana kun he vuosia takaperin alkoivat valittaa, että kauppasopimus Bestin kanssa on epäedullinen Suomelle. Kun tätä järjetöntä syytä ei uskallettu julkisesti sanoa, niin otettiin toinen syy: sopimus on epäedullinen Suomen maanviljelijälle. Tämä syy oli paljon viisempi ja sillä myös taitettiin vuoden 1921 romanttinen selkäranka.

Jokaisen valtion luonnollisena velvollisuutena on suojella kansalaistensa etuja. Olen vakuutettu, että myöskin keväinen kauppasopimuksen tarkistaminen ja myös Suomen viimeinen tullien korottaminen oli tärkeiden valtiollisten harkiteosmien tulos. Sen, mitä Suomen hallitus on tehnyt kansalaistensa etujen suojelemiseksi, pidän aivan luonnollisena osena edes ajatuksissani tahdo näyttää Suomen hallitusta siitä. Suomen kansalaisten vaatimukset otti huomioon keuhällä myöskin Besti, kun se allekirjoitti, vaikkakin raskain sydämin, Suomen-Bestin ystävyyskauppien päivien muiston kauppatodistuksen ja on valmis sitä tekemään myöskin edelleen, jos se Suomen olamisololle niin tärkeätä on.

Jokainen sopimus on kompromissi, erittäin vielä samun-
arvoisten kesken.

Mutta luodessaan kompromissia ystävien kesken on ehtona, että kumpakin ohjaa rehellinen tahto. Vain vanhurskilla on taka-ajatuksia. Kun Suomi v. 1921 myönsi kauppasopimuksessa Bestin maanviljelijälle erikois-etuoikeudet, niin ei tämä myönnytyks ollut kiristämisen tuloksena, vaan myöskin Suomessa pidettiin luonnollisena, että vuosisatojen kokemusten tapaan Besti lähettää yli lahden osan ylijäämistään, joista Suomessa on puute. Kun keuhällä selvisi, että Suomi ei enää tarvitse niitä ylijäämiä, suostuttiin myös uusiin ehtoihin. Nämä olivat re-

hellisestä tahdosta ohjatut sopimukset. Mutta Suomen lakettai-
nen tullien korotus, joka tekee mitättömäksi keuhkain sopimuk-
sen periaatteen, ja joka käsityksenne mukaan ei tuota Suomal-
le realista hyötyä, pakottaa ajattelemaan. Väkisin tekee mieli
kysyä, eikä tällä viimeisellä anteella ole sivutarkoitusta,
joka ei enää sovellu tähänastisiin tapoihin, joiden tapojen
puitteissa Suomen ja Estin yhteistyö on kehittynyt.

Estin ja Suomen suhteet ovat jo alusta alkaen olleet
erikoiset. Suomalaiset tulivat nauttimaan eestiläisiä jo silloin,
kun oli vielä aivo. hämärää tuleeko siitä olemaan hyötyä kum-
mallekaan. Myöhemmin tuki Suomi Estiä Itä-Europan valtioiden
läheniäpyksinäykeissä. Vielä nytkin vallitsee monilla aloilla
tiheä kosketus ilman että sitä varten olisi solmittu sitovia
sopimuksia. Kummallakin taholla puhutaan aivan julkisesti kahden
veljeskunnan yhteisestä kohtelosta. Tämä ovat ilmiä, joilla
kansainvälisessä elämässä on kunnioitusta herättävä nimi. Mutta
kussakin kyllä on tämä kaikki tapahtunut ja tapahtuu Suomen
taholta ikäänkuin salaa, ikäänkuin kysymyksessä olisi jokin
epärehellinen musta asia. Kaikinpuolin yritetään välttää, että
ystävyyttä ei luiskahtaisi viralliselle neaperille ja jos joku
sentään kospestantin, niin on hänen uransa lopussa, kuten ta-
pahtui Suomen lahjakkaimman diplomaatin Holstin suhteon ja vas-
ta lakettaiin Suomen yleisesikuntapäällikön kenraali Walleniuksen
kanssa. Nyt puhutaan, niin uskomatonta kuin se onkin, että
maka myöskin Estin-Suomen kauppasopimukseen tarkistaminen ja
erittäin Estille esitetty parunatulli on rengas siitä suvait-
semmattomuden politiikasta, jota Estiin nähden Suomen viral-
lisesti jo useampina vuotena harastetaan.

Tämä epäsuorainen ilmiä, jotka Suomen virallisessa suh-
tantuudessa Estiin viime aikoina ovat tulleet näkyviin, ovat
antaneet meille siihen mattoa perusteiksi kahden veljeskun-
san yhteistyön mahdollisuuksia nähden tulevaisuudessa. Tämä
pessi ismi on yhtä perustelemaan, kuin romanttinen optimismi
oli 10 v. sitten. Vaikkakin Suomen yhteiskunnallinen kehitys on
vanhampi Estin yhteiskunnallista kehitystä, on se siltäkin vä-

hassain kehittynyt. Kun Eesti kaiken aikaa on ulkopoliitikassaan ollut homogeeninen, heilua Suomi yhä edelleen. Meille ei ole tällä hetkellä oleellinen seikka kykenemekö myymään pannaista Suomeen, vaan siihen Suomi ohjaa ulkopoliitikassaan ja niissä määrin tämä uusi suunta on sopuisuudessa Eston oleellisten etujen kanssa. Tämä on Eston ja Suomen ystävällisten välisen tulevaisuuden problemat. Olesse vakuutettuja, että nämä uudet tuulet, jotka nyt puhaltavat Valamereltä yli Berlinin pohjoiseen, kerran taukoavat ja ne ystävineen Suomessa voima uudestaan aloittaa luonnollista yhteensopivuuden rakentamista sieltä, siihen se rakentaminen keskeytettiin 10 v. sitten.

Äskettäin tullien korotus Suomessa erittäin sen osan korottaminen, joka on tähdätty Eston kohtaan, on vilkkaana puheensaiheena sekä Suomessa että myös meillä. Mielenpitoisella tämän asian johdosta ovat ihmiset Suomessa vain oikeistolainen ja maanviljelijöitä kannattava sanomalehdissä, toiset ovat tyytyneet informationiin. Luonnollisesti eivät Eston-Suomen kauppasopimuksen tarkistamisen ja äskettäin tullien korottamisen kannattajat tahdo tuntea heidän oikensa takana johdetun toiminnan sisältöä. Niitä meillä ole syytä heitä opettaa. Sentähden tyydyne vain viittausnäihin salaperäisiin ilmiöihin. Myöskin Eston sanomalehdissä käsitellään tätä asiaa pintapuolisesti sekä tehdään tухoa hallinnalla. Tunnettu työtön H.R. (ehane) joka silloin tällöin kirjoittaa "Pöytäkirjassa" tyytymättömyytensä ilmaisemiseksi, onistan tavannuksien artikkelinsa Suomen-Eston kauppasopimuksen tarkistamiselle ja tullien korottamiselle. Hän tunnistee sukarasti hallituksen, joka jaksalla kauppasopimuksen lienee tehnyt suurimman virheen, mitä koskaan yleensä on tehty ulkopoliitikassaan.

Mielenpitoisuus mukaan on vielä liian aikaista ottaa ayyllisiä, sillä neuvottelut kauppasopimuksen toisen osan tarkistamiseksi eivät vielä ole edes alkaneetkaan. Nähtävästi H.R. käyttää taankin hyväkseen tilaisuutta hyökätä ulkopoliitikassaan johtajain kiappaan, joita hyökkäyksiä hän antoisaa ulkoministerinä näkyy pitävän yksittäisyydenä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/2.

ASIA: _____

Ministeri Kuorimaaan raportti no 26.

Tallinn.

10/12-30.

SUOMEN LAHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, jouluk. 10 p:nä 1930.

N:o 1186.

Herra Ministeri,

SUOMEN LAHETYSTÖ		
29/12/30		
12/12/30	2	L. 76
5	C12	

Minulla on kunnia ohellisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 76, joka
käsittelee

Suomalais-virolaisia suhteita (siv.1-3).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Arvo M. Mäkelä

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

HELSINKI.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Talinnassa.

29/12/30		
12/12 '30	?	LT
FINLAND	DEUTSCHLAND	ASIA
5	002	

Ministeri Wuorimaan
raportti no. 76 - 1930.

Vieläkin suomalais-
virolaisista suhteista.

Senjälkeen kun viimeisen raporttini kirjoitin on Viron sanomalehdistössä edelleen ollut hyökkäyksiä Suomea vastaan. Ennenkuin näihin kajoan tahdon mainita muutaman sanan Suomen itsenäisyyspäivän vietosta.

Edellisiin vuosiin verrattuna näkyi kaupungissa Suomen lippuja aniharvassa kohdassa. Samoin ei yksikään lehti päivän merkityksen johdosta kirjoittanut mitään, kun edellisinä vuosina useimmassa lehdessä oli erikoinen Suomen itsenäisyyspäivälle pyhitetty artikkeli julaistu. Onnitteluja, joko henkilökohtaisten käyntien tai kortti-visiittien kautta, sain kuitenkin joksenkin yhtä paljon kuin ennenkin. Eestin-Suomen-Unkarin liitto järjesti päivän kunniaksi iltajuhlan kuten edellisinäkin vuosina. Tässä juhlassa olivat läsnä riigivanem Strandman ja riigikogun esimies Einbund sekä opetusministeri Hünerson, joka esitti hallituksen viralliset omittelut. Ministeri Lattik, joka oli ilmoitettu puhujaksi, matkusti samana päivänä Tarttoon. Juhlapuhujana esiintyi maisteri Vilho Helanen erittäin kauniilla ja onnistuneella puheella. Ministeri Hünerson tervehti ja onnittelee puheessaan Suomea sydämellisesti ja kosketteli esilläolevia vaikeuksia, mutta suhtautui optimistisesti niiden selviämiseen. Hän lausui, että ellei Suomen ja Viron välillä olisi lahtea, olisi vain yksi kansa. Ei ole vahingoksi jos valtiot suoraan toisilleen lausuvat, mitä heillä on sydämellä. Myöskään ei veljeskansal-

le saa olla vihainen kun se pyrkii kaikin puolin itsenäiseksi ja taloudellisesti vahvaksi. Itsenäinen ja vahva veli onkin veljen nimen arvoinen. Myöskin meidän on päästävä täysin itsenäiseksi ja vahvoiksi. Ministeri Hünersonin jälkeen esitti tervehdyksensä Unkarin kansan puolesta sen tšekäläinen konsuli. Senjälkeen puhui allekirjoittanut, jolloin koskettelin syntyneitä erimielisyyksiä, joita ei vielä oltu selvitetty. Huomautin, ettei erimielisyyksiä ole olemassa muilla kuin taloudellisella alalla ja ettei niitä pitäisi tehdä suuremmiksi kuin mitä ne ovat. Samalla ilmaisin vakaumukseni siitä, että nämäkin erimielisyydet saadaan tavalla tai toisella selvitettyiksi, ja että luottamukselliset suhteet maiden välillä on säilytettävä.

Tartossa oli Viron ylioppilasyhdistys järjestänyt itsenäisyysjuhlan, joka lehtien selostuksen mukaan oli muodostunut hyvin lämmintunnelmalliseksi. .

Kirjelmällään 5/12 no. 1159 lähetti lähetystö Ministeriölle suomemoksena Päivälehdessä 4/12 ilmestyneen suorastaan typerän kirjoituksen: "Quo vadis Finlandia", jonka kirjoittaja on nimimerkki "X". Itsenäisyyspäivän iltana väittivät minulle eräät henkilöt, että kirjoituksen laatija olisi ulkoministeri Lattik, koska sen tyyli niin epäilyttävästi on hänen tyyliensä tapainen. Tällaisen epäilyksen oli tšekäläiselle Saksan lähetystöneuvokselle lausunut Konstantin Päts, ja samanlaisia epäilyksiä ovat minulle lausuneet pääkonsuli Puhk ja pari ulkoasiainministeriön korkeampaa virkamiestä. Viimemainitut olivat sitä ulkoministeriltä itseltään suoraan kysyneetkin, mutta oli hän sen kategorisesti kieltänyt. Koetan asiaan saada enemmän selvyyttä, mikäli se on mahdollista. Pääkonsuli Puhk oli asiasta puhunut myöskin riigivanem Strandmanille, ja oli viime mainittu ollut siitä niin hämmästynyt, että oli luvannut poistaa ulkoministerin hallituksesta, jos asia saadaan todistetuksi.

Toinen sopimaton, etten sanoisi siivoton, hyökkäys Suomea vastaan on Päivälehdessä 8/12 numeroa seuranneessa pilalehdessä karrikatuurin muodossa. Pilakuva-sarjan nimi on Viron-Suomen ystä-

vyys", ja loppuu se kuvalla, jossa Suomi, Saksa ja Venäjä hyökkäävät Viron kimppuun. Myötäliitän tämän kuva-sarjan liitteeksi tähän raporttiin.

Kun vielä täällä muutama päivä sitten esitetyn suomalaisen näytelmäkappaleen "Syntipukki" arvosteluun sekotetaan politiikkaa ja perunoita, tuntuu minusta siltä, että aletaan mennä liian pitkälle. Tästä syystä aijon ensi tilassa vakavasti kiinnittää ulkoministerin huomiota asiaan, varsinkin kun kolmen täällä olo vuoteni kokemukset ovat sellaiset, että ulkoministeriö verrattain hyvin ulkopoliittisissa kysymyksissä voi hallita lehdistöä ja sen julkaisemia kannanilmaisuja.

Tärkein asia mielialan rauhoittamiseksi Virossa olisi epäilemättä kauppasopimuksen mahdollisimman nopea poistaminen päiväjärjestyksestä. Kultuuri-alalla olisi myöskin mahdollisuuksia runsaaseen yhteistyöhön entistä laajemmassa määrässä. Niinpä olisi koetettava aikaansaada luennoitsijainvaihtoa yliopistojen välillä ja tänäpäivänä kiinnittää tšekäläisten teatteripiirien huomiota näyttelijäin vaihto. Asiasta on jo koko joukon puhuttu, mutta ei siitä vielä ole valmista saatu. Kansallisteatteri ja ooppera voisivat lähettää tänne saman kappaleen pääesittäjät ja saisivat täältä vastaavasti vierailijoita. Jos valtio voisi tätä suunnitelmaa pienemmällä määrärahalla tukea, olisi se helpommin toteutettavissa. Tšekäläiset teatterijohtajat toivoisivat, että tällainen vaihtosaataisiin järjestetyksi ensi helmikuun aikana. Pyydän Hallitusta kiinnittämään huomiota yllämainitsemini seikkoihin.

Tallinnassa, 10 p:nä joulukuuta 1930.

Arne Wirtanen

TALLINNAN LÄHETYSTÖ
LEIKKELEKOKOELMA.

Päevaleht

XII 8 p.

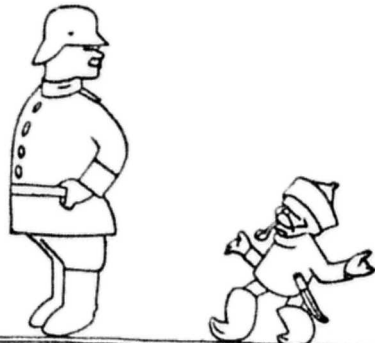
N 335.

1930

Viron - Suomen ystävyys.
Eesti-Soome sõprus.

Venäläinmä ja saksläinmä ovat suuret ystävät.
Venelane ja sakslane on suured sõbrad.

Suomi ottaa myös Saksaan ystävyttä.
Soome otsib ka Saksa sõprust.

